

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ

ΚΟΔΙΚΑΣ

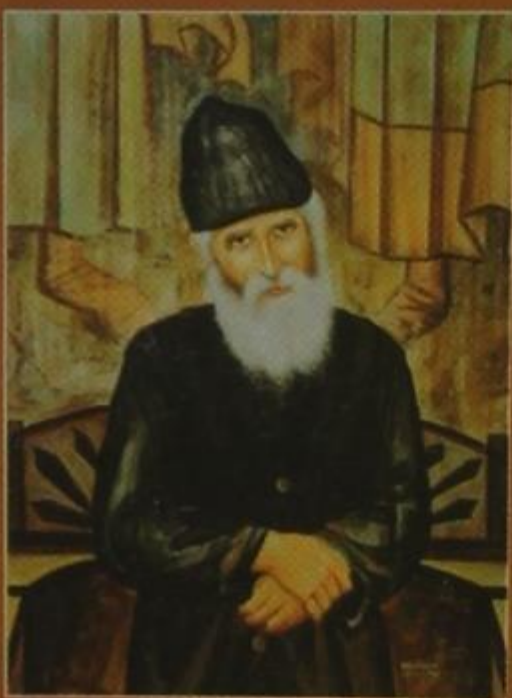
ΓΕΡΟΝΤΟΣ

ΠΑΪΣΙΟΥ

Πρεσβ.

Διονυσίου Τάτση

ΠΡΟΦ. ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΤΑΤΗ

Ο ΑΣΚΗΤΗΣ
ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΟΥΔΑΣ

ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ
ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΤΑΤΗΣ

ΥΠΑΙΘΡΙΟ ΑΡΧΟΝΤΑΡΙΚΙ

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΔΙΔΑΧΩΝ
ΤΟΥ Π. ΠΑΓΣΙΟΥ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ
ΓΕΡΟΝΤΟΣ ΠΑΪΣΙΟΥ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

Πρεσβ. ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΤΑΤΣΗ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΚΟΝΙΤΣΑΣ
ΑΡ. ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ 51732
ΗΜΕΡ. ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ 11-11-08
ΤΑΞΗ: ΑΡΙΘΜ. 2916 ΤΑΤ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ
ΓΕΡΟΝΤΟΣ ΠΑΪΣΙΟΥ

κωδ. 6870

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

Τίτλος του βιβλίου:

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ
ΓΕΡΟΝΤΟΣ ΠΑΪΣΙΟΥ

© Πρεσβ. Διονύσιος Τάτσης

Α' έκδοση: Ιανουάριος 2008

Κεντρική διάθεση:

Πρεσβ. Διονύσιος Τάτσης

441 00 ΚΟΝΙΤΣΑ

Τηλέφωνο: 26550 22788

ΑΛΛΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ

1. ΓΕΡΟΝΤΑΣ ΠΑΪΣΙΟΣ

*Βιογραφικά στοιχεία - Διδαχές - Έπιστολές -
Περιστατικά - Κείμενα*
Ζ' έκδοση (2006), σελ. 232.

2. ΥΠΑΙΘΡΙΟ ΑΡΧΟΝΤΑΡΙΚΙ

Καταγραφή διδαχών του π. Παϊσίου
Ε' έκδοση (2005), σελ. 76.

3. Ο ΑΣΚΗΤΗΣ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΟΥΔΑΣ

Δ' έκδοση (2006), σελ. 144.

4. ΔΙΗΓΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΓΕΡΟΝΤΑ ΠΑΪΣΙΟ

Α' έκδοση (2004), σελ. 180.

5. ΕΡΩΣ ΑΣΚΗΣΕΩΣ

Β' έκδοση (1998), σελ. 218.

6. ΑΝΑΙΜΑΚΤΟ ΜΑΡΤΥΡΙΟ

Γ' έκδοση (1998), σελ. 112.

7. ΑΠΟΛΗΜΙΑ ΣΕ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ

Γ' έκδοση (1998), σελ. 152.

8. ΔΙΔΑΧΕΣ ΓΕΡΟΝΤΩΝ

Δ' έκδοση (2004), σελ. 158.

9. ΕΝ ΟΡΕΣΙ ΠΛΑΝΩΜΕΝΟΣ

Βιωματικές σημειώσεις

Γ' έκδοση (2004), σελ. 190.

10. ΕΚ ΒΑΘΕΩΝ ΨΥΧΗΣ

Κείμενα για την πνευματική ζωή

Β' έκδοση (2000), σελ. 120.

11. ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΟΝ
Β' έκδοση (2000), σελ. 110.
12. ΝΕΟΝ ΓΕΡΟΝΤΙΚΟΝ
*Θαυμαστά γεγονότα και αποφθέγματα συγχρόνων
Γερόντων*
Δ' έκδοση (2003), σελ. 156.
13. ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑΡΙΟΝ
Κείμενα τῆς καλῆς ἀνησυχίας
Α' έκδοση (2000), σελ. 136.
14. ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ
Α' έκδοση (2000), σελ. 118.
15. ΓΑΜΟΣ, ΤΟ ΜΕΓΑ ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ
Β' έκδοση (2003), σελ. 110.
16. ΚΗΠΟΣ ΑΡΩΜΑΤΩΝ
Α' έκδοση (2000), σελ. 168.
17. «ΑΒΒΑ, ΤΙ ΠΟΙΗΣΩ ΙΝΑ ΣΩΘΩ;»
Α' έκδοση (2000), σελ. 206.
18. ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ
Τό μυστήριον τῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ
Α' έκδοση (2002), σελ. 108.
19. ΜΕΤΑΝΟΙΑ
Τό μυστήριον τῆς σωτηρίας
Α' έκδοση (2002), σελ. 126.
20. «ΘΕΛΩ ΠΕΝΤΕ ΛΟΓΟΥΣ ΛΑΛΗΣΑΙ»
Α' έκδοση (2002), σελ. 224.
21. ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΒΥΣΣΟ ΣΤΟΝ ΟΥΡΑΝΟ
Τά ἑπτὰ θανάσιμα ἁμαρτήματα

Α' έκδοση (20003), σελ. 190.

22. ΠΡΟΓΕΥΣΗ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΥ

Α' έκδοση (2003), σελ. 156.

23. ΛΟΓΟΣ ΑΓΑΘΟΣ

Α' έκδοση (2004), σελ. 208.

24. ΑΡΩΜΑ ΓΕΡΟΝΤΟΣ ΠΟΡΦΥΡΙΟΥ

Α' έκδοση (2003), σελ. 188.

25. ΟΙ ΚΑΡΠΟΙ ΤΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ

Α' έκδοση (2005), σελ. 152.

26. ΤΑ ΘΑΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Α' έκδοση (2005), σελ. 144.

27. ΟΙ ΠΑΡΑΒΟΛΕΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Α' έκδοση (2005), σελ. 112.

28. ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΑΝΗΣΥΧΙΑΣ

Α' έκδοση (2005), σελ. 136.

29. ΔΙΔΑΧΕΣ ΑΓΙΟΥ ΝΕΚΤΑΡΙΟΥ

Β' έκδοση (2007), σελ. 164.

30. ΔΙΔΑΧΕΣ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ ΤΟΥ ΑΓΙΟΡΕΙΤΟΥ

Α' έκδοση (2007), σελ. 214.

31. ΤΑ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ ΤΟΥ ΑΚΡΙΤΑ

Α' έκδοση (2007), σελ. 152.

32. ΠΕΝΗΝΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Α' έκδοση (2007), σελ. 216.

33. ΜΕΤΑ ΠΑΡΡΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΚΑΤΑΚΡΙΤΩΣ

Άρθρα για την πορεία της Έκκλησίας

Α' έκδοση (2007), σελ. 264.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	19
Α΄. ΑΓΙΟΙ	21
1. Ὁ πνευματικός πλοῦτος τῶν Ἀγίων	23
2. Τό πετεινό τοῦ οὐρανοῦ.....	24
3. Ἡ ἀνεξάντλητη πηγὴ	27
4. Τὰ λουλούδια τῆς Παναγίας	28
5. Τὰ κατορθώματα τῶν Ἀγίων	29
6. Ὁ θεῖος φωτισμός	29
Β΄. ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ ΑΓΩΝΑΣ.....	31
1. Βίωση τοῦ παραδείσου.....	33
2. Ἡ ἀγαλλίαση τῆς ἄσκησης	34
3. Ἡ ψυχωφελὴς ἐρημία.....	35
4. Ἀντίσταση στό ρεῦμα τοῦ κόσμου.....	35
5. Μὲ συνοδοιπόρο τό Χριστό	36
6. Ἡ μεγάλη ἀπώλεια.....	37
7. Ἀγάπη καί ταπείνωση	37
8. Προσεκτικοί στίς κρίσεις	38
9. Προσεκτικοί καί στούς ἐπαίνους	39
10. Τό πνευματικό ὄξυγόνο	40
11. Ἡ θεία χάρη ὁδηγεῖ στήν ἐπιτυχία	41
12. Ἀδιάκοπη ἐργασία.....	41
13. Ἡ θεωρία νά γίνεται πράξη	42
14. Οἱ βιταμίνες τῆς ψυχῆς	43

15. Τά μηδενικά καί ἡ Μονάδα.....	44
16. Πρότυπο οἱ Ἅγιοι.....	45
17. Τά ἀμαρτωλά ἐρεθίσματα.....	45
18. Ἄνεκτικοί μέ ἀγάπη.....	46
19. Ἄρρωστημένη σχολαστικότητα.....	48
20. Βίωση κόλασης.....	49
21. Τό νόημα τῆς ζωῆς.....	49
22. Πορεία γιά τόν οὐρανό.....	50
23. Ἄπ' τό χειμῶνα στήν ἀνοιξη.....	51
24. Τό πάθος τῆς πολυλογίας.....	52
25. Ἡ αὐτογνωσία ὁδηγεῖ στήν ταπείνωση.....	53
26. Ὁ δεῖος φωτισμός.....	53
27. Ἡ δεῖα παρηγοριά.....	54
28. Ἡ πνευματική ἀρχοντιά.....	55
29. Ἀναγκαῖες προϋποθέσεις.....	56
30. Σταθεροί στόν πνευματικό μας.....	56
31. Ἡ ἀξία ἐνός ἀναστεναγμοῦ.....	57
32. Ὁ τρεπτός ἄνθρωπος.....	58
33. Ἡ μετάνοια διώχνει τήν ἀπογοήτευση.....	58
34. Ἡ δύναμη τῆς πίστεως.....	59
35. Πίστη καί ἀγάπη.....	60
Γ. ΛΟΓΙΣΜΟΙ.....	63
1. Μέ καλούς λογισμούς.....	65
2. Ἀντιμετώπιση κακῶν λογισμῶν.....	66
3. Πότε ὑπάρχει εὐθύνη.....	67
4. Οἱ βλάσφημοι λογισμοί.....	67
5. Περαιστικός καί ὄχι μόνιμος.....	68
6. Ἡ χωρητικότητα τῆς καρδιᾶς.....	68
7. Πνευματική προκοπή.....	69
8. Ὅπλο κατά τῶν λογισμῶν.....	70

Δ'. ΑΡΕΤΕΣ	71
1. Προσοχή στους ἐπαίνους	73
2. Αὐτογνωσία καί ὑπερηφάνεια	74
3. Ἄρετές καί πάθη	75
4. Περί ὑπομονῆς	75
5. Τά ἄδεια κύπελλα	76
6. Ἡ θεία γνώση	77
7. Ἡ ἀρετή δέν κρύβεται	78
8. Ρωγμή στήν καρδιά	79
9. Ἡ χαρά τῆς προσφορᾶς	80
10. Χρειάζεται διάκριση	81
11. Τό «τυπικό» τῆς ἀρετῆς	82
12. Ἡ πνευματική χαρά	82
13. Ὁ καταστροφέας τῶν ἀρετῶν	83
14. Ἡ μακαριότητα τοῦ ταπεινοῦ	84
15. Ἡ κλονισμένη πίστη	85
16. Ἡ καρδιά τοῦ ἐλεήμονος	86
17. Ἡ ἐκκοπή τοῦ δελήματος	87
18. Ἡ διά Χριστόν σαλότητα	87
Ε'. ΑΓΑΠΗ	89
1. Συμμετοχή στόν πόνο τοῦ ἄλλου	91
2. Ἡ πραγματική ἀγάπη	92
3. Ἡ ἀγάπη ξεκουράζει	93
4. Ἡ πρός τόν Θεόν ἀγάπη	93
5. Ἡ διαφορετικότητα τῶν ἀνθρώπων	94
6. Ἡ καλή ἀνησυχία	95
7. Τό μάθημα τοῦ καλοῦ Σαμαρείτη	96
8. Οἱ δύο ἀγάπες	96

ΣΤ'. ΠΡΟΣΕΥΧΗ.....	99
1. Ἐκ βαθέων στεναγμοί	101
2. Τό αἶτημα τῆς προσευχῆς	102
3. Τό ὄξυγόνο τῆς ψυχῆς	103
4. Χρήσιμες συμβουλές.....	104
5. Προετοιμασία γιά τήν προσευχή.....	105
6. Ἡ προσευχή θερμαίνει τήν ψυχή.....	105
7. Ἀδιάλειπτη προσευχή.....	106
8. Στό λιμάνι τῆς προσευχῆς.....	107
9. Συναίσθηση τῆς ἀμαρτωλότητος	107
10. Εἶναι ἀνάγκη τῆς ψυχῆς	108
11. Κίνδυνοι καί προσευχή	109
12. Ἡ πνευματική προετοιμασία.....	110
13. Προϋπόθεση προσευχῆς	111
14. Θόρυβοι καί μέριμνες.....	111
15. Τό Γεροντικό θερμαίνει τήν καρδιά.....	112
16. Ἡ προσευχή ξεκουράζει	113
17. Χρειάζεται ταπείνωση καί φιλότιμο	113
18. Προσευχή ὑπέρ τοῦ πλησίον.....	114
19. Στό ρυθμό τῆς προσευχῆς	115
20. Ἡ καρδιακή προσευχή.....	116
21. Θαυμαστά ἀποτελέσματα	116
22. Ὅταν ἡ προσευχή δέν εἰσακούεται.....	117
23. Προσευχή καί πόνος.....	118
Ζ'. ΠΑΘΗ.....	119
1. Ἡ μεγάλη καταστροφή.....	121
2. Ἀποφασιστικότητα καί βία	122
3. Τά χαρίσματα	123
4. Τό πάθος τῆς ὑπερηφάνειας.....	124

5. Μέτρο σύγκρισης οἱ Ἅγιοι	125
6. Τό πάθος τῆς φιλαργυρίας	125
7. Ἡ ἀληθινή χαρά	126
8. Ὁραιότητα καί πνευματική ἀγαλλίαση.....	127
9. Τό κοσμικό πνεῦμα	129
10. Ἡ χαρά τοῦ παραδείσου	130
Η΄. ΔΙΑΒΟΛΟΣ.....	133
1. Παγίδα τοῦ σατανᾶ	135
2. Τά βέλη τῶν πονηρῶν λογισμῶν.....	136
3. Ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ.....	136
4. Ἡ δύναμη τῆς ταπείνωσης.....	137
5. Ὁχι συζήτηση μέ τό διάβολο.....	138
6. Ἡ πίστη ἀποδυναμώνει τό διάβολο.....	139
7. Ὁ «γλυκός κατήφορος» τοῦ διαβόλου.....	139
Θ΄. ΚΛΗΡΙΚΟΙ, ΜΟΝΑΧΟΙ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΟΙ....	141
1. Ποιμένας τῆς πραγματικῆς ἀγάπης.....	143
2. Κίνδυνος ἀπὸ τό καλό ὄνομα.....	144
3. Λόγος καί προσευχή	145
4. Μέ διάκριση καί σοφία	145
5. Ἡ ἀντιμετώπιση τῶν σκανδάλων.....	146
6. Ἡ ὀρθόδοξη πρακτική.....	148
7. Τό σκάφος τοῦ Χριστοῦ.....	149
8. Τό φωτεινό παράδειγμα	150
9. Πνευματική φροντίδα.....	151
10. Τό ζωντανό παράδειγμα.....	152
11. Οἱ θεολόγοι τῶν βιωμάτων	153
12. Ὁ χαριτωμένος πνευματικός	154
13. Ἀδικαιολόγητη σκληρότητα.....	155

14. Γιά τούς κληρικούς - ψυχολόγους	155
15. Οί ψυχίατροι	157
16. Διαφημιζόμενη «ἀγιότητα».....	157
17. Τά ἄγουρα κυδώνια	158
18. Χωρίς τή θεία χάρη.....	159
19. Ὁ πραγματικός θεολόγος.....	160
20. Τό παράδειγμα τῶν Ἀγίων Πατέρων	160
21. Τί εἶναι ἡ θεολογία	162
22. Ἐλεύθεροι στίς ἐπιλογές	162
23. Χάθηκε ἡ ἡσυχία τοῦ Ἀγίου Ὄρους.....	163
24. Ἐγινε κοσμική πολιτεία	164
25. Ἡ προσφορά τοῦ μοναχοῦ.....	165
26. Συμβουλή σέ μοναχό.....	165
27. Μέ ἄσκηση.....	166
28. Προσοχή στίς εὐκολίες τῆς ζωῆς	167
29. Δέσμιοι τῆς πλεονεξίας	168
30. Οἱ μοναχοί εἶναι φάροι.....	169
31. Ὁ μοναχός δέν εἶναι ἱεροκήρυκας	169
32. Βοήθεια διά τῆς προσευχῆς.....	170
33. Ὁ κατάλληλος πνευματικός	171
34. Σεβασμός στήν ἔρημο	172
35. Τό καλό ὄνομα	172
36. Οἱ ἀσυρματιστές τῆς Ἐκκλησίας.....	173
37. Ἐμπιστοσύνη στόν πνευματικό	173
38. Τό κοσμικό πνεῦμα	174
39. Ὁ κίνδυνος τοῦ ἐκσυγχρονισμοῦ	175
Γ'. ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ.....	177
1. «Νά ἔρχεται στή θέση τοῦ ἄλλου»	179
2. Ἀπατηλή ἡ ἐξωτερική εἰκόνα.....	180

3. Παράδοση χωρίς άσκηση	181
4. Στροφή στον έαυτό μας.....	182
5. Άπέναντι στους σκανδαλοποιούς.....	182
6. Άδικαιολόγητη άνησυχία	183
7. Τό μεγάλο άγχος	184
8. Λείπει ή ύπομονή.....	185
9. Οί δύο τρόποι ζωής	185
10. Τά χρήσιμα έρωτηματικά.....	186
11. Μύγες και μέλισσες.....	187
12. Νά μήν καταδικάζουμε τούς άλλους	188
13. Άνωφελής τουρισμός	189
14. Τό σιδερένιο μπαστούνι.....	191
15. Η άπλή ζωή	192
16. Τό νόημα τής άληθινής ζωής.....	192
17. Δέν έχουν έμπειρία.....	193
18. «Η άμαρτία έγινε μόδα».....	194
19. Η Έκκλησία δίνει ασφάλεια.....	195
20. Άνυπόφοροι αξιωματούχοι.....	196
21. Άδόρυθη προσφορά.....	197
22. Η εκ Θεοῦ παρηγορία.....	198
23. Αίχμαλωσία στην ὕλη.....	199
24. Συνείδηση: ό νόμος του Θεοῦ μέσα μας.....	200
25. Πνευματικότητα και άγωνία	201
26. Άποφασιστικοί και σταθεροί.....	202
27. Βίωση τών μυστηρίων του Θεοῦ	203
28. Ζωή άπλή και άνυπόκριτη.....	204
29. Η εὔτυχία.....	205
30. Ο Χριστός δίνει ψυχική γαλήνη.....	206
31. Λείπει τό πνευματικό προζύμι	207

ΙΑ΄. ΠΟΝΟΣ.....	209
1. Εἶναι μικρός ὁ σταυρός μας.....	211
2. Νά ἐτοιμάσουμε τό ἄλλο διαβατήριον.....	211
3. Χαρά ἀπ' τήν ἀδικία.....	212
4. Τά τέσσερα στάδια.....	213
5. Πότε ἡ προσευχή εἶναι εὐπρόσδεκτη ἀπ' τό Θεό.....	214
6. Σταύρωση καί ἀνάσταση.....	215
7. Τά σταυρουδάκια.....	216
8. Πάντα ὑπάρχει σκοπός.....	217
9. Νά μήν θέλουμε τή δικαίωση.....	218
10. «Θέλω νά κόψω κομματάκια τήν καρδιά μου».....	218
11. Πότε γίνεται τό θαῦμα.....	219
12. Πολίτες τοῦ παραδείσου.....	220
13. «Γιά νά λαμπικάρεται ἡ ψυχή».....	220
14. Στήν τάξη τῶν Ὁμολογητῶν.....	221
15. «Δέξου τήν ἀδικία μέ χαρά».....	221
16. Στήριγμα ὁ Ἰησοῦς.....	222
17. Τό καλύτερο φάρμακο.....	223
18. Τά ἀγαπημένα παιδιά τοῦ Θεοῦ.....	223
19. Γιά νά σωθοῦν οἱ ἁμαρτωλοί.....	224
20. «Τά κρίματα τοῦ Θεοῦ εἶναι ἄβυσσος».....	225
21. Γέροντας τῶν πονεμένων.....	226
ΙΒ΄. ΑΛΗΘΙΝΟΙ ΟΙΚΟΛΟΓΟΙ.....	227
1. Τό φιλότιμο.....	229
2. «Τό πουλάκι ξαναβρίσκει τή φωλιά του».....	230
3. «Ὅλα νά σᾶς ἀνεβάζουν».....	231
4. Ἡ ἄρμονία τῆς φύσης.....	232

5. Ἡ εὐρυχωρία τῆς ἀληθινῆς ἀγάπης232
 6. Ἡ λεπτή εὐαισθησία πρὸς τὴ φύση.....233

ΙΓ'. ΑΙΡΕΤΙΚΟΙ - ΑΛΛΟΘΡΗΣΚΟΙ

1. Πότε χρειάζεται ὁ θυμός237
 2. Ἡ ἀποστολή τῶν μοναχῶν238
 3. Ὑπερασπιστές τῆς πίστεως238
 4. Καλή ἀνησυχία.....239
 5. Θεία χάρις καὶ ὀρθὸς λόγος240
 6. Βολικὲς δρασκεῖες241

ΙΔ'. ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΑ243

1. «Μικρὸ θέμα, μεγάλος καυγὰς»245
 2. Ἡ εὐσέβεια δὲν ἐξαλείφεται.....246
 3. Σεβασμὸς στὴν ἐλευθερία τοῦ ἄλλου247
 4. Διαφωνίες.....248
 5. Πνευματικὴ ἐργασία249
 6. Ἡ ἀρμονία στὸ γάμο249
 7. Τὸ λειτουργημὰ τοῦ δασκάλου.....250
 8. Τὸ μεγάλο χάσμα251
 9. Ἡ ἀγία ζωὴ τῶν γονέων (α')252
 10. Ἡ ἀγία ζωὴ τῶν γονέων (β')253

ΙΕ'. ΔΙΑΦΟΡΑ255

1. Ἡ ἐπίσκεψη τῆς δεῖας χάριτος.....257
 2. Θαυμαστὴ ἐμφάνιση258
 3. Τὸ ἐργόχειρο260
 4. Ἡ πραγματικὴ ἐλευθερία.....261
 5. Ἄνυποχώρητοι.....263

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

Πρόλογος

Πλούσια ἤδη εἶναι ἡ βιβλιογραφία γιά τό γέροντα Παῖσιο. Πολλά βιβλία εἶδαν τό φῶς τῆς δημοσιότητας καί πολλά ἄλλα ἐτοιμάζονται. Ὅλα εἶναι πολύτιμα καί ἀξιοπρόσεκτα. Συγχρόνως κυκλοφοροῦν τά δικά του βιβλία, ἀλλά καί οἱ λόγοι του (συνομιλίες) σέ τόμους. Καταγράφονται ἐπίσης καί τά θαυμαστά γεγονότα, πού λαβαίνουν χώρα μετά τήν ὄσια κοίμησή του (12 Ἰουλίου 1994).

Σέ τοῦτο τό βιβλίον –τό πέμπτον γιά τό Γέροντα– προσπαθῶ νά σχολιάσω καί νά προσφέρω τόν πνευματικό πλοῦτον τῶν διδαχῶν του «γιά νά τραφεῖ καμιά ψυχή». Σκοπός μου ἦταν ν' ἀνθολογήσω διδαχές τοῦ Γέροντα, πού ἀναφέρονται σέ προβλήματα τῶν συγχρόνων χριστιανῶν, προκειμένου νά βοηθηθοῦν γιά νά βροῦν τή λύση τους, ἀποφεύγοντας τίς ὑπερβολές καί τίς πλάνες. Γι' αὐτό κι ἔδωσα στό βιβλίον τόν τίτλον Πνευματικός Κώδικας (δηλα-

δή περιέχει χρήσιμες καί ψυχωφελείς ἐμπειρίες, οἱ ὁποῖες μέ ἀσφάλεια μποροῦν ν' ἀποτελέσουν τόν ὁδηγό στήν ἐν Χριστῷ ζωή τοῦ κάθε καλοπροαίρετου).

Ὁ φίλος ἀναγνώστης δέν θά βρεῖ στίς ἐπόμενες σελίδες βιογραφικά στοιχεῖα τοῦ Γέροντα, οὔτε καί θαυμαστά γεγονότα. Γι' αὐτά ἄς ἀνατρέξει σέ ἄλλα βιβλία που κυκλοφοροῦν. Ἐδῶ θά βρεῖ μόνο διδασκες, οἱ ὁποῖες διαμορφώνουν ὀρθόδοξο ἦθος. Μπορεῖ νά παίρνει σέ κάθε περίπτωση καί ἀνάγκη τή σχετική διδαχή τοῦ Γέροντα καί ν' ἀνάβει μέ τή φλόγα της τό δικό του φαναράκι, γιά νά βαδίζει στήν πνευματική του ζωή. Καί αὐτό πιστεύω ὅτι εἶναι σημαντικό στή δύσκολη ἐποχή μας, ὅπου καί οἱ ἐκλεκτοί συγχύζονται καί χάνουν τόν προσανατολισμό τους.

Μετῆ βεβαιότητα ὅτι θά ὠφεληθοῦν μερικοί ἀδελφοί, παραδίδω καί τοῦτο τό βιβλίο, τό 34ο τῆς σειρᾶς «Ὁρθόδοξη Πνευματικότητα».

Πρεσ. ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΤΑΤΣΗΣ

Α΄

Ἅγιοι

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Πόντιου

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

1. Ὁ πνευματικός πλοῦτος τῶν Ἁγίων

Στήν ἐποχή μας ἔχουμε πληθώρα βιβλίων πού ἀναφέρονται στή ζωή διαφόρων ἐνάρετων ἀνθρώπων, παλαιότερων καί νεότερων. Τά βιογραφικά στοιχεῖα πού προσφέρονται δέν εἶναι πάντα ἐξακριβωμένα καί ἡ καταγραφή τῶν θαυμάτων γίνεται μέ ὑπερβολικό τρόπο. Ἐτσι δημιουργεῖται πολλές φορές ἕνας μύθος γύρω ἀπό κάποια πρόσωπα, τά ὁποῖα δέν εἶχαν κάτι θαυμαστό στή ζωή τους. Χρειάζεται προσοχή, διάκριση καί κόπος, γιά νά μήν χάνουμε τήν ἀλήθεια πού σώζει καί φυσικά δέν παραπλανᾷ. Ὁ γέροντας Παΐσιος –ἀξιοθαύμαστος βιογράφος τοῦ ἁγίου Ἀρσενίου τοῦ Καππαδόκου– ἀναφέρει πῶς δούλεψε ὁ ἴδιος τά στοιχεῖα πού εἶχε συγκεντρώσει γιά τόν Ἅγιό του: «*Βοηθήθηκα πολύ ἀπ' ὅλους, γιά νά κάνω κατά κάποιο τρόπο τό λίχνισμα τῶν πληροφοριῶν καί νά μείνει μόνο τό καθαρό σιτάρι στήν σακκούλα τῶν στοιχείων, ἡ ὁποία θά ἔμενε καί αὐτή φυλαγμένη μέσα στό*

μπαούλο μέ τήν ἄλλη σακκούλα τῶν Ἱερῶν Λειψάνων τοῦ Πατρός. Μέ τό κοσκίνισμα πετάχθηκαν μερικά “λαθήρια” (καρποί διαφόρων ζιζανίων), πού εἶπαν γιά τόν πατέρα Ἀρσένιο, ὅσοι δέν μπόρεσαν νά τόν καταλάβουν τόν Ἅγιο Πατέρα ἢ ἔκαναν σύγχυση γύρω ἀπό τό πρόσωπό του καί ἀμάρτησαν, ἴσως ὄχι ἀπό κακή πρόθεση.

»Τίς μαρτυρίες πού συγκέντρωσα, τίς ἄκουσα κυρίως ἀπό ἀπλούς, εὐλαβεῖς ἀνθρώπους. Ὁ σκοπός μου φυσικά δέν ἦταν νά κάνω ἐπιστημονική ἐργασία, ἀλλά νά συγκεντρώσω μόνο τόν πνευματικό του πλοῦτο, γιά νά τραφῆ καμμιά ψυχή. Ἐάν ἔβρεχε ἢ χιόνιζε τήν ἡμέρα πού γεννήθηκε ἢ ἐάν ὁ Τοῦρκος τζανταρμαῆς ἦταν ἀπό τό Γιάχ-Γουαλί ἢ ἀπό τήν Νίγδη, οὔτε καί αὐτό μέ ἐνδιέφερε»¹.

2. Τό πέτεινό τοῦ οὐρανοῦ

Εὐκόλα μιλοῦν οἱ κληρικοί καί οἱ θεολό-

Στίς παραπομπές σημειώνουμε μόνο τόν τίτλο τοῦ βιβλίου καί τή σελίδα καί παραλείπουμε τό ὄνομα τοῦ συγγραφέα γέροντα Παΐσιου ὡς εὐκόλως ἐννοούμενο.

1. Ὁ Ἅγιος Ἀρσένιος ὁ Καππαδόκης, ΙΔ' ἔκδοση 1994, σελ. 19-20.

γοι για τούς αναχωρητές τῆς Ἐκκλησίας καί τούς προβάλλουν, μέ σκοπό νά ἐπηρεαστοῦν ἔστω καί λίγο οἱ ἐν τῷ κόσμῳ χριστιανοί, οἱ ὁποῖοι εἶναι δεμένοι μέ τίς βιοτικές μέριμνες καί δέν μποροῦν νά προοδεύσουν πνευματικά. Στήν ἐποχή μας σπάνια θά συναντήσεις κάποιον ἀναχωρητή, ἀκόμα καί στά μοναστήρια καί τίς σκῆτες. Ἡ ἀφθονία τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν ἔχει ἐπηρεάσει καί τούς ἀφοσιωμένους στό Θεό ἀνθρώπους. Ὁ γέροντας Παΐσιος ἔβλεπε τούς ἀναχωρητές μέ θαυμασμό καί συγκίνηση καί ἤθελε νά τούς μιμηθεῖ. Ἰδιαίτερα ὅταν ἦταν νέος μοναχός, τούς πλησίαζε καί συνομιλοῦσε, παίρνοντας ἀπ' τήν πνευματική τους κυψέλη τό μέλι πού ξεχείλιζε, ὅπως ὁ ἴδιος ἀναφέρει. Ἐντυπωσιάζει ἡ περιγραφή πού κάνει ὁ Γέροντας τοῦ πατρός Γεωργίου τοῦ Ἀναχωρητοῦ: «Ὁ Πατήρ ζοῦσε σάν πραγματικό πετεινό τοῦ οὐρανοῦ μέσα στό Ἅγιον Ὄρος, κάτω ἀπό τόν οὐράνιο τροῦλο τοῦ Θεοῦ, γιατί δέν εἶχε Καλύβι, ὅπως οἱ ἄλλοι Πατέρες. Ἐλευθερωμένος λοιπόν ἀπό τήν ματαιότητα μέ τήν ἀρετή τῆς ἀκτημοσύνης καί σκλαβωμένος ἀπό τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, γύριζε στόν Ἄδωνα σάν «καλό ἀλητάκι» τοῦ Χριστοῦ. Ὅλη του ἡ περιουσία ἦταν τά τριμμένα ροῦχα πού φοροῦσε, τά ἴδια χειμῶνα-καλοκαίρι. Στά δέ πό-

δια του εἶχε τυλιγμένα φαρδιά κουρέλια γιά κάλτσες, γιά νά μήν κατεβαίνει κάτω τό λίγο αἷμα του ἀπό τήν ὀρθοστασία στήν προσευχή καί ἀπό τίς πορεῖες του στίς κορυφές καί λαγκαδιές, ὅπου πήγαινε, γιά νά μένει ἄγνωστος ἀπό τούς ἀνθρώπους. Ἡ μέν ψυχή του ὅλο ἐνωνόταν μέ τόν Θεό, τά δέ ροῦχα του ὅλο καί κουρελιάζονταν, ἀλλά φαίνονταν σάν φτερά, γιατί ὁ Γέροντας εἶχε Χάρη Θεοῦ.

» Ὅταν κανεῖς ἔβλεπε ἀπό μακριά τόν Πατέρα Γεώργιο μέσα στά βάτα νά τρώει βατόμουρα, τόν νόμιζε γιά κανένα μεγάλο ἀετό. Τό καλοκαίρι περνοῦσε κάπως μέ κανένα βατόμουρο ἢ συκοστάφυλο, τό χειμώνα ὅμως πού δέν ὑπῆρχε τίποτα σχεδόν, ἦταν δύσκολα, διότι τά κούμαρα καί τά ἀγριοκάστανα τελειώνουν κατά τόν Νοέμβριο καί στήν συνέχεια μένουν τά βελάνια καί κανένα χόρτο. Φαγητό ἔτρωγε μόνο στά πανηγύρια τῶν Μονῶν τῆς βορειοανατολικῆς πλευρᾶς τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ὅπου ἐμφανίζόταν κατά καιρούς»².

2. Ἁγιορεῖται Πατέρες καί ἀγιορείτικα, Α' ἔκδοση 1993, σελ. 81-82.

3. Η ανεξάντλητη πηγή

Ὁ ἅγιος ἄνθρωπος ἔχει ἄφθονη, τή χάρη τοῦ Θεοῦ, μέ τήν ὁποία βοηθάει καί τούς ἀδελφούς του. Γνωρίζει τά προβλήματα τους, τίς δυσκολίες, τούς πόνους καί τίς ἀγωνίες πού ἀντιμετωπίζουν, προσεύχεται θερμῶς καί ἀδιαλείπτως ὑπέρ αὐτῶν. Ὁ φιλόανθρωπος Θεός εἰσακούει τίς προσευχές του καί οἱ πονεμένοι ἐνισχύονται. Τό πνευματικό αὐτό ἔργο τοῦ ἁγίου ἀνθρώπου συνεχίζεται καί μετά τήν κοίμησή του, ὅταν βρίσκεται κοντά στό Θεό. Εἶναι πολύ διαφωτιστικά τά ὅσα γράφει γιά τόν ἅγιο Ἀρσένιο ὁ Γέροντας: «Ἡ Χάρη τοῦ Θεοῦ δέν εἶναι στέρνα πού τελειώνει τό νερό της καί μετά στερεύει, ἀλλά ἀνεξάντλητη πηγή. Εἶναι φυσικό, νομίζω, νά βοηθάει (ὁ ἅγιος) περισσότερο τώρα, ἀπ' ὅτι βοηθοῦσε ὅταν ζοῦσε στήν γῆ, διότι τώρα πιά βρίσκεται κοντά στόν Οὐράνιο Πατέρα καί σάν παιδί Του μέ παρρησία, πού εἶχε ἀποκτήσει ἀπό πρίν, μπορεῖ νά παίρνει ἄφθονη Χάρη καί νά καταφθάνει ἀμέσως στούς πονεμένους ἀνθρώπους, γιά νά τούς βοηθάει δίνοντας τήν ἀνάλογη θεραπεία.

»Ἡ προηγούμενη μεγάλη ἄσκησή του γιά τήν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, μαζί μέ τήν μεγάλη του

ἀγάπη καί ταπείνωση, τοῦ ἔφερε καί αὐτή τήν μεγάλη πνευματική ἐξέλιξη, νά πετάει τώρα Ἀγγελικά καί νά ἀγάλλεται, γιατί βοηθάει περισσότερους πονεμένους καί γιά τό ὅτι δοξάζεται περισσότερο καί τό ὄνομα τοῦ Θεοῦ»³.

4. Τά λουλούδια τῆς Παναγίας

Ἡ πνευματική ἐμπειρία ἑνός ἐνάρετου ἀνθρώπου οἰκοδομεῖ στέρεα τούς καλοπροαίρετους. Δέν εἶναι μιά εὐκόλη ἡθικολογία μέ διάφορα χρήσιμα διδάγματα. Εἶναι κάτι περισσότερο καί ἀνώτερο. Εἶναι ἡ φωνή τῆς θείας χάριτος, θά ἴλεγα, ἡ ὁποία φανερῶνει τόν παράδεισο τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς. Κι αὐτό καί τήν ἀναζητοῦν οἱ ἄνθρωποι μέ πολύ ἐνδιαφέρον. Ὁ Γέροντας ἀναφέρει σχετικά: «Ὅταν εἶχα ἔρδει στό Ἅγιον Ὄρος, γύριζα στό Περιβόλι τῆς Παναγίας, ὅπως συνήθως ὅλοι οἱ ἀρχάριοι, γιά νά βρῶ τά ἀρωματισμένα λουλούδια τῆς Παναγίας (Ἁγίους Γεροντάδες) καί νά πάρω λίγη πνευματική γύρη»⁴.

3. Ὁ Ἅγιος Ἀρσένιος ὁ Καππαδόκης, σελ. 114-115.

4. Ὁ Γέρον Χατζη-Γεώργης ὁ Ἀθωνίτης, Β' ἔκδοση, 1986, σελ. 6.

5. Τά κατορθώματα τῶν Ἀγίων

Ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, χωρίς νά τό θέλει, ἀφήνει τά ἴχνη του ἀπ' ὅπου περνάει. Ἡ καλύτερα ἐγγράφεται στή μνήμη ἐκείνων πού τόν γνώρισαν καί ὅταν φεύγει ἀπ' τήν παρούσα ζωή, γίνεται ἱερή εἰκόνα καί ζωοποιός ἀνάμνηση. Ὁ γέροντας Παΐσιος μᾶς ὑπενθυμίζει τήν ὑποχρέωση πού ἔχουμε ἀπέναντι σ' αὐτούς τούς Ἀγίους: «Οἱ ἀπόγονοι πάντοτε ἔχουν ἱερό καθῆκον νά γράφουν τά θεῖα κατορθώματα τῶν Ἀγίων Πατέρων τῆς ἐποχῆς τους καί τόν φιλότιμο ἀγώνα πού ἔκαναν, γιά νά πλησιάσουν στό Θεό. Φυσικά, μέ τό νά γράφουμε γιά τούς Ἀγίους μας, πάλι ἐμεῖς ὠφελοῦμαστε, διότι μ' αὐτόν τόν τρόπο τούς θυμούμαστε καί προσπαθοῦμε νά τούς μιμηθοῦμε, καί οἱ Ἅγιοι τότε συγκινοῦνται περισσότερο καί μᾶς βοηθοῦν, γιά νά φθάσουμε καί ἐμεῖς κοντά τους»⁵.

6. Ὁ θεῖος φωτισμός

Υπάρχουν πολλοί χριστιανοί, οἱ ὁποῖοι ἀναζητοῦν ἐπίμονα κάποιον φωτισμένο ἄνθρωπο, γιά νά τοῦ ἐκδέσουν τά προβλήματα τους καί

5. Ὁπ. παρ., σελ. 5.

νά δεχτοῦν τίς λύσεις πού θά τούς προτείνει. Πῶς ὅμως ἀποκτᾶ κάποιος τόν ἐκ Θεοῦ φωτισμό; Γιατί δέν ἔχουμε πολλούς φωτισμένους κινάρετους ἀνθρώπους; Γιατί παλιότερα ὑπῆρχαν περισσότεροι; Ὁ γέροντας Παΐσιος δίνει ἀπάντηση σ' αὐτά τά ἐρωτήματα. Ἀναφερόμενος στ' ἅγια Γεροντάκια πού ἔζησαν στό Ἅγιον Ὄρος στό πρῶτο μισό τοῦ 20οῦ αἰώνα, λέει: «Οἱ Πατέρες ἐκείνης τῆς ἐποχῆς εἶχαν πολλή πίστη καί ἀπλότητα καί οἱ περισσότεροι ἦταν μέ λίγα μέν γράμματα, ἀλλά, ἐπειδή εἶχαν ταπείνωση καί ἀγωνιστικό πνεῦμα, δέχονταν συνέχεια τόν θεῖο φωτισμό»⁶. Δηλαδή, χρειάζονται τέσσερις ἀναγκαῖες προϋποθέσεις: ἡ πλήρης καί ἀκλόνηση πίστη, ἡ ἀπλότητα στίς σκέψεις, στίς ἐπιθυμίες καί στον τρόπο ζωῆς, ἡ ταπείνωση σέ κάθε ἐκδήλωση καί ὁ συνεχῆς ἀγώνας γιά τήν ἀκριβή τήρηση τῶν ἐντολῶν.

6. Ἀγιορεῖται Πατέρες καί ἀγιορείτικα, σελ. 7.

Β΄

Πνευματικός αγώνας

Εθνικὴ Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Κόνιτσα

Επιμέλεια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσα

1. Βίωση τοῦ παραδείσου

Οἱ σύγχρονοι χριστιανοί δέν κατανοοῦν τί σημαίνει πνευματικός ἄνθρωπος. Ἴσως γιατί δέν ἔχουν γνωρίσει πνευματικό ἄνθρωπο καί δέν βρῆκαν τή διαφορά πού ὑπάρχει. Μέ δύο λέξεις θά μπορούσαμε νά ποῦμε, ὅτι ὁ πνευματικός ἄνθρωπος ἀρνεῖται νά συμβιβαστεῖ μέ τόν κόσμο καί τίς συνήθειές του, χρησιμοποιεῖ ὅσα ὑλικά ἀγαθά τοῦ εἶναι ἐντελῶς ἀπαραίτητα, νιώθει ἄβολα ὅταν τόν περιστοιχίζουν κοσμικοί, βιώνει ἔντονα καί παντοῦ τήν παρουσία τοῦ Θεοῦ, εἶναι διαρκῶς ἀλλοιωμένος ἀπ' τό θεῖο ἔρωτα καί τά μυστικά του βιώματα –πού συχνά διακρίνονται στό πρόσωπό του– εἶναι σχεδόν ὅμοια μ' ἐκεῖνα τοῦ μελλοντικοῦ παραδείσου. Ὁ Γέροντας σέ κάποιο του γράμμα εἶναι ἀποκαλυπτικός: «Ἡ ζωή τῶν πνευματικῶν ἀνθρώπων θά πρέπει νά εἶναι ὑπερφυσική, διά νά μπορέσουν νά ἐλευθερωθοῦν ἀπό τήν κοσμική ἀτμόσφαιρα καί νά κινουῦνται στόν πνευματικό χῶρο καί νά νιώθουν ἔντονα τήν παρουσία τοῦ Θεοῦ καί νά φλογίζο-

νται από τόν θεῖον ἔρωτα καί νά διερωτῶνται ἐάν ὑπάρχει ἄραγε κάτι καλύτερο στόν παράδεισο ἀπό αὐτό πού ζοῦν»¹.

2. Ἡ ἀγαλλίαση τῆς ἄσκησης

Οἱ κοσμικοί καί μόνο κατ' ὄνομα χριστιανοί μόλις ἀκοῦν τίς λέξεις «ἄσκηση», «πνευματικός ἀγώνας», «στέρηση ὑλικῶν ἀγαθῶν», «ἀπαγόρευση σαρκικῶν ἡδονῶν» κ.ἄ. ἐνοχλοῦνται ἐσωτερικά καί ἀρνοῦνται ν' ἀκολουθήσουν τίς ἐντολές τοῦ Εὐαγγελίου. Τίς θεωροῦν δύσκολες καί ἀταίριαστες γιά τούς ἀνθρώπους πού ζοῦν στόν κόσμο. Νομίζουν ὅτι, ἂν τίς τηρήσουν, θά γίνουν δυστυχεῖς καί θά στερηθοῦν τή χαρά τῆς ζωῆς. Αὐτό ὅμως εἶναι μιά πλάνη, πού πρέπει ν' ἀπαρνηθοῦν. Ὁ γέροντας Παῖσιος τούς διευκολύνει μέ τό διαφωτιστικό του λόγο: «Οἱ ψυχές τῶν ἀγωνιζομένων χριστιανῶν, πού ἀγρυπνοῦν, προσεύχονται καί νηστεύουν, αἰσθάνονται τέτοια ἀγαλλίαση, τήν ὁποία δέν μποροῦν νά διανοηθοῦν ἐκεῖνοι πού τρῶνε ὅ,τι θέλουν καί ὅποτε θέλουν καί πίνουν κρασιά καί ἀναψυκτικά»².

1. Πρεσβ. Διονυσίου Τάτση, Ὁ Γέροντας Παῖσιος, Ζ' ἔκδοση, 2006, σελ. 81.

2. Ὁ Γέρον Χατζη-Γεώργης ὁ Ἀθωνίτης, σελ. 72.

3. Η ψυχοφελής έρημία

Ο αληθινός χριστιανός αρνεϊται να μπει στο ρυθμό τής κοινωνίας, στήν όποία ζει, καί ν' ακολουθήσει τόν τρόπο ζωής τών κοσμικών. Εϊναι ένας έγκόσμιος έρημίτης, θά έλεγε κάποιος. Κάτι παρόμοιο ισχύει καί για τούς μονάζοντες, οί όποϊοι πολλές φορές καλοϋνται να δραστηριοποιηθοϋν μέσα στον κόσμο. Ο Γέροντας πάντως υπενθυμίζει: « Η έρημος πολύ βοηθάει για τήν εξάλειψη τών ψυχικών παθών, διότι καί η άγριάδα (ζιζάνιο τών άγρών) εξαφανίζεται στήν άγονη έρημο, ένω στον βοϋρκο γίνεται σαν καλάμι»³.

4. Αντίσταση στο ρεύμα του κόσμου

Ο συνειδητός χριστιανός καλεϊται ν' αντισταδει στο κοσμικό πνεϋμα καί τόν άμαρτανό τρόπο ζωής. Να σταδει όρδιος κι έδραϊος, να γίνει βράχος στο όρμητικό ρεύμα του ποταμού καί όχι κυλιόμενο λιδαράκι, πού εύκολα συντρίβεται απ' τά μεγαλύτερα. Η αντίσταση αυτή δέν εϊναι εύκολη υπόθεση, ιδίως στήν εποχή μας όπου τό αγωνιστικό φρόνημα εϊναι μειωμένο καί

3. Άγιορείται Πατέρες καί άγιορείτικα, σελ. 37.

ἡ ἀμέλεια ἔχει καταλάβει καί τούς ἐκλεκτούς. Ὁ Γέροντας, ὅταν μιλοῦσε γι' αὐτή τή δυσκολία, θυμόταν μιά δική του δυσάρεστη ἐμπειρία: «Μιά φορά στήν Θεσσαλονίκη περιμέναμε τά φανάρια, γιά νά περάσουμε ἀπό τό ἕνα πεζοδρόμιο στό ἄλλο. Σέ μιά στιγμή αἰσθάνθηκα ἕνα κύμα νά μέ σπρώχνει πρὸς τά ἐμπρός, γιατί ὅλοι πήγαιναν πρὸς τά ἐκεῖ. Μόλις πού σήκωνα τό πόδι καί προχωροῦσα. Θέλω νά πῶ δηλαδή ὅτι, ὅταν ὅλοι πᾶνε πρὸς ἕνα μέρος, ἕνας, καί νά μή θέλει νά πάει, δυσκολεύεται νά μὴν πάει, γιατί τόν πᾶνε οἱ ἄλλοι. Σήμερα, ἂν κάποιος θέλει νά ζήσει τίμια καί πνευματικά, δέν χωράει στόν κόσμο, δυσκολεύεται. Καί ἂν δέν προσέξει, θά τόν πάρει ὁ κατήφορος, τό κοσμικό κανάλι»⁴.

5. Μέ συνοδοιπόρο τό Χριστό

Ὁ συνειδητός χριστιανός ζεῖ στήν κοινωνία χωρίς νά βρίσκει εὐκόλα συνοδοιπόρους. Ἀντίθετα, παρουσιάζονται μπροστά του ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι τόν σχολιάζουν, τόν περιφρονοῦν καί τόν θεωροῦν τουλάχιστον μή κοινωνικό. Ὡστόσο, αὐτός πρέπει νά συνεχίσει τήν κατά

4. Μέ πόνο καί ἀγάπη γιά τόν σύγχρονο ἄνθρωπο, Λόγοι Α', 1998, σελ. 33.

Θεόν πορεία του χωρίς ταλαντεύσεις, ένδυμους-μενος πάντα τό λόγο του Γέροντα: «Όταν βλέπει ό Χριστός ότι κάποιος αγωνίζεται καί δέν έχει ανθρώπινη βοήθεια, τότε παρεμβαίνει ό ίδιος καί βοηθάει»⁵.

6. Η μεγάλη απώλεια

Ό χριστιανός, όταν χάσει τήν προθυμία για πνευματική ζωή καί ακολουθήσει τίς κοσμικές συνήθειες, δά βρεθεί σέ δύσκολες καταστάσεις, δά γίνει παίγνιο του διαβόλου καί πολύ δύσκολα δά μπορέσει νά ελευθερωθεί, γιατί τόν εγκαταλείπει ή θεία χάρη. Ό Γέροντας έπισημαίνει: «Όποιος έχει χάρη Θεού, δά του δοθεί καί άλλη. Όποιος έχει λίγη καί τήν περιφρονεί, δά του αφαιρεθεί κι αυτή. Η χάρη του Θεού δέν υπάρχει στους σημερινούς χριστιανούς, γιατί πετάξανε καί τή λίγη πού είχανε. Καί όταν φύγει ή χάρη, όρμουν όλοι οί δαίμονες μέσα στον άνθρωπο»⁶.

7. Άγάπη καί ταπείνωση

Δέν αρκεί νά τηρεί κανείς μόνο τά έξωτε-

5. Πρεσβ. Διονυσίου Τάτση, όπ. παρ., σελ. 89.

6. Όπ. παρ., σελ. 81.

ρικά τῆς εὐσέβειας, δηλαδή νά κάνει μετάνοιες, νά σταυροκοπιέται, νά ἐκκλησιάζεται τυπικά, νά προσφέρει στό φιλόπτωχο ταμεῖο τῆς ἐνορίας του, νά ἐπισκέπτεται τούς ἀσθενεῖς κ.λπ., χρειάζεται νά προχωράει καί στά πνευματικά, στήν ἀπόκτηση τῶν μεγάλων ἀρετῶν. Συνήθως ἐκεῖ ὕστεροῦν οἱ περισσότεροι χριστιανοί, παρόλη τήν καλή προαίρεση πού ἔχουν. Γι' αὐτό ὁ Γέροντας τονίζει: « Ἐγώ εἶμαι ὑπέρ τῶν ἀγῶνων. Μάλιστα ἔκανα καί πειράματα στόν ἑαυτό μου. Διαπίστωσα ὅμως ὅτι ὁ μεγαλύτερος ἀγώνας εἶναι ν' ἀποκτήσει ὁ ἄνθρωπος τήν ταπείνωση καί τήν ἀγάπη καί αὐτό δέν χρειάζεται μετάνοιες κι ἐξωτερικά πράγματα. Εἶναι εὐκόλο καί γιά τόν ἄντρα καί γιά τή γυναῖκα, ἀλλά καί γιά τό παιδί. Πρέπει νά δίνουμε πρωτεῖα στά ψυχικά καί ὄχι στά ἐξωτερικά, διότι τά ἐξωτερικά δημιουργοῦν ψευδαισθήσεις»⁷.

8. Προσεκτικοί στίς κρίσεις

Καθημερινά κρίνουμε πρόσωπα καί καταστάσεις καί μετά ἀπό λίγο βιώνουμε τήν πικρία τῆς διάψευσης. Ἀποδεικνύεται ὅτι τά πράγματα εἶναι ἐντελῶς διαφορετικά. Αἰτία

7. Ὁπ. παρ., σελ. 108-109.

αὐτῆς τῆς κατάστασης εἶναι ὅτι εὐκόλα ἀποδε-
χόμαστε τίς πρῶτες πληροφορίες κι ἐντυπώσεις.
Ὁ Γέροντας συμβουλεύει σχετικά: «Δέν ξέρου-
με τί μπορεῖ νά συμβαίνει»⁸.

9. Προσεκτικοί καί στούς ἐπαίνους

Οἱ χριστιανοί εὐκόλα ἐπαινοῦν κάποιον,
γιατί εὐκόλα παρασύρονται σ' ἐσφαλμένα συ-
μπεράσματα. Ὑπάρχουν, ὡστόσο, καί οἱ ἀξιέ-
παινοι, ἀλλά πρέπει νά εἶναι πολύ προσεκτικοί.
Πολλοί λένε ὅτι ὁ ἔπαινος δέν βλάπτει, ἀγνοώ-
ντας προφανῶς τόν ἐκ δεξιῶν πειρασμό πού
ἀντιμετωπίζει ὁ ἐπαινούμενος. Ὁ Γέροντας,
ὅταν τόν ρώτησαν κάποιοι προσκυνητές πῶς
πρέπει ν' ἀντιμετωπίζουν τά ἐγκώμια καί τούς
ἐπαίνους, τοὺς εἶπε: «Νά ἔχετε ταπείνωση καί
νά γνωρίζετε καλά τόν ἑαυτό σας. Νά σᾶς πῶ ἓνα
παράδειγμα: Ὅταν σκαλίζω στό ξύλο μιά μορφή
Ἀγίου καί τελειώνω, νομίζω ὅτι εἶναι καλή. Τήν
ξανακοιτάζω μετά ἀπό λίγο καί βλέπω ὅτι ἔχει
ἐλλείψεις. Ἄν βάλω τό φακό, δά δῶ ὅτι δέν εἶναι
τίποτα σπουδαῖο. Τό ἴδιο πάλι συμβαίνει καί μέ
τά χέρια μας. Βλέπουμε ὅτι εἶναι καθαρά. Ἄν

8. Ὅπ. παρ., σελ. 74.

βάλουμε όμως τό φακό, θά δοῦμε ὅτι ἔχουν βρωμίες καί πολλά μικρόβια. Τό ἴδιο γίνεται κι ὅταν κοιτᾶμε προσεκτικά τόν ἑαυτό μας. Βλέπουμε ὅτι δέν εἴμαστε τίποτα κι ἄς λέει ὁ κόσμος»⁹.

10. Τό πνευματικό ὄξυγόνο

Ἡ ἐπιτυχία σέ κάποιον ἀγώνα, ὅποιασδήποτε μορφῆς καί ὁποιοῦδήποτε στόχου, δίνει στόν πρωταγωνιστή ἱκανοποίηση ἀλλά συγχρόνως τροφοδοτεῖ καί τόν ἐγωισμό του. Γι' αὐτό οἱ κατά κόσμον ἐπιτυχημένοι ἄνθρωποι εἶναι ἐγωιστές καί δύσκαμπτοι καί δύσκολα ἀποδέχονται τούς ἀνταγωνιστές τους, ἀλλά καί τόν ἀπλό λαό. Ἀντίθετα, ὁ πνευματικός ἀγωνιστής γιά νά ἔχει ἐπιτυχία χρειάζεται ὅπωςδήποτε νά εἶναι ταπεινός καί ἀνοιχτός πάντα στούς ἀδελφούς του. Ὁ Γέροντας, ἀναφερόμενος στούς καρπούς τοῦ πνευματικοῦ ἀγώνα, ὑπενθυμίζει τίς ἀπαραίτητες προϋποθέσεις πού πρέπει νά ὑπάρχουν: «Ἐκεῖνος πού ἀγωνίζεται πολύ καιρό καί δέν βλέπει πνευματική πρόοδο ἔχει ὑπερηφάνεια καί ἐγωισμό. Πνευματική πρόοδος ὑπάρχει ἐκεῖ πού ὑπάρχει καί πολλή ταπείνωση. Αὐτή τά ἀναπληρώνει ὅλα. Πνευματική πρόοδος ὑπάρ-

9. Ὁπ. παρ., σελ. 71.

χει στὸν ἄνθρωπο πού συναισθάνεται ὅτι μέσα του ὅλα εἶναι σέ ἄθλια κατάσταση, ὅλα εἶναι χάλια. Ἀγώνας μέ προσπάθεια καί φιλότιμο, μέ αἴσθηση ἐλεεινότητας κι ἐλπίδα, εἶναι ὀξυγόνο πνευματικό. Αὐτά μᾶς δίνουν σιγουριά στὸν πνευματικό ἀγώνα»¹⁰.

11. Ἡ θεία χάρη ὁδηγεῖ στήν ἐπιτυχία

Ὁ ἀγωνιζόμενος χριστιανός δέν πρέπει νά ξεχνάει ὅτι κάθε πνευματική του ἐπιτυχία ὀφείλεται στή χάρη τοῦ Θεοῦ. Βέβαια, ὁ ἴδιος ἐπιλέγει τὸν ἀγώνα καί ὁ ἴδιος κοπιάζει, ἀλλά χωρίς τή χάρη δέν μπορεῖ νά πετύχει τό παραμικρό. Τήν ἀλήθεια αὐτή τονίζει ὁ Γέροντας μ' ἓναν παραβολικό λόγο: «Εἴτε καδρέφτης εἶναι κανείς, εἴτε καπακι ἀπό κονσερβοκούτι, ἐάν δέν πέσουν οἱ ἡλιακές ἀκτίνες, δέν λαμποκοπάει»¹¹.

12. Ἀδιάκοπη ἐργασία

Ὁ συνειδητός χριστιανός βρίσκεται σέ διαρκή προσπάθεια, προκειμένου νά περάσει ἀπ' τήν ἀπλή τήρηση τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ στήν

10. Πρεσβ. Διονυσίου Τάτση, Ὑπαίθριο Ἀρχονταρίκι, Ε' ἔκδοση, 2005, σελ. 37.

11. Ὅπ. παρ., σελ. 36.

ἀπόκτηση τῶν ἀρετῶν, ἡ ὁποία δέν ὀλοκληρῶνε-
ται, γιατί ὑπάρχουν βαθμοί πνευματικῆς προό-
δου. Τά σκαλοπάτια τῆς κλίμακας τῶν ἀρετῶν
δέν τελειώνουν ποτέ. Ὁ Γέροντας μιλάει γιά τήν
ἐπιμέλεια πού πρέπει νά διακρίνει τόν πνευμα-
τικό ἀγωνιστή: «Ὅπως ἡ ξυλόγλυπτη εἰκόνα
ἔχει ἀτέλειωτη δουλειά, ὅταν δουλευτεῖ μέ φα-
κό, ἔτσι καί ἡ ψυχή τοῦ ἀνθρώπου ἔχει ἀτέλειωτη
δουλειά, ὅσο καθαρίζουν τά μάτια τῆς ψυχῆς
του καί γίνονται τηλεσκόπια»¹².

13. Ἡ θεωρία νά γίνεται πράξη

Στήν ἐποχή μας ὑπάρχει πληθώρα χρι-
στιανικῶν βιβλίων. Ἐκεῖνος πού ἔχει ἀνησυχία
γιά τή σωτηρία τῆς ψυχῆς του μπορεῖ νά βρεῖ τό
κατάλληλο βιβλίο καί νά ὠφεληθεῖ. Δέν πρέπει
ὁμως νά μένει μόνο στή μελέτη. Χρειάζεται καί
τό ἐπόμενο βῆμα. Ν' ἀγωνιστεῖ γιά τήν ἀκριβή
τήρηση τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ. Νά κάνει τή θεω-
ρία πράξη. Νά ὀδηγηθεῖ ἀπ' τή μελέτη στό βίωμα
τῆς μυστικῆς καί κατά Θεόν ζωῆς. Δυστυχῶς,
πολλοί χριστιανοί, ἐνῶ διαβάζουν καί ἠθικολο-
γοῦν, δέν προχωροῦν πιο πέρα, στά πνευματικό-
τερα καί ἀνώτερα. Ὁ Γέροντας, σέ ἐρώτηση τί

12. Ὅπ. παρ., σελ. 36.

βιβλία πρέπει νά διαβάζει ἕνας χριστιανός, ἀπάντησε: «Τί πρέπει νά διαβάζει ἢ τί πρέπει νά ἐφαρμόζει; Ἡ ἄσκηση ἀξίζει περισσότερο ἀπό τή γνώση»¹³.

14. Οἱ βιταμίνες τῆς ψυχῆς

Ἡ πνευματική ζωή χρειάζεται συνεχή τόνωση, τήν ὁποία δίνει ἡ μελέτη τῆς Ἁγίας Γραφῆς καί τῶν πατερικῶν κειμένων. Οἱ σύγχρονοι χριστιανοί δέν διαβάζουν πολύ. Παρά τήν πληθώρα τῶν ψυχωφελῶν βιβλίων πού ὑπάρχει, δέν ἐπιμένουν στή μελέτη, γιατί ἔχουν ἐλάχιστο ἐλεύθερο χρόνο καί μειωμένο ἐνδιαφέρον. Βιβλία ἐνδεχομένως νά ἀγοράζουν, ἀλλά δέν ἐντρυφοῦν στίς σελίδες τους. Ὁ Γέροντας μιλάει γιά τούς καρπούς τῆς πνευματικῆς μελέτης ὡς ἐξῆς: «Κατ' ἀρχάς ἕνα κεφάλαιο ἀπό τό Εὐαγγέλιο εἶναι ἀπαραίτητο γιά τόν ἀγιασμό μας, γιατί διώχνει ὅλα τά κακά. Ἐπίσης Πατερικά βιβλία, γιά νά μπορέσεις νά καταλάβεις τό Εὐαγγέλιο, διότι ὅλα τά Πατερικά εἶναι ρυάκια, τά ὁποῖα πηγάζουν ἀπό τό Εὐαγγέλιο. Ὅταν λοιπόν ἀκολουθοῦμε τά ρυάκια, βρίσκουμε τήν πηγή καί δέν πλανιόμαστε σάν τούς Προτεστάντες στά

13. Ὅπ. παρ., σελ. 31.

λαγκάδια. Τά Συναξάρια πολύ βοηθοῦν, διότι βρίσκει κανείς σ' αὐτά ὅ,τι εἴδους βιταμίνες ἔχει ἀνάγκη ἡ ψυχὴ του»¹⁴.

15. Τά μηδενικά καί ἡ Μονάδα

Οἱ κληρικοί καί οἱ συνειδητοί χριστιανοί συχνά ἀναφέρονται στά ἔργα τους, ἀλλά καί στίς ἀρετές τους, καί περιμένουν τή δόξα ἀπ' τοὺς ἀνθρώπους. Μέ τό πρόσχημα ὅτι ἀποτελοῦν τό καλό παράδειγμα, ἐπιδιώκουν τήν προβολή καί τήν εὐρύτερη δημοσιότητα. Πρόκειται γιά πλάνη ἐκ δεξιῶν. Δέν εἶναι ἐπιτρεπτό νά μιλάει κανείς γιά θεάρεστα ἔργα καί κατάκτηση ἀρετῶν χωρίς ν' ἀναφέρεται στή θεία χάρη. Ὁ Γέροντας λέει σχετικά: «Τά ἔργα μας εἶναι μηδέν καί οἱ ἀρετές μας εἶναι μιὰ συνέχεια ἀπό μηδενικά. Ἐμεῖς δά προσπαθοῦμε νά προσθέτουμε συνέχεια μηδενικά καί νά παρακαλοῦμε τόν Χριστό νά βάλει τήν μονάδα στήν ἀρχή, γιά νά γίνουμε πλούσιοι. Ἐάν δέν βάλει τήν μονάδα ὁ Χριστός στήν ἀρχή, χαμένος ὁ κόπος μας»¹⁵.

14. Ἐπιστολές, Α' ἔκδοση, 1994, σελ. 65-66.

15. Πνευματική ἀφύπνιση, Λόγοι Β', 1999, σελ. 287.

16. Πρότυπο οί Άγιοι

Ο πνευματικός αγωνιστής έχει πάντα μπροστά του τόν κίνδυνο νά πιστέψει ότι κάτι σπουδαίο έχει κατορθώσει, ότι έχει ανεβεί τή σκάλα τῶν ἀρετῶν καί δέν εἶναι «ὡσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων». Μιά τέτοια ψευδαίσθηση εἶναι καταστρεπτική γιά τήν κατά Θεόν πορεία του. Χρειάζεται προσοχή. Δέν πρέπει νά συγκρίνει τόν ἑαυτό του μέ τούς κοσμικούς, οἱ ὁποῖοι δέν τηροῦν τίς ἐντολές τοῦ Θεοῦ στή ζωή τους, γιατί πράγματι ὑπερέχει, ἀλλ' αὐτό δέν ἔχει ἰδιαίτερη σημασία. Ἀντίθετα, μπορεί νά τόν ὀδηγήσει στήν χαλάρωση καί τελικά νά γίνει χειρότερος καί ἀπ' τούς κοσμικούς. Ὁ γέροντας Παΐσιος λέει σχετικά: «Στήν πνευματική ζωή δέν θά βάλει κανείς γιά πρότυπο τούς κοσμικούς ἀλλά τούς Ἅγίους»¹⁶. Ὄταν κάνει μία τέτοια σύγκριση, θά διαπιστώσει ὅτι βρίσκεται πολύ πίσω καί θ' αὐξήσει τόν πνευματικό του ἀγώνα, «λεπτύνοντας τή συνείδησή του».

17. Τά ἀμαρτωλά ἐρεθίσματα

Τίς αἰσθήσεις μας δέν μπορούμε νά τίς

16. Μέ πόνο καί ἀγάπη γιά τόν σύγχρονο ἄνθρωπο, σελ. 34.

ἐλέγχουμε πάντα. Ὑπάρχουν περιπτώσεις ὅπου ἀναγκαζόμαστε νά δοῦμε καί ν' ἀκούσουμε πράγματα, πού ἐνδέχεται νά μᾶς προκαλέσουν πνευματική βλάβη. Γι' αὐτό χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή. Ἡ περιέργεια πολλές φορές ἐντυπώνει στό νοῦ εἰκόνες, πού προκαλοῦν ταραχή καί δίνουν ἐρεθίσματα γιά διάπραξη τῆς ἀμαρτίας. Ὁ Γέροντας τονίζει ὅτι οἱ εἰκόνες πού μπαίνουν στό νοῦ μέσω τῶν αἰσθήσεων, πρέπει γρήγορα νά ἐξαλείφονται γιά νά μήν τίς ἀξιοποιοῦν οἱ δαίμονες. Χρησιμοποιεῖ κι ἓνα παράδειγμα γιά νά κάνει τό λόγο του πειστικότερο: «Ἐάν πιάσουμε ἓνα καρβουνάκι ἀναμμένο καί τό κρατήσουμε στή χούφτα μας, ἐπόμενο εἶναι νά μᾶς κάψει. Ἐάν ὁμως τό κουνᾶμε στό χέρι –ἐννοεῖται γιά λίγη ὥρα–, δέν δά μᾶς κάψει. Ἔτσι καί οἱ ἄσχημες εἰκόνες, ὅταν κινοῦνται σύντομα, τά μάτια δέν τίς κρατοῦν, ἀλλά ἀπλῶς τίς πιάνουν καί δέν καῖνε τήν ψυχή»¹⁷.

18. Ἀνεκτικοί μέ ἀγάπη

Δέν εἶναι λίγοι ἐκεῖνοι πού διαπιστώνουν ὅτι οἱ λεγόμενοι συνειδητοί χριστιανοί, αὐτοί πού ἐκκλησιάζονται τακτικά καί συμμετέχουν στά

17. Πνευματική ἀφύπνιση, σελ. 92.

ίερά μυστήρια, τελικά είναι χωρισμένοι σέ ομάδες, γεγονός πού ἀποδεικνύει ὅτι λείπει ἡ αἴσθησις ὅτι μέσα στήν Ἐκκλησία εἴμαστε ἓνα σῶμα καί ὅλοι εἶναι ἀπαραίτητοι. Χρειάζεται ἀπ' ὅλους μιά προσπάθεια γιά νά ἐξασφαλίσουμε τήν πνευματική ἐνότητα πού μᾶς λείπει. Ν' ἀνοίξουμε τήν καρδιά μας, νά δεχόμαστε τούς ἄλλους, νά μήν θέλουμε νά συμφωνοῦν μέ μᾶς, νά ἔχουν τίς ἴδιες ἐπιλογές, τήν ἴδια ἐξωτερική ἐμφάνιση καί τήν ἴδια συμπεριφορά. Ν' ἀποφεύγουμε ἀκόμα τά σχόλια εἰς βάρος τους καί τήν ἀμφισβήτηση. Γιά τό συχνό αὐτό φαινόμενο ὁ Γέροντας λέει: «Ὁ ἓνας συμπληρώνει τόν χαρακτήρα τοῦ ἄλλου καί ὅλοι εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά ἀνεχόμαστε ὄχι μόνον τόν πνευματικό χαρακτήρα τοῦ ἄλλου, ἀλλά ἀκόμη καί τίς ἀδυναμίες πού ἔχει ὡς ἄνθρωπος. Δυστυχῶς μερικοί ἔχουν παράλογες ἀπαιτήσεις ἀπό τούς ἄλους. Θέλουν νά ἔχουν ὅλοι ἴδιο πνευματικό χαρακτήρα μέ τόν δικό τους, καί ὅταν κάποιος δέν συμφωνεῖ μέ τόν χαρακτήρα τους, δηλαδή ἢ εἶναι λίγο ἐπιεικής ἢ λίγο ὀξύς, ἀμέσως βγάζουν τό συμπέρασμα ὅτι δέν εἶναι πνευματικός ἄνθρωπος»¹⁸.

18. Μέ πόνο καί ἀγάπη γιά τόν σύγχρονο ἄνθρωπο, σελ. 324.

19. Ἀρρωστημένη σχολαστικότητα

Ὁ κατά Θεόν ἀγωνιζόμενος πρέπει νά διακρίνει τούς τύπους ἀπ' τήν οὐσία. Νά μένει ἐλεύθερος ἀπ' τούς τύπους καί νά στρέφεται πρὸς τήν οὐσία, γιατί μόνο αὐτή ἔχει πνευματική ἀξία. Οἱ τύποι βοηθοῦν, ἀλλά δέν εἶναι τό ζητούμενο. Ζυνήθως οἱ ὑπερευαίσθητοι μένουν στούς τύπους, καταλαμβάνονται ἀπό ἄγχος γιά κάποια ἀσήμαντη παράλειψη καί στενοχωροῦνται χωρίς λόγο. Ἔτσι χάνουν τή διάθεση ἀλλά καί τή δύναμη γιά τόν πραγματικό ἀγώνα, πού εἶναι πέρα ἀπ' τούς τύπους καί τίς συνήθειες τῆς καθημερινῆς ζωῆς. Γι' αὐτό καί ὁ γέροντας Παῖσιος συμβουλεύει: «Δέν πρέπει νά ἀγωνίζεται κανεὶς μέ ἀρρωστημένη σχολαστικότητα καί νά πνίγεται μετὰ ἀπό ἄγχος, παλεύοντας μέ τούς λογισμούς, ἀλλά νά ἀπλοποιήσῃ τόν ἀγώνα του καί νά ἐλπίζει στόν Χριστό καί ὄχι στόν ἑαυτό του. Ὁ Χριστός εἶναι ὅλο ἀγάπη, καλοσύνη καί παρηγοριά καί ποτέ δέν πνίγει, ἀλλά ἔχει ἄφθονο πνευματικό ὄξυγόνο, θεία παρηγοριά. Ἄλλο εἶναι λεπτή πνευματική ἐργασία καί ἄλλο εἶναι ἀρρωστημένη σχολαστικότητα, ἡ ὁποία πνίγει μέ τό ἐσωτερικό ἄγχος, ἀπό τό ἐξωτερικό ἀδιάκριτο ζόρισμα, πού σπάει καί τό κεφάλι μέ

πονοκέφαλο»¹⁹.

20. Βίωση κόλασης

Ἡ ἐπικοινωνία μέ τό Θεό πρέπει νά εἶναι τό καθημερινό μέλημα τοῦ χριστιανοῦ. Ὁ Γέροντας χρησιμοποιεῖ ἕνα παράδειγμα γιά νά τονίσει τή μεγάλη αὐτή ἀλήθεια: «Ὅπως τό παιδάκι, ὅταν ἀπομακρυνθεῖ ἀπό τήν μάνα του, ὑποφέρει, ἔτσι καί ὁ ἄνθρωπος, ὅταν ἀπομακρυνθεῖ ἀπό τόν Θεό, ὑποφέρει, βασανίζεται. Ἡ ἀπομάκρυνση τοῦ ἀνθρώπου ἀπό τόν Θεό εἶναι κόλαση»²⁰.

21. Τό νόημα τῆς ζωῆς

Ὁ ἀληθινός χριστιανός γνωρίζει πλήρως τό νόημα τῆς παρούσας ζωῆς, πού εἶναι ἡ ἐτοιμασία γιά τήν ἄλλη πατρίδα, τόν παράδεισο. Ὁ Γέροντας λέει: «Τό πᾶν εἶναι νά συλλάβει ὁ ἄνθρωπος τό βαθύτερο νόημα τῆς ζωῆς, πού εἶναι ἡ σωτηρία τῆς ψυχῆς. Ὅταν ὁ ἄνθρωπος πιστεύει στόν Θεό καί στήν μέλλουσα ζωή, τότε καταλαβαίνει ὅτι αὐτή ἡ ζωή εἶναι μάταιη καί

19. Ὅπ. παρ., σελ. 163.

20. Ὅπ. παρ., σελ. 47.

έτοιμάζει τό διαβατήριό του γιά τήν ἄλλη ζωή. Ξεχνοῦμε ὅτι ὅλοι θά φύγουμε. Δέν θά βγάλουμε ρίζες ἐδῶ. Αὐτή ἡ ζωή δέν εἶναι γιά νά καλοπεράσουμε. Εἶναι νά δίνουμε ἐξετάσεις, γιά νά περάσουμε στήν ἄλλη ζωή»²¹.

22. Πορεία γιά τόν οὐρανό

Ὁ ὥριμος πνευματικά ἄνθρωπος εἶναι στραμμένος στόν οὐρανό διαρκῶς καί καθετί πού βλέπει καί ἀκούει τό κάνει γέφυρα μυστικῆς ἐπικοινωνίας μέ τό Θεό. Ἀπ' τή γῆ παίρνει ἐρεθίσματα γιά ν' αὐξάνεται ὁ δεῖος ἔρωτάς του καί νά σταθεροποιεῖται ἡ ἐπιθυμία του γιά τήν ἀκριβή τήρηση τῶν ἐντολῶν. Μέ τόν ἴδιο τρόπο διδάσκει καί τούς ἄλλους. Προσπαθεῖ μέσα ἀπ' τά καθημερινά διώματα, τά μικρά ἢ μεγάλα γεγονότα καί τίς διαφορές εἰκόνες ἀπ' τή φύση νά διατυπώνει ἀπλές καί συνάμα περιεκτικές ἰδέες γιά νά τούς παρακινήσει στήν κατά Θεόν πνευματική πορεία. Ὁ Γέροντας ἔλεγε γιά τή δική του τακτική: « Ὅλα τά χρησιμοποιῶ γιά συγκοινωνία γιά πάνω, γιά τόν Οὐρανό. Ὅλα ἄν τά δουλέψει κανεῖς πνευματικά, ξέρετε τί πνευματικό κέρδος βγάζει

²¹ Πνευματική ἀφύπνιση, σελ. 344-345.

καί τί πνευματική πείρα ἀποκτάει»;²².

23. Ἀπ'τό χειμώνα στήν ἀνοιξη

Ὁ πνευματικός ἀγώνας στήν ἀρχή εἶναι δύσκολος. Τά ἀμαρτωλά πάθη δέν καταστέλλονται εὐκόλα, ἀντίθετα δημιουργοῦν στόν ἀγωνιστή κατήφεια καί ἀπελπισία. Ὅμως τά πράγματα σταδιακά ἀλλάζουν πρός τό καλύτερο. Ὁ Γέροντας μᾶς διαβεβαιώνει γιά τή μεταβολή αὐτή: « Ἄς μὴν ἀπελπιζόμεστε, ἀλλά πάντα μέ ἐλπίδα νά ἀγωνιζόμεστε ταπεινά καί φιλότιμα καί ὅλα τά πάθη μας σιγά-σιγά θά φύγουν μέ τήν Χάρη τοῦ Θεοῦ, διότι ποτέ δέν παρέμεινε συνέχεια ἡ μαυρίλα τῆς κακοκαιρίας στόν οὐρανό, ἀλλά πέρασε καί ξαναφάνηκε ὁ ἥλιος. Ἡ ἐλπίδα μέ τήν ὑπομονή διώχνουν τόν χειμώνα μέ τά κρύα καί φέρνουν τήν ἀνοιξη μέ τήν καλοσύνη, που θερμαίνει τήν γῆ, μέ τήν λιακάδα καί βγάζει τό πράσινο χαλί της. Μή περιμένουμε πνευματική ἀνοιξη, ἐάν δέν περάσουμε πρῶτα τόν πνευματικό χειμώνα, γιά νά ψοφήσουν καί τά πνευματικά ζωῦφια. Μὴν περιμένουμε νά βλαστήσει τό θεῖο μέσα μας, ἐάν δέν πεθάνει πρῶτα τό

22. Μέ πόνο καί ἀγάπη γιά τόν σύγχρονο ἄνθρωπο, σελ. 17.

άνθρώπινο· δηλαδή νά αναποδογυριστεῖ τό κοσμικό πράσινο μέ τό πνευματικό ὄργανο καί νά πέσει ὁ σπόρος τοῦ σιταριοῦ, γιά νά φέρει τό πραγματικό πράσινο, πού φέρνει καί ἄφθονο καρπό»²³.

24. Τό πάθος τῆς πολυλογίας

Ἡ πολυλογία εἶναι πάθος καί ὁδηγεῖ σέ πολλές ἀμαρτίες. Γι' αὐτό καί πρέπει νά καταπολεμεῖται μέ τή σιωπή. Ὑπάρχει ὁμως καί κάτι σχετικό. Πῶς πρέπει ν' ἀντιμετωπίζουμε τήν πολυλογία τοῦ ἄλλου; Τό καλύτερο εἶναι ν' ἀποφύγουμε τόν ἀδελφό μ' εὐγενικό τρόπο, χωρίς νά τόν πληγώσουμε. Χρειάζεται διάκριση καί λεπτότητα. Ὁ γέροντας Παῖσιος συμβουλεύει: «Πρόσεξε μήν τόν ἐλέγξεις (τόν φλύαρο), κἄν μέγάλος εἶναι κἄν μικρός, διότι εἶναι ἀναίδεια· οὔτε καί νά τόν μεμφθεῖς, διότι θά σιχαθεῖ κι ἐσένα ὁ Θεός καί ὄχι μόνο δέν θά σέ βοηθήσει γιά νά κόψεις τά πολλά σου ἐλαττώματα, ἀλλά θά ἐπιτρέψει, παίρνοντας τήν χάρη Του, νά γίνεις πιά φλύαρος ἀπό ἐκεῖνον. Μπορεῖς, ἅμα θέλεις καί νά μήν ἀκοῦς καί νά προσεύχεσαι

23. Ἐπιστολές, σελ. 97-98.

ἀδιαλείπτως τό μικρό διάστημα πού θά ὑπομείνεις τόν ἀδελφό σου, γιά νά μήν πληγωθεῖ, μιά πού εἶναι ἀδιάθετος πνευματικά»²⁴.

25. Ἡ αὐτογνωσία ὀδηγεῖ στήν ταπείνωση

Ἡ αὐτογνωσία εἶναι ἓνα συνεχές καί δύσκολο ἔργο. Δέν τελειώνει ἀπ' τή μιά μέρα στήν ἄλλη. Καθώς δέ μεταβάλλεται ὁ ἄνθρωπος, ἡ αὐτογνωσία αὐξομειώνεται. Παρ' ὅλα αὐτά εἶναι ἀναγκαία γιά τήν πνευματική πρόοδο. Ὁ γέροντας Παῖσιος λέει σχετικά: «Τί καλά εἶναι, ὅταν γνωρίσουμε τόν ἑαυτό μας! Τότε θά μᾶς γίνει ἡ ταπείνωση κατάσταση καί ὁ Θεός θά μᾶς καλοαποκαταστήσει μέ τίς δειξές Του δωρεές! Τότε πιά θά πάψουν νά λειτουργοῦν καί οἱ Πνευματικοί νόμοι –ὁ ὑψῶν ἑαυτόν ταπεινωθήσεται– διότι θά βαδίζουμε ὅλο χαμηλά, δέν θά πέφτουμε καί θά δεχόμαστε συνέχεια τήν Χάρη τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία δίνεται ὑποχρεωτικά στούς ταπεινούς»²⁵.

26. Ὁ δεῖος φωτισμός

Ὁ πνευματικός ἀγώνας πρέπει νά εἶναι ἀδιάπτωτος. Νά μήν διακόπτεται γιά μεγάλα

24. Ὁπ. παρ., σελ. 61.

25. Ὁπ. παρ., σελ. 68-59.

χρονικά διαστήματα καί προπαντός νά μήν ἐγκαταλείπεται. Μέ τόν τρόπο αὐτό δά ὑποχωρήσουν οἱ κακοί λογισμοί καί ὁ ἄνθρωπος δά ἔχει μόνο καλούς καί ὠφέλιμους λογισμούς. Ἀργότερα δά παύσουν καί αὐτοί καί δά βρίσκεται σέ μιᾶ ἀνώτερη κατάσταση, ὅπου δά δέχεται τόν ἐκ Θεοῦ φωτισμό. Εἶναι ἀξιοπρόσεκτα τά λόγια τοῦ Γέροντα: «Στήν ἀρχή τῆς πνευματικῆς ζωῆς ὁ ἀγωνιζόμενος διώχνει τούς κακοὺς λογισμούς μέ τή μελέτη τῆν πνευματική, τήν ἀδιάλειπτη προσευχή καί τή φιλότιμη ἄσκηση. Μετά ἔρχονται πιά ὅλο καλοὶ λογισμοί. Ἀργότερα σταματᾶνε καί οἱ καλοὶ λογισμοί καί νιώθει ἕνα ἄδειασμα, καί μετά ἔρχεται ὁ θεῖος φωτισμός στόν ἄνθρωπο»²⁶.

27. Ἡ θεία παρηγοριά

Ὁ πνευματικός ἀγωνιστής πρέπει νά ἔχει ἐμπιστοσύνη στήν πρόνοια τοῦ Θεοῦ καί ὄχι στούς ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι εὐκόλα λησμονοῦν κι ἐγκαταλείπουν. Ὁ Γέροντας λέει: «Ἐκεῖ πού δέν ὑπάρχει ἀνθρώπινη παρηγοριά, πλησιάζει ἡ θεία! Ὁ Θεός στέλνει τήν οὐράνια χαρά μέ τούς

26. Ἀγιορεῖται Πατέρες καί ἀγιορείτικα, σελ. 151.

Ἄγγελους καί τούς Ἁγίους. Οἱ παραδεισένιοι αὐτοί ἄνθρωποι πού ἔχουν ἐπαφή μέ Ἄγγελους καί Ἁγίους, ἔχουν φιλία καί μέ τά ἄγρια ζῶα καί μέ τά πουλιά τοῦ οὐρανοῦ»²⁷.

28. Ἡ πνευματική ἀρχοντιά

Στή χριστιανική ζωή χρειάζεται ἀρχοντιά, δηλαδή νά τηρεῖ κανείς τίς ἐντολές τοῦ Θεοῦ μέ προθυμία, ἀνωτερότητα, ἀνιδιοτέλεια καί εἰλικρινή ἀγάπη πρὸς τόν Σωτήρα Χριστό. Ἀρχοντιά σημαίνει ἀξιοπρέπεια κι εὐαισθησία καί ὄχι φυσικά κοσμική νοοτροπία καί πολυτέλεια, μέ αὐξημένο ἐγωισμό καί ἀμφίβουλες διαπροσωπικές σχέσεις. Ὁ Γέροντας, ἀναφερόμενος στούς ἀγωνιζόμενους χριστιανούς, διευκρινίζει: «Ὅσοι ἐργάζονται γιά μισθό εἶναι ἐργάτες· καί ὅσοι ἀποφεύγουν τήν ἁμαρτία γιά νά μήν κολασθοῦν, πάλι γιά τό συμφέρον τους φροντίζουν. Καλό μέν εἶναι καί αὐτό, ἀλλά δέν ἔχει ἀρχοντιά, διότι μετά ἀπό τόσο μεγάλη θυσία πού ἔκανε ὁ Χριστός γιά νά μᾶς λυτρώσει, ἀπό φιλότιμο δέν πρέπει νά πᾶμε στήν κόλαση, γιά νά μήν τόν λυπήσουμε μέ τό νά μᾶς νιώθει ὅτι ὑποφέρουμε»²⁸.

27. Ὅπ. παρ., σελ. 114.

28. Ὁ Γέρον Χατζη-Γεώργης ὁ Ἀθωνίτης, σελ. 72-73.

29. Ἀναγκαῖες προϋποθέσεις

Ὁ πνευματικός ἀγώνας χρειάζεται μερικές προϋποθέσεις γιά ν' ἀποδίδει καρπούς. Κυρίως ἐσωτερικές. Πρωτεύοντα ρόλο παίζουν οἱ καλοί λογισμοί καί ἡ ἀνησυχία γιά τή σωτηρία τῆς ψυχῆς. Ὁ Γέροντας λέει ὅτι μέ τούς καλούς λογισμούς νεκρώνονται οἱ αἰσθήσεις καί μέ τό ἐνδιαφέρον γιά τή σωτηρία τῆς ψυχῆς ταπεινώνεται τό σῶμα καί κατευνάζονται τά πάθη. Ἡ ἄσκηση ἐπίσης καί ἡ ὑπομονή στούς διάφορους πόνους τοῦ σώματος καθαρίζουν τήν ψυχή καί τῆς δίνουν ἀφθονή τή θεία χάρι²⁹.

30. Σταθεροί στόν πνευματικό μας

Ὁ χριστιανός πρέπει νά ἔχει μόνιμη πνευματική ἐπικοινωνία μέ τόν ἴδιο πνευματικό. Ἡ ἀμοιβαία γνωριμία διευκολύνει πολύ καί τά ἀποτελέσματα ἐκ τοῦ μυστηρίου εἶναι οὐσιαστικά. Ὁ Γέροντας τονίζει σχετικά: «Δέν εἶναι καλό ν' ἀλλάζει κανείς πνευματικούς. Γιά σκεφτεῖτε μιά οἰκοδομή στήν ὁποία ἀλλάζουν συνέχεια οἱ μηχανικοί καί οἱ οἰκοδόμοι. Δέν πρόκειται νά γίνει σωστή»³⁰.

29. Ὅπ. παρ., σελ. 32.

30. Πρεσβ. Διονυσίου Τάτση, Ὁ Γέροντας Παῖσιος, σελ. 69.

31. Η αξία ενός αναστεναγμοῦ

Ἡ ἁμαρτία δημιουργεῖ τὰ μεγάλα ἀδιέξοδα στόν ἄνθρωπο. Ἡ ἡδονή πού προκαλεῖ εἶναι φευγαλέα, ἐνῶ ἡ πικρία πού ἀφήνει διαρκεῖ καί αὐξάνεται. Ὅταν ὁμως στοχαστεῖ ὁ ἄνθρωπος τή ματαιότητα τῆς ζωῆς καί ἀποφασίσει νά βγεῖ ἔξω ἀπ' τόν κλοιό τῆς ἁμαρτίας γιά νά γευθεῖ κάτι διαφορετικό, ὅλα γίνονται φωτεινά, λύνονται τὰ προβλήματα καί προπαντός ὑπάρχει ὁ προορισμός καί ἡ ἐπιθυμία τῆς αἰώνιας βασιλείας. Πρῶτα βιώματα σ' αὐτή τή στροφή τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἐκεῖνα τῆς ἀληθινῆς καί τελωνικῆς μετάνοιας, γιά τὰ ὅποια ὁ γέροντας Παΐσιος λέει: «Ἡ καρδιά καθαρίζει μέ δάκρυα καί αναστεναγμούς. Ἐνας αναστεναγμός μέ πόνο ψυχῆς ἰσοδυναμεῖ μέ δυό κουβάδες δάκρυα. Νά κλαῖμε γιά τίς ἁμαρτίες μας ἐλπίζοντας πάντοτε στήν ἀγάπη καί στό ἔλεος τοῦ Θεοῦ. Νά βάλουμε τήν ψυχή μας στό μούσκιο τῶν δακρύων. Μήν περιορίζετε τήν προσοχή μόνο σέ λόγια. Κάνετε ὀλόκληρη τή ζωή σας μιά προσευχή στό Θεό»³¹.

31. Πρεσβ. Διονυσίου Τάτση, Ὑπαίθριο Ἄρχονταρίκι, σελ. 36.

32. Ὁ τρεπτός ἄνθρωπος

Ἡ μετάνοια δέν χρειάζεται χρόνο γιά νά δώσει πνευματικούς καρπούς. Ὑπάρχουν πολλά παραδείγματα ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι σέ λίγα λεπτά μετενόησαν καί βρέθηκαν στόν παράδεισο. Ἔως θυμηθοῦμε τό ληστή πάνω στό σταυρό! Ὁ Γέροντας λέει ὅτι «σέ ἓνα δευτερόλεπτο μπορεί νά βρεθεῖ κανείς ἀπό τήν κόλαση στόν παράδεισο, ἂν μετανοήσῃ. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι τρεπτός. Μπορεῖ νά γίνῃ ἄγγελος, μπορεῖ νά γίνῃ διάβολος. Πά πά πά, τί δύναμη ἔχει ἡ μετάνοια! Ἄπορροφᾶ τή θεία Χάρη. Ἐναν λογισμό ταπεινό νά φέρει στό νοῦ του ὁ ἄνθρωπος, σώθηκε. Ἐναν λογισμό ὑπερήφανο νά φέρει, ἂν δέν μετανοήσῃ καί τόν βρεῖ ὁ θάνατος, πάει, χάθηκε»³².

33. Ἡ μετάνοια διώχνει τήν ἀπογοήτευση

Ἡ μετάνοια εἶναι ἡ προϋπόθεση τῆς σωτηρίας. Πολύς λόγος γίνεται γι' αὐτή, χωρίς ὅμως νά τονίζεται ἓνα λεπτό σημεῖο, τό ὅποιο πρέπει νά προσέχουν οἱ μετανοοῦντες. Ἡ μετάνοια πρέπει νά γίνεται μέ διάκριση καί ποτέ νά μήν

32. Πνευματικός ἀγώνας, Λόγοι Γ', 2001, σελ. 160.

ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τό ψυχοφθόρο ἄγχος καί τή σκοτεινή ἀπόγνωση. Ὁ Γέροντας ἐπισημαίνει τόν κίνδυνο: «Ἡ μετάνοια πού ἔχει μέσα της ἄγχος καί ἀπελπισία δέν εἶναι ἀπό τόν Θεό· ἔχει βάλει καί τό ταγκαλάκι (ὁ δαίμονας) τήν οὐρίτσα του. Πρέπει νά προσέξει κανείς, γιατί μπορεί ὁ διάβολος νά τόν πιάσει ἀπό τά δεξιὰ, ἀπό τήν μετάνοια, καί νά τόν πετάξει στά ἀριστερά, στήν θλίψη καί στήν ἀπογοήτευση, ὥστε νά τόν τσακίσει ψυχικά καί σωματικά καί νά τόν ἀχρηστεύει. Φέρνει δηλαδή τήν ἄλλη συντριβή, πού ἔχει ἄγχος, γιά νά τόν κάνει συντρίμμα»³³.

34. Ἡ δύναμη τῆς πίστεως

Εἶναι μεγάλη ἡ δύναμη τῆς πίστεως, μᾶς διαβεβαιώνει ὁ Χριστός. Ὅποιος τήν ἔχει μπορεί πολλά θαυμαστά πράγματα νά πετύχει, ἀλλά καί νά κατανοήσει τά ἔργα τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ. Ἡ πίστη θαυματουργεῖ, δυναμώνει κι ἐκπέμπει δύναμη. Ἡ πίστη ἐπίσης μεταμορφώνει τόν ἄνθρωπο, ἀνοίγοντάς του τά μάτια τῆς ψυχῆς. Ὁ Γέροντας λέει σχετικά: «Ἡ πίστη στόν Θεό τραβάει τήν θεϊκή δύναμη κάτω καί ἀναποδογυρίζει ὅλα τά ἀνθρώπινα συμπεράσματα. Κάνει θαύ-

33. Ὅπ. παρ., σελ. 155.

ματα, ἀνασταίνει νεκρούς καί ἀφήνει μέ ἀνοιχτό στόμα τήν ἐπιστήμη. Ὅλα τά πράγματα τῆς πνευματικῆς ζωῆς ἐξωτερικά φαίνονται ἀνάποδα». Γιά νά κατανοήσει κανείς τά μυστήρια τοῦ Θεοῦ χρειάζεται νά ἔχει πίστη καί καθαρότητα. ὄχι ἀφηρημένη πίστη, ἀλλά ζώσα. Ἐκεῖνος πού ἔχει κοσμικό φρόνημα εἶναι ἀδύνατο νά γνωρίσει αὐτά πού ἡ πίστη κατορθώνει. «Ὅποιος νομίζει ὅτι μπορεῖ νά γνωρίσει τά μυστήρια τοῦ Θεοῦ μέ τήν ἐξωτερική ἐπιστημονική θεωρία, μοιάζει μέ ἀνόητο πού θέλει νά δεῖ τόν Παράδεισο μέ τό τηλεσκόπιο»³⁴, συμπληρώνει ὁ Γέροντας.

35. Πίστη καί ἀγάπη

Ἡ ζωντανή πίστη ἐκδηλώνεται μέ τήν ἀγάπη. Ἀντίθετα ἡ νεκρή πίστη, δηλαδή ἡ παθητική ἀποδοχή τῆς ὑπαρξης τοῦ Θεοῦ καί μερικῶν ἐντολῶν του, δέν ἀλλοιώνει ἱερῶς τόν ἄνθρωπο καί δέν δίνει καρπούς ἀγάπης. Ἀνάμεσα στήν πίστη καί τήν ἀγάπη ὑπάρχει ἕνας σύνδεσμος καί μιά ἀλληλοπεριχώρηση. Πάντα ὅμως προηγεῖται ἡ ἀληθινή πίστη καί ἀκολουθεῖ ἡ ἔμπρακτη ἀγάπη. Ὁ Γέροντας, ἀναφερόμενος

34. Μέ πόνο καί ἀγάπη γιά τόν σύγχρονο ἄνθρωπο, σελ. 225-226.

στή σχέση που υπάρχει ανάμεσα στην πίστη και την αγάπη, λέει: «Πρῶτα εἶναι ἡ πίστη καί μετά ἔρχεται ἡ αγάπη. Πρέπει νά πιστεύει κανείς, γιά νά αγαπάει. Δέν μπορεί νά αγαπήσει κάτι που δέν τό πιστεύει. Γι' αὐτό, γιά νά αγαπήσουμε τόν Θεό, πρέπει νά πιστέψουμε στόν Θεό. Ἄνάλογο μέ τήν πίστη που ἔχει κανείς εἶναι καί ἡ ἐλπίδα καί ἡ αγάπη καί ἡ θυσία γιά τόν Θεό καί τόν πλησίον. Ἡ θερμή πίστη στόν Θεό γεννάει τήν θερμή αγάπη πρὸς τόν Θεόν καί πρὸς τήν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, τόν συνάνθρωπό μας. Καί ἀπό τήν ὑπερχειλίση τῆς αγάπης –που δέν χωράει στήν καρδιά καί χύνεται ἔξω– ποτίζονται καί τά καημένα τά ζῶα»³⁵.

35. Πνευματική ἀφύπνιση, σελ. 273.

δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσα

Γ'

Λογισμοί

Κέντρο Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσα

δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσα

1. Μέκαλους λογισμούς

Καθημερινά βιώνουμε τήν τρικυμία τῶν βιοτικῶν πραγμάτων, τίς συγκρούσεις τῶν ἀνθρώπων καί τίς ἐχθρικές συμπεριφορές. Ἐάν δελήσει κανείς νά πάρει μέρος σ' αὐτή τήν ψυχοφθόρα κατάσταση, θά χάσει παντελῶς τήν ἡρεμία του. Γι' αὐτό χρειάζεται πολλή προσοχή καί πνευματική ὀριμότητα γιά ν' ἀποκτήσει καί στή συνέχεια νά διατηρήσει τήν ψυχοτρόφο ἡσυχία. Ἐννοεῖται ὅτι αὐτό εἶναι δυσκολοκατόρθωτο, γιατί ἡ ταραχή δέν προκαλεῖται μόνο ἀπ' τά ἐξωτερικά δρώμενα ἀλλά καί ἀπ' τά ἐντός τῆς ψυχῆς ἐξελισσόμενα. Ὁ Γέροντας ἀναφέρει γιά τό θέμα αὐτό τά ἐξῆς ἀξιοπρόσεκτα: « Ἄν δέν φέρνουμε στό νοῦ μας καλούς λογισμούς καί δέν πετύχουμε τήν ἡσυχία μέσα μας καί στήν ἔρημο νά βρισκόμαστε, δέν θά μπορέσουμε νά ἡσυχάσουμε. Διότι κι ἐκεῖ ὁ πειρασμός θά μαζεύει τή νύχτα ὅλα τά τσακάλια καί θά οὐρλιάζουν. Τήν ἡμέρα θά μαζεύει ὅλα τά τζιτζίκια πάνω στό δέντρο τῆς αὐλῆς. Ἄν τήν ἡμέρα διώχνει τά τζιτζίκια μέ τό

καλάμι καί τή νύχτα πετροβολάει τα τσακάλια, τότε τόν παραπλανᾷ ὁ πειρασμός. Γι' αὐτό ὅλο μέ καλούς λογισμούς ν' ἀντιμετωπίζετε μιά κατάσταση»¹.

2. Ἀντιμετώπιση τῶν κακῶν λογισμῶν

Ὁ ἀρχάριος στήν ἐν Χριστῷ ζωή ταλαιπωρεῖται ἀπό συνεχεῖς λογισμούς προκειμένου νά ἐγκαταλείψει τήν προσπάθεια. Ἀργότερα οἱ λογισμοί ἀραιώνουν κι ἐπηρεάζουν λιγότερο τόν ἀγωνιστή. Ὁ Γέροντας λέει γιά τό θέμα αὐτό τά ἐξῆς βιωματικά: «Στήν ἀρχή τῆς πνευματικῆς ζωῆς ὁ ἀγωνιζόμενος διώχνει τούς κακοῦς λογισμούς μέ τήν πνευματική μελέτη, τήν ἀδιάλειπτη προσευχή καί τή φιλότιμη ἄσκηση. Μετά ἔρχονται ὅλο καλοί λογισμοί. Ἀργότερα σταματᾷνε καί οἱ καλοί λογισμοί καί νιώθει ἕνα ἄδειασμα καί μετά ἔρχεται ὁ θεῖος φωτισμός στόν ἄνθρωπο»².

1. Πρεσβ. Διονυσίου Τάτση, Ὁ Γέροντας Παῖσιος, σελ. 112-113.

2. Πρεσβ. Διονυσίου Τάτση, Ὑπαίθριο Ἀρχονταρίκι, σελ. 30.

3. Πότε υπάρχει ευθύνη

Οί άνθρωποι δέν ἔχουν ευθύνη γιά τούς λογισμούς πού προσβάλλουν τό νοῦ τους, γιατί εἶναι ἔργο τοῦ διαβόλου. Ἡ ευθύνη ἀρχίζει ἀπ' τή στιγμή πού γίνονται δεκτοί καί ὀδηγοῦν σέ ἀμαρτωλές ἀποφάσεις. Χρειάζεται ἀντίσταση καί ἄρνηση στίς ἐπιθέσεις τῶν λογισμῶν. Εἶναι χαρακτηριστικά τά λόγια τοῦ γέροντα Παΐσιου: « Ἐδῶ πού μένω ἀπό πάνω περνοῦν ἀεροπλάνα. Ἐγώ δέν μπορῶ νά ἐμποδίσω τά ἀεροπλάνα. Δέν ευθύνομαι γι' αὐτό. Ἄν ὅμως ἀρχίζα νά κατασκευάζω ἀεροδρόμιο, τότε θά εἶχα ευθύνη»³.

4. Οἱ βλάσφημοι λογισμοί

Οἱ λογισμοί δημιουργοῦν ταραχή καί σύγχυση στό νοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἰδιαίτερα ὅταν εἶναι βλάσφημοι. Κλονίζουν τό σεβασμό στά ἱερά πρόσωπα ἀλλά καί τήν πίστη στό Θεό. Δημιουργοῦν μιά πολύ δυσάρεστη κατάσταση πού δέν ἀντιμετωπίζεται εὐκόλα. Ὡστόσο, ὁ Γέροντας προτείνει τρόπους ἀντιμετώπισης τῶν βλάσφημων λογισμῶν. Λέει: «Οἱ βλάσφημοι λογισμοί εἶ-

3. Ὁπ. παρ., σελ. 29.

ναι ὅπως τά ἀεροπλάνα πού μᾶς ἐνοχλοῦν μέ τό θόρυβό τους, χωρίς νά τό θέλουμε, ἀλλ' οὔτε καί μπορούμε νά τά ἐμποδίσουμε. Τό βαρὺ ἀντιαεροπορικό εἶναι ἡ ψαλμωδία, γιατί εἶναι προσευχή στό Χριστό, ἀλλά καί περιφρόνηση στό διάβολο. Οἱ λογισμοί δέν εἶναι δικοί μας, εἶναι ξένοι»⁴.

5. Περαιστικός καί ὄχι μόνιμος

Ὁ κακός λογισμός πρέπει νά εἶναι περαιστικός ἀπ' τό νοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Νά μήν γίνεται μόνιμος καί νά μήν βρίσκει χῶρο στό συναισθηματικό του κόσμο, γιατί τότε δεμελιώνει τήν ἁμαρτία, ἡ ὁποία θά ολοκληρωθεῖ στίς ἀμέσως ἐπόμενες μέρες. Ὁ Γέροντας λέει: «Νά μή μένει πολύ χρόνο μέσα σας ὁ κακός λογισμός, ὁ ὁποῖος μοιάζει μέ τή μύγα πού κάθεται πάνω στό κρέας καί γεννάει αὐγά. Σέ λίγο τό κρέας σκουληκιάζει»⁵.

6. Ἡ χωρητικότητα τῆς καρδιᾶς

Μέ τούς κοινούς ἀνθρώπους δέν βγάζεις ἄκρη. Ἡ συμπεριφορά τους εἶναι δυσεξηγήτη. Δέν μπορείς νά μάθεις τίς προθέσεις καί τούς

4. Ὁπ. παρ., σελ. 28-29.

5. Αὐτόδι.

στόχους τους. Ἐπίσης εἶναι εὐμετάβλητοι. Ἄλλα λένε τό πρῶί καί τά ἐντελῶς ἀντίθετα κάνουν τό ἀπόγευμα. Ζώντας ὁ πνευματικός ἀγωνιστής ἀνάμεσα σ' αὐτούς τούς ἀνθρώπους, πολλές φορές ἐνοχλεῖται καί προβληματίζεται συγχρόνως, γιατί διαπιστώνει ὅτι ἡ καρδιά του δέν μπορεῖ νά τούς χωρέσει. Ὁ γέροντας Παῖσιος τονίζει ὅτι οἱ καλοί λογισμοί βοηθοῦν στήν ἀντιμετώπιση αὐτῆς τῆς κατάστασης. «Ὅταν ὁ ἄνθρωπος σκέφτεται δεξιά, ἔχει δηλαδή καλούς λογισμούς, αὐξάνει ἡ χωρητικότητα τῆς καρδιᾶς του. Ὅταν ὅμως χρησιμοποιεῖ πολύ τή λογική, τά συμπεράσματα πού βγάζει εἶναι ἀνθρώπινα καί ὄχι πνευματικά καί ἁγιασμένα»⁶.

7. Πνευματική προκοπή

Καταπολεμώντας ὁ πνευματικός ἀγωνιστής τούς πονηρούς λογισμούς, πρέπει συγχρόνως ν' ἀποκτᾶ τούς καλούς λογισμούς. Ὁ νοῦς του δέν εἶναι δυνατό νά μείνει ἀδρανής. Ὁ Γέροντας, ἀναφερόμενος στόν ὑποτακτικό, ἐπισημαίνει: «Ἡ πνευματική προκοπή τοῦ ἀγωνιζόμενου δέν δά ἐξαρτηθεῖ ἀπό τόν καλό Πνευμα-

6. Μέ πόνο καί ἀγάπη γιά τόν σύγχρονο ἄνθρωπο, σελ. 234.

τικό Πατέρα, αλλά από τούς καλούς λογισμούς τοῦ ὑποτακτικοῦ»⁷.

8. Ὅπλο κατά τῶν λογισμῶν

Ὁ διάβολος ἐπιτίθεται στόν πνευματικό ἀγωνιστή μέ διάφορους λογισμούς. Σκοπός του πάντα εἶναι νά τόν ἀπομακρύνει ἀπ' τό Θεό και νά τόν κάνει ὄργανό του. Γι' αὐτό χρειάζεται ἀποτελεσματική ἀντιμετώπιση τῶν λογισμῶν. Ὁ Γέροντας τονίζει: «Ἡ πείρα ἀποκτιέται ἀπό τά πυρά τῶν δαιμόνων, πού δέχεται ὁ στρατιώτης τοῦ Χριστοῦ στήν πνευματική μάχη. Πρίν ἀρχίσει τήν μάχη, ὁ ἐχθρός ἀρχίζει τόν βομβαρδισμό μέ τούς λογισμούς. Ἡ εὐχή τοῦ Ἰησοῦ εἶναι τό βαρύτερο ὄπλο κατά τῶν λογισμῶν τοῦ ἐχθροῦ»⁸.

7. Ἀγιορεῖται Πατέρες καί ἀγιορείτικα, σελ. 150.

8. Ὅπ. παρ., σελ. 149-150.

Δ'

Ἄρετες

Εθνικὴ Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Κόνιτσα

δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσα

1. Προσοχή στους έπαίνους

Ἡ ἀπόκτηση τῶν ἀρετῶν εἶναι δύσκολο κατόρθωμα, τό ὅποιο ποτέ δέν ὀλοκληρώνεται. Ὅσο ζεῖ ὁ ἄνθρωπος πρέπει νά προοδεύει πνευματικά. Δέν ὑπάρχει τέρμα. Δέν τελειώνουν τὰ σκαλοπάτια τῆς κλίμακας. Παράλληλα εἶναι δύσκολη καί ἡ διατήρηση τῶν ἀρετῶν. Εἶναι ἄγρυπνος ὁ διάβολος, πού προσπαθεῖ ν' ἀνακόψει τήν ἀνοδική πορεία τοῦ χριστιανοῦ. Οἱ ἀρετές κινδυνεύουν κυρίως ἀπ' τόν ἔπαινο τῶν ἀνθρώπων, γι' αὐτό καί πρέπει νά εἶναι κρυφές καί ἄγνωστες. Ὁ γέροντας Παῖσιος, στή βιογραφία τοῦ ἁγίου Ἀρσενίου, ἐπισημαίνει σχετικά: «Ὁ Πατήρ εἶχε παραξενιές, πού ἦταν προσποιητές, μέ σκοπό νά καλύψει τίς ἀρετές του, γιατί προσπαθοῦσε νά παρουσιάσει στους ἀνθρώπους τό ἀντίθετο τῆς κάθε ἀρετῆς του, γιά νά ἀποφύγει τό θαυμασμό τους»¹.

1. Ὁ Ἅγιος Ἀρσένιος ὁ Καππαδόκης, σελ. 26.

2. Αὐτογνωσία καί ὑπερηφάνεια

Ἡ αὐτογνωσία εἶναι τό καλύτερο ὄπλο γιά νά καταπολεμήσει κανείς τό φοβερό πάθος τῆς ὑπερηφάνειας. Δίχως αὐτή δέν μπορεῖ νά προοδεύσει πνευματικά, ἀλλά καί νά διατηρήσει τίς ὅποιες ἀρετές του. Ἰδιαίτερα προσεκτικός πρέπει νά εἶναι καί στόν κίνδυνο πού προκαλοῦν οἱ ἔπαινοι καί οἱ τιμές. Ὅλα αὐτά πρέπει νά τά ἀποφεύγει ἢ ἂν δέν μπορεῖ νά τό πετύχει αὐτό, ἄς μένει ἀδιάφορος καί ἀπαθής. Ὁ Γέροντας ἔλεγε: «Τί νά περηφανευθῶ, ὅταν ξέρω ποιός εἶμαι; Καί ὅταν σκεφθῶ πόσα κιλά αἷμα ἔχυσε ὁ Χριστός γιά μένα, πᾶσι νά μου φύγει τό μυαλό». Ἄλλοτε πάλι ἔλεγε γιά τό πλῆθος τῶν ἀνθρώπων πού πήγαιναν νά τόν δοῦν: «Παρ' ὅλο πού εἶμαι ἕνα κολοκύδι, ὁ κόσμος ὁ πολύ διψασμένος ἔρχεται μέ λαχτάρα νά δροσισθεῖ, ἐπειδή περιμένει νά βρεῖ καρπούζι». Ὁ Γέροντας στενοχωριόταν ἐπειδή εἶχε ἀποκτήσει μεγάλη φήμη, χωρίς ὁ ἴδιος νά τό ἐπιδιώξει. Διευκρίνιζε σχετικά: «Ὁ μεγαλύτερος ἐχθρός μου εἶναι τό ὄνομά μου. Τό μεγαλύτερο κακό μου τό ἔχουν κάνει οἱ γνωστοί μου καί οἱ φίλοι μου καί ὄχι οἱ ἐχθροί μου. Ἄν ἤξερα ἀπό τήν ἀρχή τήν ἐξέλιξή μου, θά πήγαινα στά Ἱεροσόλυμα, θά γινόμουν κρυφά

μοναχός, θά φοροῦσα ἓνα μαῦρο παλτό καί ἓνα σκοῦφο, θά εἶχα μαλλιά καί γένεια. Κανείς δέν θά ἔξερε ὅτι εἶμαι μοναχός, καί θά κινούμουν ἀδόρυβα»².

3. Ἀρετές καί πάθη

Ὁ πνευματικός ἀγώνας πρέπει νά γίνεται γιά τήν ἀπόκτηση ὅλων τῶν ἀρετῶν καί νά μήν περιορίζεται σέ μερικές, γιατί τότε εἶναι ἐκ τῶν προτέρων σίγουρο ὅτι δέν θά ἔχει ἀποτελέσματα. Ὁ Γέροντας εἶναι σαφής: «Μέσα σέ μιά ἀρετή εἶναι ὅλες οἱ ἀρετές, ὅπως καί μέσα σέ ἓνα πάθος εἶναι ὅλα τά πάθη»³.

4. Περί ὑπομονῆς

Στή ζωή χρειάζεται ἡ ἀρετή τῆς ὑπομονῆς. Δίχως αὐτή ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἀκατάστατος, ἀλλά καί προβληματικός, καθῶς δημιουργεῖ ἐκνευρισμό στους γύρω του. Ἰδιαίτερα ὑπομονετικός πρέπει νά εἶναι ὁ συνειδητός χριστιανός. Στό τελευταῖο σκαλοπάτι τῆς κλίμακας τῶν ἀ-

2. Ἱερομονάχου Ἰσαάκ, *Βίος Γέροντος Παΐσιου τοῦ Ἀγιορείτου*, 2004, σελ. 394-395.

3. Πρεσβ. Διονυσίου Τάτση, *Ὁ Ἀσκητής τῆς Παναγούδας*, Δ' ἔκδοση, 2004, σελ. 83-84.

ρετῶν, δέν φτάνει κανείς ἀπ' τή μιά μέρα στήν ἄλλη. Καί εἶναι ἀφελές νά νομίζει ὅτι δέν ἀπομένει τίποτα ἄλλο ἀπ' τό νά τοῦ ἀποδοθεῖ ἀπ' τό Χριστό ὁ στέφανος τῆς νίκης. Γι' αὐτό εἶναι χρήσιμος γιά κάθε ἀγωνιζόμενο χριστιανό ὁ πειστικός καί διαφωτιστικός λόγος περί ὑπομονῆς τοῦ Γέροντα: «Χωρίς ὑπομονή δέν γίνεται τίποτα. Μερικοί εἶναι τόσο ἀνυπόμονοι πού μοιάζουν μέ 'κεῖνον πού μόλις φυτέψει τό ἀμπέλι θέλει ἀμέσως, τήν ἄλλη μέρα, νά πει κρασί. Αὐτό ὅμως εἶναι ἀδύνατο. Ἐκεῖνος πού δέν ἔχει ὑπομονή βασανίζεται. Τήν παγωνιά τήν κάνει διπλή παγωνιά, τή ζέστη διπλή ζέστη. Ὅπως ὁ στρατιώτης πού νομίζει ὅτι ὁ τελευταῖος μήνας τῆς θητείας του εἶναι μεγαλύτερος ἀπ' ὅλη τή θητεία πού πέρασε. Χρειάζεται πολλή ὑπομονή σέ ὅλα καί ἰσχύει ἰσχυρὰ στά πνευματικά»⁴.

5. Τά ἄδεια κύπελλα

Οἱ κοσμικοί ἄνθρωποι συχνά ἐπιδίδονται σέ μάταια πράγματα, ἀρκεῖ νά δοξαστοῦν καί νά βγάλουν χρήματα. Κοπιάζουν καθημερινά, προπονοῦνται, κάνουν πρόβες, ξοδεύουν ὅλες τίς

4. Πρεσβ. Διονυσίου Τάτση, Ὁ Γέροντας Παΐσιος, σελ. 90.

δυνάμεις τους για ν' αποσπάσουν τά χειροκροτήματα καί τούς ἐπαίνους, πού ώστόσο τήν ἐπόμενη μέρα δέν ἔχουν ἀξία, γιατί οἱ ἄνθρωποι εὐκόλα τούς ξεχνοῦν. Ὁ Γέροντας ὅμως ζητάει νά κάνουμε πνευματικές ἀγῶνες για ν' απολαύσουμε τήν ἐκ Θεοῦ αἰώνια δόξα: « Ὅλοι μιλάνε για ἀγῶνες. Ἄλλοι πάλι παίζουν καί ἀγωνίζονται σέ στάδια, σέ γήπεδα καί κλοτσοῦν μιά μπάλα καί παίρνουν κύπελλα, ἄδεια βέβαια. Πρέπει ὁ καθένας μας νά γεμίζει τό κύπελλο τοῦ ἀγῶνος του μέ ἀρετές καί καλές πράξεις καί νά εἶναι πάντα ἔτοιμος νά τό προσφέρει γεμάτο στό Θεό»⁵.

6. Ἡ θεία γνώση

Οἱ γνώσεις εἶναι χρήσιμες στόν ἄνθρωπο. Τόν διευκολοῦν στή ζωή του, ιδιαίτερα οἱ εἰδικές γνώσεις πού τόν κάνουν καλό καί ἀποδοτικό ἐπαγγελματία. Γενικά ἡ μόρφωση εἶναι ἀγαθό, τό ὅποιο ὅλοι ἐπιδιώκουν καί ὅλοι ἐπαινοῦν. Ὅμως τά πράγματα ἀλλάζουν, ὅταν οἱ γνώσεις τρέφουν τόν ἐγωισμό τοῦ ἀνθρώπου καί τοῦ δημιουργοῦν τήν ψευδαίσθηση ὅτι εἶναι σπουδαῖος

5. Ὅπ. παρ. σελ. 88.

καί ανώτερος απ' τούς άλλους. Τότε, αλίμονο, δέν μπορεί ν' αποκτήσει τή θεία γνώση, νά βρεῖ καί ν' αποδεχτεῖ δηλαδή τό δρόμο πού ὁδηγεῖ στό Θεό, γι' αὐτό ὁ γέροντας Παῖσιος συμβουλεύει: «Μή στηρίζεσαι πάνω στίς γνώσεις σου. Γιά νά δεχτεῖς μέσα σου τή θεία γνώση, πρέπει νά καταργηθεῖ ἡ κατά κόσμον γνώση. Γίνε ἀπλός σάν παιδί. Μή καυχᾶσαι γιά τίς γνώσεις σου. «Ἡ γνῶσις φυσιοῖ»»⁶.

7. Ἡ ἀρετή δέν κρύβεται

Ὁ πνευματικός ἀγώνας εἶναι μυστικός. Δέν προβάλλεται στους πολλούς καί προφανῶς δέν διαφημίζεται. Ὁ κατά Θεόν ἀγωνιζόμενος μένει πάντα στή σκιά. Δέν τοῦ ἀρέσει ἡ λάμψη καί ἡ προβολή, δέν περιμένει τόν δημόσιο ἔπαιγο. Αποστρέφεται τήν τακτική τοῦ Φαρισαίου τῆς παραβολῆς, ὁ ὁποῖος ἐκαυχᾶτο γιά τά πνευματικά του ἀδλήματα. Ὡστόσο, ἡ ἀληθινή ἀρετή τοῦ ἀνθρώπου κάποια στιγμή ἀποκαλύπτεται, γιά νά παρακινήσει καί τούς ὀκνηρούς στόν πνευματικό ἀγώνα. Αὐτό γίνεται μέ πρωτοβουλία τοῦ Θεοῦ καί ὄχι τοῦ ἐνάρετου ἀνθρώπου. Ὁ

6. Ὁπ. παρ., σελ. 74.

Γέροντας λέει: «Ὅπως ὁ ἥλιος δέν κρύβεται μέ τό κόσκινο, γιατί ἀπ' τίς τρυποῦλες περνοῦν οἱ ἀκτίνες του, ἔτσι καί ἡ ἀρετή δέν κρύβεται, ὅσο καί νά θέλει κανεῖς»⁷.

8. Ρωγμή στήν καρδιά

Ὁ ἄνθρωπος, καθώς προοδεύει στήν πνευματική ζωή καί ἡ ψυχή του καθαίρεται ἀπ' τά πάθη, ἀποκτᾷ μιά ἄλλη αἴσθηση. Ὅλα τά βλέπει διαφορετικά, μέ τά μάτια τῆς ψυχῆς. Στοχάζεται μέ συγκίνηση τίς εὐεργεσίες πού ἀδιακόπως τοῦ κάνει ὁ Θεός, μετανοεῖ γιά τίς ἁμαρτίες του μέ τελωνικό φρόνημα καί εἶναι βέβαιος ὅτι πάντα ὁ εὐσπλαχνος Θεός δά τόν σκεπάζει καί δά τόν καθοδηγεῖ. Εἶναι πολύ διαφωτιστικά τά βιωματικά λόγια τοῦ Γέροντα: «Ὅταν βλέπει ὁ ἄνθρωπος τήν φροντίδα τοῦ Θεοῦ – ἂν ἔχουν καθαρίσει τά μάτια τῆς ψυχῆς του – αἰσθάνεται καί ζεῖ ὅλη τή θεία πρόνοια μέ τήν ξεφλουδισμένη εὐαίσθητη καρδιά του καί διαλύεται πιά ἀπό εὐγνωμοσύνη· παλαβώνει μέ τήν καλή ἔννοια. Γιατί οἱ δωρεές τοῦ Θεοῦ, ὅταν ὁ ἄνθρωπος τίς αἰσθάνεται, δημιουργοῦν ρωγμή

7. Πρεσβ. Διονυσίου Τάτση, Ὑπαίθριο Ἀρχονταρίκι, σελ. 20.

στήν καρδιά του, τήν ραγίζουν. Ἔπειτα, καθώς τό χέρι του Θεοῦ χαιδεύει τήν φιλότιμη καρδιά του καί ἐγγίζει τή ρωγμή, τινάζεται ἐσωτερικά ὁ ἄνθρωπος καί μεγαλώνει ἡ εὐγνωμοσύνη του πρὸς τόν Θεό»⁸.

9. Ἡ χαρά τῆς προσφορᾶς

Ὁ χριστιανός πρέπει νά εἶναι ἄνθρωπος τῆς προσφορᾶς. Εἴτε εἶναι πλούσιος εἴτε εἶναι φτωχός πρέπει νά δίνει, νά ἔχει ἀνοιχτά τά χέρια του, χωρίς ποτέ νά περιμένει ἀνταπόδοση ἢ ἀναγνώριση. Ὄταν ὅμως δέχεται ὁ ἴδιος κάποια προσφορά, ἐκδηλώνει τήν εὐγνωμοσύνη του καί θυμᾶται τήν προσφορά πού τοῦ ἔχουν κάνει. Ὁ Γέροντας ἀναφέρεται στό θέμα αὐτό καί διατυπώνει δύο ἀξιοπρόσεκτες παρατηρήσεις: «Δυό χαρές ὑπάρχουν στόν ἄνθρωπο. Μία χαρά, ὅταν παίρνει, καί μία χαρά, ὅταν δίνει. Δέν συγκρίνεται ἡ χαρά πού νιώθει κανείς, ὅταν δίνει, μέ τήν χαρά πού νιώθει, ὅταν παίρνει. Ὁ ἄνθρωπος, γιὰ νά καταλάβει ἂν προχωράει σωστά πνευματικά, πρέπει νά ἐξετάσει κατ' ἀρχάς ἂν χαίρεται, ὅταν δίνει καί ὄχι ὅταν παίρνει· ἂν νιώθει στενοχώρια, ὅταν τοῦ δίνουν, καί χαρά ὅταν δίνει». «Ἡ σω-

8. Πνευματική ἀφύπνιση, σελ. 258.

στή πνευματική πορεία είναι να ξεχνάει κανείς
τά καλά πού κάνει και να θυμάται τά καλά πού
του κάνουν οί άλλοι»⁹.

10. Χρειάζεται διάκριση

Ο άνθρωπος πού πιστεύει στό Θεό, ό
εύλαβής, πρέπει να έχει ανοιχτό μυαλό κι εύρύ-
χωρη καρδιά, για να μπορεί να επικοινωνεί μέ
τούς άλλους, να τους δέχεται και να τόν δέχο-
νται. Συχνά όμως δέν συμβαίνει κάτι τέτοιο. Ο
εύλαβής κυριαρχείται από έμμονες ιδέες και
άδυνατεί να συνομιλήσει μέ ανθρώπους πού
έχουν διαφορετικές ιδέες. Τους αμφισβητεί, πα-
ρόλο πού κι εκείνοι έχουν πίστη στό Θεό και τη-
ροῦν τίς έντολές. Ο Γεροντας είχε διαπιστώσει
αυτό τό αρνητικό φαινόμενο: «Βλέπω σε μερι-
κούς εύλαβείς ένα είδος παράξενης λογικῆς.
Καλή είναι ή εύλάβεια πού έχουν, καλή και ή
διάθεση για τό καλό, αλλά χρειάζεται και ή
πνευματική διάκριση και εύρύτητα, για να μή
συνοδεύει τήν εύλάβεια ή στενοκεφαλιά, ή γε-
ροκεφαλιά»¹⁰.

9. Όπ. παρ., σελ. 158-159.

10. Όπ. παρ., σελ. 79.

11. Τό «τυπικό» τῆς ἀρετῆς

Ὁ ἐνάρετος ἄνθρωπος εἶναι πειστικός ἱεροκήρυκας. Χωρίς νά μιλάει, διδάσκει. Χωρίς νά ἐλέγχει, φωτίζει. Χωρίς νά τό ἐπιδιώκει, καθοδηγεῖ. Ὁ ἴδιος ἴσως νά μήν γνωρίσει ποτέ τό μεγάλο ἔργο πού ἐπιτελεῖ. Ταπεινός καθώς εἶναι, παραμένει μέχρι τό τέλος στήν ἀφάνεια, ἀποφεύγοντας συστηματικά κάθε προβολή, κι ὅταν ἀκόμα ἐπιδιώκεται ἀπ' τούς ἄλλους. Ὡστόσο, γίνεται γνωστός καί τίθεται στήν κορυφή τοῦ βουνοῦ, μ' ἕναν τρόπο πνευματικό καί δυσεξηγήτο. Ὁ Γέροντας ἐρμηνεύει τό γεγονός αὐτό ὡς ἐξῆς: «Ἡ ἀρετή ἔχει τυπικό νά προδίδει τόν ἄνθρωπο, ὅπου κι ἂν βρίσκεται αὐτός. Ἀκόμη καί νά κρυφθεῖ, καί νά ὑποκριθεῖ μέ τήν διά Χριστόν σαλότητα, ἡ ἀρετή δά τόν προδώσει, ἔστω καί ἀργότερα, καί ὁ ἀποθηκευμένος του θησαυρός, πού δά ἀνακαλυφθεῖ τότε μαζεμένος, δά βοηθήσει πάλι πολλές ψυχές· ἴσως τότε περισσότερο»¹¹.

12. Ἡ πνευματική χαρά

Ὁ χριστιανός, ὑποστηρίζουν πολλοί ἱεροκήρυκες, πρέπει νά εἶναι χαρούμενος, ἐνδου-

11. Ὁπ. παρ., σελ. 50.

σιώδης, ἀδιαφορώντας γιά τά δυσάρεστα πού τοῦ συμβαίνουν ἢ ὑπάρχουν στούς ἀδελφούς του. Ἔραγε, εἶναι αὐτό κατορθωτό, τήν ὥρα πού γνωρίζουμε ὅτι ὁ Χριστός πόνεσε στήν ἐπί γῆς πορεία του, ἡ Παναγία ἐπίσης πόνεσε πολύ, ἀλλά καί ὅλοι οἱ Ἅγιοι πέρασαν ἀπ' τό καμίνι τοῦ πόνου καί τῶν θλίψεων; Ὁ γέροντας Παῖσιος διακρίνει τήν κοσμική χαρά, ἡ ὁποία ἔχει ἐξωτερικές αἰτίες, ἀπ' τήν πνευματική, ἡ ὁποία εἶναι καρπός τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἄνωθεν δωρεά. Λέει σχετικά: «Ὁ πνευματικός ἄνθρωπος εἶναι ὅλος ἓνας πόνος. Πονάει δηλαδή γιά καταστάσεις, γιά ἀνθρώπους, ἀλλά ἀνταμείβεται γι' αὐτόν τόν πόνο μέ θεία παρηγοριά. Νιώθει πόνο, ἀλλά νιώθει μέσα του θεία παρηγοριά, γιατί κάνει ρίψεις μέ εὐλογίες ὁ Θεός ἀπό τόν Παράδεισο στήν ψυχή καί ἀγάλλεται ὁ ἄνθρωπος ἀπό τήν δεικνή ἀγάπη. Αὐτή εἶναι ἡ χαρά, ἡ πνευματική χαρά, πού δέν ἐκφράζεται καί πλημμυρίζει τήν καρδιά»¹².

13. Ὁ καταστροφέας τῶν ἀρετῶν

Εἶναι μακάριος ὁ χριστιανός, ὁ ὁποῖος, ἐνῶ δραστηριοποιεῖται σέ πολλά πράγματα καί

12. Ὅπ. παρ., σελ. 47.

ἡ προσφορά του στήν Ἐκκλησία εἶναι μεγάλη κι ἐντυπωσιακή, παραμένει ταπεινός καί ἀποφεύγει κάθε προβολή καί ἀναγνώριση. Ἔτσι ἔχει ἐξασφαλισμένη τή σωτηρία του καί ἀντιμετωπίζει τούς ποικίλους πειρασμούς χωρίς δυσκολία κι ἐσωτερικούς κλονισμούς. Ἀντιπαθεῖ τή συμπεριφορά τοῦ Φαρισαίου τῆς παραβολῆς καί βιώνει τή συναίσθηση τῆς ἀμαρτωλότητάς του, μιμούμενος τόν τελώνη. Ὁ Γέροντας, ἀναφερόμενος στό φθοροποιό πάθος τῆς ὑπερηφάνειας, χρησιμοποιεῖ ἕνα ἐκφραστικό παράδειγμα: «Ὅπως μιά τρυπούλα στήν κονσέρβα εἶναι σέ θέση νά τήν βρωμίσει, γιατί παίρνει ἀέρα, ἔτσι καί ἕνας ὑπερήφανος μόνο λογισμός ἐάν περάσει στό κεφάλι μας, παίρνει τότε ἀέρα, καί ἀχρηστεύονται οἱ ἀρετές μας»¹³.

14. Ἡ μακαριότητα τοῦ ταπεινοῦ

Ὁ ταπεινός ἄνθρωπος ἔχει μεγάλη ἀνοχή. Δέχεται τά ἐλαττώματα καί τίς ἰδιοτροπίες τῶν ἄλλων, χωρίς ἀντίδραση. Συγχρόνως προσφέρει ὅ,τι ἔχει. Εἶναι ἐκεῖνος πού μεταβάλλει τό περιβάλλον του καί δείχνει τό δρόμο πού ὀδη-

13. Ἐπιστολές, σελ. 142.

γεῖ στό Θεό. Ὁ Γέροντας, ἀναφερόμενος στους ταπεινούς, τούς παρομοιάζει μέ τό ἔδαφος: «Μακάριοι εἶναι ἐκεῖνοι οἱ ἄνθρωποι πού κατόρθωσαν νά μιμηθοῦν τήν ταπεινή γῆ, ἡ ὁποία, ἐνῶ πατιέται ἀπό ὄλους, ὅμως ὄλους τούς σηκώνει μέ τήν ἀγάπη της καί τούς τρέφει μέ στοργή σάν καλή μάνα, ἡ ὁποία ἔδωσε καί τό ὑλικό γιά τήν σάρκα μας στήν πλάση. Δέχεται ἐπίσης μιά χαρά καί ὅ,τι τῆς πετᾶμε, ἀπό καλούς καρπούς μέχρι ἀκάθαρτα σκουπίδια, τῶν ὁποίων ἐπεξεργάζεται ἀδόρυβα σέ βιταμίνες καί τίς προσφέρει πλουσιοπάροχα μέ τούς καρπούς της ἀδιακρίτως σέ καλούς καί κακούς ἀνθρώπους»¹⁴.

15. Ἡ κλονισμένη πίστη

Ὁ δεῖος φωτισμός εἶναι ἓνα διαρκές θαῦμα καί ἐμφανίζεται σ' ἐκείνους πού ἐπιτρέπει ὁ Θεός καί ὑπό τήν προϋπόθεση ὅτι ἔχουν ἀπέραντη καί βαθιά πίστη. Ὁ Γέροντας διαπιστώνει ὅτι «στήν ἐποχή μας, πού ἔχουν αὐξηθεῖ οἱ γνώσεις, δυστυχῶς ἡ λογική κλόνησε τήν πίστη τῶν ἀνθρώπων ἀπό τά θεμέλια καί γέμισε τίς ψυχές ἀπό ἐρωτηματικά καί ἀμφιβολίες. Ἔτσι, ἐπόμενο

14. Ὅπ. παρ., σελ. 112-113.

εἶναι νά στερούμεθα τά θαύματα, γιατί τό θαῦμα βιώνεται καί δέν ἐξηγεῖται μέ τήν λογική»¹⁵.

16. Ἡ καρδιά τοῦ ἐλεήμονος

Ὁ ἀληθινός χριστιανός, ἔχει «ἀρχοντική ἀγάπη», κάνει διάφορες καλοσύνες, χωρίς ν' ἀποβλέπει σέ οὐράνιο μισθό. Ἔχει τή βεβαιότητα ὅτι εἶναι παιδί τοῦ Θεοῦ καί ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι τό σπίτι του, ὅπου ζεῖ. Οἱ συνάνθρωποί του ἐπίσης εἶναι παιδιά τοῦ Θεοῦ, ἄρα εἶναι ἀδέλφια του. Οἱ καλοσύνες τοῦ δίνουν μεγάλη χαρά, πού δέν μπορεῖ ν' ἀντικατασταθεῖ μέ καμιά ἄλλη κοσμική χαρά. Εἶναι ἀποκαλυπτικά τά λόγια τοῦ γέροντα Παΐσιου: «Ἐάν καλοεξετάζε ὁ ἄνθρωπος τήν ψυχική ὠφέλεια καί τήν ἐσωτερική ἀγαλλίαση, πού αἰσθάνεται καί σέ τούτη τήν ζωή κι ἀπό μιά μικρή καλοσύνη πού κάνει στόν πλησίον του, θά τόν παρακαλοῦσε νά τήν δεχθεῖ καί θά τόν εὐγνωμονοῦσε ἀκόμη. Διότι τήν ἀλλοίωση πού δέχεται ἡ ψυχή καί τήν χαρά πού αἰσθάνεται ἡ καρδιά τοῦ ἐλεήμονος ἀνθρώπου, ἀκόμη καί ἀπό μιά φέτα ψωμί πού προσφέρει σ' ἓνα ὄρφανό, δέν μπορεῖ νά τοῦ τήν δώσει οὔτε καί ὁ μεγα-

15. Ἀγιορεῖται Πατέρες καί ἀγιορείτικα, σελ. 7.

λύτερος καρδιολόγος, κι ἂν τόν πληρώσει ἕνα σακί δολάρια»¹⁶.

17. Ἡ ἐκκοπή τοῦ θελήματος

Συχνά γίνεται λόγος μεταξύ τῶν χριστιανῶν, καί εἰδικότερα τῶν μοναχῶν, γιά τήν ὑπακοή καί τήν ἐκκοπή τοῦ ἰδίου θελήματος. Θεωρητικά ὅλοι συμφωνοῦν καί στήν πράξη σχεδόν ὅλοι διαφωνοῦν. Ποιός ἄραγε εἶναι ὁ πατερικός τρόπος τῆς ἐκκοπῆς τοῦ θελήματος; Ὁ γέροντας Παΐσιος λέει: «Ἄλλοτε κόβουμε τόν παιδικό ἐγωισμό καί ἄλλοτε φρενάρουμε τόν ἐνθουσιασμό. Μέ ἄλλα λόγια, κλαδεύουμε μέ διάκριση καί δέν κουτσουρεύουμε ἀδιάκριτα»¹⁷.

18. Ἡ διά Χριστόν σαλότητα

Ὁ ἀληθινός ἀγωνιστής πρόθυμα ἐπιλέγει τό ὄρομο τοῦ διά Χριστόν σαλοῦ, προκειμένου νά διαφυλάξει τίς ὅποιες ἀρετές ἔχει ἀποκτήσει. Ἐμφανίζεται ὡς ἀμαρτωλός κι ἐμπαθής μέ διαφορες μή συμβατές ἐκδηλώσεις. Ἀντίθετα, ὁ ἀμαρτωλός προσπαθεῖ νά ἐμφανίζεται ὡς ἐνά-

16. Ὁ Γέρων Χατζη-Γεώργης ὁ Ἀθωνίτης, σελ. 72.

17. Ὁπ. παρ., σελ. 27.

ρετος, μέ τήν μέθοδο τῆς ὑποκρισίας: φτηνές ἠθικολογίες, ὑποκλίσεις, χειροφιλήματα, ἀσπασμοί, μεγάλοι σταυροί κι ἐδαφιαῖες μετάνοιες. Ὁ γέροντας Παῖσιος λέει ὅτι ὁ ἅγιος Ἀρσένιος συχνά ἐμφανιζόταν ὡς ἰδιότροπος, θυμώδης, καί τρελός γιά νά καλύπτει τίς μεγάλες ἀρετές του. Τίς παράξενες αὐτές ἐκδηλώσεις τίς παρομοιάζει μέ τίς κάπες (χοντρά πανωφόρια μέ κουκούλα, χωρίς μανίκια), οἱ ὁποῖες καλύπτουν σχεδόν ὅλο τό σῶμα τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Γέροντας γράφει: «Τά δικά μου χέρια τά πνευματικά εἶναι παράλυτα ἀπό τίς πολλές μου ἁμαρτίες καί δέν μπορῶ πρός τό παρόν νά ξεκουμπώσω τά ἀπ' ἔξω φορεμένα καπιά τοῦ Πατρός»¹⁸.

18. Ὁ ἅγιος Ἀρσένιος ὁ Καππαδόκης, σελ. 26.

Ε΄

Ἀγάπη

Δημοσία Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

1. Συμμετοχή στὸν πόνο τοῦ ἄλλου

Ἡ μεγαλύτερη ἀπόδειξη ὅτι κάποιος χριστιανὸς προοδεύει πνευματικά εἶναι ἡ εὐαισθησία του ἀπέναντι στὸν πόνο τῶν ἀδελφῶν του. Εἶναι ἀδιανόητο ἓνας ἀληθινὸς ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ νὰ εὐφραίνεται στὸ δικό του κύκλο ἢ στήν ἐνορία του καί ν' ἀδιαφορεῖ γιὰ τοὺς πονεμένους ἀδελφούς του. Τὸ προσωπικὸ βίωμα τοῦ Γέροντα εἶναι διαφωτιστικό: «Ἔρχονται οἱ ἄνθρωποι καί μοῦ λέν τά βάσανά τους καί γεμίζει τὸ στόμα μου πίκρα, σὰν νὰ ἔφαγα κρεμμύδια. Καί ὅταν ἔρδει κανεὶς πού πάει καλύτερα ἢ λύθηκε τὸ πρόβλημά μου, λέω “δόξα τῷ Θεῷ, μοῦ ἔδωσαν καί ἓνα κομμάτι χαλβά”. Ὅταν ἀκούω τὸν πόνο τοῦ ἄλλου καί σέ σπασμένα γυαλιά νὰ κάθομαι καί σέ ἀγκάδια νὰ πατάω δέν τὸ καταλαβαίνω. Ὅταν ὁ ἄλλος πάσχει πραγματικά, μπορῶ ἀκόμη καί νὰ πεθάνω γιὰ νὰ τὸν βοηθήσω»¹.

1. Ἰερομονάχου Ἰσαάκ, Βίος Γέροντος Παΐσιου τοῦ Ἀγιορείτου, σελ. 524.

2. Η πραγματική αγάπη

Ἡ χριστιανική αγάπη μοιάζει μέ τόν ἥλιο, ὁ ὁποῖος ρίχνει τίς ἀκτίνες του σ' ὀλόκληρη τή γῆ. Φωτίζει κι εὐεργετεῖ τίς κορυφές καί τίς πλαγιές τῶν βουνῶν, τίς κοιλάδες καί τούς κάμπους, τίς βαδιές χαράδρες καί τίς ἀπέραντες θάλασσες. Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, ὅπου καί νά ζοῦν, δέχονται τίς ἐπιδράσεις του. Κάτι παρόμοιο πρέπει νά κάνουν καί οἱ χριστιανοί μέ τήν αγάπη τους. Νά βλέπουν ὅλους τούς ἀνθρώπους ὡς ἀδελφούς. Ὁ γέροντας Παῖσιος ἀναφέρει γιά τό θέμα αὐτό: «Λέμε καμιά φορά ὅτι ἔχουμε αγάπη, ἔχουμε αγάπη. Τί εἶδους ὅμως εἶναι; Πῶς δά φτάσει ὁ ἄνθρωπος στήν πνευματική αγάπη πού νά θεωρεῖ ὅλον τόν κόσμον ἀδέλφια του; Μά δά μάθει κανείς ὅτι αὐτός εἶναι εἰδωλολάτρης, εἶναι ἰεχωβάς... Ναί, ἀλλά εἶναι κατά σάρκα ἀδελφός. Ὅχι φυσικά κατά πνεῦμα, πού εἴμαστε οἱ ὀρθόδοξοι. Πρέπει νά κλάψουμε καί γι' αὐτόν. Ἡ πάλι, ἄν ἓνας ὀρθόδοξος γινόταν ἰεχωβάς ἢ παπικός, πόσο δά ἔκλαιγα; Τώρα τόσα ἑκατομμύρια ὑπάρχουν πού δέν εἶναι ὀρθόδοξοι. Πόσο ἔχω κλάψει; Ἐπομένως βρίσκομαι πολύ μακριά ἀπό τήν πραγματική αγάπη»².

2. Πρεσβ. Διονυσίου Τάτση, Ὁ Γέροντας Παῖσιος, σελ. 72.

3. Η αγάπη ξεκουράζει

Πολλοί χριστιανοί έκδηλώνουν τήν αγάπη τους προς τόν πλησίον μέ ποικίλους τρόπους, χωρίς ὅμως νά προσέχουν κάτι πολύ σημαντικό καί αὐτό εἶναι ἡ καθαρότητα τῆς αγάπης. Δηλαδή, ν' ἀγαποῦν χωρίς νά περιμένουν κάτι, χωρίς νά ὑπολογίζουν ἀνταπόδοση κι ἐκδήλωση εὐγνωμοσύνης. Νά κάνουν τό καλό καί νά τό λησμονοῦν. Διαφορετικά ἡ αγάπη τους εἶναι νοθευμένη καί κουραστική. Ὁ Γέροντας λέει: «Ὅποιος κουράζεται γιά τόν πλησίον του ἀπό καθαρή αγάπη, ξεκουράζεται μέ τήν κούραση»³.

4. Η πρὸς τόν Θεόν αγάπη

Ὅ,τι εἶναι ἡ καρδιά στόν ἀνθρώπινο ὄργανισμό, εἶναι καί ἡ πρὸς τό Θεό αγάπη στήν πνευματική ζωή. Ὅλες οἱ ἐντολές ἀπορρέουν ἀπ' αὐτή. Ἡ αγάπη εἶναι ἡ κινητήριος δύναμη, εἶναι ἡ πηγή κάθε ἀγαθοῦ καί κάθε ἀρετῆς. Γι' αὐτό καί ὁ Γέροντας ὑποστηρίζει: «Τό σπουδαιότερο καθῆκον τοῦ ἀνθρώπου εἶναι νά ἀγαπάει τό Θεό καί ἔπειτα τό συνάνθρωπό του, ὅποιος

3. Πρεσβ. Διονυσίου Τάτση, Ὑπαίθριο Ἀρχονταρίκι, σελ. 18.

καί νά 'ναι καί περισσότερο τόν ἐχθρό του. Ἐάν ἀγαπήσουμε τό Θεό ὅσο πρέπει, θά τηρήσουμε καί ὅλες τίς ἄλλες ἐντολές Του. Ἐμεῖς ὅμως δέν ἀγαποῦμε τό Θεό οὔτε καί τούς συνανθρώπους μας. Ποιός ἐνδιαφέρεται σήμερα γιά τόν ἄλλο; Ὅλα γιά τόν ἑαυτό μας, γιά τόν ἄλλο τίποτα, καί γι' αὐτό θά δώσουμε λόγο. Γιατί ὁ Θεός, πού εἶναι ὅλος ἀγάπη, δέν θά μᾶς συγχωρέσει αὐτή τήν ἀδιαφορία μας γιά τόν πλησίον»⁴.

5. Ἡ διαφορετικότητα τῶν ἀνθρώπων

Ὁ πιστός ἄνθρωπος πρέπει ν' ἀγαπάει ὅλους τούς ἀδελφούς του, χωρίς ὅμως νά συμπεριφέρεται μέ τόν ἴδιο τρόπο πρὸς ὅλους, οὔτε καί νά θέλει ὅλοι νά μποῦν στό δικό του καλούπι. Ὁ καδένας εἶναι διαφορετικός καί πρέπει ν' ἀφήνεται ἐλεύθερος νά ἐπιλέγει τό δικό του καλούπι. Ὅπως πάλι δέν ἔχουν ὅλοι τίς ἴδιες δυνατότητες. Ὁ Γέροντας λέει: «Δέν μπορούμε σέ μιά δακτυλήθρα νά βάλουμε ὅσο βάζουμε σέ ἕνα βαρέλι· ἢ νά φορτώσουμε ἕνα βόδι ὅσο ἕνα ἄλογο»⁵.

4. Ὅπ. παρ., σελ. 17.

5. Πνευματική ἀφύπνιση, σελ. 76.

6. Η καλή ἀνησυχία

Ὁ συνειδητός χριστιανός καθημερινά διαπιστώνει ὅτι οἱ περισσότεροι πού εἶναι γύρω του δέν ἔχουν τήν ἴδια μέ αὐτόν εὐαισθησία στά θέματα τῆς δρασκείας, ἀντίθετα εἶναι ἀδιάφοροι, ἂν ὄχι κι ἐπιθετικοί. Εἶναι δέ φυσικό νά σκέφτεται τρόπους προσέγγισης, γιά νά τούς βοηθήσει πνευματικά. Ὅμως δέν εἶναι εὐκόλο ἔργο κάτι τέτοιο, γιατί οἱ ἄνθρωποι παραμένουν ἀδιάφοροι, παρόλο τό ἐνδιαφέρον πού τούς δείχνει καί ὁ κόπος του πηγαίνει χαμένος. Βέβαια, κανένας δέν γνωρίζει τί μπορεῖ νά συμβεῖ αὔριο. Ὁ γέροντας Παῖσιος λέει ὅτι γιά νά βοηθήσουμε ἕναν ἀδιάφορο ἄνθρωπο πρέπει «νά τοῦ βάλουμε τήν καλή ἀνησυχία, νά τόν προβληματίσουμε, γιά νά θελήσει ἑἰδῆς νά βοηθηθεῖ. Μέ τό ζόρι δέν γίνεται, πρέπει νά διψάει ὁ ἄλλος, γιά νά τοῦ δώσεις νά πιεῖ νερό. Δῶσε σέ ἕναν πού δέν ἔχει ὄρεξη, νά φάει μέ τό ζόρι· θά τό κάνει ἐμετό. Ὅταν ὁ ἄλλος δέν θέλει, δέν μπορῶ νά τοῦ στερήσω τήν ἐλευθερία, τό αὐτεξούσιο»⁶.

6. Ὁπ. παρ., σελ. 40.

7. Τό μάθημα τοῦ καλοῦ Σαμαρείτη

Ἡ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη ὑπερβαίνει τὴν κοινή λογική. Εἶναι δυσία γιὰ τὸν ἀδελφό καὶ συμμετοχή σέ κάθε του πρόβλημα. Ὁ καλὸς Σαμαρείτης μᾶς ἔχει δώσει τό μάθημα. Τὴ γνωρίζουμε, ἀλλὰ δέν τὴν ἔχουμε καί γι' αὐτό μένουμε ἀπαθεῖς καὶ ἀδιάφοροι. Ὁ Γέροντας ἀναφέρεται στὴν ἀληθινὴ ἀγάπη ὡς ἐξῆς: «Ὅποιος τηρεῖ τίς ἐντολές τοῦ Θεοῦ καὶ ζητάει ὡς χάρις ἀπὸ τὸν Θεό νά τιμωρηθεῖ αὐτός γιὰ τὰ σφάλματα τῶν συνανθρώπων του ἢ νά πάρει αὐτός τὴν ἀρρώστια ἀπὸ τὸν συνάνθρωπό του, αὐτός πολὺ συγγενεύει μέ τὸν Χριστό, καὶ πολὺ συγκινεῖται τότε ὁ Χριστὸς ἀπὸ τὴν ἀρχοντικὴ ἀγάπη τοῦ παιδιοῦ του»⁷.

8. Οἱ δύο ἀγάπες

Οἱ σύγχρονοι χριστιανοὶ δέν διακρίνονται γιὰ τὸν ἱερό τους ζῆλο. Εἶναι χλιαροὶ καὶ συμβιβαστικοί. Θέλουν ν' ἀπολαμβάνουν τὸν κόσμον καὶ τὰ ἀγαθὰ του, θέλουν ὅμως νά μὴν χάσουν καὶ τὸν παράδεισο! Ἔτσι ἡ ἀγάπη τους πρὸς τὸν

7. Ὁ Γέρον Χατζη-Γεώργης ὁ Ἀθωνίτης, σελ. 76.

Χριστό ἔχει ὄρια, γι' αὐτό καί ὁ Γέροντας τή χαρακτηρίζει φτηνή καί συνυφασμένη, μέ τήν ἀπιστία. Ὑπάρχει ὅμως καί ἡ ἀκριβή ἀγάπη, πού δέν ἔχει ὄρια καί εἶναι ὀλοκληρωτική. Γιά τίς δύο αὐτές ἀγάπες ὁ Γέροντας λέει μέ παραστατικό τρόπο: «Ἐάν μᾶς ἔλεγε ὁ Χριστός “παιδιά μου, ὁ Παράδεισος γέμισε πιά καί δέν ἔχω ποῦ νά σᾶςβάλω”, μερικοί ἀπό ἐμᾶς θά λέγαμε στόν Χριστό μέ ἀναίδεια: “καί γιατί δέν μᾶς τό ἔλεγες αὐτό νωρίτερα;”. Ἄλλοι θά ἔτρεχαν, γιά νά μήν χασομερήσουν καθόλου, νά προλάβουν καί τό ἕνα λεπτό γιά νά τό διασκεδάσουν καί δέν θά ἤθελαν οὔτε νά ἀκούσουν γιά τόν Χριστό.

»Τά φιλότιμα ὅμως παιδιά τοῦ Θεοῦ θά ἔλεγαν στόν Χριστό μέ εὐλάβεια “μήν στενοχωρεῖσαι καθόλου γιά μᾶς, ἀρκεῖ πού γέμισε ὁ Παράδεισος· αὐτό μᾶς δίνει τόσο μεγάλη χαρά, σάν νά βρισκόμαστε καί ἐμεῖς στόν Παράδεισο!” καί θά συνεχίσουν τούς φιλότιμους πνευματικούς ἀγῶνες τους μέ χαρά, ὅπως καί πρίν, γι' Αὐτόν πού ἀγάπησαν μέ ἀγνή ἀγάπη καί ὁ Χριστός, πού εἶναι ὄλο Ἀγάπη, θά φιλοξενεῖται μέσα στίς ἀγνές καρδιές τους, ὅπως φιλοξενήθηκε στήν Ἀγία σάρκα τῆς Ἀγνῆς Παρθένου»⁸.

8. Ὁπ. παρ., σελ. 73-74.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσα

Στ΄

Προσευχή

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

ημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

1. Έκ βαθέων στεναγμοί

Ἡ συναίσθηση τῆς ἀμαρτωλότητας εἶναι ἡ καλύτερη προϋπόθεση γιά νά ἔχει ἡ προσευχή τοῦ πιστοῦ πνευματικούς καρπούς. Τόν κάνει παιδί πού καταφεύγει στό στοργικό Πατέρα καί εἶναι βέβαιο ὅτι θά βρεῖ αὐτό πού ἡ ψυχή του ζητάει. Ὁ Γέροντας λέει γιά τό θέμα αὐτό: «Ὅταν προσεύχεσθε, ὀφείλετε νά στέκεσθε μέ ταπείνωση καί ἀπλότητα μικροῦ παιδιοῦ γιά ν' ἀξιωθείτε τῆς πατρικῆς πρόνοιας. Νά ὁμολογεῖτε τήν ἀδυναμία καί τή μηδαμινότητά σας γιά νά σᾶς ἐπισκιάσει τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ, γιατί ὅπως ἡ σκιά ἀκολουθεῖ τό σῶμα, ἔτσι καί τήν ἀπλότητα καί ταπεινοφροσύνη ἀκολουθεῖ τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ. Ὅποιος αἰσθάνεται τήν ἀμαρτωλότητά του καί στεναάζει ἀπ' τά βάθη τῆς ψυχῆς του, εἶναι ἀνώτερος ἀπό ἐκεῖνον πού μπορεῖ ν' ἀναστήσει νεκρόν ἢ νά ὠφελήσει ὅλον τόν κόσμον μέ τή διδασκαλία του. Ὅποιος φτάσει στό σημεῖο νά γνωρίσει τήν ψυχική του ἀσθένεια, αὐτός ἔχει φτάσει σέ τέλεια ταπείνωση»¹.

1. Πρεσβ. Διονυσίου Τάτση, Ὑπαίθριο Ἄρχονταρίκι, σελ. 25.

2. Τό αίτημα τῆς προσευχῆς

Ἡ ἀληθινή μετάνοια ὀδηγεῖ στήν προσευχή μέ κύριο αίτημα τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἄνθρωπος ζητάει τή βοήθεια τοῦ στοργικοῦ Πατέρα. Ὅλα τά βιοτικά θέματα μπαίνουν σέ δεύτερη μοίρα. Κυρίως τόν ἐνδιαφέρει ἡ προσευχή καί ἡ ἐκ Θεοῦ παρηγορία. Εἶναι ἀποκαλυπτικά τά λόγια τοῦ Γέροντα: «Ὅταν αἰσθανθοῦμε τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ ὡς μεγάλη ἀνάγκη, δά λέμε πολλές φορές τήν εὐχή μέ ὅλην τήν καρδιά μας καί δά νιώθουμε τήν γλυκύτητα τῆς θείας παρηγορίας τοῦ γλυκυτάτου Ἰησοῦ μέσα στήν καρδιά μας. Τότε καί ἡ καρδιά μας δά ἀγκαλιάσει σφιχτά καί τόν νοῦν μας καί ὅλο τό εἶναι μας. Ἡ προσευχή αὐτή ξεκουράζει. Ὅταν μποῦμε στό νόημα τῆς, ξεκουράζει καί προσευχόμεθα χωρίς νά πιέζουμε τόν ἑαυτό μας, ἀλλά πιεζόμενοι ἀπό τό φιλότιμο, τό ὁποῖο δίδει ὅλην τήν πνευματική λεβεντιά μέ τό φτερούγισμα τῆς καρδιᾶς καί τότε ἡ καρδιά, ὅσο πέτρινη καί ἂν εἶναι ραῖζει καί πηδᾶνε τά δάκρυα ἐν ὥρᾳ προσευχῆς. Τήν ἀνάγκη τῆς προσευχῆς τήν αἰσθάνεται σάν τό πεινασμένο μωρό πού ἀνοίγει τό στοματάκι του καί τρέχει στήν ἀγκαλιά γιά νά δηλάσει καί νιώθει παράλληλα καί τήν μεγάλη σιγουριά καί τήν μη-

τρική στοργή»².

3. Τό ὄξυγόνο τῆς ψυχῆς

Ὁ Θεός εἶναι πανταχοῦ παρών, ἀλλά οἱ ἄνθρωποι δέν τό νιώθουν, γιατί εἶναι πολυμέρι-
μνοι καί ράθυμοι. Τούς λείπει ἐπίσης καί ἡ προ-
σευχή, δηλαδή ἡ μυστική ἐπαφή μαζί του. Δυ-
στυχῶς, εἶναι ἐλάχιστοι οἱ προσευχόμενοι στήν
ἐποχή μας. Πρέπει ὅμως κάτι νά γίνει, γιά νά
ἐκτιμήσουν οἱ ἄνθρωποι ὅτι ἡ προσευχή εἶναι
ἄδλημα μεγάλου πνευματικοῦ μεγέθους. Ὁ Γέ-
ροντας λέει: «Ρίξτε τό μεγαλύτερο βάρος τοῦ
ἀγώνα σας στήν προσευχή, γιατί αὐτή μᾶς κρα-
τάει σέ ἐπαφή μέ τό Θεό. Καί ἡ ἐπαφή αὐτή πρέ-
πει νά εἶναι συνεχής. Ἡ προσευχή εἶναι τό ὄξυ-
γόνο τῆς ψυχῆς, εἶναι ἀνάγκη τῆς ψυχῆς καί δέν
πρέπει νά θεωρεῖται ἀγγαρεία. Ἡ προσευχή γιά
νά ἀκουσθεῖ ἀπ' τό Θεό πρέπει νά γίνεται μέ τα-
πεινώση, μέ βαθιά συναίσθηση τῆς ἀμαρτωλότη-
τας καί νά εἶναι καρδιακή. Ἐάν δέν εἶναι καρ-
διακή, δέν ὠφελεῖ. Ὁ Θεός ἀκούει πάντοτε τήν
προσευχή τοῦ ἀνθρώπου πού εἶναι πνευματικά
ἀνεβασμένος»³.

2. Πρεσβ. Διονυσίου Τάτση, Ὁ ἀσκητής τῆς Παναγούδας, σελ. 90.

3. Πρεσβ. Διονυσίου Τάτση, Ὑπαίθριο Ἄρχον-
ταρίκι, σελ. 24.

4. Χρήσιμες συμβουλές

Πολλοί χριστιανοί προσεύχονται μηχανικά, χωρίς νά αισθάνονται τήν ανάγκη. Ἀπλῶς ἐκτελοῦν ἕνα καθῆκον, γιά νά μήν τούς ἐλέγχει ἡ συνείδηση. Μοιάζουν μέ τόν ἀνόρεχτο πού πρέπει νά τονωθεῖ μέ λίγο φαγητό. Ὅμως ὑπάρχουν πολλοί τρόποι γιά ν' ἀποκτήσουν οἱ ἄνθρωποι τήν διάθεση γιά περισυλλογή καί τήν ἐπιθυμία γιά προσευχή. Ὁ γέροντας Παΐσιος ὑποδεικνύει μερικούς: «Ὅταν ἡ προσευχή ἀτονεῖ, προδίδει πνευματική ξηρασία καί χλιαρότητα. Ἐναντίον αὐτῶν νά χρησιμοποιοῦμε σύντομες προσευχές καί κυρίως τήν εὐχή τοῦ Ἰησοῦ, τή μελέτη τῆς Ἀγίας Γραφῆς καί δρησκευτικῶν βιβλίων. Ἐπίσης, βοηθοῦν οἱ σκέψεις γύρω ἀπ' τό θάνατο, τήν κρίση, τόν παράδεισο, τήν κόλαση καί τίς εὐεργεσίες τοῦ Θεοῦ, πού μᾶς προφυλάσσουν ἀπ' τήν ἁμαρτία. Ὁ Θεός παρακολουθεῖ τήν καρδιά μας καί ἐλέγει τό περιεχόμενό της. Ἀπ' αὐτό θά δημιουργηθεῖ ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ, ἡ στροφή στόν ἑαυτό της, ἡ ἀπόθηση τῶν κακῶν λογισμῶν καί τῶν αἰσθημάτων καί ἡ ἐπαγρύπνηση στήν ἠθική καθαρότητα. Νά ἐξετάζουμε συνεχῶς τόν ἑαυτό μας, νά μετανοοῦμε γιά τό παρελθόν καί νά φοβόμαστε τίς ἀδυναμίες μας. Νά

μή χάνουμε ὅμως τήν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας μας»⁴.

5. Προετοιμασία γιά τήν προσευχή

Ἡ προσευχή εἶναι ἔργο τοῦ νοῦ καί τῆς καρδιάς, γι' αὐτό χρειάζεται ἡ ἀνάλογη προετοιμασία. Ὁ νοῦς πρέπει νά ἐπιστρέψει στόν οἶκο του καί ἡ καρδιά νά ἐπιθυμήσει τά οὐράνια. Σ' αὐτό βοηθάει ἡ μελέτη. Ὁ Γέροντας συμβουλεύει: «Πρίν τήν προσευχή νά διαβάσετε λίγες γραμμές ἀπ' τό Εὐαγγέλιο ἢ τό Γεροντικό. Ἐτσι ἡ σκέψη σας θά θερμαίνεται καί θά μετατίθεται στόν πνευματικό χῶρα»⁵.

6. Ἡ προσευχή θερμαίνει τήν ψυχή

Οἱ ἄνθρωποι τοῦ κόσμου δέν ἔχουν διάθεση γιά προσευχή. Εἶναι βυθισμένοι στίς βιοτικές μεριμνες καί στίς σωματικές ἡδονές. Κυλάει ὁ χρόνος τους δίχως νά ποῦν ἕνα «Κύριε ἐλέησον». Ἄν δέ περνᾶνε καλά, δηλαδή δέν ἀντιμετωπίζουν προβλήματα, ἀποσυνδέονται παντελῶς ἀπ' τό Θεό καί τότε εἶναι δύσκολο νά ἐκτι-

4. Ὁπ. παρ., σελ. 23-24.

5. Ὁπ. παρ., σελ. 23.

μήσουν τήν ἀξία τῆς προσευχῆς. Ὁ Γέροντας ἀνησυχοῦσε γιά τήν κατάσταση αὐτή, γι' αὐτό καί τόνιζε ὅτι οἱ ἄνθρωποι πρέπει νά προσεύχονται καί ὅταν δέν ἔχουν διάθεση, γιά νά μήν ἀποκόπτονται ἀπ' τό Χριστό. Ἔλεγε: «Τό κομποσχοίνι εἶναι σάν τό σχοινί πού ἔχουν μερικές μηχανές. Τραβοῦμε λίγες φορές τό σχοινί γιά νά ξεσταθοῦν τά λάδια τῆς μηχανῆς καί ν' ἀρχίσει νά δουλεύει. Κάτι παρόμοιο πετυχαίνουμε καί μέ τό κομποσχοίνι. Λέμε τήν εὐχή καί θερμαίνεται ἡ ψυχή μας»⁶.

7. Ἀδιάλειπτη προσευχή

Ὁ συνειδητός χριστιανός ἔχει τήν αἴσθησιση ὅτι, ζώντας μέσα στήν ἀμαρτωλή κοινωνία, κινδυνεύει πνευματικά ἀνά πᾶσα στιγμή, γι' αὐτό κι ἔχει στραμμένο τό νοῦ του στό Θεό. «Ὅπως τά καράβια, ὅταν κινδυνεύουν ἐκπέμπουν s.o.s., ἔτσι καί ὁ ἄνθρωπος πρέπει νά λέει συνεχῶς τήν εὐχή "Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλέησόν με"»⁷.

6. Αὐτόδι.

7. Αὐτόδι.

8. Στο λιμάνι τῆς προσευχῆς

Στήν τρικυμισμένη θάλασσα τῆς ζωῆς, ὅπου οἱ κίνδυνοι εἶναι πολλοί, ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ αἰσθάνεται τήν ἀνάγκη νά καταφύγει στήν προσευχή. Ἐκεῖ, στό ἀπάνεμο καί γαλήνιο λιμάνι, νιώθει ἀσφαλῆς καί βιώνει μέ τρόπο αἰσθητό τήν πρόνοια τοῦ Θεοῦ. Ὁ Γέροντας γιά νά τονίσει αὐτή τήν ἀλήθεια χρησιμοποιεῖ ἕνα παράδειγμα: «Ὅταν προσεύχεσθε, πρέπει νά νιώθετε ὅπως νιώθει τό παιδάκι στήν ἀγκαλιά τῆς μητέρας του. Τί αἰσθάνεται τό παιδάκι, ὅταν εἶναι στήν ἀγκαλιά τῆς μητέρας του; Δέν μπορούμε νά τό καταλάβουμε. Μόνο ὅταν νιώσει κάποιος τήν παρουσία τοῦ Θεοῦ καί νιώσει τόν ἑαυτό του σάν μωρό παιδάκι, μπορεῖ νά τό καταλάβει»⁸.

9. Συναίσθηση τῆς ἀμαρτωλότητας

Ὁ προσευχόμενος ἄνθρωπος πρέπει νά αἰσθάνεται ὅτι εἶναι ἀμαρτωλός καί ν' ἀνησυχεῖ γι' αὐτό, χωρίς ὥστόσο νά δέχεται τόν κακό λογισμό πώς δέν ὑπάρχει ἐλπίδα σωτηρίας. Ὁ διάβολος θά προσπαθεῖ νά τόν ρίξει στό βάραδρο τῆς

8. Πρεσβ. Διονυσίου Τάτση, Ὁ Γέροντας Παῖσιος, σελ. 96.

ἀπελπισίας, αὐτός ὅμως πρέπει ν' ἀντιδρᾶ μέ γενναιότητα. Ὁ Γέροντας λέει: «Ὁ ἄνθρωπος νά συναισθάνεται τήν ἀμαρτωλότητά του καί νά ἔχει ἐμπιστοσύνη κι ἐλπίδα στό ἔλεος τοῦ Θεοῦ, διότι αὐτό θά τόν σώσει. Μέ τόν τρόπο αὐτό θά συγκεντρώνεται ὁ νοῦς του καί θά αἰσθάνεται τήν εὐχή ὡς ἀνάγκη, ὅπως καί τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ τό αἰσθάνεται ὡς ἀνάγκη»⁹.

10. Εἶναι ἀνάγκη τῆς ψυχῆς

Ἡ προσευχή πρέπει νά εἶναι τό διαρκές «ἐργόχειρο» τοῦ νοῦ καί τῆς καρδιάς. Ὁ ἄνθρωπος μέ βαθιά συναίσθηση τῆς ἀμαρτωλότητάς του καί μέ τή βεβαιότητα ὅτι δέν ἔχει τίποτα ἄξιο λόγου, καταφεύγει στό Θεό καί παρηγορεῖται. Ὅλα τὰ ἀναθέτει στόν στοργικό Πατέρα καί εἶναι βέβαιος ὅτι θά τοῦ δοθεῖ ὅ,τι ἔχει ἀνάγκη καί ὅ,τι εἶναι ψυχωφελές. Ὁ Γέροντας λέει γιά τήν προσευχή: «Ὅταν ὁ ἄνθρωπος πιστεύει ὅτι πράγματι εἶναι χειρότερος ὅλων, τότε ἔνα “Κύριε, ἐλέησον” πού θά πεῖ γιά τόν κόσμον ἰσοδυναμεῖ μέ χίλια “Κύριε ἐλέησον” ἑνός ἄλλου. Ἡ προσευχή πρέπει νά γίνεῖ ἀνάγκη σ' ὅλους μας.

9. Ὁπ. παρ., σελ. 93.

Νά προσευχόμαστε γι' αὐτούς πού ἔχουν ἀνάγκη, ἀλλά καί γιά ὅλον τόν κόσμον. Νά χωρίζουμε τήν προσευχή μας σέ τρία μέρη. Τό ἕνα γιά τόν ἑαυτό μας, τό ἄλλο γιά τούς ζῶντες καί τό τρίτο γιά τούς κεκοιμημένους. Νά δίνουμε ἀκόμα τακτικά τά ὀνόματά μας γιά νά τά μνημονεύει ὁ ἱερέας στήν ἀγία πρόθεση. Μήν ἔχουμε ἐμπιστοσύνη στόν ἑαυτό μας. Ἡ αὐτοπεποίθηση εἶναι μεγάλο ἐμπόδιο στή θεία Χάρη. Ὅταν ἐμεῖς ἀναθέτουμε τά πάντα σ' Αὐτόν, τότε ὁ Θεός ὑποχρεώνεται νά μᾶς βοηθήσει»¹⁰.

11. Κίνδυνοι καί προσευχή

Ὁ σύγχρονος τρόπος ζωῆς, ἰδίως στίς μεγάλες πόλεις, δημιουργεῖ πολλούς κινδύνους. Ἡ χρήση τῶν μηχανῶν, οἱ ἀδιάκοπες μετακινήσεις, οἱ ἀτέλειωτες βιοτικές μέριμνες, οἱ συγκρούσεις στόν επαγγελματικό χῶρο, ἡ ἀγωνία, τό ἄγχος καί τά διάφορα αἰφνίδια γεγονότα μποροῦν ἀνά πάσα στιγμή ν' ἀποβοῦν μοιραῖα γιά τόν ἄνθρωπο. Γι' αὐτό καί πρέπει νά στρέφεται στό Θεό καί νά προσεύχεται. Δυστυχῶς ὅμως δέν συμβαίνει κάτι τέτοιο. Εἶναι ἀπορροφημένος ἀπ' τά βιοτι-

10. Πρεσβ. Διονυσίου Τάτση, Ὑπαίθριο Ἀρχονταρίκι, σελ. 35.

κά και δέν στοχάζεται πάνω στους καθημερινούς κινδύνους πού αντιμετώπιζει. Ὁ Γέροντας γιά τό θέμα αὐτό λέει: «Ἐάν ἐσεῖς οἱ λαϊκοί μπορούσατε νά συνειδητοποιήσετε τούς κινδύνους μέσα στους ὁποίους ζεῖτε, θά προσευχόσαστε δέκα φορές περισσότερο ἀπό ἐμᾶς τούς μοναχούς»¹¹.

12. Ἡ πνευματική προετοιμασία

Ἡ προσευχή προϋποθέτει τή συγκέντρωση τοῦ νοῦ. Ζώντας κανεῖς μέσα στήν κοινωνία ἔχει πολλές φροντίδες, γεγονός πού σκορπίζει τό νοῦ του. Γι' αὐτό χρειάζεται μιᾶ προσπάθεια. Ὁ Γέροντας λέει ὅτι «ἡ μελέτη πατερικῶν βιβλίων πρίν τήν προσευχή βοηθάει. Πολύ βοηθάει ἐπίσης τό Γεροντικό, διότι καί δύο μόνο σειρές ἀπό αὐτό σκεπάζουν ὅλες τίς μέριμνες. Τό Γεροντικό μεταφέρει τόν ἄνθρωπο στά ἅγια χώματα τῆς Θηβαΐδας καί τῆς Νιτρίας καί ἀνεβαίνει προσευχόμενος, νιώθοντας τούς Ἁγίους Πατέρας δίπλα του»¹².

11. Ὅπ. παρ., σελ. 44.

12. Πρεσβ. Διονυσίου Τάτση, Ὁ Γέροντας Παῖσιος, σελ. 92-93.

13. Προϋπόθεση προσευχῆς

Ἡ προσευχή εἶναι μιά ἐσωτερική λειτουργία τοῦ νοῦ καί τῆς καρδιᾶς καί χρειάζεται νά συντρέχουν μερικές προϋποθέσεις. Πολύ βοηθάει στό θέμα αὐτό ἡ πνευματική μελέτη, δηλαδή ἡ μελέτη τοῦ Εὐαγγελίου ἢ κάποιου ψυχωφελοῦς βιβλίου, ὅπως εἶναι τό Γεροντικό, γιατί ὁ νοῦς συγκεντρώνεται καί μπορεῖ νά κατανοήσει τά λόγια τῆς προσευχῆς. Ὁ Γέροντας, συχνά τόνιζε ὅτι ἡ πνευματική μελέτη «θεομαίνει πολύ τήν ψυχή καί σκορπάει τίς μέριμνες τῆς ἡμέρας, καί τότε, μέ ἐλευθερωμένη τήν ψυχή καί μεταφερμένη στήν πνευματική θεία ἀτμόσφαιρα, κινεῖται ἀπερίσπαστα ὁ νοῦς»¹³.

14. Θόρυβοι καί μέριμνες

Οἱ ἄνθρωποι τῆς προσευχῆς συνήθως ἐνοχλοῦνται ἀπ' τούς ἐξωτερικούς θορύβους καί τίς βιοτικές μέριμνες πού αἰχμαλωτίζουν τό νοῦ τους. Οἱ θόρυβοι ἀντιμετωπίζονται εὐκολότερα ἀπ' ὅ,τι οἱ μέριμνες, γιατί ἂν προσηλωθεῖ ὁ νοῦς σέ κάτι πνευματικό, οἱ αἰσθήσεις πού δέχονται τούς θορύβους σχεδόν ἀδρανοποιοῦνται. Εἶναι

13. Μέ πόνο καί ἀγάπη γιά τόν σύγχρονο ἄνθρωπο, σελ. 199.

πολύ ενδιαφέροντα τά ὅσα ἐπισημαίνει ὁ πολυ-
πειρος γέροντας Παΐσιος: «Τήν φασαρία, ἄν θέ-
λει, τήν ἀκούει κανεῖς. Ἐνῶ τήν μέριμνα δύσκο-
λο νά τήν ἀποφύγει. Ὁ νοῦς εἶναι ἡ βάση. Τά μά-
τια μπορεῖ νά κοιτάζουν κάτι και νά μήν τό βλέ-
πουν. Ὅταν προσεύχομαι, μπορεῖ νά κοιτάζω,
ἀλλά δέν βλέπω. Περπατάω, καί μπορεῖ νά κοι-
τάζω ἕνα τοπίο κ.λπ., ἀλλά νά μήν τό βλέπω. Ὅ-
ταν δυσκολεύεται κανεῖς νά λέει τήν εὐχή μέσα
στόν θόρυβο, εἶναι γιατί ὁ νοῦς δέν εἶναι δοσμέ-
νος στόν Θεό. Πρέπει νά φθάσει ὁ ἄνθρωπος
στήν θεία ἀφηρημάδα, γιά νά ζήσει τήν ἐσωτερι-
κή ἀνησυχία καί νά μήν ἐνοχλεῖται ἀπό τόν θό-
ρυβο στήν προσευχή»¹⁴.

15. Τό Γεροντικό δερμαίνει τήν καρδιά

Ἡ πνευματική μελέτη δημιουργεῖ τό κα-
τάλληλο κλίμα γιά τήν ἀληθινή προσευχή. Ὁ Γέ-
ροντας συμβουλεύει: «Πολύ βοηθάει, πρίν ἀπό
τήν προσευχή, ἕνα μικρό ἔστω κομμάτι νά δια-
βάσεις ἀπό τό Γεροντικό γιά νά δερμανθεῖ ἡ
καρδιά σου καί νά καπακωθοῦν ὅλες οἱ μέριμνες
τοῦ διακονήματος μέ τό Γεροντικό, γιά νά μπο-
ρέσεις νά προσεύχεσαι ἀπερίσπαστα»¹⁵.

14. Ὅπ. παρ., σελ. 182.

15. Ἐπιστολές, σελ. 69.

16. Η προσευχή ξεκουράζει

Οί άνθρωποι συνήθως δέν προσεύχονται. Ὁ νοῦς τους δέν στρέφεται καθημερινά στό Θεό. Εἶναι ἀπασχολημένοι μέ τά βιοτικά τους καί τήν ἐπικαιρότητα τῶν εἰδήσεων. Μόνο τήν Κυριακή, ὅσοι ἐκκλησιάζονται, προσεύχονται μέ τρόπο ράθυμο κι ἐξωτερικό. Λείπει προφανῶς ἡ συναίσθηση, ὅτι στή ζωή τους τίποτα δέν μπορεῖ νά γίνει δίχως τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ. Δηλαδή, τίποτα τό ἀξιόλογο καί πνευματικό. Ὁ Γέροντας τονίζει ὅτι ἡ προσευχή ξεκουράζει, «ὅταν καταλάβουμε τήν ἀνάγκη τοῦ ἐλέους τοῦ Θεοῦ, χωρίς νά πιέζουμε τόν ἑαυτό μας στήν προσευχή. Ἡ ἀνάγκη αὐτή τῆς πείνας θά μάς ἀναγκάσει νά ἀνοίγουμε τό στόμα σάν τό μωρό, γιά νά δηλάσουμε καί θά νιώθουμε παράλληλα καί ὅλη τήν σιγουριά σάν τό μωρό στήν ἀγκαλιά τῆς μητέρας, τό ὁποῖο καί ἀγάλλεται συγχρόνως»¹⁶.

17. Χρειάζεται ταπείνωση καί φιλότιμο

Ἡ προσευχή δέν πρέπει νά εἶναι μιά μηχανική ἐπανάληψη ὀρισμένων λέξεων, ἡ ὁποία δέν συνοδεύεται ἀπ' τό συναίσθημα. Χρειάζεται

16. Ὁπ. παρ., σελ. 63.

μαζί μέ τό νοῦ καί ἡ καρδιά, γιά νά γίνεται κατα-
 νυκτική καί νά ἔχει πνευματικούς καρπούς. Ὁ
 γέροντας Παΐσιος τονίζει τήν ἀναγκαιότητα τῆς
 αὐτογνωσίας, γιά νά «συναισθανθεῖ κανεῖς τή
 μεγάλη του ἁμαρτωλότητα καί τίς μεγάλες εὐερ-
 γεσίες τοῦ Θεοῦ. Τότε ἡ καρδιά ραίζει, ὅσο γρα-
 νιτένια καί ἐάν εἶναι, καί τρέχουν τά πραγματικά
 δάκρυα μόνα τους, καί δέν πιέζει ὁ ἄνθρωπος
 τόν ἑαυτό του οὔτε στήν προσευχή οὔτε καί γιά
 νά βγάλει δάκρυα. Διότι ἡ ταπείνωση μέ τό φιλό-
 τιμο δουλεύουν μέ τά τρυπάνια στήν καρδιά συ-
 νέχεια, καί οἱ πηγές ἀύξανουν, καί τό χέρι τοῦ
 Θεοῦ χαϊδεύει συνέχεια τό φιλότιμο παιδί Του
 πού ἐργάζεται»¹⁷.

18. Προσευχή ὑπέρ τοῦ πλησίον

Πολλοί κοσμικοί ἄνθρωποι, δέσμιοι τῆς
 τετράγωνης λογικῆς τους, ἀρνοῦνται τήν ἀνα-
 γκαιότητα τῆς προσευχῆς ὑπέρ τοῦ πλησίον. Ὁ
 Θεός γνωρίζει, λένε, καί δέν χρειάζεται νά τόν
 παρακαλέσουμε ἐμεῖς. Ὡστόσο, ὁ Γέροντας δί-
 νει ἀπάντηση σ' αὐτούς: «Ἀσφαλῶς θά πρέπει
 νά Τόν παρακαλέσουμε· καί μάλιστα πολύ συ-
 γκινεῖται ὁ Θεός, ὅταν πονᾶμε γιά τόν πλησίον

17. Ὁπ. παρ., σελ. 64.

μας καί Τόν παρακαλοῦμε νά βοηθήσει, διότι τότε ἐπεμβαίνει ὁ Θεός, χωρίς νά παραβιάζεται τό αὐτεξούσιο. Ἐδῶ βλέπει κανείς καί τήν μεγάλη Πνευματική Ἀρχοντιά τοῦ Θεοῦ, πού οὔτε στόν διάβολο δίνει τό δικαίωμα νά διαμαρτυρηθεῖ (δηλ. τόν ἀφήνει ἐλεύθερο). Γι' αὐτό θέλει νά Τόν παρακαλοῦμε, γιά νά ἐπεμβαίνει ἀμέσως ὁ Θεός, γιά νά βοηθάει τό πλάσμα Του. Φυσικά, ἐάν θέλει ὁ Θεός, καί τώρα τόν μαζεύει κουβάρι στήν κόλαση τόν διάβολο, ἀλλά μᾶς τόν ἀφήνει πάλι γιά τό καλό μας, διότι μέ τό χτύπημα τῆς κακίας του πού μᾶς κάνει, διώχνει καί ὅλες τίς σκόνες μας»¹⁸.

16. Στό ρυθμό τῆς προσευχῆς

Χρειάζεται αὐξημένη προσπάθεια γιά νά μποῦν οἱ χριστιανοί στό ρυθμό τῆς προσευχῆς. Στήν ἀρχή, μέχρι νά τή συνηθίσουν, θά κοπιᾶσουν. Μετά θά τούς εἶναι ἡ πιό εὐχάριστη ἀπασχόληση. Ὁ Γέροντας προτρέπει: «Τραβᾶτε συνέχεια κομποσχοῖνι, μέχρι νά ξεπαγώσουν τά πνευματικά λάδια, γιά νά πάρει ἐμπρός ἡ πνευματική μηχανή, δηλαδή νά δουλεύει ἡ καρδιά

18. Ὅπ. παρ., σελ. 23-24.

τήν εὐχή μόνη της»¹⁹.

20. Ἡ καρδιακή προσευχή

Ὁ πονεμένος συχνά ἀναζητάει τή βοήθεια τοῦ Θεοῦ μέσω τῆς προσευχῆς τῶν γνωστῶν του ἀδελφῶν. Καί εἶναι φυσικό κάτι τέτοιο. Ὅμως πρέπει νά γνωρίζουν οἱ προσευχόμενοι, ὅτι γιά νά γίνει δεκτό τό αἴτημά τους, χρειάζεται μιά ἀναγκαία προϋπόθεση. Νά προσεύχονται μέ ἀγάπη πρός τόν πάσχοντα. Ὁ Γέροντας συμβουλεύει γιά τό θέμα αὐτό: «Θέλεις ἡ προσευχή σου νά γίνει καρδιακή, γιά νά εἶναι εὐπρόσδεκτη στόν Θεό; Κάνε τόν πόνο τοῦ συνανθρώπου σου δικό σου πόνο. Καί μόνο ἕνας καρδιακός ἀναστεναγμός γιά τόν πλησίον σου φέρει θετικά ἀποτελέσματα. Ἡ δεϊκή πληροφορία τῆς εὐπρόσδεκτης προσευχῆς εἶναι ἡ θεία παρηγοριά, πού νιώθει μετά τήν προσευχή ὁ ἄνθρωπος»²⁰.

21. Θαυμαστά ἀποτελέσματα

Ἡ προσευχή μπορεῖ νά παρομοιαστεῖ μέ

19. Ἀγιορεῖται Πατέρες καί ἀγιορείτικα, σελ. 153-154.

20. Ὅπ. παρ., σελ. 153.

δρόμο διπλής κυκλοφορίας, όπου συγχρόνως άλλα αυτοκίνητα πηγαίνουν και άλλα έρχονται. Η προσευχή είναι ένας πνευματικός μαγνήτης με θαυμαστά αποτελέσματα. Ο γέροντας Παΐσιος λέει για τον Άγιο Άρσένιο ότι «τίς ήμέρες πού έμενε έγκλειστος, δέν τραβοῦσε μόνον αυτός θεϊες οὐράνιες δυνάμεις, όταν προσευχόταν, αλλά τόν τραβοῦσαν και αυτόν στους οὐρανούς Άγγελικές δυνάμεις»²¹.

22. Όταν ή προσευχή δέν είσακούεται

Είναι καθήκον κάθε χριστιανού να προσεύχεται για τους άσθενείς και πάσχοντες αδελφούς του. Συχνά όμως τα αίτήματά του δέν ικανοποιούνται και τα πράγματα εξελίσσονται έντελώς αντίθετα άπ' ό,τι περιμένει. Η υγεία του αδελφού επιδεινώνεται και τελικά πεθαίνει. Η διάψευση τής έλπίδας ότι μπορούσε να γίνει καλά, προκαλεί λογισμούς άμφισβήτησης τής δύναμης τής προσευχής. Τό θέμα, άν τό εξετάσει κανείς μέ τή λογική εκεί καταλήγει. "Αν τό δεϊ όμως πνευματικά, δά δοξολογήσει τό Θεό, γιατί μόνο Αυτός γνωρίζει τόν κάθε άνθρωπο και τήν

21. "Οπ. παρ., σελ. 50.

μελλοντική του πορεία, αλλά και τό χρόνο τῆς ἐπί γῆς ζωῆς του. Ὁ Γέροντας διευκρινίζει σχετικὰ: «Πολλές φορές προσευχόμαστε γιά κάποιον ἄρρωστο. Προσεύχονται καί πολλοί ἄλλοι. Τελικά αὐτός πεθαίνει καί ἀναρωτιοῦνται μερικοί γιατί ὁ Θεός δέν ἄκουσε τίς προσευχές. Δέν ξέρουν ὅτι ὁ Θεός ἄκουσε τίς προσευχές, ἀλλά κάτι ἤξερε παραπάνω ἀπό ἐμᾶς. Δέν ξέρουμε τί θά γινόταν, ἂν τόν ἄφηνε στή ζωή. Νά δοξολογοῦμε τό Θεό γιά ὅλα»²².

23. Προσευχή καί πόνος

Ἡ προσευχή γιά τούς ἀσθενεῖς ἀδελφούς πρέπει νά γίνεται μέ συμμετοχή στόν πόνο τους. Νά εἶναι ἐκ καρδίας γιά νά ἔχει ἀποτελέσματα. Ὁ Γέροντας συμβουλεύει: «Νά κάνεις τόν πόνο τοῦ ἄλλου δικό σου πόνο. Πρέπει νά πονέσει ἡ καρδιά σου, γιά νά εἶναι ἡ προσευχή καρδιακή. Ἡ προσευχή γιά τόν ἄρρωστο θά βοηθήσει μόνο ὅταν ἐκεῖνος πρόκειται νά γίνει καλύτερος»²³.

22. Πρεσβ. Διονυσίου Τάτση, Ὁ Γέροντας Παῖσιος, σελ. 37.

23. Ὅπ. παρ., σελ. 103.

Ζ'

Παθη

ημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Λόντσον

ημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσα

1. Η μεγάλη καταστροφή

Ένας λογισμός ύπερηφάνειας μπορεί να κατεδαφίσει ολόκληρο τό πνευματικό οικοδόμημα πού πέτυχε να χτίσει ο αγωνιστής χριστιανός στή διάρκεια πολλῶν ἐτῶν. Εἶναι μεγάλος ὁ κίνδυνος καί ἀλίμονο σ' αὐτόν πού δέν δά τόν ἀντιμετωπίσει σωστά. Ὁ Γέροντας ἀναφέρει ἕνα δικό του πάθημα, τό ὁποῖο μπορεί νά διδάξει τούς πνευματικούς ἀγωνιστές καί νά τούς προφυλάξει: «Κάποτε μου εἶχε δημιουργηθεῖ μιά ἰδέα πώς τάχα κάτι εἶμαι. Μέ εἶχε ταραξει ὁ διάβολος καί εἶχα χάσει τή γαλήνη μου. Ἔκανα πνευματικά, νηστεῖες, ἀγρυπνίες, ἀλλά δέν ὑποχωροῦσε. Εἶχα γίνει σκελετός. Πῆγα τότε σ' ἕναν ἔμπειρο πνευματικό καί τοῦ λέω αὐτό καί αὐτό. Μέ περίλαβε τότε, μου εἶπε νά τρώω, νά πίνω καί νά κοιμᾶμαι. Γιατί ἦταν ἀνεξήγητο νά βρίσκομαι σέ μιά γαλήνη, νά κάνω τόση ἄσκηση καί ὁ διάβολος νά μέ πολεμάει. Ὁ Γέροντας μου εἶπε ὅτι κάποιος λογισμός ύπερηφάνειας ὑπάρχει. Ἔψαξα στόν ἑαυτό μου καί τόν βρῆκα καί

εἶδα τίς ὑπερβολές πού ἔκανα. Νόμιζα ὅτι εἶμαι ἕνας μικρούτσικος ἅγιος καί κατάλαβα ὅτι ὁ διάβολος δέν σέ παρουσιάζει ἀνώτερο, ἀλλά σέ συγκρίνει μέ τούς κατώτερους. Μετά ἀπό τή χαλάρωση αὐτή, ὅλα ἔφυγαν. Βλέπετε πόσο μπορεῖ νά ταλαιπωρήσει τόν ἄνθρωπο ἕνας λογισμός»¹.

2. Ἀποφασιστικότητα καί βία

Ἡ ραθυμία εἶναι μιά κατάσταση ἀδράνειας, ὅπου ὁ ἄνθρωπος, δέν ἔχει ἐνδιαφέροντα. Εἶναι μιά ἡμινάρκωση, δά ἔλεγε ἕνας ἄλλος. Ἡ ἀπραξία αὐτή καταπολεμεῖται μέ τρόπο ἀποφασιστικό καί ἀπότομο. Χρειάζεται βία γιά ν' ἀφυπνιστεῖ ὁ ἄνθρωπος καί ν' ἀναζητήσῃ αὐτό πού ἐγκατέλειψε ἢ παρέλειψε ἢ ξέχασε. Ἡ ραθυμία πλήττει καί τούς πνευματικούς ἀγωνιστές, γι' αὐτό ὁ Γέροντας ἔλεγε στούς ἐπισκέπτες του: «Στήν πνευματική ζωή χρειάζεται κάποτε νά βιάζουμε τόν ἑαυτό μας. Πολλές φορές ἔχουμε πνευματική ἀνορεξία. Νά βιάζουμε τόν ἑαυτό μας, νά φᾶμε μιά μπουκιά καί δά ἀνοίξει ἡ ὄρεξη. Ὅπως κάνουμε και στό στραμπουλισμένο χέρι. Ἄν τό χαϊδεύουμε μόνο, δέν δά περάσει.

1. Πρεσβ. Διονυσίου Τάτση, Ὁ Γέροντας Παῖσιος, σελ. 79-80.

Θέλει μιά απότομη κίνηση γιά νά πάει στή δέση του. Νά μήν μοιάζουμε τή χελώνα πού ξεκίνησε γιά τό γάμο κι έφτασε στά βαφτίσια!»².

3. Τά χαρίσματα

Κάθε άνθρωπος έχει κάποιο ιδιαίτερο χάρισμα. Άλλοτε είναι φανερό και άλλοτε είναι κρυμμένο. Αυτό τό χάρισμα πρέπει νά τίθεται στήν ύπηρεσία τών άλλων και όχι μόνο γιά τό ίδιο όφελος και τήν προσωπική προβολή. Υπάρχουν και μερικοί πού έχουν περισσότερα χαρίσματα, μέ τά όποια μπορούν και νά τό βλάψουν, όταν τά διαδέσουν γιά τά συμφέροντά τους και τήν ικανοποίηση τών άμαρτωλών τους παδών. Είναι διαφωτιστικός ό λόγος του Γέροντα: «Τό χάρισμα πού μάς έδωσε ό Θεός δέν πρέπει νά τό κάνουμε δικό μας. Νά τό διαθέτουμε στους άλλους. Όταν τό κάνουμε δικό μας, μπαίνει ό έγωισμός και ή ύπερηφάνεια και τότε θά χρειαστεί νά ξελασκάρει τή βίδα ό Χριστός γιά νά ταπεινωδοῦμε»³.

2. Όπ. παρ., σελ. 75-76.

3. Πρεσβ. Διονυσίου Τάτση, Υπαίθριο Άρχονταρίκι, σελ. 48.

4. Τό πάθος τῆς ὑπερηφάνειας

Ὁ ἐγωιστής ἄνθρωπος κυριαρχεῖται ἀπό πολλούς κακούς λογισμούς. Πηγή τους εἶναι τό πάθος του, τό ὁποῖο δέν ἐπιτρέπει οἱ ἄλλοι νά ὑπερέχουν, γι' αὐτό καί μέ τούς κακούς λογισμούς προσπαθεῖ νά τούς μειώνει καί νά τούς ἐξουθενώνει. Ὁ ὑπερήφανος εἶναι σκληρός καί ἀνυποχώρητος. Θεωρεῖ ὅλους τούς ἄλλους κατώτερους καί μέ περιορισμένη ἀντίληψη. Ἰδιαίτερα αὐτό πρέπει νά τό προσέχουν ἐκεῖνοι πού ἐπιλέγουν τό μοναχισμό. Γιατί τό πάθος τῆς ὑπερηφάνειας καί ἡ ὑπακοή δέν συμβαδίζουν. Εἶναι χαρακτηριστικός ὁ λόγος τοῦ Γέροντα σέ κάποιον νέο, πού ἤθελε νά γίνει ὑποτακτικός του, ἀλλά εἶχε κακούς λογισμούς: «Ὅταν δέν ἔχεις καλούς λογισμούς, τί νά τόν κάνεις τόν Γέροντα; Ἄν γιά παράδειγμα κάνει κάτι κακό, λόγω τῶν ἀδυναμιῶν πού ἔχει ὡς ἄνθρωπος, δά τόν κατηγορεῖς γιατί τό ἔκανε. Ἄν πάλι μέ τή βοήθεια τῆς θείας Χάριτος κάνει κάποιο θαυμαστό γεγονός, δά λές πώς εἶναι μάγος καί γι' αὐτό τό ἔκανε. Ἔτσι σκέφτεται ὁ ἄνθρωπος πού ἔχει κακούς λογισμούς»⁴.

4. Ὅπ. παρ., σελ. 28.

5. Μέτρο σύγκρισης οί ᾽Αγιοι

Πάντα ἐνοχλεῖ τόν πνευματικό ἀγωνιστή ὁ λογισμός πώς τάχα ὑπερέχει ἀπ' τούς ἄλλους στό ἦθος καί τήν ἀρετή. Ἴσως καί νά ὑπερέχει, ἀλλ' αὐτό δέν εἶναι κάτι σπουδαῖο. Μέτρο σύγκρισης πρέπει νά εἶναι οἱ ᾽Αγιοι καί ὄχι οἱ γύρω μας ἀδελφοί, πού δέν κάνουν καμιά προσπάθεια νά τηρήσουν τίς ἐντολές τοῦ Θεοῦ. Ὁ Γέροντας ἔλεγε γιά τόν ἑαυτό του: « Ἐάν μέ συγκρίνετε μ' ἕνα μεγάλο ᾽Αγιο, εἶμαι ἕνας τενεκές. Ἐάν μέ συγκρίνετε μ' ἕναν, ὁ ὁποῖος ξημερώνει στά μπάρ, στά κέντρα διασκέδασης καί ζεῖ στήν ἀκολασία, φαίνομαι σάν ὄπτος »⁵.

6. Τό πάθος τῆς φιλαργυρίας

Ἡ φιλαργυρία εἶναι ἕνα ἀπ' τά θανάσιμα ἁμαρτήματα, τό ὁποῖο δυστυχῶς δέν καταπολεμοῦν οἱ χριστιανοί. Ἀγαποῦν τά χρήματα, τά αποταμιεύουν, ζοῦν μέ φτώχεια καί προγραμματίζουν τήν αὔξησή τους. Ὁ φιλάργυρος ἐνεργεῖ ὡς ἄφρων, ὁ ὁποῖος σπάνια θυμᾶται ὅτι ἡ παρούσα ζωὴ εἶναι σύντομη καί τά χρήματα μποροῦν νά καλύψουν μόνο βιοτικές ἀνάγκες. Ὁ

5. Ὁπ. παρ., σελ. 19.

Γέροντας λέει σχετικά: «Ὁ φιλάργυρος εἶναι κουμπάρης· μαζεύει αὐτός γιά νά βροῦν οἱ ἄλλοι. Χάνει ἔτσι τή χαρά τοῦ δοσίματος καί τήν θεία ἀνταπόδοση». «Δέν ὑπάρχει πιό ἀνόητος ἄνθρωπος ἀπό τόν πλεονέκτη, πού μαζεύει συνέχεια καί ζεῖ συνέχεια μέ στέρηση καί τελικά ἀγοράζει τήν κόλαση μέ τίς συγκεντρωμένες του οἰκονομίες. Τό ἔχει τελείως χαμένο, γιατί δέν δίνει καί χάνεται μέ ὑλικά πράγματα, ὅποτε χάνει τόν Χριστό»⁶.

7. Ἡ ἀληθινή χαρά

Πολλές εἶναι οἱ ἐπιθυμίες τοῦ ἀνθρώπου καί μέγας ὁ κόπος του γιά νά ικανοποιηθοῦν ὅσο γίνεται περισσότερες. Ὅμως γεννιέται τό ἐρώτημα: Πρέπει νά ικανοποιοῦνται ὅλες οἱ ἐπιθυμίες; Προφανῶς ὄχι. Οἱ ἁμαρτωλές, ἀλλά καί οἱ ἀδῶες κοσμικές, δέν πρέπει νά ὑπάρχουν στήν καρδιά ἑνός ἀνθρώπου πού θέλει νά ζεῖ καί νά πολιτεύεται σύμφωνα μέ τίς ἐντολές τοῦ Θεοῦ. Οἱ ἐπιθυμίες του πρέπει νά εἶναι καθαρές καί πνευματικές, γιά νά δίνουν τήν ἀληθινή χαρά καί ν' ἀποβάλλουν παντελῶς τό ἄγχος, πού τόσο βασανίζει τούς σημερινούς ἀνθρώπους. Ὁ Γέ-

6. Πνευματική ἀφύπνιση, σελ. 161.

ροντας λέει σχετικά: «Ἐκπληρώνοντας τίς κοσμικές ἐπιθυμίες τῆς καρδιᾶς, δέν ἔρχεται ἡ πνευματική χαρά· ἄγχος ἔρχεται. Ἡ κοσμική χαρά φέρνει καί τό ἄγχος στούς πνευματικούς ἀνθρώπους Ἡ κοσμική χαρά δέν εἶναι μόνιμη, ἀληθινή χαρά· εἶναι μιά χαρά πρόσκαιρη, ἐκείνης τῆς στιγμῆς. Αὐτή εἶναι ὑλική χαρά, δέν εἶναι πνευματική»⁷.

8. Ὁραιότητα καί πνευματική ἀγαλλίαση

Οἱ ἄνθρωποι δέλγονται ἀπ' τίς ὀμορφιές τῆς φύσης καί τίς ἀπολαμβάνουν. Προσπαθοῦν καί τά προσωπικά τους ἔργα νά εἶναι ὠραῖα, γιά νά εὐχαριστιοῦνται καθώς δά τά βλέπουν, ἀλλά καί γιά νά ἐντυπωσιάζουν τούς ἄλλους, ἀπ' τούς ὁποίους περιμένουν τόν ἔπαινο καί τά συγχαρητήρια. Στήν ἐποχή μας, ὅπου τό βιοτικό ἐπίπεδο αὐξήθηκε καί ἡ ἀπομάκρυνση ἀπ' τό δρόμο τοῦ Θεοῦ τείνει νά γίνει κανόνας, βλέπουμε πολλούς φυσιολάτρεις καί πολλούς ματαιόδοξους. Οἱ πρῶτοι ἐπισκέπτονται τά ὀμορφα μέρη καί θαυμάζουν τή «μᾶνα φύση», ὅπως τή χαρακτηρίζουν, οἱ δεύτεροι ξοδεύουν πολλά χρήματα γιά

7. Μέ πόνο καί ἀγάπη γιά τόν σύγχρονο ἄνθρωπο, σελ. 75.

νά χτίσουν τό σπίτι τους μέ πρωτοτυπία καί ἀρχιτεκτονική ἀρτιότητα, νά τό ἐξοπλίσουν μέ ὅ,τι καλύτερο ὑπάρχει, νά γεμίσουν τίς αὐλές μέ λουλούδια καί δέντρα καί νά κατασκευάσουν εἰσόδους, πού θά προκαλοῦν ἀμέσως τά μάτια τῶν διερχομένων ἢ τῶν ἐπισκεπτῶν. Κάτι παρόμοιο συμβαίνει καί στούς ἐνοριακοὺς ναοὺς καί τά μοναστήρια. Ὅλα γίνονται μέ σχολαστικότητα καί μεράκι, χωρίς κάτι τέτοιο νά εἶναι ἀναγκαῖο. Δυστυχῶς, οἱ ἄνθρωποι μένουν στίς κοσμικές ὁμορφιές, οἱ ὁποῖες προκαλοῦν μιά στιγμιαία χαρά καί ἀδιαφοροῦν γιά τίς πνευματικές ὁμορφιές, οἱ ὁποῖες δίνουν τήν ἐκ Θεοῦ παρηγορία πού διαρκεῖ. Ὁ ἀσκητικός λόγος τοῦ γέροντα Παΐσιου εἶναι ἀποκαλυπτικός καί συνάμα καθοδηγητικός: «Ἡ καρδιά, ὅταν ἔλκεται ἀπό κοσμικές ὁμορφιές, οἱ ὁποῖες δέν εἶναι ἀμαρτωλές, ἀλλά δέν παύουν νά εἶναι μάταιες, νιώθει κοσμική χαρά τῆς ὥρας, ἡ ὁποία δέν ἔχει θεϊκή παρηγοριά, φτερούγισμα ἐσωτερικό μέ ἀγαλλίαση πνευματική. Ὅταν ὁμως ὁ ἄνθρωπος ἀγαπάει τήν πνευματική ὠραιότητα, τότε γεμίζει καί ὁμορφαίνει ἡ ψυχή του»⁸.

8. Ὅπ. παρ., σελ. 71.

9. Τό κοσμικό πνεῦμα

Ἡ νοοτροπία στόν ἄνθρωπο διαμορφώνεται σταδιακά. Ὁ χρόνος σταθεροποιεῖ τόν τρόπο σκέψης καί συμπεριφορᾶς καί μετά εἶναι σχεδόν ἀδύνατο νά γίνει ὁποιαδήποτε ἀλλαγή. Ὁ ἄνθρωπος αἰχμαλωτίζεται καί βλέπει ὅτι οἱ πνευματικές του δυνάμεις δέν τόν διευκολύνουν γιά κάτι διαφορετικό. Μέ τόν ἴδιο τρόπο μπαίνει στήν ψυχή τοῦ χριστιανοῦ καί τό κοσμικό πνεῦμα. Μέρα μέ τή μέρα, χρόνο μέ τό χρόνο καί μετά δέν ἀποβάλλεται. Τόν ἐπηρεάζει σ' ὅλη του τή ζωή. Ὁ Γέροντας, ἀναφερόμενος στόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο μπαίνει στόν ἄνθρωπο τό κοσμικό πνεῦμα, χρησιμοποιεῖ ἕναν μῦθο: «Τό κοσμικό πνεῦμα μπαίνει σιγά-σιγά, ὅπως μπαίνει ὁ σκαντζόχοιρος στή φωλιά τοῦ λαγοῦ. Στήν ἀρχή ὁ σκαντζόχοιρος παρακαλεῖ τό λαγό νά βάλει λίγο τό κεφάλι του μέσα στή φωλιά του, γιά νά μή βροχέται. Μετά βάζει τό ἕνα πόδι, μετά τό ἄλλο καί τελικά μπαίνει ὁλόκληρος καί μέ τά ἀγκάδια του βγάζει τελείως ἔξω τόν λαγό. Ἔτσι καί τό κοσμικό φρόνημα μᾶς ξεγελάει μέ μικρές παραχωρήσεις καί σιγά-σιγά μᾶς κυριεύει. Τό κακό λίγο-λίγο προχωράει. Ἄν ἐρχόταν ἀπότομα, δέν θά ξεγελιόμασταν»⁹.

9. Ὁπ. παρ., σελ. 70

10. Ἡ χαρά τοῦ παραδείσου

Ὁ ἀγώνας γιά τήν ἀπόκτηση τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν δέν ἔχει τέλος, γιατί ἡ πλεονεξία δέν ἔχει ὄρια. Ἀλλά καί ἡ ἀπόλαυση τῶν σωματικῶν ἡδονῶν εἶναι ἀκόρεστη. Οἱ κοσμικοί ἄνθρωποι ἀφοσιώνονται σ' αὐτά τά δυό καί ξεχνοῦν παντελῶς τίς ἐντολές τοῦ Θεοῦ. Ἔτσι ζοῦν χωρίς νά βρίσκουν τό δρόμο τῆς ποδούμενης εὐτυχίας. Ὅμως ἡ ἀποτυχία δέν τούς πείθει. Ἐπιμένουν στούς ἴδιους στόχους καί στίς ἴδιες συνήθειες καί πρακτικές. Ἄρνοῦνται ν' ἀναδεωρήσουν τίς ἐπιλογές τους καί νά στραφοῦν στό Θεό, τή μοναδική πηγή εὐτυχίας. Ὁ γέροντας Παῖσιος ἀποκαλύπτει ὅτι ἡ ἐκ Θεοῦ παρηγορία εἶναι πολύ ἀνώτερη ἀπό κάθε ἄλλη πού ὑπάρχει πάνω στόν κόσμο. Εἶναι συγκλονιστικό τό προσωπικό του βίωμα: «Οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι εἶναι ἀπαρηγόρητοι, γιατί εἶναι ἀπομακρυσμένοι ἀπό τόν Θεό. Ὅσο ἀπομακρύνεται κανείς ἀπό τόν Θεό, τόσο πιά δύσκολα γίνονται τά πράγματα. Μπορεῖ νά μήν ἔχει κανείς τίποτα· ἅμα ἔχει τόν Θεό, δέν θέλει τίποτε! Αὐτό εἶναι. Ἐνῶ, ἂν τά ἔχει ὅλα, ἅμα δέν ἔχει τόν Θεό εἶναι μέσα του βασανισμένος. Γι' αὐτό, ὅσο μπορεῖ κανείς, νά πλησιάσει τόν Θεό. Μόνον κοντά στόν Θεό βρί-

σκεῖ κανείς τήν πραγματική καί αἰώνια χαρά. Φαρμάκι γευόμαστε, ὅταν ζοῦμε μακριά ἀπό τόν γλυκύ Ἰησοῦ. Ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἀπό παλιάνθρωπος γίνεῖ ἄνθρωπος, βασιλόπουλο, τρέφεται μέ τήν θεία ἡδονή, μέ τήν οὐράνια γλυκύτητα, καί νιώθει τήν παραδισένια ἀγαλλίαση, αἰσθάνεται ἀπό ἄνω ἓνα μέρος τῆς χαρᾶς τοῦ Παραδείσου. Ἀπό τήν μικρή παραδισένια χαρά καθημερινά προχωράει στήν μεγαλύτερη καί ἀναρωτιέται ἂν ὑπάρχει κάτι ἀνώτερο στόν Πάριδεισο ἀπό αὐτό πού ζεῖ ἐδῶ. Εἶναι τέτοια ἡ κατάσταση πού ζεῖ, πού δέν μπορεῖ νά κάνει καμιά ἐργασία. Τά γόνατά του λυγίζουν σάν λαμπάδες ἀπό τήν θεία ἐκείνη θερμότητα καί γλυκύτητα, ἡ καρδιά του σκιρτάει καί πρεσβύνα σπάσει τούς τσατμάδες (ἐσωτερικοί τοῖχοι πού χωρίζουν τά δωμάτια - παλιότερης τεχνικῆς), γιά νά φύγει, γιατί ἡ γῆ καί τά γήινα τῆς φαίνονται χαμένα πράγματα»¹⁰.

10. Ὅπ. παρ., σελ. 46-47.

ημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

Η'

Διάβολος

ημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

ημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

1. Παγίδα τοῦ σατανᾶ

Πολλοί θεολόγοι ὑποστηρίζουν ὅτι τελικά ὁ Θεός, πού εἶναι ἀπέραντη ἀγάπη, δέν δά ἐπιτρέψει τήν αἰώνια καταδίκη τῶν ἀμαρτωλῶν ἀνθρώπων. Θά δεχτεῖ καί αὐτούς στόν παράδεισο. Γι' αὐτό δέν εἶναι ἀπαραίτητος ὁ πνευματικός ἀγώνας, ὁ ὁποῖος συνεπάγεται στέρση ὑλικῶν ἀγαθῶν καί σαρκικῶν ἡδονῶν. Ὁ Γέροντας ὅμως ἀνατρέπει τόν ἰσχυρισμό αὐτό ὡς ἐξῆς: «*Νά ἀγωνιζόμαστε μέ ὅλες τίς δυνάμεις γιά νά κερδίσουμε τόν παράδεισο. Γιατί χωρίς ἀγώνα κανένας δέν μπορεῖ νά εἰσέλθει σ' αὐτόν. Εἶναι πολύ στενή ἡ πύλη καί νά μήν ἀκοῦτε αὐτούς πού σᾶς λένε ὅτι ὅλοι θά σωθοῦμε. Αὐτό εἶναι παγίδα τοῦ σατανᾶ γιά νά μήν ἀγωνιζόμαστε. Αὐτό τόν συμφέρει*»¹.

1. Πρεσβ. Διονυσίου Τάτση, Ὑπαίθριο Ἄρχονταρίκι, σελ. 37.

2. Τά βέλη τῶν πονηρῶν λογισμῶν

Οἱ πονηροὶ λογισμοὶ ἀναστατώνουν τόν ἀγωνιστή χριστιανό. Τόν πολιορκοῦν γιά νά ἐξαναγκαστεῖ στή διάπραξη τῆς ἀμαρτίας. Εἶναι μέ ἄλλα λόγια τά βέλη τοῦ διαβόλου, τά ὅποια, χωρίς ὁ ἴδιος νά τό θέλει, δέχεται. Στήν ἐπίδεση αὐτή χρειάζεται πνευματικό θώρακα, δηλαδή καλοῦς λογισμούς γιά νά βγαίνει νικητής. Ἰδιαίτερα ὑποφέρουν ἀπ' τούς πονηροῦς λογισμούς οἱ νέοι καί ἄπειροι. Ὁ Γέροντας λέει: «Ὁ σατανάς δέν θά πάψει νά σπέρνει, μέχρι τήν τελευταία μας ἀναπνοή, στό νοῦ μας πονηροῦς καί ἀκάθαρτους λογισμούς. Νά μήν τούς δίνουμε σημασία. Νά τούς ἀφήνουμε νά περνᾶνε, ὅπως περνᾶνε τὰ πουλιά στόν ἀέρα. Νά φτιάξουμε ἕνα ἐργοστάσιο καλῶν λογισμῶν»².

3. Ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ

Ὁ Θεός εἶναι παντοδύναμος καί τό δέχονται οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι. Νιώθουν, ὅσο, ὅτι βρίσκεται μακριά τους καί δέν ἀσχολεῖται μέ αὐτούς. Πώς τάχα εἶναι πέρα ἀπ' τή γῆ. Λησμονοῦν ὅτι ὁ Θεός προνοεῖ γιά τούς ἀνθρώπους

2. Ὁπ. παρ., σελ. 27.

καί ἔστειλε τόν μονογενή Υἱό του στόν κόσμο γιά νά ἔχουν τή δυνατότητα νά σωθοῦν. Αὐτό συμβαίνει, γιατί ὁ διάβολος δέν θέλει νά ἔχουν οἱ ἄνθρωποι ἐμπιστοσύνη στήν πρόνοια τοῦ Θεοῦ. Τήν ἀλήθεια αὐτή τονίζει ὁ Γέροντας ὡς ἐξῆς: «Ὁ διάβολος ρίχνει στάχτη στά μάτια τοῦ ἀνθρώπου, γιά νά μή δει τήν πρόνοια τοῦ Θεοῦ. Γιατί, ὅταν δει ὁ ἄνθρωπος τήν πρόνοια τοῦ Θεοῦ, θά μαλακώσει ἡ γρανιτένια καρδιά του, θά γίνει εὐαίσθητη καί θά ξεσπάσει σέ δοξολογία καί αὐτό δέν συμφέρει στόν διάβολο».

4. Ἡ δύναμη τῆς ταπείνωσης

Ὁ πνευματικός ἀγωνιστής ἀντιμετωπίζει πάντα τούς πειρασμούς τοῦ διαβόλου, ἐξωτερικούς κι ἐσωτερικούς. Οἱ πρῶτοι ἀπευθύνονται στίς αἰσθήσεις του καί οἱ δεύτεροι στά ἁμαρτωλά πάθη τῆς καρδιάς τους. Γιά τούς ἀρχάριους ὑπάρχουν πολλές δυσκολίες, ἐνῶ γιά τούς ὄριμους τά πράγματα εἶναι εὐκολότερα. Ὁ Γέροντας τονίζει ὅτι ἡ ἀρετή τῆς ταπείνωσης μπορεῖ ν' ἀποδυναμώσει τό διάβολο καί νά καταργήσει τούς πειρασμούς: «Ἡ ταπείνωση ἔχει μεγάλη

δύναμη καί διαλύει τόν διάβολο. Εἶναι τό πιό δυνατό σόκ γιά τόν διάβολο. Ὅπου ὑπάρχει ταπείνωση, δέν ἔχει θέση ὁ διάβολος. Καί ὅπου δέν ὑπάρχει διάβολος, ἐπόμενο εἶναι νά μήν ὑπάρχουν πειρασμοί»⁴.

5. Ὅχι συζήτηση μέ τό διάβολο

Οἱ πονηροί λογισμοί προκαλοῦν ἐσωτερική ταραχή στόν πνευματικό ἀγωνιστή, γι' αὐτό χρειάζεται νά γνωρίζει πῶς πρέπει νά τούς ἀντιμετωπίζει. Ἡ ἐμπειρία διδάσκει ὅτι ὁ πιό ἀποτελεσματικός τρόπος εἶναι ἡ περιφρόνηση καί ἡ ἀποφυγή κάθε συζήτησης μέ τό διάβολο, τόν ἀποστολέα τους. Ὁ Γέροντας συμβουλεύει σχετικά: «Ὅλοι οἱ δικηγόροι νά μαζευτοῦν, δέν μποροῦν νά τά βγάλουν πέρα μέ ἓνα μικρό διαβολάκι. Γιά νά κόψουμε τίς σχέσεις μέ τόν πειρασμό καί νά ἀποφύγουμε τούς πειρασμούς, πολύ βοηθάει τό νά κόψουμε τίς συζητήσεις μαζί του. Μᾶς συνέβη κάτι; Μᾶς ἀδίκησαν; Μᾶς ἔβρισαν; Νά ἐξετάσουμε ἂν σφάλαμε. Ἄν δέν σφάλαμε, ἔχουμε μισθό. Δέν χρειάζεται συνέχεια. Ὅποιος συνεχίζει νά συζητάει μέ τό ταγκα-

4. Μέ πόνο καί ἀγάπη γιά τόν σύγχρονο ἄνθρωπο, σελ. 67.

λάκι (διαβολάκι), τοῦ πλέκει μετά δαντέλλα καί τόν ἀναστατώνει»⁵.

6. Ἡ πίστη ἀποδυναμώνει τό διάβολο

Ἡ δαιμονική ἐπίδραση δέν εἶναι σπάνια στούς κοσμικούς καί ἀμαρτωλούς ἀνθρώπους. Τούς δημιουργεῖ πολλά προβλήματα, χωρίς νά μποροῦν νά τά λύσουν. Καταφεύγουν στούς ψυχολόγους κι εὐκόλα κάνουν χρήση διαφόρων φαρμάκων. Δέν συμβαίνει τό ἴδιο καί μέ τούς ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι ἔχουν πίστη στό Θεό. Ὁ Γέροντας εἶναι σαφής: «Σέ ἕναν πού εἶναι πιστός, ἐκκλησιάζεται, ἐξομολογεῖται, κοινωνάει, ὁ διάβολος δέν ἔχει καμιά δύναμη, καμιά ἐξουσία»⁶.

7. Ὁ «γλοκός κατήφορος» τοῦ διαβόλου

Ὁ πνευματικός ἀγώνας ἔχει ἀξία ὅταν γίνεται μ' ἐλεύθερη ἐπιλογή, χωρίς ἐξαναγκασμούς καί ἀπειλές. Ὁ διάβολος, ὡστόσο, «ἔχει ἄλλο τυπικό». Προτείνει στόν ἄνθρωπο τήν εὐκόλη ζωή, ἡ ὁποία συνεπάγεται καταπάτηση

5. Ὁπ. παρ., σελ. 57.

6. Ὁπ. παρ., σελ. 53.

τῶν θείων ἐντολῶν. Τόν παρασέρνει μέ τήν ἐφήμερη σωματική ἡδονή, ἐνῶ ἔντεχνα τοῦ κρύβει τήν ἀφόρητη πίκρα πού ἀκολουθεῖ κάθε ἀμαρτία. Ὁ διάβολος δέν ὑπολογίζει τήν ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου. « Ἀπό ἄδῶ - ἀπό ἄκει τόν τυλίγει, γιά νά τόν πάει ἐκεῖ πού θέλει». Τόν σπρώχνει «στόν γλυκό κατήφορο» καί αὐτό πρέπει νά τό ξέρει ὁ ἀγωνιζόμενος κατά Θεόν. Ἀντίθετα, «ὁ Χριστός ἔχει ἀρχοντιά» καί ἀφήνει ἐλεύθερο τόν ἄνθρωπο νά τόν ἀκολουθήσει⁷

7. Ὁπ. παρ., σελ. 35-36.

Θ'

Κληρικοί, μοναχοί
και δεολόγοι

ημοσσια Κεντρικη Βιβλιοθηκη Κόνιτσα

ημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

1. Ποιμένας τῆς πραγματικῆς ἀγάπης

Ὁ ἱερέας εἶναι ὁ πνευματικός πατέρας τῆς ἐνορίας καί πρέπει νά ἐμπνέει σεβασμό. Ὁ λόγος του ἰδιαίτερα πρέπει νά εἶναι προσεκτικός καί διακριτικός. Οἱ ὑπερβολές καί οἱ ἔλεγχοι καλό εἶναι ν' ἀποφεύγονται. Τό κήρυγμά του πρέπει νά προσελκύει καί ὄχι νά ἐξουθενώνει ἢ νά ἐξαναγκάζει. Εἶναι ἀξιοπρόσεκτα τά ὅσα γράφει ὁ Γέροντας σέ κάποιον νέο ἱερέα: «Ὅσο μπορεῖς νά πλησιάζεις τόν σκορπισμένο κόσμο ἀπλά, ταπεινά καί μέ πραγματική ἀγάπη. Νά κάνεις ὅτι δέν βλέπεις (τά περισσότερα) καί μόνο στά σοβαρά νά κάνεις παρατηρήσεις, γιατί ὁ κόσμος εἶναι κουρασμένος καί ταραγμένος καί δέν εἶναι εἰς θέση νά δέχεται συνέχεια παρατηρήσεις, ὅσο καλές καί νά εἶναι. Ἐκτός τούτου ὁ σημερινός κόσμος ἔχει πολύ ἐγωισμό, ὑπερηφάνεια καί ἁμαρτία μέχρι τό μεδούλι καί γι' αὐτόν τόν λόγο ἔχει καί ἐξουσία ὁ ἐχθρός. Οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι βρίσκονται κάτω ἀπό τήν ἐπίδραση τοῦ ἐχθροῦ, γι' αὐτό δέν δέχονται τόν θεῖο λόγο»¹.

1. Πρεσβ. Διονυσίου Τάτση, Ὁ Γέροντας Παῖσιος, σελ. 139.

2. Κίνδυνος απ'τό καλό ὄνομα

Οἱ φῆμες διαδίδονται εὐκόλα. Ἰδίως οἱ κακές, μέ τή συμβολή τῶν μέσων μαζικῆς ἐνημέρωσης, ἐπειδή, κατά τήν κρίση τους, ἀποτελοῦν εἴδηση πού προκαλεῖ τό ἐνδιαφέρον τοῦ κοινοῦ. Οἱ καλές φῆμες συνήθως διαδίδονται προφορικά, ἀπό στόμα σέ στόμα, μέ ἀναπόφευκτη τήν ὑπερβολή. Οἱ πρῶτες προκαλοῦν τήν κατακραυγή τοῦ λαοῦ, ἐνῶ οἱ δεύτερες τοὺς ἐπαίνους. Δυσάρεστες οἱ κακές, ἐνοχλητικές οἱ καλές. Εἶναι ἀξιοπρόσεκτη ἡ ἐπισήμανση ἀπ'τό Γέροντα τοῦ πνευματικοῦ κινδύνου πού ἀντιμετωπίζουν οἱ ἐγκωμιαζόμενοι: «Προσοχή μή θγάλετε καλό ὄνομα, γιατί τό ὄνομά σας μετά θά γίνει ὁ μεγαλύτερος ἐχθρός τῆς ἡσυχίας σας. Μεγαλύτερη προσοχή χρειάζεται γιά νά μή θγάλει ὁ μοναχός ὄνομα καλό ἀπ' τήν προσεγμένη πνευματική του ζωή, διότι χάνει τοὺς κόπους του ἀπ' τοὺς κοσμικούς ἐπαίνους»². Στήν ἐποχή μας, οἱ ἄνθρωποι μετακινοῦνται πολύ εὐκόλα καί τρέχουν γιά νά συναντήσουν τοὺς ἐνάρετους. Πολλές φορές τοὺς καταπονοῦν μέ τήν περιέργειά

2. Πρεσβ. Διονυσίου Τάτση, Ὑπαίθριο Ἀρχονταρίκι, σελ. 35.

τους, τίς ἀδιάκριτες ἐρωτήσεις καί τήν ἔλλειψη ἀληθινοῦ πνευματικοῦ ἐνδιαφέροντος.

3. Λόγος καί προσευχή

Τήν πνευματική βοήθεια στούς ἀδελφούς μπορούμε νά τήν προσφέρουμε μέ δύο τρόπους. Ἀφ' ἑνός μέ τόν προφορικό λόγο, ἐπικοινωνώντας μαζί τους καί ἀφ' ἑτέρου μέ τήν προσευχή ὑπέρ αὐτῶν. Ὁ Γέροντας, πού ὑπῆρξε πόλος ἔλξης χιλιάδων καλοπροαίρετων καί μή ἀνθρώπων, ἔλεγε ὅτι πιά ἀποτελεσματική εἶναι ἡ προσευχή ἀπ' τό λόγο καί τή διδασκαλία: « Ἐγώ θέλω νά μιλῶ γιά σᾶς στόν Θεό, καί ὄχι σ' ἐσᾶς γιά τόν Θεό. Αὐτό εἶναι καλύτερο γιά σᾶς»³.

4. Μέ διάκριση καί σοφία

Ὁ συνειδητός χριστιανός δέν πρέπει νά δημιουργεῖ προβλήματα στήν Ἐκκλησία οὔτε νά επιδεινώνει τά χρονίζοντα. Πρέπει νά ἐλέγχει τόν κατά Θεόν ζῆλο του μέ τή διάκριση καί σοφία, γιατί ὑπάρχει κίνδυνος νά ἐξελιχθεῖ σέ ἀκούσιο ταραχοποιό. Ἔχει πάντα στό νοῦ του τόν παραβολικό λόγο τοῦ Γέροντα: «Καλά

3. Πνευματική ἀφύπνιση, σελ. 317.

εἶναι τό ποτάμι νά μήν εἶναι πολύ ὄρμητικό, γιατί παίρνει σβάρνα κούτσουρα, πέτρες, ἀνθρώπους, ἀλλά οὔτε βέβαια καί πολύ ρηχό, γιατί δά κάθονται κουνούπια...»⁴.

5. Ἡ ἀντιμετώπιση τῶν σκανδάλων

Τά σκάνδαλα στήν Ἐκκλησία δέν ἔχουν ἐκλείψει. Ἐμφανίζονται κατά περιόδους καί ἄλλοτε διαρκοῦν καί προκαλοῦν κλυδωνισμό, καί ἄλλοτε γρήγορα λησμονοῦνται. Μεγάλο ρόλο σ' αὐτό παίζουν τά σύγχρονα μέσα ἐπικοινωνίας, τά ὅποια ἔχουν αὐρεῖα ἀπήχηση στό λαό. Παλαιότερα ἓνα σκάνδαλο περιοριζόταν στά ὅρια τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας καί δέν γινόταν πανελλήνιο θέμα συζήτησης κι αἰτία ἀπαξίωσης τοῦ σωτηριώδους μηνύματος τοῦ Εὐαγγελίου. Τώρα τά πράγματα ἔχουν ἀλλάξει. Οἱ εἰδήσεις μεταδίδονται ἀστραπιαῖα, γι' αὐτό καί ἡ Διοικούσα Ἐκκλησία, πρέπει νά ἐνεργεῖ γρήγορα καί ἀποτελεσματικά, χωρίς διάθεση συγκάλυψης ἢ διαστρέβλωσης τῶν γεγονότων. Ὅταν δέν συμβαίνει κάτι τέτοιο, τί πρέπει νά κάνει ὁ συνειδητός χριστιανός; Πρέπει νά πάρει θέση; Νομίζου-

4. Μέ πόνο καί ἀγάπη γιά τόν σύγχρονο ἄνθρωπο, σελ. 223.

με ὅτι πρέπει νά πάρει θέση, ὄχι σκαλίζοντας τά
 δυσώδη σκάνδαλα, ἀλλά παρακινώντας τούς
 ὑπεύθυνους νά τά ἀντιμετωπίσουν γιά νά μήν
 ἀπομακρύνονται οἱ ἄνθρωποι ἀπ' τήν Ἐκκλησία
 ἢ γιά νά μήν ἐμποδίζονται νά τήν πλησιάσουν. Τό
 θέμα εἶναι λεπτό καί χρειάζεται διάκριση. Ὁ γέ-
 ροντας Παῖσιος διευκρινίζει σχετικά: «Στά
 ἐκκλησιαστικά θέματα ὅλες οἱ καταστάσεις δέν
 εἶναι νά πάρεις θέση. Μπορεῖ νά ἀνέχεται κα-
 νεῖς μιά κατάσταση κάνοντας ὑπομονή, ἕως
 ὅτου ὁ Θεός δείξει τί πρέπει νά κάνει. Ἄλλο
 εἶναι νά ἀνέχεται κανεῖς μιά κατάσταση καί
 ἄλλο νά τήν ἀποδέχεται, ἐνῶ δέν πρέπει. Ὑστε-
 ρα, σέ τέτοιες περιπτώσεις, ὅ,τι ἔχει νά πεῖ κα-
 νεῖς νά τό πεῖ μέ σεβασμό, ἀνδρῖκια ὄχι νά βρίζει,
 νά δημοσιεύει. Νά τό πεῖ ἰδιαιτέρως στό ἴδιο τό
 πρόσωπο, στό ὁποῖο ἀφορᾷ τό θέμα μέ πόνο, ἀπό
 ἀγάπη, γιά νά προσέξει μερικά πράγματα. Δέν
 εἶναι εἰλικρινής καί εὐθύς ἐκεῖνος πού λέει κατά
 πρόσωπο τήν ἀλήθεια οὔτε ἐκεῖνος πού τήν δη-
 μοσιεύει, ἀλλά ἐκεῖνος πού ἔχει ἀγάπη καί ἀλη-
 θινή ζωή καί μιλάει μέ διάκριση, ὅταν πρέπει καί
 λέει ἐκεῖνα πού πρέπει στήν πρέπουσα ὥρα»⁵.

5. Ὁπ. παρ., σελ. 320-321.

6. Ἡ ὀρθόδοξη πρακτική

Ἡ διοίκηση πάντα δημιουργεῖ προστριβές, γιατί προσπαθεῖ νά λύσει προβλήματα, τὰ ὅποια δημιουργοῦν οἱ ἄνθρωποι πού συνήθως δέν ἔχουν πνευματική καλλιέργεια. Γιά ν' ἀποφεύγονται οἱ ἀντιδράσεις, πρέπει ἡ διοίκηση ν' ἀσκεῖται ἀπό πολλούς μαζί καί ὄχι ἀπό ἕναν, ὅσο ἱκανός κι ἂν εἶναι, ὅσα χαρίσματα καί ἂν διαθέτει. Αὐτό ἰσχύει καί στήν Ἐκκλησία, ὅπου τὰ προβλήματα εἶναι συχνότατα καί δυσεπίλυτα. Εἶναι ἀξιοπρόσεκτα τὰ λόγια τοῦ γέροντα Παΐσιου: «Ἡ Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία πάντα λειτουργοῦσε μέ Συνόδους. Τό ὀρθόδοξο πνεῦμα εἶναι νά λειτουργεῖ ἡ Σύνοδος στήν Ἐκκλησία καί ἡ Γερμανική Σύναξη στά Μοναστήρια. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος καί ἡ Σύνοδος νά ἀποφασίζουν μαζί. Ὁ ἡγούμενος ἢ ἡ ἡγουμένη καί τό ἡγουμενοσυμβούλιο νά ἀποφασίζουν μαζί. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος εἶναι πρῶτος μεταξύ ἴσων. Καί ὁ πατριάρχης δέν εἶναι πάπας· ἔχει τόν ἴδιο βαθμό μέ τούς ὑπόλοιπους ἱεράρχες. Ἐνῶ ὁ πάπας ἔχει ἄλλο βαθμό –κάθεται ψηλά καί τοῦ φιλοῦν τό πόδι!– ὁ πατριάρχης κάθεται μαζί μέ τούς ἄλλους ἱεράρχες καί συντονίζει. Καί ἕνας ἡγούμενος ἢ μία ἡγουμένη σέ σχέση μέ τούς προϊστα-

μένους εἶναι πάλι πρῶτοι μεταξύ τῶν ἴσων»⁶.

7. Τό σκάφος τοῦ Χριστοῦ

Οἱ πολιτικοί, ἀλλά καί οἱ διάφοροι ἄνθρωποι τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας, πολλές φορές ἀποφασίζουν ἀντίθετα μέ τό νόμο τοῦ Θεοῦ καί προκαλοῦν ἀναταραχή στούς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας. Οἱ χριστιανοί στίς περιπτώσεις αὐτές πρέπει νά διαμαρτύρονται καί ν' ἀντιδροῦν. Νά εἶναι ἀποφασιστικοί καί ν' ἀρνοῦνται τούς συμβιβασμούς μέ τόν ἀμαρτωλό κόσμον καί τή χαλάρωση τοῦ ὀρθοδόξου ἥθους. Ωστόσο, ὑπάρχουν κληρικοί, οἱ ὁποῖοι ἐμποδίζουν τίς διαμαρτυρίες, γιατί βλέπουν τά πράγματα μέ τρόπο «πνευματικό». Μέ τό ἴδιο σκεπτικό οἱ κληρικοί αὐτοί ἀπαγορεύουν καί τήν κριτική στά ἐκκλησιαστικά πρόσωπα πού ἀσκοῦν διοίκηση καί συχνά γίνονται πρωταγωνιστές σκανδάλων. Ὁ Γέροντας, χωρίς ν' ἀρνεῖται τήν ἀποτελεσματικότητα τῆς προσευχῆς, λέει ὅτι πρέπει νά διαμαρτύρονται οἱ χριστιανοί, ἰδιαίτερα ἐναντίον τῶν πολιτικῶν, οἱ ὁποῖοι θεωροῦν τήν Ἐκκλησία χρήσιμο ὄργανισμό τῆς κοινωνικῆς προσφορᾶς καί ὄχι κιβωτό

6. Ὁπ. παρ., σελ. 329.

τῆς σωτηρίας. Τονίζει ὁ Γέροντας: «Ἄν δέν ἀρχίσουν μερικοί νά χτυποῦν τό κακό, νά ἐλέγχουν δηλαδή αὐτούς πού σκανδαλίζουν τούς πιστούς, θά γίνει μεγαλύτερο κακό. Ἔτσι θά τονωθοῦν λίγο οἱ πιστοί, ἀλλά καί θά ἐμποδισθοῦν λίγο ὅσοι πολεμοῦν τήν Ἐκκλησία. Ἡ Ἐκκλησία δέν εἶναι δικό τους καΐκι, νά κάνουν βόλτες· εἶναι τὸ σκάφος τοῦ Χριστοῦ. Αὐτοί εἶναι κατακριτέοι»⁷.

8. Τό φωτεινό παράδειγμα

Οἱ χριστιανοί πρέπει νά εἶναι συνεπεῖς στίς ἐντολές τοῦ Χριστοῦ. Ν' ἀγωνίζονται καθημερινά καί ν' ἀνησχοῦν, ὅταν λόγῳ ἀδυναμίας ἢ ραθυμίας ἀμαρτάνουν. Ἰδιαίτερα προσεκτικοί πρέπει νά εἶναι οἱ κληρικοί καί οἱ μοναχοί, οἱ ὁποῖοι πρέπει ν' ἀποτελοῦν τό φωτεινό παράδειγμα. Ὁ γέροντας Παῖσιος λέει: «Ἐμεῖς οἱ μοναχοί, ἀλλά καί οἱ κληρικοί, σκορποῦμε ἀδεΐα, ὅταν δέν ζοῦμε σύμφωνα μέ τό Εὐαγγέλιο. Ὁ κόσμος ἔχει ἀνάγκη ἀπό τίς ἀρετές μας ὄχι ἀπό τά χάλια μας»⁸.

7. Πνευματική ἀφύπνιση, σελ. 43.

8. Μέ πόνο καί ἀγάπη γιά τόν σύγχρονο ἄνθρωπο, σελ. 319.

9. Ποιμαντική φροντίδα

Οί κληρικοί, πού ἔχουν φόβο Θεοῦ καί ἱεραποστολικό ζῆλο, μέ αὐξημένο ἐνδιαφέρον δέλουν ν' ἀκούσουν ἢ νά μελετήσουν τήν ποιμαντική εὐαισθησία τῶν ἐνάρετων κι ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν τους, γιά νά παρακινηθοῦν καί οἱ ἴδιοι νά τήν ἀποκτήσουν. Ὁ Γέροντας, παρόλο πού ὁ ἴδιος δέν ἐπέλεξε τήν ἱερωσύνη, ἔλεγε ὅτι ὁ ἱερέας ἔχει μεγάλη εὐθύνη, γιατί ἡ φροντίδα του γιά τούς ἐνορίτες εἶναι διαρκής, γιατί ποτέ δέν ὀλοκληρώνεται. Πάντα ὑπάρχουν πνευματικές ἀνάγκες, τίς ὁποῖες πρέπει νά καλύπτει. Στήν ὑποθετική ἐρώτηση, ἄν ἦταν ἱερέας πῶς δά ἐνεργοῦσε, ὁ Γέροντας ἀπάντησε: «Δέν δά μποροῦσα νά κλείσω ποτέ τήν πόρτα μου. Θά ἔπρεπε γά ἀνταποκρίνομαι πάντοτε, χωρίς διακρίσεις, σέ ὅ,τι μοῦ ζητοῦσαν ὅλοι. Πρῶτα δά φροντίζα γιά ὅλους τούς ἀνθρώπους τῆς ἐνορίας μου καί ἔπειτα, ὅ,τι περίσσευε, δά ἔδινα στούς ἄλλους πού δά μοῦ ζητοῦσαν νά τούς βοηθήσω. Θά ἐνδιαφερόμουν ὄχι μόνο γιά τούς πιστούς, ἀλλά καί γιά τούς ἀπίστους καί γιά τούς ἀθέους καί γιά τούς ἐχθρούς τῆς Ἐκκλησίας»⁹.

9. Ὁπ. παρ., σελ. 313.

10. Τό ζωντανό παράδειγμα

Δέν λείπει στίς μέρες μας τό κήρυγμα τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ. Ἴσως σέ μερικές περιοχές νά εἶναι καί πληθωρικό. Οἱ ἄμβωνες δέν σιγοῦν. Τά περιοδικά δέν λείπουν. Τώρα ἔχουμε κι ἐκκλησιαστικούς ραδιοφωνικούς σταθμούς. Αὔριο δά ἔχουμε καί τηλεοπτικούς. Οἱ καλοπροαίρετοι μποροῦν ν' ἀξιοποιήσουν πνευματικά τό κήρυγμα. Ὡστόσο, σέ πολλές περιπτώσεις λείπει κάτι πολύ σημαντικό. Οἱ κήρυκες δέν εἶναι ἀληθινοί. Τούς διακρίνει ἡ ὑποκρισία καί τό δράσος. Διδάσκουν, χωρίς νά πιστεύουν οἱ ἴδιοι. Ζητοῦν ἀπ' τοῦς ἀκροατές τους νά τηροῦν τίς ἐντολές τοῦ Θεοῦ, ἐνῶ οἱ ἴδιοι τίς ἀπορρίπτουν στή ζωή τους. Καί αὐτό εὐκόλα τό διαισθάνονται οἱ πιστοί καί μένουσιν ἀπαθεῖς, ἄν δέν ἐξοργίζονται κιόλας. Ὁ γέροντας Παῖσιος τονίζει ὅτι περισσότερο ἀπ' τά λόγια ὠφελεῖ τό ζωντανό παράδειγμα. Εἶναι χαρακτηριστικός ὁ λόγος του: «Ἡ πνευματική ἐργασία στόν ἑαυτό μας εἶναι ἀδόρυβη ἐργασία στόν πλησίον, γιατί μιλάει τό παράδειγμα, καί τότε μιμοῦνται οἱ ἄνθρωποι τό καλό πού βλέπουν καί διορθώνονται»¹⁰.

10. Ὅπ. παρ., σελ. 312.

11. Οί θεολόγοι τῶν βιωμάτων

Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ προσφέρεται στούς ἀνθρώπους ἀπό δύο κατηγορίες κηρύκων. Εἶναι οἱ θεολόγοι μέ τά πτυχία καί οἱ θεολόγοι μέ τά βιώματα. Οἱ πρῶτοι σπούδασαν τό λόγο τοῦ Θεοῦ, ἐνῶ οἱ δεύτεροι τόν ἔζησαν μέ τόν προσωπικό τους ἀγώνα. Εἶναι οὐσιώδης αὐτή ἡ διαφορά καί γίνεται ἀμέσως ἀντιληπτή ἀπ' τούς ἀπλούς καί καλοπροαίρετους ἀνθρώπους, γι' αὐτό καί καταφεύγουν στούς θεολόγους τῶν βιωμάτων, ἐπειδή ὁ λόγος τούς ἀλλοιώνει ἰερώς τίς ψυχές. Σέ τελευταία ἀνάλυση, τό Ἅγιο Πνεῦμα καθοδηγεῖ αὐτούς τούς ἐνάρετους ἀνθρώπους. Ὁ λόγος τοῦ Γέροντα εἶναι ἀπερίφραστος: «Μεγαλύτερη ἀξία ἔχει ἕνας λόγος ταπεινοῦ ἀνθρώπου μέ βιώματα, πού βγαίνει μέ πόνο ἀπό τά βάδη τῆς καρδιάς του, παρά ἕνας σωρός φιλολογίες ἐξωτερικοῦ ἀνθρώπου, πού βγαίνουν μέ ταχύτητα ἀπό τήν ἐκπαιδευμένη του γλώσσα, ἡ ὁποία δέν πληροφορεῖ τίς ψυχές, γιατί εἶναι σάρκα καί ὄχι πύρινη γλώσσα τῆς Ἁγίας Πεντηκοστῆς»¹¹.

11. Ὅπ. παρ., σελ. 214.

12. Ὁ χαριτωμένος πνευματικός

Ὁ πνευματικός εἶναι ὁ στοργικός πατέρας, ὁ ὁποῖος προετοιμάζει τόν πιστό γιά νά δεχτεῖ τή χάρη τοῦ Θεοῦ. Μετά ὅλα προχωροῦν καλά, ἰδιαίτερα ἡ μετάνοια πού τόν ἀνακαινίζει καί τόν μεταμορφώνει. Γιά τό ἔργο τοῦ ἔμπειρου πνευματικοῦ καί τήν ἱερή ἀλλοίωση πού προκαλεῖ ἡ θεία χάρη στήν ψυχή τοῦ πιστοῦ, ὁ Γερόντας ἀναφέρει τά ἑξῆς ἀξιοπρόσεκτα: «Τό πᾶν εἶναι ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ, καί τήν ψυχή μπορεί νά τήν βοηθήσει μόνο χαριτωμένος Πνευματικός, μέ πίστη, πού ἀγαπάει τήν ψυχή καί τήν πονάει, γιατί γνωρίζει τήν μεγάλη της ἀξία, τήν βοηθάει στήν μετάνοια, τήν ξαλαφρώνει μέ τήν ἐξομολόγηση, τήν ἐλευθερώνει ἀπό τό ἀγχος καί τήν ὀδηγεῖ στόν Παράδεισο ἢ πετάει τόν λογισμό μέ τόν ὁποῖο βασανίζει τήν εὐαίσθητη ψυχή ὁ πονηρός καί θεραπεύεται. Δέν ὑπάρχει μεγαλύτερη ἀρρώστια στόν κόσμο ἀπό τόν λογισμό, ὅταν δηλαδή πείσει ὁ διάβολος τόν ἄνθρωπο μέ λογισμούς ὅτι δέν εἶναι καλά. Ὅπως δέν ὑπάρχει καί ἀνώτερος γιατρός σ' αὐτές τίς περιπτώσεις ἀπό τόν ἔμπειρο Πνευματικό, πού ἐμπνέει ἐμπιστοσύνη μέ τήν ἀγιότητά του καί πετάει αὐτούς τούς λογισμούς ἀπό τά εὐαίσθητα πλάσματα τοῦ Θεοῦ καί θεραπεύει ψυχές καί σώματα δίχως

φάρμακα, μέ τήν Χάρη τοῦ Θεοῦ, καί τίς ἐξα-
σφαλίζει καί τόν Παράδεισο»¹².

13. Ἀδικαιολόγητη σκληρότητα

Πολλές φορές καλοπροαίρετοι κι εὐαί-
σθητοι χριστιανοί πέφτουν στά χέρια κακοπρο-
αίρετων καί σκληρῶν πνευματικῶν καί γερόντων,
μέ ἀποτέλεσμα νά πληγώνονται καί νά βιώνουν
πικρές καταστάσεις, χωρίς οἱ ἴδιοι νά φταῖνε σέ
κάτι. Ὁ Γέροντας λέει σχετικά: «Ὁ εὐαίσθητος
καί φιλότιμος πληγώνεται βαδιά καί μέ ἓνα λόγο
καί αἰσθάνεται καί τό παραμικρό του σφάλμα
καί πολλές φορές τό θεωρεῖ γιά πολύ μεγάλο
ἀμάρτημα καί παθαίνει ἀκόμη καί πνευματική
αἱμοραγία, ὅταν σκληροί ἄνθρωποι πηγαίνουν
ἀδιάκριτα νά τοῦ καθαρίσουν μιά μικρή πληγή
μέ τά ἄγρια νύχια»¹³.

14. Γιά τούς κληρικούς - ψυχολόγους

Μέσα στήν ἱερή οἰκογένεια τῶν κληρικῶν
τελευταῖα ἐμφανίστηκε ἡ νέα τάξη τῶν κληρικῶν
- ψυχολόγων καί τῶν κληρικῶν - ψυχιάτρων, οἱ

12. Ἐπιστολές, σελ. 103.

13. Ὅπ. παρ., σελ. 101.

ὅποιοι προβάλλονται ὡς ἔμπειροι πνευματικοί, γιατί ἀκολουθοῦν κι ἐπιστημονικές μεθόδους, ἀξιοποιώντας τήν ἔξωθεν ἐμπειρία. Δημιουργήθηκε ἔτσι μιά σύγχυση τόσο στούς κληρικούς ὅσο καί στούς πιστούς, πού ἀναζητοῦν τόν κατάλληλο πνευματικό. Ὁ Γέροντας λέει γιά τό θέμα αὐτό: «Αὐτοί πού δέν εἶναι καλά πνευματικά, εἶναι μερικοί Ἰερωμένοι πού σπουδάζουν ψυχολογία, γιά νά βοηθήσουν τίς ψυχές (μέ ἀνθρώπινες τέχνες). Καί τό παράξενο εἶναι πού οἱ δασκαλοί τους οἱ ψυχολόγοι δέν πιστεύουν στόν Θεό καί δέν παραδέχονται οὔτε ψυχή ἤ τήν παραδέχονται μέ ἕνα δικό τους τρόπο (σχεδόν ὅλοι). Ἀπό αὐτήν τήν πράξη τους οἱ Κληρικοί αὐτοί φανεροῦν ὅτι πνευματικά εἶναι ἄρρωστοι καί ἔχουν ἀνάγκη ἀπό Ἀγιοπατερικές ἐξετάσεις, καί, ἀφοῦ θεραπευθοῦν, τότε δά διακρίνουν καί μόνοι τους τό ἄρρωστο αὐτό πνεῦμα καί δά γνωρίζουν παράλληλα καί τήν θεία Χάρη, γιά νά χρησιμοποιοῦν στό ἐξῆς στίς ψυχές πού πάσχουν τήν θεία ἐνέργεια καί ὄχι τίς ἀνθρώπινες τέχνες»¹⁴.

14. Ὅπ. παρ., σελ. 102.

15. Οί ψυχίατροι

Ὁ Γέροντας ἦταν ἐπιφυλακτικός ἀπέναντι στούς ψυχολόγους καί τούς ψυχίατρος, οἱ ὅποιοι συνήθως δέν δέχονται τήν ψυχή τοῦ ἀνθρώπου καί πολύ περισσότερο τήν ἀθανασία της. Πίστευε ὅτι ἡ ψυχή θεραπεύεται μέ τά μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας. Γιά ἐκείνους δέ πού δέν δέχονταν τήν ἐπήρεια τῶν δαιμόνων στήν ψυχή τοῦ ἀνθρώπου, ἔλεγε: «Δέν πιστεύουν ὅτι ὑπάρχει διάβολος! Τά ἐξηγοῦν ὅλα μέ τήν ψυχολογία. Ἄν πήγαιναν ἐκείνους τούς δαιμονισμένους τοῦ Εὐαγγελίου στούς ψυχίατρος, θά τούς τάραζαν στά ἤλεκτροσόκ! Ὁ Χριστός ὅμως εἶχε ἀφαιρέσει ἀπό τόν διάβολο τό δικαίωμα νά κάνει κακό. Μόνο ἂν τοῦ δώσει ὁ διάβολος δικαίωμα, μπορεῖ νά κάνει κακό»¹⁵.

16. Διαφημιζόμενη «ἀγιότης»

Υπάρχουν στόν ἱερό χῶρο τῆς Ἐκκλησίας κληρικοί, μοναχοί καί λαϊκοί, οἱ ὅποιοι καλλιεργοῦν γιά τόν ἑαυτό τους φήμη ἐναρέτου κι ἐπιδιώκουν τίς ἀνάλογες τιμές. Χρησιμοποιοῦν τή φτηνή ταπεινολογία, ἀλλά στό βάθος τῆς ψυχῆς

15. Μέ πόνο καί ἀγάπη γιά τόν σύγχρονο ἄνθρωπο, σελ. 52.

τους θέλουν τήν αναγνώριση καί τήν προβολή. Ὁ γέροντας Παΐσιος, ὁ ὁποῖος εἶχε ἀποκτήσει μεγάλο ὄνομα πού ἀνταποκρινόταν στήν ἀγιότητά του, ἔλεγε ἐνοχλημένος καί ἀνήσυχος: « Ἀλίμονό μας, ὅταν μᾶς διαφημίζουν γιά καλά καρπούζια, ἐνῶ μέσα εἴμαστε κολοκύδια! »¹⁶.

17. Τά ἄγουρα κυδώνια

Οἱ πνευματικοί λόγοι εἶναι ψυχωφελεῖς μόνο ὅταν τούς διατυπώνουν ἄνθρωποι πού ἔχουν ἤθος. Δέν ταιριάζει οἱ ἐμπαθεῖς καί δοῦλοι πολλῶν ἀμαρτωλῶν ἔξερων, νά μιλοῦν γιά ἀρετές καί θεῖες καταστάσεις. Εἶναι βεβήλωση κάτι τέτοιο. Καί ὅμως στήν ἐποχή μας πολλοί ἄρπαξαν τά ἀσκητικά καί φιλοκαλικά κείμενα καί τά διδάσκουν πρὸς ἐντυπωσιασμό καί αὐτοπροβολή. Ἔχει δέ βεβαιωθεῖ ὅτι ὅσο χαλαροί καί φιλήδονοι εἶναι αὐτοί, τόσο αὐστηροί καί ἀπόλυτοι παρουσιάζονται στούς ἀκροατές καί ἀναγνώστες τους. Ὁ γέροντας τούς παρομοιάζει μέ τά ἄγουρα κυδώνια. Λέει: « Ὅσοι βιάζονται νά κάνουν τόν Πνευματικό Πατέρα, ἐνῶ ἔχουν πολλές τοξίνες πνευματικές ἀκόμη, μοιάζουν μέ τά ἄγουρα στυφά κυδώνια, πού ὄση ζάχαρη καί ἐάν ρί-

16. Ἐπιστολές, σελ. 140.

ξουμε, πάλι γλυκό τῆς προκοπῆς δέν γίνεται, ἀλλά καί νά γίνει, γρήγορα ξινίζει. Τά γλυκά λόγια καί οἱ μεγάλες ἀλήθειες ἔχουν ἀξία, ὅταν βγαίνουν ἀπό ἀληθινά στόματα, καί πιάνουν τόπο μόνο στίς καλοπροαίρετες ψυχές καί στούς μεγάλους ἀνθρώπους πού ἔχουν καθαρό νοῦ»¹⁷.

18. Χωρίς τή θεία χάρη

Πολλοί κληρικοί, ἰδίως ἀνώτεροι, προσπαθοῦν νά χρησιμοποιήσουν τήν κοσμική ἐξουσία προκειμένου νά προωθήσουν τίς προσωπικές τους ἐπιλογές καί νά πετύχουν τή λύση διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν θεμάτων, ξεχνώντας ὅτι τόν κύριο καί πρωταρχικό ρόλο στή ζωή τῶν ἀνθρώπων καί τῆς Ἐκκλησίας γενικότερα ἔχει ἡ θεία Χάρη. Εἶναι ἀξιοπρόσεκτο αὐτό πού λέει ὁ Γέροντας: «Ἐκεῖνοι πού ἐπιδιώκουν ἐξουσίες, ἐνῶ ἐξουσιάζονται ἀπό τά πάθη, καί παρουσιάζουν τά ἀτομικά τους συμφέροντα γιά πνευματικά καί καταφεύγουν ἀκόμη καί στίς κοσμικές ἀρχές, γιά νά τούς λύσουν τά Ἐκκλησιαστικά τους θέματα, εἶναι πιό ἐγκαταλελειμμένοι ἀπό τήν Χάρη τοῦ Θεοῦ»¹⁸.

17. Ἐπιστολές, σελ. 136.

18. Ὅπ. παρ., σελ. 133.

19. Ὁ πραγματικός θεολόγος

Στήν ἐποχή μας ὑπάρχουν πολλοί θεολόγοι. Τά πτυχία δίνονται εὐκόλα. Ὑπάρχουν καί πολλοί κήρυκες τοῦ θείου λόγου, κληρικοί καί λαϊκοί. Σπανιότεροι εἶναι καί οἱ ἀληθινοί θεολόγοι, οἱ ὅποιοι δέν ἔχουν περάσει ἀπό σχολές οὔτε καί διακρίνονται γιά τή ρητορική τους δεινότητα. Ὡστόσο, ὠφελοῦν περισσότερο αὐτοί, γιατί ἔχουν βιωματικό λόγο, πού ἰδιαίτερα συγκινεῖ καί πείθει. Εἶναι οἱ πραγματικοί θεολόγοι, οἱ ὅποιοι ἀκολουθοῦν τόν ἀσκητικό δρόμο. Ὁ Γέροντας λέει σχετικά: «Εἶναι ἀπαραίτητο νά βγεῖ κανεῖς πρῶτα ἔξω ἀπό τόν κόσμο, στήν ἔρημο, καί νά ἀσκηθεῖ μέ ταπείνωση, μέ μετάνοια καί προσευχή, νά ἐρημωθεῖ ἀπό τά πάθη του, νά διώξει τίς πνευματικές του σκουριές, νά γίνεῖ καλός ἀγωγός, γιά νά δεχθεῖ μετά τήν θεία Χάρη, νά γίνεῖ πραγματικός θεολόγος»¹⁹.

20. Το παράδειγμα τῶν Ἀγίων Πατέρων

Οἱ ἐπιστήμονες θεολόγοι ἀσχολοῦνται μέ τήν ἱστορία καί τά ἐξωτερικά πράγματα. Δίνουν πληροφορίες χρήσιμες, ἀλλά δέν προχωροῦν στό

19. Ὁπ. παρ., σελ. 130.

βάθος τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, γιατί δέν ἔχουν τίς προϋποθέσεις. Ὁ γέροντας Παΐσιος ἀναφέρεται στό θέμα μέ τό δικό του μοναδικό τρόπο: «Ἡ θεολογία πού διδάσκεται σάν ἐπιστήμη, συνήθως ἐξετάζει τά πράγματα ἱστορικά, καί ἐπόμενο εἶναι νά τά καταλαβαίνει ἐξωτερικά καί, ἐπειδή λείπει ἡ Πατερική ἄσκηση, τά ἐσωτερικά βιώματα, εἶναι γεμάτη ἀπό ἀμφιβολίες καί ἐρωτηματικά, διότι μέ τό μυαλό δέν μπορεῖ νά καταλάβει κανείς τίς θεῖες ἐνέργειες, ἐάν δέν ἀσκηθεῖ πρῶτα νά τίς ζήσει, γιά νά ἐνεργήσει μέσα του ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ. Ὅποιος νομίζει ὅτι μπορεῖ νά γνωρίσει τά μυστήρια τοῦ Θεοῦ μέ τήν ἐξωτερική ἐπιστημονική θεωρία, μοιάζει μέ ἀνόητο πού θέλει νά ἰδεῖ τόν Παράδεισο μέ τό τηλεσκόπιο». Λέγοντας αὐτά ὁ Γέροντας δέν περιφρονεῖ τό ἔργο τῶν ἐπιστημόνων θεολόγων, ἀλλ' ἀπλῶς ἐπισημαίνει τήν ἀδυναμία. Ὅταν ὅμως ὁ θεολόγος ἔχει πνευματική ζωή, μπορεῖ νά ἐκφράσει τά ἱερά βιώματα καί νά περιγράψει τά μυστήρια τοῦ Θεοῦ, κάτι πού δέν μπορεῖ νά κάνει ὁ ἐνάρετος ἄνθρωπος, ἐάν δέν εἶναι θεολόγος. Διευκρινίζει σχετικά ὁ Γέροντας: «Ὅσοι ἀσκοῦνται Πατερικά, γίνονται πρακτικοί θεολόγοι μέ τήν ἐπίσκεψη τῆς Χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ὅσοι ἀπό αὐτούς ἔχουν καί τήν ἐξωτερική μὀρφωση, ἐκτός

ἀπό τήν ἐσωτερική τῆς ψυχῆς, μποροῦν νά περιγράφουν τά θεῖα μυστήρια καί νά ἐρμηνεύουν σωστά, ὅπως ἔκαναν πολλοί Ἅγιοι Πατέρες»²⁰.

21. Τί εἶναι ἡ θεολογία

Στήν ἐποχή μας πολλοί ἄνθρωποι ἀσχολοῦνται μέ τό λόγο τοῦ Θεοῦ. Τόν μελετοῦν, τόν ἀναλύουν καί τό διδάσκουν, χωρίς ὥστόσο νά τόν κατανοοῦν πλήρως. Συνήθως λείπει ἡ βαθύτερη γνώση, γιατί δέν ὑπάρχει ἡ ἀναγκαῖα ἀσκήση, ἡ ὁποία προσελκύει τή χάρη τοῦ Θεοῦ. Ἔτσι οἱ ἀληθινοί θεολόγοι εἶναι λίγοι. Ὁ Γέροντας λέει ὅτι «θεολογία εἶναι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, πού συλλαμβάνεται ἀπό τίς ἀγνές, τίς ταπεινές καί ἀναγεννημένες πνευματικά ψυχές, καί ὄχι τά ὄμορφα λόγια τοῦ μυαλοῦ, πού φτιάχνονται μέ φιλολογική τέχνη καί ἐκφράζονται μέ τό νομικό ἢ κοσμικό πνεῦμα»²¹.

22. Ἐλεύθεροι στίς ἐπιλογές

Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἐλεύθερος νά ἐπιλέξει

20. Ὅπ. παρ., σελ. 127.

21. Αὐτόθι.

για τή ζωή του αὐτό πού ἐπιθυμεῖ ἢ καρδιά του, ἀρκεῖ νά εἶναι ὠριμος καί νά ἔχει κατασταλαγμένη σκέψη. Ἡ προσπάθεια μερικῶν νά κατευθύνουν τούς ἀνθρώπους σ' ἄλλους δρόμους δέν εἶναι θεοφιλής, γιατί παραβιάζει τό αὐτεξούσιο τοῦ ἀνθρώπου. Τό θέμα εἶναι λεπτό καί χρειάζεται διάκριση. Ὁ γέροντας Παῖσιος ἀναφέρει σχετικά: «Ἐνας θέλει ἀγιογραφία, ἔχει κλίση νά γίνει ἀγιογράφος, νά φτιάχνει εἰκόνες πού δά κάνουν θαύματα. Νά γίνει. Ἄλλος θέλει νά γίνει ἔγγαμος ἱερέας. Ἡ χαρά μου. Νά βοηθηθεῖ γιά νά γίνει ἔγγαμος ἱερέας. Θέλει ἄγαμος; Νά γίνει ἄγαμος. Θέλει μοναχός; Νά βοηθηθεῖ ἀνάλογα. Δέν χωροῦν ὅλοι στό ἴδιο καλούπι. Μερικοί βασανίζουν τούς ἀνθρώπους, ζητώντας τους νά κάνουν πράγματα ἀντίθετα ἀπ' ὅ,τι μποροῦν νά κάνουν»²²

23. Χάθηκε ἡ ἡσυχία τοῦ Ἁγίου Ὄρους

Τό Ἅγιον Ὄρος ἔχει χάσει πιά τήν ἡσυχία του. Οἱ αὐτοκινητόδρομοι εἶναι παντοῦ. Οἱ ἤχοι τῶν διαφόρων μηχανῶν ἔγιναν ἐνοχλητικοί. Ἡ ἐκκοσμίκευσή του εἶναι σχεδόν δεδομένη. Ἡ

22. Πρεσβ. Διονυσίου Τάτση, Ὁ Γέροντας Παῖσιος, σελ. 69.

ἀσκητικότητα στους μοναχούς είναι δυσεύρετη. Ὁ Γέροντας, ἐνοχλημένος ἀπ' τόν ἐκσυγχρονισμό τοῦ Ἁγίου Ὄρους, λέει: «Τώρα δέν ὑπάρχει ἡσυχος τόπος στό Ἅγιον Ὄρος. Ἀνοίγουν συνέχεια δασικούς δρόμους! Αὐτοκίνητα ἀπό ἐδῶ, αὐτοκίνητα ἀπό ἐκεῖ! Ἀκόμη καί στά πιό ἐρημικά καί ἡσυχαστικά μέρη ἔχουν πάρει αὐτοκίνητο. Ἀπορῶ τί ζητᾶνε αὐτοί οἱ ἄνθρωποι στήν ἔρημο!»²³.

24. Ἐγινε κοσμική πολιτεία

Μιά μεγάλη μερίδα μοναζόντων καταδυναστεύεται ἀπ' τό κοσμικό πνεῦμα καί δέν μπορεῖ ν' ἀκολουθήσει τά ἴχνη τῶν ὁσίων Πατέρων. Γι' αὐτό συχνά βλέπουμε ἐκκοσμικευμένους μοναχούς, οἱ ὅποιοι ξεπερνοῦν τούς κοσμικούς καί στίς ιδέες καί στό ἦθος. Τώρα πιά δέν ὑπάρχουν στίς σπηλιές ἀσκητές. Στήν ἔρημο τά κελιά ἔχουν γίνει βίλες. Ὁ ἐκσυγχρονισμός ἔφτασε παντοῦ, γεγονός πού προκαλεῖ ἀνησυχία. Ὁ γέροντας Παῖσιος λέει: «Οἱ Ἅγιοι Πατέρες ἔκαναν τήν ἔρημο πνευματική πολιτεία καί σήμερα τήν κάνουμε κοσμική πολιτεία. Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χρι-

23. Μέ πόνο καί ἀγάπη γιά τόν σύγχρονο ἄνθρωπο, σελ. 179.

στοῦ φεύγει στήν ἔρημο νά σωθεῖ, καί ἐμεῖς τήν ἔρημο τήν κάνουμε κοσμική πολιτεία, γιά νά σκανδαλιστοῦν οἱ ἄνθρωποι καί νά μή βοηθηθοῦν, καί μετά νά μήν ἔχουν ἀπό ποῦ νά πιασθοῦν. Αὐτόν τόν μεγάλο κίνδυνο βλέπω αὐτά τά δύσκολα χρόνια πού περνοῦμε»²⁴.

25. Ἡ προσφορά τοῦ μοναχοῦ

Ἡ προσφορά πρὸς τοὺς ἀδελφούς ἄλλοτε εἶναι ὑλική καί ἄλλοτε πνευματική. Ὁ καθένας πρέπει νά προσφέρει ὅ,τι ἔχει καί ὅπως μπορεῖ. Εἰδικότερα ὁ μοναχός πρέπει «νά βοηθάει περισσότερο τόν ἑαυτό του καί τόν κόσμο μέ τήν προσευχή καί τό σιωπηλό του κήρυγμα (τοῦ παραδείγματος), ἀκόμη καί μέ ὑλικά πράγματα (πάλι διά τῆς προσευχῆς), ἀπλώνοντας τά χέρια στόν Οὐρανό, μαζεύοντας σύννεφα, γιά νά πέφτει βροχή, ὅταν ὑπάρχει ἀνομβρία, καί ὄχι ἀπλώνοντας χέρια στοὺς πλουσίους, γιά νά βοηθάει μετά φτωχοὺς»²⁵.

26. Συμβουλή σέ μοναχό

Ὁ μοναχός πρέπει ν' ἀποφεύγει τοὺς πε-

24. Ὅπ. παρ., σελ. 81.

25. Ἐπιστολές, σελ. 91.

ρισπασμούς καί νά κλείνεται στό κελί του γιά νά προσεύχεται καί ν' αὐξάνει τόν θεῖο ἔρωτα. Ὁ Γέροντας συμβουλεύει τό μονάζοντα: « Ἀγάπησε τό κελί σου, τήν κυψέλη σου, διότι αὐτό θά σέ βοηθήσει στήν συγκέντρωσή σου καί θά φτιάχνεις τό μέλι τῶν ἀρετῶν, οἱ ὁποῖες θά σέ γλυκαίνουν περισσότερο ἀπό τό μέλι»²⁶.

27. Μέ ἄσκηση

Ὁ σκοπός τῶν μοναστηριῶν εἶναι πνευματικός. Ὅσοι ἀσκοῦνται ἐκεῖ, δέν πρέπει νά ἐπιζητοῦν ἀνέσεις καί ἀφθονία ὑλικῶν ἀγαθῶν. «Ν' ἀποφεύγουν κάθε ἀνθρώπινη παρηγοριά, γιά νά πετυχαίνουν τό ἀνώτερο», ὅπως λέει ὁ γέροντας Παΐσιος. «Θά πρέπει τό κοσμικό φρόνημα, ἀφοῦ πεθάνει, νά γίνει φυτόχωμα, γιά νά ἀναπτυχθεῖ μέσα μας τό θεῖο φρόνημα, διότι οἱ θεῖες ἡδονές δέν γεννιοῦνται ἀπό τίς σωματικές ἡδονές ἀλλά ἀπό τίς σωματικές ὠδίνες, πού γίνονται στούς ἀγῶνες μέ ἐπίγνωση καί διάκριση γιά τήν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ ἀπό τά φιλότιμα παιδιά Του, γιά να ἀπεκδυθοῦν τόν παλαιό τους ἄνθρωπο (τόν κοσμικό)»²⁷.

26. Ὅπ. παρ., σελ. 59.

27. Ὅπ. παρ., σελ. 48-49.

28. Προσοχή στις εύκολίες τῆς ζωῆς

Στήν ἐποχή μας ὑπάρχει ἀφθονία ὑλικῶν ἀγαθῶν, ἀλλά καί ποικίλων μέσων, μέ τά ὅποια εὐκόλα ὁ ἄνθρωπος αἰχμαλωτίζεται στήν καλοπέραση. Τόν ἴδιο κίνδυνο διατρέχουν καί οἱ μοναχοί, πού δέν ἀκολουθοῦν τό πνεῦμα τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἀντίθετα τό ἀρνοῦνται παντελῶς, προκειμένου ν' ἀνεβοῦν τήν κλίμακα τῶν ἀρετῶν. Ὁ Γέροντας ἀναφερόμενος στούς μοναχοῦς πού εἰσάγουν σύγχρονες εὐκολίες στά μοναστήρια, λέει τά ἑξῆς ἀξιοπρόσεκτα: « Ἐάν εἶχε ὁ κάθε καλόγηρος καί τήν μάνα του γιά νά τόν περιποιεῖται, φυσικά καί αὐτό θά ἦταν εὐκολία. Ἐάν βάζανε καί στήν Ἐκκλησία τό μαγνητόφωνο, γιά νά λέει τά γράμματα (τίς προσευχές), φυσικά καί αὐτό θά ἦταν ξεκούραση, καί μεγαλύτερη ξεκούραση ἀκόμη θά ἦταν, ἐάν τό στασίδι μετατρέποταν σέ κρεβάτι. Ἀσφαλῶς καί γιά ἕναν Ἀσκητή θά ἦταν εὐκολία, ἐάν εἶχε ἕνα μικρό μηχανάκι, μόνο καί μόνο νά γυρίζει τό κομποσχοῖνι, καί ἕναν ἀχυρένιο Ἀσκητή νά πέφτει καί νά σηκώνεται καί νά τοῦ κάνει τίς μετάνοιές του καί τά κομποσχοῖνια, καί αὐτός νά οἰκονομοῦσε ἕνα ἀπαλό στρῶμα, νά ξάπλωνε καί νά ξεκούραζε τήν ταλαιπωρημένη του σάρκα. Φυσικά, ὅλα αὐτά ἀνακουφίζουν μέν τήν σάρκα, ἀλλά τήν

ψυχὴ τὴν ἀφήνουν κούφια καὶ δυστυχισμένη»²⁸.

29. Δέσμιοι τῆς πλεονεξίας

Σέ πολλά μοναστήρια - προσκυνήματα οἱ ἐπισκέπτες εἶναι ἀδιάκοποι καὶ τὰ ποσὰ πού συγκεντρώνονται εἶναι μεγάλα. Τό ἀποτέλεσμα εἶναι νά ξεφεύγουν ἀπ' τόν πραγματικό τους σκοπό καί νά γίνονται ἐπιχειρήσεις. Οἱ μοναχοὶ χάνουν τὴν ἀκτημοσύνη τους, γιὰ τὴν ὁποία ὅμως εἶχαν ὀρκιστεῖ ὅτι δά φυλάξουν. Ἔτσι δέν περιορίζονται στά ἀπαραίτητα, τὰ ἀπλά, γιὰ νά μποροῦν νά βοηθοῦν καὶ τοὺς φτωχοὺς πού ὑποφέρουν. Ἀντίθετα, ζητοῦν συνεχῶς ἀπ' τοὺς πιστοὺς χρήματα, γιὰ νά ὑλοποιοῦν τὰ φιλόδοξα σχέδιά τους. Στὴν τακτικὴ αὐτὴ ὁ Γέροντας ἀντιδραῦσε ἔντονα. Ἔλεγε: «Μαζεύουν καὶ τὸν ἰδρώτα ἀκόμη τῶν φτωχῶν καὶ γεμίζουν ἓνα σωρὸ καντήλια καὶ καμπάνες, νομίζοντας ὅτι ἔτσι δοξολογεῖται ὁ Θεός. Αὐτοῦ τοῦ εἴδους ὅμως ἡ εὐλάβεια εἶναι σάν τὴν εὐλάβεια πού εἶχαν πολλοὶ Ρῶσοι κληρικοί, οἱ ὁποῖοι ἔγιναν αἰτία, χωρὶς νά τό θέλουν, τὰ καντήλια, οἱ πολυέλαιοι καὶ οἱ καμπάνες νά γίνουν κανόνια καὶ νά χτυπήσουν

28. Ὅπ. παρ., σελ. 45-46.

τήν ἴδια τήν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ»²⁹.

30. Οἱ μοναχοί εἶναι φάροι

Οἱ ἀληθινοί μοναχοί ἔχουν τήν πρωτοπορία στά πνευματικά θέματα. Ἡ ἐμπειρία τους εἶναι πολύτιμη καί πρέπει νά προσφέρεται στούς ἐν τῷ κόσμῳ χριστιανούς, οἱ ὁποῖοι συχνά ἐπηρεάζονται ἀπό διάφορες ἀντιλήψεις καί, χωρίς νά τό συνειδητοποιοῦν, νοθεύουν τό περιοχόμενο τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ καί ἀμβλύνουν τό ὀρθόδοξο ἥθος. Ὁ Γέροντας ἀναφέρει γιά τούς ἀπόκοσμους μοναχοῦς τά ἑξῆς: «Δέν εἶναι ἀπλῶς φαναράκια πού φωτίζουν στούς δρόμους τῶν πόλεων, γιά νά μήν σκοτάφτουν οἱ ἄνθρωποι, ἀλλά οἱ ἀπομακρυσμένοι Φάροι ἐπάνω στά βράχια, πού κατευθύνουν τά καράβια τοῦ κόσμου μέ τίς ἀναλαμπές τους, καί ἀπό τό πέλαγος προσανατολίζονται τά καράβια, γιά νά φτάσουν στόν προορισμό τους»³⁰.

31. Ὁ μοναχός δέν εἶναι ἱεροκήρυκας

Τό Εὐαγγέλιο κηρύσσεται μέ δύο τρό-

29. Ὅπ. παρ., σελ. 44-45.

30. Ὅπ. παρ., σελ. 26.

πους: Τό λόγο καί τό παράδειγμα. Ὁ πρῶτος εἶναι εὐκόλος, ἀλλά δέν εἶναι πειστικός. Ἐνῶ ὁ δεύτερος προῦποθέτει πνευματικό ἀγῶνα καί πείθει, γιατί εἶναι βιωματικός. Γι' αὐτό καί οἱ ἄνθρωποι κατευθύνονται πρὸς τούς ἐνάρετους καί ὄχι πρὸς ἐκείνους πού ἀπλῶς μιλοῦν γιά τίς ἀρετές. Ὁ Γέροντας κάνει διάκριση ἀνάμεσα στόν ἱεροκήρυκα καί τό μοναχό καί τονίζει ὅτι δέν πρέπει ὁ μοναχός νά γίνει ἱεροκήρυκας. Εἰδικότερα λέει: «Οἱ μοναχοί δέν βοηθᾶνε ἀπό τόν ἄμβωνα μέ τό νά κηρύξουν τό Εὐαγγέλιο, γιά νά διαφωτισθοῦν οἱ μικροί καί οἱ μεγάλοι, διότι οἱ Μοναχοί ζοῦνε τό Εὐαγγέλιο. Ἔτσι κηρύττεται τό Εὐαγγέλιο μέ τόν δετικότερο τρόπο τοῦ παραδείγματος, πράγμα πού διψάει ὁ κόσμος, ἰδίως ὁ σημερινός»³¹.

32. Βοήθεια διά τῆς προσευχῆς

Ὁ γέροντας Παῖσιος μιλάει γιά τή μεγάλη ἀποστολή τοῦ μοναχοῦ: «Φεύγει μακριά ἀπό τόν κόσμο, ὄχι γιατί μισεῖ τόν κόσμο, ἀλλά ἐπειδή ἀγαπάει τόν κόσμο καί κατ' αὐτόν τόν τρόπο θά τόν βοηθήσει περισσότερο διά τῆς προσευχῆς

31. Ὅπ. παρ., σελ. 25.

του σέ πράγματα πού δέν γίνονται ἀνθρωπίνως παρά μόνο μέ θεϊκή ἐπέμβαση»³².

33. Ὁ κατάλληλος πνευματικός

Τά ἐξωτερικά χαρακτηριστικά πολλές φορές ἀπατοῦν. Δέν φανερόνουν τήν ἐσωτερική κατάσταση τοῦ ἀνθρώπου. Ἐπιπλέον ὑπάρχει καί ἡ ὑποκρισία, πού ἐμφανίζει τόν ἀμαρτωλό ὡς ἐνάρετο. Γι' αὐτό χρειάζεται μεγάλη προσοχή. Ἰδιαίτερα ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ἀναζητοῦν κάποιον πνευματικό ἢ γέροντα, προκειμένου νά τοῦ ἐμπιστευθοῦν τά προβλήματα πού ἀντιμετωπίζουν ἢ τίς ἐπιθυμίες τους, χρειάζεται νά ἐξετάζουν καί ν' ἀποφασίζουν μετά ἀπό πολλή σκέψη. Ὁ γέροντας Παΐσιος, ἀπευθυνόμενος στό νέο πού ἔχει μοναχική κλίση καί ψάχνει νά βρεῖ τόν κατάλληλο γέροντα γιά νά γίνει ὑποτακτικός του, λέει: «Μή συγκινηθεῖς, ἐάν εἶναι πατριώτης σου. Μή συγκινηθεῖς μόνον ἀπό τήν μεγάλη γενειάδα του, ἢ ἀπό τήν ὀλόλευκη γενειάδα νά σοῦ φανεῖ πολύ σεβάσμιος ἢ, ἐπειδή εἶναι πολύ ἀδύνατος, νά νομίσεις ὅτι εἶναι πολύ ἀσκητικός (ἐνῶ μπορεῖ νά εἶναι ἀδύνατος ἀπό τήν φύση

32. Ὁπ. παρ., σελ. 20.

του), ἢ, ἐπειδή ἔχει μεγάλο ὄνομα»³³.

34. Σεβασμός στήν ἔρημο

Μιά χρήσιμη συμβουλή τοῦ γέροντα Παΐσιου σέ κάθε μοναχό, πού ἐπιλέγει τήν ἔρημο γιά ν' ἀσκηθεῖ: «Μή θελήσεις νά προσαρμόσεις, ἀδελφέ, τήν ἡρεμη ἔρημο μέ τόν ἀνήσυχο κοσμικό ἑαυτό σου, ἀλλά σεβάσου τήν ἔρημο, γιά νά σέ βοηθήσει μέ τήν ἡρεμία της, νά ἐρημωθεῖς ἀπό τά πάθη σου καί νά χαριτωθεῖς ἀπό τόν Χριστό»³⁴.

35. Τό καλό ὄνομα

Ἄνεμεσα στούς χριστιανούς εὐκόλα ἀναπτύσσονται καί διαδίδονται καλές φῆμες γιά διάφορα πρόσωπα, γεγονός πού χρειάζεται ἰδιαιτέρη προσοχή, γιατί ἐπιδραῖ ἀρνητικά στήν πνευματική τους ζωή. Ὁ Γέροντας ἐπισημαίνει τόν κίνδυνο: «Προσοχή μή βγάλετε ὄνομα καλό, γιατί τό ὄνομά σας μετά θά γίνει ὁ μεγαλύτερος ἐχθρός τῆς ἡσυχίας σας. Μεγαλύτερη προσοχή χρειάζεται, γιά νά μή βγάλει ὁ Μοναχός ὄνομα

33. Ὅπ. παρ., σελ. 46.

34. Ἄγιορεῖται Πατέρες καί ἀγιορείτικα, σελ. 161.

καλό από τήν προσεγμένη πνευματική του ζωή, διότι χάνει τούς κόπους του από τούς κοσμικούς ἐπαίνους. Ἐνῶ από τήν ἀπρόσεκτη ζωή κανείς, ὅταν μετανοήσει, ἐπειδή ἔχει ξεπέσει στά μάτια τῶν ἀνθρώπων, ἐξοφλᾶ καί καμιά ἁμαρτία»³⁵.

36. Οἱ ἀσυρματιστές τῆς Ἐκκλησίας

Ὁ μοναχός πρέπει νά βρίσκεται μακριά ἀπ' τόν κόσμο, γιά νά μπορεῖ νά διατηρεῖ τό φῶς του καί νά εἶναι ἡ προσευχή του καρποφόρα. Λέει συγκεκριμένα ὁ γέροντας Παΐσιος: «Ὁ Μοναχός εἶναι φῶς, φάρος στά βράχια καί ὄχι φανός γιά τόν κόσμο». Καί συνεχίζει: «Οἱ Μοναχοί εἶναι οἱ ἀσυρματιστές τῆς Ἐκκλησίας μας καί γι' αὐτόν τόν λόγο ἀπομακρύνονται ἀπό τούς κοσμικούς θορύβους, γιά νά ἔχουν καλή ἐπαφή μέ τόν Χριστό, στήν προσευχή, γιά νά βοηθᾶνε»³⁶.

37. Ἐμπιστοσύνη στόν πνευματικό

Στόν πνευματικό πρέπει νά ἔχει κανείς ἐμπιστοσύνη γιά νά ὠφεληθεῖ. Διαφορετικά μάταια προσπαθεῖ. Ἰδιαίτερα ὁ ὑποτακτικός πρέ-

35. Ὁπ. παρ., σελ. 159.

36. Ὁπ. παρ., σελ. 158.

πει νά ἐμπιστεύεται τό γέροντα, χωρίς καμιά ἀμφιβολία καί ταλάντευση. Ὁ π. Παΐσιος λέει σχετικά: «Ὁ ὑποτακτικός πού δέχεται πονηρό λογισμό γιά τόν Γέροντά του, καί ἀφαιρεῖται ἡ ἐμπιστοσύνη του, σωριάζεται πιά μόνος του, ὅπως γκρεμίζεται καί ὁ τροῦλος, ὅταν ἀφαιρεθεῖ τό κεντρικό τοῦβλο, τό κλειδί»³⁷.

38. Τό κοσμικό πνεῦμα

Οἱ παλιοί ἀγιορεῖτες ἦταν πολύ προσεκτικοί στήν παράδοση καί τόν τρόπο ζωῆς. Οἱ ἀλλαγές ἦταν σπάνιες καί ὄχι σπάνια τιμωροῦνταν ἀπ' τήν Παναγία αὐτοί πού τίς ἀποτολμοῦσαν. Στήν ἐποχή μας τά πράγματα ἔχουν ἀλλάξει καί μάλιστα σέ ἀνησυχητικό βαθμό. Ὁ Γέροντας λέει πικραμένος: «Παλαιά ἡ Παναγία ἔλεγε τούς πρωταίτιους τοῦ κακοῦ. Τώρα τί νά πρωτοελέγξει, ἀφοῦ τό κοσμικό πνεῦμα πλήθυνε στό Περιβόλι Της! Μᾶς ἀνέχεται πιά σάν καλή Μητέρα»³⁸.

37. Ὁπ. παρ., σελ. 33.

38. Ὁπ. παρ., σελ. 131.

39. Ὁ κίνδυνος τοῦ ἐκσυγχρονισμοῦ

Ὁ ἐκσυγχρονισμός καί ἡ ἐκκοσμίκευση ἀπειλοῦν τούς πνευματικούς ἀγωνιστές πού ζοῦν μέσα στόν κόσμο, ἀλλά καί τούς ἀπόκοσμους μοναχούς. Ὁ Γέροντας ἀνησυχοῦσε, ὅταν ἔβλεπε τούς ἀθωνίτες πατέρες νά δέχονται τόν ἐκσυγχρονισμό καί τή χρήση διαφόρων μηχανῶν. Ἔγραφε: «Μερικοί Μοναχοί μιμοῦνται τούς κοσμικούς στήν εὐκόλη ζωή καί ὄχι τούς Ἁγίους Πατέρες μας, οἱ ὁποῖοι ἀγωνίστηκαν φιλότιμα γιά τόν Χριστό καί ἀγίασαν ὄχι μόνον αὐτοί, ἀλλά ἀγίασαν καί τό ἅγριο βουνό, τόν ἼΑθωνα, καί ὀνομάσθηκε Ἅγιον Ἰθροσ καί σήμερα ἐμεῖς καμαρώνουμε ὡς Ἁγιορεῖτες!»³⁹.

39. Ὁπ. παρ., σελ. 29.

Επιμέλεια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσο

Γ'

Σύγχρονοι Χριστιανοί

Επιμέλεια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κοινοβουλίου

ημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσα

1. «Νά ἔρχεται στή θέση τοῦ ἄλλου»

Πολλές φορές οἱ ἀπαιτήσεις καί ἡ συμπεριφορά τῶν ἄλλων, συγγενῶν καί γνωστῶν μᾶς ἐνοχλοῦν καί μᾶς ἐκνευρίζουν. Θεωροῦμε ἀδύνατο νά συνυπάρξουμε καί εἴμαστε ἀπόδομοι νά τούς συμπαρασταδοῦμε στά ποικίλα προβλήματα πού ἀντιμετωπίζουν. Αὐτό εἶναι μιὰ τρανή ἀπόδειξη ὅτι μᾶς λείπει ἡ ἀγάπη. Ὑπάρχει ὡστόσο τρόπος νά ἀλλάξουν τά πράγματα, ἀρκεῖ νά τό δεηθούμε. Ὁ Γέροντας προτείνει: «Ὁ ἕνας νά ἔρχεται στή θέση τοῦ ἄλλου. Δυστυχῶς σήμερα τό πνεῦμα πού ἐπικρατεῖ εἶναι ὁ ἕνας νά παίρνει τή θέση τοῦ ἄλλου καί ὄχι νά μπαίνει στή θέση τοῦ ἄλλου γιά νά συμπονάει. Γι' αὐτό ὁ κόσμος ἔγινε ἕνα τρελοκομεῖο. Ὅταν ἔρχεται κανείς στή θέση τοῦ ἄλλου, ὅλα τά πράγματα μπαίνουν στή σειρά. Ἄς πάρουμε ἕνα παράδειγμα. Εἶναι μιὰ γριά καί πρέπει νά τήν κοιτάξει ἡ νύφη της. Λοιπόν, ἂν ἔρθει ἡ νέα γυναίκα στή θέση τῆς γριάς καί σκεφτεῖ ὅτι καί αὐτή μεθαύριο θά γίνει πεθερά καί δέν θά δέλει

ἡ νύφη της νά τῆς γυρίζει τήν πλάτη καί νά τῆς μιλάει ἀπότομα, θά περιποιηθεῖ τή γριά μέ προθυμία. Νά ξέρετε ὅτι ἄν δέν φερθεῖ κάποιος ἔτσι, μέ πνευματικό τρόπο, τότε θά λειτουργήσουν οἱ πνευματικοί νόμοι. Θά τό πληρώσει. Ὁ Θεός θά ἐπιτρέψει ἀπό ἀγάπη γιά νά ἐξοφλήσει σ' αὐτή τή ζωή ὅ,τι χρωστάει»¹.

2. Ἀπατηλή ἢ ἐξωτερική εἰκόνα

Δέν γνωρίζεις εὐκόλα τόν ἄλλο ἄνθρωπο. Χρειάζεται νά τόν ζήσεις ἀπό κοντά καί γιά πολύ χρόνο γιά νά σχηματίσεις μιὰ ἀσφαλή εἰκόνα γι' αὐτόν. Ἄν περιοριστεῖς μόνος στίς ἐξωτερικές του ἐκδηλώσεις, οἱ ὁποῖες συνήθως εἶναι ὑποκριτικές, σε λίγο θ' ἀπογοητευθεῖς. Ὁ Γέροντας λέει: «Μοιάζουμε μέ τίς τσουκνίδες, οἱ ὁποῖες ἀπό μακριά φαίνονται πράσινες, δροσερές, σάν πεδιάδα, σάν κῆπος, μά ὅταν πλησιάσεις καί τίς ἀγγίξεις, τότε βλέπεις τήν ἀσχήμια τους καί νιώθεις τό κεντρί τους»².

1. Πρεσβ. Διονυσίου Τάτση, Ὁ Γέροντας Παῖσιος, σελ. 111.

2. Ὅπ. παρ., σελ. 74.

3. Παράδοση χωρίς άσκηση

Οί σύγχρονοι άνθρωποι ἐπιθυμοῦν τήν παράδοση. Ἐπιλέγουν τούς παραδοσιακούς τόπους, τά παραδοσιακά φαγητά, τά ἤδη καί τά ἔθιμα, ὄχι ὅμως καί τόν παραδοσιακό τρόπο ζωῆς. Βάζουν τήν παράδοση στό μοντέρνο καλούπι καί οὐσιαστικά τήν καταργοῦν. Ἔτσι δέν ὑπάρχει πιά ζωντανή παράδοση. Ὅλοι ἀρνοῦνται τόν κόπο τῆς παράδοσης, ἀλλά καί τήν πνευματική ἀσκηση. Καί στόν ἱερό χῶρο τῆς Ἐκκλησίας τά ἴδια συμβαίνουν. Θέλουν ὅλοι μέ λίγο κόπο ν' ἀπολαύσουν πολλά. Δέν παραδειγματίζονται ἀπ' τόν πρωταθλητή πού ὑποβάλλεται σέ πολλές προπονήσεις, ἀλλά ἀπ' τούς τελευταίους τῆς ὀμάδας πού ποτέ δέν κόβουν τό νῆμα τῆς νίκης. Ὁ Γέροντας ἐπισημαίνει: «Σήμερα κοιτάζουμε ν' ἀγιάσουμε μέ λίγο κόπο. Ξεφύγαμε ἀπ' τήν παράδοση. Δέν βλέπουμε τόν πρῶτο μέσα στό στίβο, ἀλλά τούς τελευταίους». Καί συνεχίζει: «Ὅσο περισσότερο κουράζεσαι, τόσο ἀπολαμβάνεις Χάρη καί χαρά»³.

3. Αὐτόδι.

4. Στροφή στον εαυτό μας

Οί σύγχρονοι άνθρωποι είναι πολυάσχολοι και άγχώδεις. Κινοῦνται μέ ὄδηγό τά ἀνικανοποίητα πάθη τους. Βρίσκονται πάντα ἔξω ἀπ' τόν κῆπο τῆς ψυχῆς τους. Εἶναι ἐξωστρεφεῖς, γι' αὐτό καί δέν τούς ἐνδιαφέρουν τά πνευματικά θέματα. Ὁ Γέροντας ἀναφέρει σχετικά: «Ὁ κόσμος τώρα ἀσχολεῖται μέ ὅλα τά ἄλλα θέματα, ἐκτός ἀπό τόν εαυτό του. Ἐγώ νομίζω ὅτι ὅταν ἀσχοληθεῖ κανεῖς μέ τόν εαυτό του, ὅλα βρίσκουν τόν κανονικό τους ρυθμό. Καί αὐτό πρέπει νά κάνουμε. Ὁ διάβολος, βλέπετε, ἀνοίγει δουλειά, δίνει ἐργόχειρο στόν καθένα»⁴.

5. Ἀπέναντι στους σκανδαλοποιούς

Οἱ αὐστηροί χριστιανοί πολλές φορές τηροῦν σκληρή στάση ἀπέναντι στους σκανδαλοποιούς. Εἶναι ὀργισμένοι ἀπέναντί τους, καί ἀνυπόμονοι καθώς εἶναι, τούς καταδικάζουν ἀναφανδόν (μέ τρόπο σαφή καί ἀνεπιφύλακτο), ἀδιαφορώντας γιά τήν περαιτέρω πορεία τους. Ἡ τακτική αὐτή εἶναι ἀπαράδεκτη, γιατί ἀποκαλύπτει ὅτι μέσα τους λείπει ἡ ἀγάπη, πού ἀγκα-

4. Ὅπ. παρ., σελ. 70.

λιάζει όλους γενικά τούς ανθρώπους και ιδιαίτε-
ρα τούς αμαρτωλούς. Για τήν αντιμετώπιση τοῦ
σκανδαλοποιουῦ, ὁ Γέροντας συμβουλεύει:
«Χρειάζεται προσοχή. Πρέπει νά βοηθηθεῖ ὁ
ἀδελφός. Νά δεχόμαστε τά ὅσα λέει γιά νά δι-
καιολογηθεῖ καί νά προσπαθοῦμε νά τόν βοηθή-
σουμε μέ τήν ἀγάπη. Ἄν ὅλοι τόν περιφρονή-
σουν, τότε τί θά γίνει; Δέν ὑπάρχει δρόμος καί
γιά τό φεγγάρι, γιά νά καταφύγει ἐκεῖ. Θέλει
προσοχή καί ἀγάπη. Πρέπει νά μπαίνομε ἐμεῖς
στή θέση τοῦ ἄλλου, γιά νά καταλαβαίνουμε τί
πρέπει νά γίνει»⁵.

6. Ἀδικαιολόγητη ἀνησυχία

Πολλοί ἄνθρωποι εἶναι ὑπερβολικά εὐαί-
σθητοι μπροστά στά ποικίλα προβλήματα τῆς
ζωῆς, συγχρόνως ἔχουν καί ἀχαλίνωτα πάθη, μέ
ἀποτέλεσμα νά ὑποφέρουν ψυχικά οἱ ἴδιοι, ἀλλά
καί στούς ἄλλους νά ἔχουν προβληματική συ-
μπεριφορά. Οἱ ἀδελφοί αὐτοί ζητοῦν πνευματι-
κή βοήθεια, ἀλλά δέν ἔχουν τήν ψυχική δύναμη
νά τήν ἀξιοποιήσουν. Ὁ γέροντας Παῖσιος, σέ
κάποιον πού εἶχε συχνά πονοκέφαλους, ἔδωσε

5. Πρεσβ. Διονυσίου Τάτση, Ὑπαίθριο Ἄρχο-
νταρίκι, σελ. 48.

τίς ἐξῆς συμβουλές: «*Νά προσέξεις πολύ ἐσύ. Μπορεῖ νά πάθεις τίποτα χειρότερο. Νά πᾶς στό σουπερ-μάρκετ ν' ἀγοράσεις λίγη ἀδιαφορία. Νά ξέρεις ἀκόμα ὅτι δέν φτάνει ἡ πίστη μόνο. Χρειάζεται ἐμπιστοσύνη στό Θεό*»⁶.

7. Τό μεγάλο ἄγχος

Στήν ἐποχή μας οἱ ἄνθρωποι δέν ἱκανοποιοῦνται μόνο μέ τά στοιχειώδη ἀγαθά γιά νά ζήσουν. Ἔχουν ἀκόρεστη ἐπιθυμία ὑλικῶν ἀγαθῶν. Ἔχουν ξεπεράσει τὰ ὅρια καί συνεχῶς ζητοῦν περισσότερα, χωρίς φυσικά νά τά ἔχουν ἀνάγκη. Ἐγιναν θύματα τῆς ποικιλίας, τῆς διαφήμισης, τῆς μόδας. Γι' αὐτό ὑποφέρουν ἀπό ἄγχος καί εἶναι εὐερέδιστοι. Τρέχουν γιά ν' ἀποκτήσουν τά περιττά καί μάταια! Ὁ Γέροντας ἀναφέρεται σ' αὐτόν τόν παραλογισμό τῶν συγχρόνων ἀνθρώπων ὡς ἐξῆς: «*Οἱ ἄνθρωποι σήμερα δυσκόλεψαν τή ζωή τους, γιατί δέν ἀρκοῦνται στά λίγα, ἀλλά κυνηγοῦν συνέχεια τά ὑλικά ἀγαθά. Ὅσοι ὅμως θέλουν νά ζήσουν γνήσια πνευματική ζωή, πρῶτα-πρῶτα πρέπει νά ἀρκεσθοῦν στά λίγα. Ὅταν ἡ ζωή τους εἶναι ἀπλοποιημένη, χωρίς πολλές σκοτοῦρες, καί ἐλευθερωμένοι δά*

6. Ὅπ. παρ., σελ. 44.

εἶναι ἀπό τό κοσμικό πνεῦμα, καί χρόνος θά τούς περισσεύει καί γιά πνευματικά. Ἀλλιῶς θά κουράζονται προσπαθώντας νά ἀκολουθήσουν τήν μόδα, θά χάνουν τήν γαλήνη τους καί θά κερδίζουν τό μεγάλο ἄγχος»⁷.

8. Λείπει ἡ ὑπομονή

Οἱ σύγχρονοι ἄνθρωποι δέν ἔχουν ὑπομονή, ὅπως δέν ἔχουν καί σταθερότητα στίς ἠθικές ἀξίες – τίς ὁποῖες παλιότερα ὅλοι σέβονταν – γι' αὐτό καί αὐξήθηκαν ἀνησυχητικά τά διαζύγια. Ὁ Γέροντας λέει σχετικά μέ τό θέμα αὐτό: «Παλιά ἡ ζωή ἦταν πιά ἡρεμῆ καί οἱ ἄνθρωποι ἔκαναν ὑπομονή. Σήμερα ὅλοι εἶναι τσακμάκια. Ἐναν λόγο δέν σηκώνουν. Καί ὕστερα αὐτόματο διαζύγιο»⁸.

9. Οἱ δύο τρόποι ζωῆς

Ὁ προορισμός τοῦ ἀνθρώπου εἶναι νά ζήσει τήν παρούσα ζωή μέ ὁδηγό τίς ἐντολές τοῦ Θεοῦ καί νά καταλήξει στήν αἰώνια ζωή. Δύο εἶναι οἱ δρόμοι πού μπορεῖ ἐλεύθερα ν' ἀκολου-

7. Οἰκογενειακή ζωή, Λόγοι Δ', 2002, σελ. 150.

8. Ὅπ. παρ., σελ. 9.

θήσει, για να πετύχει αυτό τό σκοπό. Ὁ ἕνας εἶναι τοῦ μοναχισμοῦ καί ὁ ἄλλος τοῦ γάμου. Καί οἱ δύο μποροῦν νά ὁδηγήσουν στό ἴδιο τέρμα. Ὁ Γέροντας λέει: «Καί οἱ δύο δρόμοι πού ἔχει χαράξει ἡ Ἐκκλησία μας εἶναι εὐλογημένοι, γιατί καί οἱ δύο μποροῦν νά ὁδηγήσουν τούς ἀνθρώπους στόν Παράδεισο, ἂν ζήσουν κατά Θεόν»⁹.

10. Τά χρήσιμα ἐρωτηματικά

Πολλοί χριστιανοί ταλαιπωροῦνται ἀπ' τίσ ὑπόνοιες (δηλαδή τίσ ιδέες ἢ τίσ ἐντυπώσεις ὅτι κάτι ἰσχύει ἢ συμβαίνει, οἱ ὁποῖες δέν προκύπτουν ἀπό κάτι ἀποδεδειγμένο, ἀλλά βασίζονται σέ ὀρισμένες ἐνδείξεις) καί καταλήγουν σέ ἐντελῶς ἐσφαλμένα συμπεράσματα, γεγονός πού μπορεῖ νά δημιουργήσει ποικίλα προβλήματα. Χρειάζεται μεγάλη προσοχή. Ποτέ δέν πρέπει νά στηρίζονται στίς ὑπόνοιες. Ὁ Γέροντας, ἀπαντώντας σέ σχετική ἐρώτηση μιᾶς μοναχῆς, εἶπε: «Δέν εἶναι ὅλα ὅπως τά βλέπεις. Νά βάζεις πάντα ἕνα ἐρωτηματικό σέ κάθε λογισμό σου, μιά πού ὅλα τά βλέπεις συνήθως ἀριστερά. Νά κάνεις καί κανέναν καλό λογισμό γιά τούς

9. Ὅπ. παρ., σελ. 19.

ἄλλους, γιά νά μήν ἀμαρτάνεις μέ τίς κρίσεις σου. Ἐάν βάζεις δύο ἐρωτηματικά, εἶναι πιά καλά. Ἐάν βάζεις τρία, εἶναι ἀκόμη καλύτερα. Ἐτσι κι ἐσύ εἰρηνεύεις καί ὠφελεῖσαι, ἀλλά καί τόν ἄλλο ὠφελεῖς. Ἀλλιῶς, μέ τόν ἀριστερό λογισμό νευριάζεις, ταράζεσαι καί στενοχωριέσαι, ὅποτε βλάπτεσαι πνευματικά. Ὅταν ἀντιμετωπίζεις μέ καλούς λογισμούς ὅ,τι βλέπεις, μετά ἀπό λίγο καιρό θά δεῖς ὅτι ὅλα ἦταν πράγματι ἔτσι, ὅπως τά εἶδες μέ καλούς λογισμούς»¹⁰.

11. Μύγες καί μέλισσες

Συνήθως οἱ ἄνθρωποι ἀρέσκονται νά βλέπουν, ν' ἀκοῦν, νά παρατηροῦν καί νά διαδίδουν τά ἄσχημα καί ἐν πολλοῖς ἀμαρτωλά πού συμβαίνουν, ἐνῶ γιά τά καλά ἀδιαφοροῦν. Γι' αὐτό τά μέσα ἐνημέρωσης προβάλλουν μονίμως τά ἀρνητικά τῆς κοινωνίας καί ἀποσιωποῦν τά θετικά καί ὠφέλιμα. Τό ἴδιο συμβαίνει καί μεταξύ τῶν χριστιανῶν, οἱ ὅποιοι σχολιάζουν πρόθυμα τίς ἀμαρτωλές πράξεις τῶν ἄλλων, ἐνῶ μένουν ἀπαθεῖς στίς καλές τους πράξεις. Βέβαια, δέν λείπουν καί οἱ φωτεινές ἐξαιρέσεις, δηλαδή οἱ ἄνθρωποι μέ τούς καλούς λογισμούς καί τόν

10. Πνευματικός ἀγώνας, σελ. 62.

ἄδολο τρόπο σκέψης. Ὁ Γέροντας διακρίνει τούς ἀνθρώπους σέ δύο ἀντίθετες κατηγορίες. Λέει: «Ὅπως ἔχω καταλάβει, ἄλλοι ἄνθρωποι μοιάζουν μέ τή μέλισσα καί ἄλλοι μέ τήν μύγα. Αὐτοί πού μοιάζουν μέ τήν μύγα, ψάχνουν σέ κάθε περίπτωση νά βροῦν τί κακό ὑπάρχει καί ἀσχολοῦνται μ' αὐτό· δέν βλέπουν πουθενά καλένα καλό. Αὐτοί πού μοιάζουν μέ τήν μέλισσα βρίσκουν παντοῦ ὅ,τι καλό ὑπάρχει. Ὁ βλαμμένος ἄνθρωπος βλαμμένα σκέφτεται, ὅλα τά παίρνει ἀριστερά, ὅλα τά βλέπει ἀνάποδα. Ἐνῶ, ὅποιος ἔχει καλούς λογισμούς, ὅ,τι καί νά δεῖ, ὅ,τι καί νά τοῦ πείς, δά βάλει καλό λογισμό»¹¹.

12. Νά μήν καταδικάζουμε τούς ἄλλους

Πολλοί χριστιανοί εὐκόλα καταδικάζουν τούς κοσμικούς καί τούς περιφρονοῦν. Ἰδιαίτερα ὅταν κάνουν μιά προσπάθεια νά τούς ὀδηγήσουν στό Θεό καί ἀποτυγχάνουν. Ὅμως ἡ πράξη αὐτή εἶναι καταδικαστέα καί ἀμαρτωλή. Κανένας δέν πρέπει ν' ἀπορρίπτει τούς ἄλλους. Τό ἔργο τῆς κρίσης καί τῆς ἀπόφασης, καταδικαστικῆς ἢ ἀδωτικῆς, εἶναι ἀποκλειστικά τοῦ Θεοῦ. Οἱ χριστιανοί καλοῦνται νά δείχνουν ἀγάπη

11. Ὅπ. παρ., σελ. 28.

καί νά ἔχουν ὑπομονή. Ὁ γέροντας Παΐσιος εἶχε ἐνδιαφέρον γιά τούς καλοπροαίρετους κοσμικούς καί τόνιζε ὅτι ὁ φιλόανθρωπος Θεός δέν δά τούς ἀφήσει ἀβοήθητους. Εἶναι χαρακτηριστικά τά λόγια του: «Τά κρίματα τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀβυσσος. Ἐνα πράγμα ξέρω: ὅσοι ζοῦν κοσμική ζωή, γιατί δέν βοηθήθηκαν ἀλλά παρασύρθηκαν ἤ καί σπρώχθηκαν στό κακό, ἐνῶ εἶχαν καλή διάθεση, αὐτοί συγκινοῦν τόν Θεό καί ὁ Θεός δά τούς βοηθήσει. Θά χρησιμοποιήσει διάφορους τρόπους, νά βροῦν τόν δρόμο τους· δέν δά τούς ἀφήσει. Ἀκόμη καί τήν ὥρα τοῦ θανάτου δά τούς οἰκονομήσει νά βρίσκονται σέ καλή κατάσταση»¹².

13. Ἀνωφελής τουρισμός

Πολλοί χριστιανοί ἀκολουθοῦν τό ρεῦμα τοῦ λεγόμενου θρησκευτικοῦ τουρισμοῦ κι ἐπισκέπτονται ἀδιακόπως διάφορα προσκυνήματα καί ἀναζητοῦν φημισμένους Γέροντες, προκειμένου νά τούς ἀκούσουν ἤ νά τούς συμβουλευτοῦν γιά προβλήματα πού ἀντιμετωπίζουν. Βλέπουν καί ἀκοῦν πολλά, ἐνθουσιάζονται, ἐρμηνεύουν μέ τό δικό τους τρόπο τίς νουθεσίες τῶν

12. Πνευματική ἀφύπνιση, σελ. 294.

Γερόντων κι ἐπιστρέφουν στά σπίτια τους ἱκανοποιημένοι. ᾽Αραγε, μένει κάτι τό οὐσιαστικό μέσα στήν ψυχή τους, τό ὁποῖο θά τούς ὀδηγήσει σ' ἕνα νέο τρόπο ζωῆς, συνεπέστερο μέ τίς ἐντολές τοῦ Θεοῦ καί πνευματικότερο; Στούς περισσότερους ὄχι, γιατί δέν ὑπάρχει σταθερότητα στίς ἀποφάσεις. Ὁ γέροντας Παῖσιος, δεχόμενος καθημερινά στό κελί του δεκάδες προσκυνητές τοῦ Ἁγίου ᾽Ορους, εἶχε διαπιστώσει ὅτι ὁ τουρισμός αὐτός ἦταν μάταιος, γι' αὐτό καί συμβούλευε νά ἐπισκέπτονται οἱ προσκυνητές ἕναν μόνο Γέροντα καί νά τόν ἐμπιστεύονται, γιά νά ἔχουν πνευματική ὠφέλεια. ᾽Ελεγε: «᾽Αν ἐπισκέπτονταν ἕναν Πατέρα, τόν συμβουλευόνταν καί προσπαθοῦσαν νά ἐφαρμόσουν ὅ,τι τούς εἶπε, θά εἶχαν δετική βοήθεια. Τώρα αὐτό πού κάνουν εἶναι ἕνας πνευματικός τουρισμός· χάνουν τίς ὥρες τους, ταλαιπωροῦνται ἄσκοπα καί δέν ὠφελοῦνται. Πόσο ξεκούραστο θά ἦταν, ἂν στέκονταν σέ ἕναν Πατέρα καί ἐφήρμοζαν ὅ,τι ἄκουσαν! Διότι τότε θά ἐνιωθάν τήν ἐσωτερική ξεκούραση, ἐνῶ τώρα γυρίζουν ἀπό τόπο σέ τόπο καί ξεκουράζονται ἀπό τά πράσινα τοπία τοῦ Ἁγίου ᾽Ορους σάν κοσμικοί»¹³.

13. ᾽Οπ. παρ., σελ. 103.

14. Τό σιδερένιο μπαστούνι

Στήν ἐποχή μας ἐπαινοῦνται οἱ μορφωμένοι, παρόλο πού συχνά ἀπογοητεύουν τό λαό, γιατί κινουῦνται πάντα μέ ὀδηγό τή λογική καί τίς ἐπιστημονικές τους γνώσεις. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοί εἶναι ἐπιφυλακτικοί ἀπέναντι στή θρησκεία καί δυσκολεύονται ν' ἀποδεχτοῦν τόσο τά δόγματα ὅσο καί τίς ἠθικές ἀρχές πού πρέπει νά διέπουν τή ζωή τους. Τά πράγματα δά ἦταν ἐντελῶς διαφορετικά, ἂν εἶχαν φόβο Θεοῦ καί εἶχαν ἀποκτήσει τή λογική τῆς ἀγάπης, ἡ ὁποία δέν πληγώνει ἀλλά ἐπουλώνει καί θεραπεύει. Ὁ Γέροντας πολλές φορές εἶχε συνομιλήσει στό ὑπαίθριο ἀρχονταρίκι του μέ τέτοιους ἀνθρώπους καί ἦταν ἀπογοητευμένος, γι' αὐτό κι ἔλεγε: «Ὅποιος τροχάει συνέχεια μέ γνώσεις τό μυαλό του καί ζεῖ ἀπομακρυσμένος ἀπό τόν Θεό, τό κάνει τελικά δίκωπο, καί μέ τό ἕνα μέρος σφάζεται σιγά-σιγά ὁ ἴδιος καί μέ τό ἄλλο κόβει ἀνθρώπους μέ τίς ἀπόλυτες ἀνθρώπινες ἐγκεφαλικές λύσεις του. Ἡ ἀνθρώπινη γνώση, ὅταν ἀγιασθεῖ βοηθάει. Διαφορετικά εἶναι ἀνθρώπινη ἀντιμετώπιση, μυαλό, κοσμική λογική. Τό σκέτο μυαλό εἶναι σιδερένιο μπαστούνι, δίχως μαγνήτη, πού χτυπάει τά μέταλλα, γιά νά κολλήσουν, καί αὐτά τσαλα-

κώνονται καί δέν κολλοῦν»¹⁴.

15. Ἡ ἀπλή ζωή

Οἱ ἄνθρωποι ἀγωνίζονται γιά νά ἔχουν στή ζωή τους ὅσο γίνεται περισσότερες ἀνέσεις. Νά περνοῦν καλά καί νά προβάλλονται στούς ἄλλους ὅτι εἶναι εὐτυχισμένοι, ἀφοῦ διαδέτουν στό σπίτι τους τήν πιό σύγχρονη τεχνολογία. Ὡστόσο, βασανίζονται ἀπ' τό ἄγχος καί προσπαθοῦν νά βροῦν τίς αἰτίες πού τό προκαλοῦν. Ὁ Γέροντας τούς δίνει τήν ἐξήγηση: «Μακάριοι εἶναι αὐτοί πού κατόρθωσαν νά ἀπλοποιήσουν τήν ζωή τους καί ἐλευθερώθηκαν ἀπό τήν δηλιά τῆς κοσμικῆς ἐξελίξεως τῶν πολλῶν εὐκολιῶν, ἴσον τῶν πολλῶν δυσκολιῶν, καί ἀπαλλάχθηκαν ἀπό τό φοβερό ἄγχος. Ἐάν δέν ἀπλοποιήσει τήν ζωή του ὁ ἄνθρωπος, βασανίζεται. Ἐνῶ, ἄν τήν ἀπλοποιήσει, δέν θά ἔχει αὐτό τό ἄγχος»¹⁵.

16. Τό νόημα τῆς ἀληθινῆς ζωῆς

Οἱ ἄνθρωποι στήν ἐποχή μας ὑποφέρουν ἀπ' τό ἄγχος. Ἐνῶ διαδέτουν ἄφθονα ὑλικά

14. Μέ πόνο καί ἀγάπη γιά τόν σύγχρονο ἄνθρωπο, σελ. 211.

15. Ὅπ. παρ. σελ. 171.

ἀγαθά καί μποροῦν νά ἱκανοποιήσουν τίς κοσμικές τους ἐπιθυμίες, νά τρῶνε καλά, νά ντύνονται σύμφωνα μέ τή μόδα, νά διασκεδάζουν, νά ταξιδεύουν, βασανίζονται ἀπ' τό ἄγχος καί καταφεύγουν στούς ψυχίατρος γιά νά σωθοῦν. Ὁ Γέροντας ἀμφισβητοῦσε τήν ἀποτελεσματικότητα τῶν ὅσων ὑποδεικνύουν οἱ ψυχίατροι καί μιλοῦσε γιά τήν ἐκ Θεοῦ θεραπεία. Ἔλεγε: «Πῶς εἶναι δυνατόν ὁ ἄνθρωπος νά παρηγορηθεῖ ἀληθινά, ἂν δέν πιστέψει στόν Θεό καί στήν ἀληθινή ζωή, τήν μετά θάνατον, τήν αἰώνια; Ὅταν συλλάβει ὁ ἄνθρωπος τό βαδύτερο νόημα τῆς ζωῆς τῆς ἀληθινῆς, τότε φεύγει ὅλο τό ἄγχος του καί ἔρχεται ἡ θεία παρηγοριά καί θεραπεύεται»¹⁶.

17. Δέν ἔχουν ἐμπειρία

Οἱ περισσότεροι χριστιανοί τῆς ἐποχῆς μας δέν ἔχουν εἰδικότερα ἐνδιαφέροντα γιά τήν πίστη τους. Εἶναι χριστιανοί κατ' ὄνομα καί τούς λείπει ἡ πνευματική ζωή. Δέν ἔχουν ἐνδιαφέρον νά μάθουν τό βαδύτερο νόημα καί τό σκοπό τῆς ἐπί γῆς πορείας τους. Δέν βίωσαν ἐπίσης ποτέ τή μετάνοια, τήν προσευχή, τήν ἔμπρακτη ἀγάπη

16. Ὅπ. παρ., σελ. 158.

πρός τόν πλησίον καί γενικότερα τή μυστηριακή ζωή τῆς Ἐκκλησίας. Γι' αὐτό καί εἶναι δύσκολο νά δεχτοῦν καί νά κατανοήσουν τήν ἐμπειρία τῶν Ἀγίων. Ὁ Γέροντας περιγράφει αὐτή τή δυσκολία τῶν ἀνθρώπων μέ δύο ἐκφραστικά παραδείγματα: «Δίνεις σέ κάποιον ἕνα κολοκύδι. “Τί ὠραῖο κολοκύδι!” λέει. Τοῦ δίνεις ἀνανά. “Ὁ ἀνανάς ἔχει λέπια”, σοῦ λέει καί τόν πετάει, γιατί δέν ἔφαγε ποτέ. Ἄν πεῖς σέ ἕναν τυφλοπόντικα: “Τί ὠραῖος εἶναι ὁ ἥλιος!” αὐτός πάλι δάχτυλ μέσα στό χῶμα»¹⁷.

18. «Ἡ ἀμαρτία ἔγινε μόδα»

Τό νά παραβεῖ κανεῖς, σέ μιά συγκεκριμένη στιγμή, κάποια ἐντολή τοῦ Θεοῦ, δέν εἶναι τόσο ἀνησυχητικό. Ἄν δέν ὑπάρχει δέ ἡ συναίσθηση, τό πράγμα εἶναι σχεδόν ἀσήμαντο. Ὄταν ὅμως τά περισσότερα μέλη μιᾶς κοινωνίας κάνουν τρόπο ζωῆς τήν ἄρνηση τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, ἢ διαστρέφουν τό περιεχόμενό τους, τότε σέ πιάνει ἀπογοήτευση. Νιώθεις ὅτι ὁ διάβολος ἔγινε κοσμοκράτορας. Βρίσκεται παντοῦ. Ἐπηρεάζει μέλη τῆς οἰκογένειάς σου, συναδέλφους σου, ἀξιωματούχους τῆς τοπικῆς κι εὐρύτερης

17. Ὅπ. παρ., σελ. 76.

κοινωνίας, αλλά και κληρικούς ακόμα. Γι' αυτό ο Γέροντας άνησυχοῦσε ιδιαίτερα και θεωροῦσε βλασφημία κατά τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τό γεγονός ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἐγκωμιάζουν τήν άμαρτία και τή θεωροῦν πρόοδο. Ἔλεγε: «Οἱ σημερινοὶ ἄνθρωποι, ἐπειδή ἡ άμαρτία ἔχει γίνει μόδα, ἔάν δοῦν ἕναν νά μήν ακολουθεῖ τό ρεῦμα τῆς ἐποχῆς, νά μήν άμαρτάνει, νά εἶναι λίγο εὐλαβῆς, τόν λένε καθυστερημένο, ὀπισθοδρομικό. Αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι τό νά μήν άμαρτάνουν τό θεωροῦν προσβολή και τήν άμαρτία τήν θεωροῦν πρόοδο. Αὐτό εἶναι τό χειρότερο ἀπ' ὅλα»¹⁸.

19. Ἡ Ἐκκλησία δίνει ασφάλεια

Τό νά νιώθει ὁ ἄνθρωπος ασφαλῆς στή ζωή του εἶναι σπουδαῖο πράγμα, δέν εἶναι ὅμως εὐκόλο. Χρειάζεται μιὰ σταθερή βοήθεια, τήν ὁποία δέν μποροῦν νά τοῦ ἐξασφαλίσουν οἱ ἑταιρίες, οὔτε γενικότερα οἱ συγγενεῖς, οἱ φίλοι και οἱ γνωστοί. Ὁ ἄνθρωπος χρειάζεται πρωτίστως τό Χριστό και τήν Ἐκκλησία του. Ὅσο ἀπομακρύνεται ἀπ' τό Χριστό, τόσο τό συναίσθημα τῆς ανασφάλειας μεγαλώνει και τόν ταιπωρεῖ. Ἀντίθετα, ὅσο ἡ ἀπόσταση μικραίνει,

18. Ὅπ. παρ., σελ. 44.

τόσο αύξάνεται ή ασφάλεια καί ή σιγουριά, κάτω απ' τήν πρόνοια του Θεού. Ὁ Γέροντας, λέει ὅτι «οἱ σημερινοί ἄνθρωποι, ἐπειδή δέν τούς βοηθοῦν οἱ ἀνθρώπινες ασφάλειες, τρέχουν τώρα νά μποῦν στό καράβι τῆς Ἐκκλησίας, γιά νά νιώσουν πνευματική ασφάλεια, γιατί βλέπουν ὅτι τό κοσμικό καράβι βούλιαξε»¹⁹.

20. Ἀνυπόφοροι ἀξιωματοῦχοι

Οἱ ἄνθρωποι πού κατέχουν μεγάλα ἀξιώματα συνήθως προσελκύουν τήν προσοχή του λαοῦ, ὁ ὁποῖος εὐκόλως ἐντυπωσιάζεται. Τό ἴδιο συμβαίνει καί μέ τούς ἐπιστήμονες καί σοφούς. Ὅταν ὅμως ἔρθεις σέ ἐπικοινωνία μαζί τους ἀπογοητεύεσαι, γιατί ἐμφοροῦνται ἀπό ἀνατρεπτικές ἰδέες ἢ ἔχουν φοβερά πάθη. Εἶναι πολύ κουραστικοί καί καλό εἶναι νά τούς ἀποφεύγει ὁ κατά Θεόν ἀγωνιζόμενος χριστιανός. Ὁ Γέροντας συμβουλεύει: «Μήν κάνεις φίλους ἀνθρώπους πού ἔχουν μεγάλα ἀξιώματα, γιατί ἡ ἐπίσκεψή τους θά εἶναι σάν σέ ζωολογικό κῆπο, ὅταν ἔχουν κοσμικό πνεῦμα, οὔτε ἐξωστρεφεῖς ἀνθρώπους καί ἀνήσυχα πνεύματα, πού θά περ-

19. Ὅπ. παρ., σελ. 29.

νοῦν σάν τόν λίβα στόν πνευματικό σου κῆπο»²⁰.

21. Ἀδόρυβη προσφορά

Οἱ ἀληθινοί χριστιανοί ἐργάζονται πνευματικά, τόσο στόν ἑαυτό τους ὅσο καί στήν κοινωνία, χωρίς νά δορυβοῦν καί νά προβάλλονται. Ἀποφεύγουν τό δημόσιο ἔπαινο, τήν ἀναγνώριση καί κάθε εἶδους βράβευση. Ἀκολουθοῦν πιστά τή διδασκαλία τοῦ Εὐαγγελίου. Ὑπάρχουν ὅμως κι ἐκεῖνοι πού θέλουν νά προβάλλουν τό ἔργο τους καί μέ τό πρόσχημα ὅτι ἔτσι θά παρακινηθοῦν καί ἄλλοι νά κάνουν τό ἴδιο ἢ κάτι παρόμοιο. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοί εἶναι ὑπερήφανοι καί μοιάζουν μέ τά ἀδειανά μεταλλικά δοχεῖα πού κατακυλοῦν σ' ἕνα κατηφορικό καλντερίμι. Προκαλοῦν δόρυβο κι ἐνοχλοῦν τούς ἀνθρώπους. Τό φαινόμενο παρατηρεῖται καί στήν Ἐκκλησία, ὅπου μερικοί ἐπίσκοποι καί κληρικοί χρησιμοποιοῦν κάθε τρόπο καί κάθε μέσο γιά νά προβάλλουν τό ποιμαντικό καί φιλανθρωπικό τους ἔργο. Ὁ Γέροντας ἀπορρίπτει αὐτή τήν τακτική καί προτείνει τήν ἀδόρυβη καί οὐσιαστική προσφορά πρὸς τούς ἀδελφούς. Λέει χαρακτη-

20. Ἐπιστολές, σελ. 211.

ριστικά: «Οἱ ταπεινοὶ μοιάζουν μέ τά ἀηδόνια, πού κρύβονται στίς λαγκαδιές καί σκορπᾶνε ἀγαλλίαση στίς ψυχές τῶν ἀνθρώπων μέ τά γλυκοκελαηδήματά τους, δοξολογώντας τόν Δημιουργό τοῦ κόσμου μέρα-νύχτα, ἐνῶ οἱ ὑπερήφανοι κάνουν ὅπως μερικές κόττες πού ξεκουφαίνουν τόν κόσμο μέ τά κακαρίσματα, λές καί τό αὐτό τους εἶναι ἴσο μέ τό μεγάλο πλανήτη μας»²¹.

22. Ἡ ἐκ Θεοῦ παρηγορία

Οἱ σύγχρονοι ἄνθρωποι συχνά ἀντιμετωπίζουν τό ἄγχος, δηλαδή τή συγκινησιακή κατάσταση πού προκαλεῖται ἀπ' τό φόβο, τήν ἀγωνία, τήν ἀνασφάλεια, τήν ἀναμονή ἐπικείμενου κακοῦ ἢ κινδύνου ἢ δυσάρεστης κατάστασης κ.λπ. Τό ἄγχος ἄλλοτε εἶναι παροδικό καί χαμηλῆς ἐντασης (ὅποτε θεωρεῖται φυσιολογικό) καί ἄλλοτε εἶναι ἐπίμονο καί μεγάλης ἐντασης (ὅποτε θεωρεῖται παθολογικό). Οἱ ἄνθρωποι γιά τήν ἀπαλλαγή τους ἀπ' τό ἄγχος καταφεύγουν σέ ψυχολόγους καί ψυχίατρους, οἱ ὅποιοι συνήθως δέν πιστεύουν στό Θεό καί δέν δέχονται τήν ὑπαρξη αἰώνιας ψυχῆς στόν ἄνθρωπο, γι' αὐτό

21. Ὅπ. παρ., σελ. 184.

καί δέν πετυχαίνουν σπουδαῖα πράγματα. Ὁ Γέροντας προτείνει μιά διαφορετική θεραπεία, τήν ὁποία πρέπει ν' ἀκολουθοῦν οἱ ἀγχώδεις κι εὐαίσθητοι ἄνθρωποι: «Πῶς εἶναι δυνατόν ὁ ἄνθρωπος νά παρηγορηθεῖ ἀληθινά, ἐάν δέν πιστέψει στόν Θεό καί στήν ἀληθινή ζωή τήν μετὰ θάνατον, τήν αἰώνια; Ὅταν λοιπόν συλλάβει ὁ ἄνθρωπος τό βαθύτερο νόημα τῆς ζωῆς τῆς ἀληθινῆς, τότε φεύγει ὅλο τό ἄγχος του, καί ἔρχεται ἡ θεία παρηγοριά καί θεραπεύεται»²².

23. Αἰχμαλωσία στήν ὕλη

Οἱ ἄνθρωποι τοῦ κόσμου εἶναι προσκολλημένοι στά ὑλικά ἀγαθά, χωρίς νά ἔχουν πνευματική ἀνησυχία. Δέν ἐνδιαφέρονται γιά τή σωτηρία τῆς ψυχῆς τους καί ἡ πίστη τους στήν αἰώνια ζωή (ὅταν ὑπάρχει) εἶναι ἄτονη καί δέν ἐπηρεάζει τίς σκέψεις τους καί τίς ἐπιθυμίες τους. Ἡ αἰχμαλωσία τους στήν ὕλη καί τίς ἡδονές εἶναι ὀλοκληρωτική. Ὁ Γέροντας, γιά νά τονίσει τά θλιβερά ἀποτελέσματα αὐτῆς τῆς αἰχμαλωσίας, χρησιμοποιοεῖ ἓνα ἐντυπωσιακό παράδειγμα: «Ὅσοι ἀναπαύονται μέσα στόν ὑλικό κόσμο καί

22. Ὅπ. παρ., σελ. 183.

δέν ἀνησυχοῦν γιά τήν σωτηρία τῆς ψυχῆς τους, μοιάζουν μέ τά ἀνόητα πουλάκια πού δέν δορυβοῦν μέσα στό αὐγό, γιά νά σπάσουν τό τσόφλι, νά βγοῦν ἔξω νά χαροῦν τόν ἥλιο – τό οὐράνιο πέταγμα στήν Παραδείσια ζωή – ἀλλά παραμένουν ἀκίνητα καί πεθαίνουν μέσα στό τσόφλι τοῦ αὐγοῦ»²³.

24. Συνείδηση: ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ μέσα μας

“Ολοι οἱ ἄνθρωποι ἔχουν συνείδηση, ἡ ὁποία εἶναι ὁδηγός πορείας. Ὡστόσο, πολλοί περιφρονοῦν τή φωνή τῆς καί προσπαθοῦν νά μένουν ἀνεπηρέαστοι. Ὑπάρχουν ἐπίσης κι ἐκεῖνοι, πού προσέχουν τή φωνή τῆς καί ζοῦν σύμφωνα μέ τίς ὑποδείξεις τῆς. Εἶναι οἱ καλοπροαίρετοι πού δέν ἀντέχουν τίς τύψεις καί δέλουν νά εἶναι ἡσυχιοι μαζί τῆς. Ἡ φωνή τῆς συνείδησης παίξει πρωτεύοντα ρόλο στό χριστιανό, γιατί μέ αὐτή βρίσκει τόν ὀρθό δρόμο, ὅταν παρεκκλίνει. Διευκολύνει καί στό σπουδαῖο καί διαρκές ἔργο τῆς μετάνοιας. Ὁ Γέροντας ἐπισημαίνει τά ἑξῆς: «Ἡ συνείδηση εἶναι ὁ πρῶτος νόμος τοῦ Θεοῦ, τόν ὁποῖο χάραξε βαθιά στίς καρδιές τῶν Πρωτοπλάστων, καί στήν συνέχεια

23. Ὅπ. παρ., σελ. 180.

τόν παίρνει ὁ καθένας μας φωτοτυπία ἀπό τούς γονεῖς του, ὅταν γεννιέται. Ἐκεῖνοι πού κατόρθωσαν νά λεπτύνουν τήν συνείδησή τους μέ τήν καθημερινή μελέτη τοῦ ἑαυτοῦ τους, αἰσθάνονται πιά τόν ἑαυτό τους ξένο ἀπό τοῦτον τόν κόσμο, καί παραξενεύονται οἱ κοσμικοί ἀπό τήν λεπτή τους συμπεριφορά. Ὅσοι ὅμως δέν μελετᾶνε τήν συνείδησή τους, δέν ὠφελοῦνται οὔτε ἀπό τίς πνευματικές μελέτες οὔτε καί ἀπό συμβουλές γεροντοτέρων, οὔτε καί τίς ἐντολές τοῦ Θεοῦ θά μπορέσουν νά τηρήσουν, διότι γίνονται πιά ἀναίσθητοι»²⁴.

25. Πνευματικότητα καί ἀγωνία

Οἱ ἄνθρωποι, μέ τό κοσμικό φρόνημα πού τούς διακρίνει, κάνουν τή ζωή τους γλυκιά, ὄχι ὅμως πνευματική. Στήν πραγματικότητα μεταβάλλεται σέ μιά μικρή κόλαση, μέ χαρακτηριστικό γνώρισμα τό φόβο καί τήν ἀγωνία τοῦ θανάτου. Ὅσο περισσότερο δένεται κανείς μέ τά ἐπίγεια καί ὑλικά, τόσο αὐξάνεται καί ὁ φόβος τοῦ θανάτου. Γιά τό δέμα αὐτό ὁ Γέροντας λέει τά ἑξῆς: «Ὅσο περνᾶνε τά χρόνια μας αὐξάνει καί τό “ἄχ” τῆς ἀγωνίας, καί γεμίζει ἡ ψυχή μας ἀπό

24. Ὅπ. παρ., σελ. 105.

ἄγχος. Φθάνουμε δηλαδή πολλές φορές, σέ τέ-
 τοιο σημείο πού θέλουμε νά κρατήσουμε τήν
 ψυχή μας μέσα στήν ἐκατόχρονη ἐξαντλημένη
 μας σάρκα μέ ὄρο καί νά λέμε “εἶναι γλυκιά ἡ
 ζωή” καί νά τρέμουμε μήν πεθάνουμε· ἐνῶ γιά
 ἕναν πεθαμένο κοσμικά καί ἀναστημένο πνευ-
 ματικά δέν ὑπάρχει καθόλου ἀγωνία, φόβος καί
 ἄγχος ποτέ, διότι καί τόν θάνατο τόν περιμένει
 μέ χαρά, ἐπειδή θά πάει κοντά στόν Χριστό καί
 θά ἀγάλλεται, καί γιά τό ὅτι ζεῖ πάλι χαίρεται,
 διότι ζεῖ πάλι κοντά στόν Χριστό καί νιώθει ἕνα
 μέρος τῆς χαρᾶς Παραδείσου ἐπί τῆς γῆς καί
 διερωτᾶται ἐάν ὑπάρχει ἀνώτερη στόν Παράδει-
 σο ἀπό αὐτήν πού νιώθει στήν γῆ»²⁵.

26. Ἀποφασιστικοί καί σταθεροί

Πολλοί χριστιανοί εἶναι ἀναποφάσιστοι.
 Καί στά μεγάλα θέματα καί στά μικρά. Κατα-
 φεύγουν συνεχῶς σέ πνευματικούς καί γέρο-
 ντες, ἀκοῦν διάφορες γνῶμες, τίς διασταυρώ-
 νουν, τίς συγκρίνουν, χωρίς ὅμως νά παίρνουν
 ἀποφάσεις. Χάνουν τό χρόνο τους ἀνώφελα καί
 παραμένουν ἀνώριμοι καί ἄς εἶναι μεσήλικες. Ἰ-
 διαίτερη δυσκολία ἔχουν ν’ ἀποφασίσουν τί θ’

25. Ἐπιστολές, σελ. 49-50.

ἀκολουθήσουν στή ζωή τους, τό γάμο ἤ τό μοναχικό βίο. Ὁ Γέροντας συμβουλεύει ὅτι πρέπει νά εἶναι ἀποφασιστικοί. Ἀναφέρει σχετικά: «Τά χρόνια περνᾶνε, οἱ ἄνθρωποι γερνᾶνε. Μή κάθεστε λοιπόν στό σταυροδρόμι. Διαλέξτε ἕνα Σταυρό ἀνάλογα μέ τό φιλότιμό σας καί προχωρεῖτε σ' ἕνα δρόμο, ἀπ' τούς δύο τῆς Ἐκκλησίας μας, καί ἀκολουθήστε τόν Χριστό στήν Σταύρωση, ἐάν θέλετε νά χαρεῖτε ἀναστάσιμα»²⁶.

27. Βίωση τῶν μυστηρίων τοῦ Θεοῦ

Οἱ κοσμικοί ἄνθρωποι ὑποστηρίζουν ὅτι δέν εἶναι δυνατή ὁποιαδήποτε σχέση μέ τό Θεό, τόν ὁποῖο χαρακτηρίζουν ὡς μιά ἀνώτερη δύναμη, πάνω καί πέρα ἀπ' τούς ἀνθρώπους. Θεωροῦν ἀδιανόητο ν' ἀσχολεῖται ὁ Θεός μ' αὐτούς. Γι' αὐτό μερικοί ἀμφιβάλλουν καί γιά τήν ὕπαρξή του. Ἀντίθετα, οἱ χριστιανοί δέχονται ὅτι ὁ Θεός εἶναι πανταχοῦ παρών καί μέ τήν πρόνοιά του καλύπτει τό ἀνθρώπινο γένος καί γενικότερα ὁλόκληρη τή δημιουργία. Καί ὄχι μόνο αὐτό. Μποροῦν νά ἐπικοινωνήσουν μέ τό Θεό, χρησιμοποιώντας πρακτικούς τρόπους, καί νά βιώσουν θαυμαστές καταστάσεις. Ὁ Γέροντας λέει

26. Ἀγιορεῖται Πατέρες καί ἀγιορείτικα, σελ. 152.

σχετικά μέ τό θέμα αὐτό: «Ὁ Θεός εἶναι ἄπειρος καί ὁ ἄνθρωπος μέ τόν νοῦ συγγενεύει μέ τόν Θεό καί μέ τό νοῦ Τόν πλησιάζει. Ὁ Θεός εἶναι ἄπειρη ἀγάπη, καί μέ καθαρή καρδιά ὁ ἄνθρωπος ζεῖ τόν Θεό. Ὁ Θεός εἶναι ἀπλός, καί μέ ἀπλότητα πιστεύει ὁ ἄνθρωπος καί ἀγωνίζεται ταπεινά καί φιλότιμα καί ζεῖ τά μυστήρια τοῦ Θεοῦ»²⁷.

28. Ζωή ἀπλή καί ἀνυπόκριτη

Οἱ ἄνθρωποι ἔχουν κάνει τή ζωή τους σύνθετη καί ὑποκριτική. Προσπαθοῦν νά ἐμφανίζονται χαρούμενοι, ἐνῶ δέν εἶναι. Γελοῦν, γιά νά καλύψουν τή θλίψη τους. Ντύνονται ὠραῖα, γιά νά μήν φανεῖ ἡ πνευματική τους γύμνια. Κατασκευάζουν ἀριστοκρατικά σπίτια, γιά νά στεγάσουν τή δυστυχία τους. Βρίσκονται σέ ἀδιέξοδο δρόμο, γι' αὐτό καί εἶναι χρήσιμος ὁ λόγος τοῦ Γέροντα: «Ὅσο ἀπομακρύνονται οἱ ἄνθρωποι ἀπό τήν φυσική ζωή, τήν ἀπλή, καί προχωροῦν στήν πολυτέλεια, αὐξάνουν καί τό ἄγχος. Καί ὅσο προχωρεῖ ἡ κοσμική εὐγένεια, τόσο χάνεται καί ἡ ἀπλότητα, ἡ χαρά καί τό φυσικό ἀνθρώπινο χαμόγελο»²⁸.

27. Ὁπ. παρ., σελ. 158.

28. Ὁπ. παρ., σελ. 152.

29. Η εὐτυχία

Οἱ ἄνθρωποι ἐντυπωσιάζονται ἀπ' τῆ μεγάλης τεχνολογικῆς πρόοδο πού ἔχουμε στήν ἐποχή μας καί, ὄχι σπάνια, καυχῶνται, γιατί ἔγιναν μικροί θεοί! Νομίζουν ὅτι θά λυθοῦν ὀριστικά ὅλα τά προβλήματα πού καθημερινά ἀντιμετωπίζουν καί ἡ ζωή τους θά γίνει ἀνώδυνη. Ἄγνοοῦν ὅμως ὅτι μακριά ἀπ' τό Θεό δέν μπορεῖ κανεῖς νά εἶναι εὐτυχής. Ὁ Γέροντας συμβουλεύει: «Μή θαυμάζετε αὐτούς πού πλησιάζουν στό φεγγάρι, ἀλλ' αὐτούς πού ἀποφεύγουν τό κοσμικό φρόνημα καί πλησιάζουν στόν Θεό καί ἀγάλλονται». Καί συμπληρώνει: «Ὁ ἄνθρωπος πού ἀπομακρύνεται ἀπό τόν Θεό, ἀνάπαυση ψυχική δέν βρίσκει οὔτε στήν πρόσκαιρη αὐτή ζωή ἀλλ' οὔτε καί στήν αἰώνια. Διότι, ὅποιος δέν πιστεύει στόν Θεό καί στήν μέλλουσα αἰώνια ζωή, μένει ἀπαρηγόρητος σ' αὐτή τήν ζωή καί καταδικάζει τήν ψυχή του αἰώνια»²⁹.

30. Ὁ Χριστός δίνει ψυχική γαλήνη

Οἱ σύγχρονοι ἄνθρωποι εἶναι κουρασμένοι ψυχικά. Καταπονοῦνται ἀπ' τίς πολλές βιο-

29. Αὐτόδι.

τικές μέριμνες καί ἀπ' τήν ἀδιάκοπη προσπάθειά τους νά ικανοποιήσουν τίς συνεχῶς αὐξανόμενες ἐπιθυμίες τους. Εἶναι νά τούς λυπᾶται κανείς, καθῶς τούς βλέπει νά βαδίζουν χωρίς πνευματικό προσανατολισμό. Ὁ Γέροντας λέει σχετικά: «Ἡ μεγαλύτερη ἀρρώστια στήν ἐποχή μας εἶναι οἱ μάταιοι λογισμοί τῶν κοσμικῶν ἀνθρώπων, πού φέρνουν τό ἄγχος. Τήν θεραπεία τήν δίνει μόνο ὁ Χριστός μέ τήν ψυχική γαλήνη, μαζί καί τήν αἰωνιότητα, ἀρκεῖ νά μετανοήσῃ ὁ ἄνθρωπος καί νά στραφῇ στόν Χριστό»³⁰.

31. Λεῖπει τό πνευματικό προζύμι

Στήν ἐποχή μας καί οἱ λεγόμενοι συνειδητοί χριστιανοί ἐπηρεάζονται ἀπ' τόν κόσμο, μέσα στόν ὁποῖο ζοῦν. Βλέπουμε ἕναν ἔνοχο συμβιβασμό καί μιά ἡθική χαλάρωση. Πολλοί κόβουν καί ράβουν τίς ἐντολές σύμφωνα μέ τίς ἀπαιτήσεις τῆς ἀμαρτωλῆς κοινωνίας καί τίς δικές τους ἐπιθυμίες. Τό φαινόμενο παρατηρεῖται καί στούς κληρικούς, ἀλλά καί στούς μοναχοί, οἱ ὁποῖοι ὑποτίθεται ὅτι ἔχουν ἀπαρνηθεῖ τόν κόσμο. Ὁ Γέροντας Παΐσιος, ἀναφερόμενος στήν

30. Ὁπ. παρ., σελ. 151.

πνευματική καδίζηση τῶν χριστιανῶν, τονίζει τά ἐξῆς: «Τό πολύ κοσμικό πνεῦμα πού ἐπικρατεῖ στόν σημερινό ἄνθρωπο, ὁ ὁποῖος ἔχει στρέψει ὅλη τήν προσπάθεια στό πῶς νά ζήσει καλύτερα, μέ μεγαλύτερη ἄνεση καί μέ λιγότερο κόπο, δυστυχῶς ἔχει ἐπιδράσει καί τούς περισσότερους πνευματικούς ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι προσπαθοῦν καί αὐτοί πῶς νά ἀγιάσουν μέ λιγότερο κόπο –πράγμα πού δέν γίνεται ποτέ, γιατί “οἱ Ἅγιοι ἔδιναν αἷμα καί ἐλάμβαναν πνεῦμα”. Καί ἐνῶ χαίρεται κανείς τώρα γιά τήν μεγάλη αὐτή στροφή πρὸς τούς Ἁγίους Πατέρες καί τόν Μοναχισμό καί θαυμάζει τούς ἀξιόλογους νέους, πού ἀφιερώνονται μέ ἰδανικά, συγχρόνως ὅμως καί πονᾷ, γιατί βλέπει ὅλο αὐτό τό καλό ὑλικό νά μή θρῖσκει τό ἀνάλογο πνευματικό προζύμι, καί ἔτσι δέν ἀνεβαίνει ἡ πνευματική αὐτή ζύμη καί καταλήγει νά γίνει σάν τό λειψό ψωμί»³¹.

31. Ὅπ. παρ., σελ. 8.

δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσα

ΙΑ΄

Πόνος

Επιμέλεια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κονίτσας

δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσα

1. Εἶναι μικρός ὁ σταυρός μας

Συνήθως οἱ ἄνθρωποι ἀντιμετωπίζουν τίς δοκιμασίες τους ὡς τίς μεγαλύτερες καί πιά ἐπώδυνες, ἐνῶ στήν πραγματικότητα δέν εἶναι. Ξεχνοῦν τό Σταυρό τοῦ Χριστοῦ, τόν πόνο τῆς Παναγίας, τό αἷμα τῶν Μαρτύρων καί γενικότερα τούς διωγμούς τῶν πρώτων χριστιανῶν. Ὁ Γέροντας λέει ὅτι «ὅσοι σκέφτονται τούς μεγάλους Σταυρούς τῶν δικαίων, ποτέ δέν στενοχωροῦνται γιά τίς δικές τους μικρές δοκιμασίες, διότι, ἐνῶ ἔσφαλαν περισσότερο στήν ζωή τους, ἐν τούτοις ὅμως ὑποφέρουν λιγότερο ἀπό τούς δικαίους»¹.

2. Νά ἐτοιμάσουμε τό ἄλλο διαβατήριον

Ὁ ἄνθρωπος μεγαλώνει μέ τό νοῦ του τήν ἀδικία πού δέχτηκε. Τή θεωρεῖ μεγάλο πλήγμα καί φαντάζεται πολλές ὀδυνηρές συνέπειες στή ζωή του. Τά πράγματα ὅμως δέν εἶναι τόσο φο-

1. Ἐπιστολές, σελ. 108.

βερά. Ἐάν δέν ἔχει ζέουσα πίστη στό Χριστό, ὅλες τίς ἀδικίες καί ταλαιπωρίες τίς ἀντιμετωπίζει μέ ψυχραιμία καί συνεχή ἀναφορά στό Θεό. Ὁ Γέροντας λέει σχετικά: «Ὅταν ὁ ἄνθρωπος πιστεύει στό Θεό, στό Χριστό καί στή μέλλουσα ζωή, τότε αὐτή ἢ ζωή εἶναι μάταιη καί πρέπει ἐπιτέλους νά ἐτοιμάσει τό διαβατήριον γιά τήν ἄλλη. Ἐάν τόν ἀδικήσει ὁ ἄλλος, νά χαίρεται, διότι ἔτσι ἀποταμιεύει κάτι στήν οὐράνια ζωή. Ὅσο ἀδικεῖται κανεῖς σ' αὐτή τή ζωή ἀπ' τοὺς ἀνθρώπους, τόσο ἀποταμιεύει στήν ἄλλη ζωή»².

3. Χαρά ἀπ' τήν ἀδικία

Ὁ πνευματικά ὥριμος ἄνθρωπος ἀντιμετωπίζει τήν ἀδικία μέ χαρά! Φαίνεται παράδοξο, ἀλλά ἔτσι εἶναι. Αὐτό μᾶς ἀποκαλύπτουν οἱ Ἁγιοί καί ἄς δυσκολευόμαστε ἐμεῖς οἱ κοσμικοί καί δοῦλοι τῶν παθῶν μας νά τό δεχτοῦμε. Πρόκειται γιά ἱερό βίωμα, πού ἀνατρέπει τήν κοινή λογική καί τά καθιερωμένα. Βίωμα, πού μπορεῖ νά παρακινήσει σ' ἕναν ἐντονότερο ἀγώνα κατά τῆς ἁμαρτίας καί τοῦ διαβόλου. Ὁ Γέροντας μᾶς ἐμπιστεύεται τήν προσωπική του ἐμπειρί-

2. Πρεσβ. Διονυσίου Τάτση, Ὁ Γέροντας Παΐσιος, σελ. 116-117.

α: «Δέν ὑπάρχει μεγαλύτερη χαρά ἀπό τήν χαρά πού νιώθεις, ὅταν δέχεσαι τήν ἀδικία. Μακάρι νά μέ ἀδικοῦσαν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι! Εἰλικρινά σᾶς λέω, τήν γλυκύτερη πνευματική χαρά τήν ἔνωσα μέσα στήν ἀδικία. Ξέρετε πόσο χαίρομαι, ὅταν κάποιος μέ πεί πλανεμένο; “Δόξα Σοι ὁ Θεός, λέω, ἀπό αὐτό ἔχω μισθό, ἐνῶ, ἂν μέ ποῦν ἅγιο, χρωστάω”. Γλυκύτερο πράγμα ἀπό τήν ἀδικία δέν ὑπάρχει!»³.

4. Τά τέσσερα στάδια

Οἱ ἄνθρωποι δέν δέχονται τήν ἀδικία. Ἄντιδροῦν μέ ποικίλους τρόπους καί συχνά παίρνουν τό δίκιο τους μέ δυναμικές ἐνέργειες. Συχνότατα καταφεύγουν καί στά δικαστήρια, γιά νά τιμωρηθοῦν ἐκεῖνοι πού τούς ἀδίκησαν καί νά αἰσθανθοῦν τήν κοσμική χαρά τῆς δικαίωσης. Ὅλα αὐτά βέβαια δέν πρέπει νά γίνονται δεκτά ἀπ’ τούς συνειδητούς χριστιανούς, οἱ ὅποιοι πρέπει ν’ ἀνέχονται καί νά ὑπομένουν τίς ἀδικίες. Ἡ προσφυγή ἐπίσης στά δικαστήρια δέν πρέπει νά ἐπιλέγεται γιά τήν ἐπίλυση τῶν διαφορῶν. Ὁ γέροντας Παῖσιος μᾶς θυμίζει κάτι πού σχεδόν ὅλοι οἱ χριστιανοί, κληρικοί καί λαϊ-

3. Πνευματικός ἀγώνας, σελ. 74.

κοί, ἔχουμε ξεχάσει: «Τέσσερα στάδια ὑπάρχουν στήν ἀντιμετώπιση τῆς ἀδικίας. Σέ χτυπάει λ.χ. κάποιος ἄδικα. Ἐάν βρίσκεσαι στό πρῶτο στάδιο, τό ἀνταποδίδεις. Ἐάν βρίσκεσαι στό δεύτερο στάδιο, νιώθεις μέσα σου πολύ μεγάλη ταραχή, ἀλλά συγκρατιέσαι καί δέν μιλάς. Στό τρίτο στάδιο δέν ταραζέσαι. Καί στό τέταρτο νιώθεις πολλή χαρά, μεγάλη ψυχική ἀγαλλίαση. Ὄταν ἀδικεῖται κάποιος καί ἀποδεικνύει ὅτι δέν φταίει, δικαιώνεται καί ἱκανοποιεῖται. Τότε νιώθει μιά κοσμική χαρά. Ἐάν ὁμως ἀντιμετωπίζει τήν ἀδικία πνευματικά, μέ καλό λογισμό, καί δέν φροντίζει ν' ἀποδείξει τήν ἀθωότητά του, αἰσθάνεται πνευματική χαρά. Δηλαδή τότε ἔχει μέσα του τήν θεϊκή κατηγορία καί κινεῖται στόν χῶρο τῆς δοξολογίας»⁴.

5. Πότε ἡ προσευχή εἶναι εὐπρόσδεκτη ἀπ' τό Θεό

Ἐπάρχει πολύς πόνος στούς ἀνθρώπους. Ἐάν ἀφουγκραστεῖ κανεῖς, θά διαπιστώσει τούς βαθεῖς ἀναστεναγμούς, τίς ψυχικές κραυγές, τούς μυστικούς σπαραγμούς. Ζώντας ὁ χριστιανός ἀνάμεσα σέ πονεμένους ἀδελφούς, δέν

4. Ὁπ. παρ., σελ. 73.

μπορεῖ νά μείνει ἀδιάφορος. Παρόλο πού οἱ δυνάμεις του εἶναι ἐλάχιστες καί δέν μπορεῖ ὁ ἴδιος νά περιορίσει τόν πόνο, εἶναι καθῆκον του νά προσεύχεται γιά νά λιγοστέψει ὁ Θεός τόν πόνο τῶν ἀδελφῶν ἢ καί νά τόν ἀφαιρέσει ἀκόμα. Γιά νά εἶναι ὅμως θεοπειδῆς ἢ προσευχή του, χρειάζεται νά γίνεται ἀπό πόνο, νά εἶναι καρδιακή, ὅπως λέμε. Τότε θά ἔχει ἀποτελέσματα στους ἀδελφούς, ἀλλά καί στόν ἴδιο. Ὁ Γέροντας λέει: «Ἡ καρδιακή προσευχή βοηθάει ὄχι μόνον τούς ἄλλους ἀλλά καί τόν ἴδιο τόν ἑαυτό μας, γιατί βοηθάει νά ἔρθει ἡ ἐσωτερική καλωσύνη. Ὅταν ἐρχόμαστε στή θέση τοῦ ἄλλου, ἔρχεται φυσιολογικά ἢ ἀγάπη, ὁ πόνος, ἡ ταπείνωση, ἡ εὐγνωμοσύνη μας στόν Θεό μέ τήν συνεχή δοξολογία, καί τότε ἡ προσευχή γιά τόν συνάνθρωπό μας γίνεται εὐπρόσδεκτη ἀπό τόν Θεό καί τόν βοηθάει»⁵.

6. Σταύρωση καί ἀνάσταση

Τό πρῶτο καί διαρκές μέλημα τοῦ ἀνθρώπου πρέπει νά εἶναι ἡ σωτηρία τῆς ψυχῆς του. Ὅταν τό πετύχει αὐτό, θά μπορεῖ στή συνέχεια,

5. Πνευματική ἀφύπνιση, σελ. 307.

ν' αντιμετωπίζει τις δοκιμασίες τῆς ζωῆς μέ ὑπομονή καί δοξολογία τοῦ Θεοῦ. Συγχρόνως δά γνωρίζει, καί καθημερινά δά τό ἐπιβεβαιώνει ἡ ἐμπειρία του, ὅτι ὁ Θεός ἐπιτρέπει τίς δοκιμασίες γιά νά ἐξασφαλιστεῖ ἡ σωτηρία τῆς ψυχῆς του. Ὁ Γέροντας τονίζει ὅτι πρίν τήν ἀνάσταση προηγεῖται ἡ σταύρωση, γι' αὐτό «τά χτυπήματα τῶν δοκιμασιῶν εἶναι ἀπαραίτητα γιά τήν σωτηρία τῆς ψυχῆς μας, γιατί αὐτά λαμπικάρουν τήν ψυχή. Ὅπως συμβαίνει καί μέ τά ρούχα· ὅσο τά τρίβουμε, ὅταν τά πλένουμε, τόσο καλύτερα καθαρίζουν. Τό ἴδιο καί μέ τό χταπόδι· ὅσο τό χτυπάμε, τόσο περισσότερο καθαρίζει καί μαλακώνει»⁶.

7. Τά σταυρουδάκια

Πάντα ὑπάρχουν ἀνάμεσά μας καί ἀδελφοί πού ἔχουν κάποιο ἐξωτερικό μειονέκτημα, ὅπως ἀσχήμια στό πρόσωπο, παραμορφωμένο σῶμα, ἀναπηρία, ἀφύσικη ἔκφραση, ἐνοχλητική συμπεριφορά κ.ἄ., οἱ ὁποῖοι στενοχωροῦνται καί νιώθουν ἄβολα στό κοινωνικό σύνολο. Ὡστόσο, καί οἱ ἄνθρωποι αὐτοί εἶναι παιδιά τοῦ Θεοῦ κι ἔχουν τά ἴδια δικαιώματα μέ ὅλους τούς ἄλλους.

6. Ὅπ. παρ., σελ. 93.

Οί χριστιανοί πρέπει νά ἔχουν ἰδιαίτερη ἀγάπη πρὸς αὐτούς καί νά τούς ὑπενθυμίζουν ὅτι ὁ Θεός τούς προστατεύει καί ἄς φαίνεται στά μάτια τῶν πολλῶν ὅτι τούς ἔχει ἀδικήσει. Ὁ Γέροντας δίνει μιά ἐνδιαφέρουσα ἐξήγηση στόν προβληματισμό τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν πώς τάχα ὁ Θεός τούς στέρησε τή χαρά ἀπ' τή ζωή: «Μπορεῖ κάποιος νά εἶναι λίγο ἄσχημος ἢ νά ἔχει μιά ἀναπηρία. Ξέρει ὁ Θεός ὅτι ἔτσι θά βοηθηθεῖ πνευματικά, γιατί τόν Θεό τόν ἐνδιαφέρει περισσότερο ἀπό τό σῶμα ἢ ψυχή. Ὅλοι ἔχουμε τά καλά μας καί λίγα κουσουράκια –σταυροδάκια, ὄχι σταυρό–πού μᾶς βοηθοῦν γιά τήν σωτηρία τῆς ψυχῆς μας»⁷.

8. Πάντα ὑπάρχει σκοπός

Δέν εἶναι εὐκόλο νά ἐξηγήσουμε ὅλα ὅσα ἐπιτρέπει ὁ φιλόανθρωπος Θεός στή ζωή μας. Τό δικό του σχέδιο δέν εἶναι προσιτό στό δικό μας περιορισμένο νοῦ, οὔτε θά ἦταν ὠφέλιμο ἂν τό γνωρίζαμε. Ὡστόσο, μερικοί ἐνάρετοι ἄνθρωποι δίνουν κάποιες ἐξηγήσεις. Ὁ Γέροντας λέει: «Ὁ Θεός ἐπιτρέπει νά συμβεῖ κάτι, ἄλλοτε γιά νά

7. Μέ πόνο καί ἀγάπη γιά τόν σύγχρονο ἄνθρωπο, σελ. 290.

βγεῖ κάτι καλύτερο καί ἄλλοτε γιά παιδαγωγία.
 ῥΑλλοι ἀνταμείβονται καί ἄλλοι ἐξοφλοῦν. Δέν
 πάει τίποτε χαμένο»⁸.

9. Νά μήν θέλουμε τή δικαίωση

Οἱ χριστιανοί πρέπει νά εἶναι ἀνεκτικοί
 καί νά μήν ἀνησυχοῦν ὅταν συκοφαντοῦνται ἢ
 ἀδικοῦνται. ῥΕχοντας τή συνείδησή τους ἤσυχη,
 ἄς ὑπομένουν τή δοκιμασία καί ἄς ἀποφεύγουν
 σταθερά τήν προσφυγή στά κοσμικά δικαστήρια.
 ῥΑς μήν περιμένουν τήν δικαίωσή τους ἀπ' τούς
 ἀνθρώπους. ῔Υπάρχει γι' αὐτούς πάντα ὁ Θεός.
 ῔Ο Γέροντας λέει γιά τό θέμα αὐτό: «῔Οταν συ-
 κοφαντηθοῦμε ἢ ἀδικηθοῦμε εἴτε ἀπό ἐπιπό-
 λαιους εἴτε ἀπό πονηρούς ἀνθρώπους, πού
 ἔχουν κακότητα καί διαστρέφουν τήν ἀλήθεια,
 εἴαν μπορούμε, καλά εἶναι νά μήν θέλουμε νά δι-
 καιωθοῦμε, ὅταν ἡ ἀδικία ἀφορᾷ μόνον τό ἄτομό
 μας»⁹.

10. «Θέλω νά κόψω κομματάκια τήν καρδιά μου»

῔Ο συνειδητός χριστιανός ἔχει μεγάλη

8. ῔Οπ. παρ., σελ. 116.

9. ῔Οπ. παρ., σελ. 108.

εὐαισθησία ἀπέναντι στούς πονεμένους καί θλιβόμενους. Δέν μπορεί νά μένει ἀπαθής ἢ νά περιορίζεται σέ μερικά εὐκόλα παρηγορητικά λόγια. Βέβαια, εἶναι ἀδύνατο ν' ἀνταποκριθεῖ σέ ὅλους, ἀλλά μπορεί νά προσεύχεται γιά ὅλους καί νά ζητάει τήν ἐκ Θεοῦ βοήθεια. Ἡ καρδιά του χτυπάει στό ρυθμό τῆς καρδιᾶς τῶν πονεμένων. Ὁ Γέροντας, ὅταν κάποτε τοῦ ζήτησαν λόγους ψυχωφελεῖς ἀπ' τήν καρδιά του, εἶπε τό ἐξῆς συγκλονιστικό: «Αὐτό πού λέει ἡ καρδιά μου εἶναι νά πάρω τό μαχαίρι, νά τήν κόψω κομματάκια, νά τήν μοιράσω στόν κόσμο, καί ὕστερα νά πεθάνω»¹⁰.

11. Πότε γίνεται τό θαῦμα

Οἱ πονεμένοι ἄνθρωποι συχνά ζητοῦν ἀπ' τούς κληρικούς καί τούς εὐσεβεῖς λαϊκούς νά προσευχηθοῦν γι' αὐτούς. Θέλουν καί τή δική τους βοήθεια. Χρειάζεται, ὡστόσο, νά ὑπάρχει μιᾶ ἀναγκαία προϋπόθεση γιά νά ἱκανοποιηθοῦν ἀπ' τό Θεό τά αἰτήματα. Οἱ προσευχόμενοι γιά τούς ἄλλους πρέπει νά βιώνουν τά προβλήματά τους καί ὄχι ἀπλῶς νά τά γνωρίζουν. Ἐτσι ἡ προσευχή τους δά γίνεται καρδιακή καί συγχρόνως δεοπειδή. Ὁ Γέροντας λέει: «Ὁ

10. Ὁπ. παρ., σελ. 23.

Θεός κάνει τό θαῦμα, ὅταν συμμετέχει κανείς μέ τήν καρδιά του στόν πόνο τοῦ ἄλλου»¹¹.

12. Πολίτες τοῦ παραδείσου

Οἱ κοσμικοί εὐκόλα περιφρονοῦν ἐκείνους πού ἔχουν κάποιο ἐμφανές ἐλάττωμα ἢ κάποια σωματική παραμόρφωση. Τούς δείχνουν σκληρότητα, μέ ἀποτέλεσμα νά βιώνουν οἱ ἀτυχεῖς ἀδελφοί ἔντονα τό ὅποιο πρόβλημά τους καί νά βυθίζονται στό σκοτάδι τῆς ἀπελπισίας. Ὁ Γέροντας, εὐαίσθητος καθὼς ἦταν ἀπέναντι στή δυστυχία τῶν ἀνθρώπων, ἔλεγε: «Μακάριοι ὅσοι γεννηθήκανε ἀσχημοί καί εἶναι περιφρονημένοι ἐδῶ στήν γῆ, διότι αὐτοί δικαιοῦνται τό ὁμορφότερο μέρος τοῦ Παραδείσου, ὅταν δοξολογοῦν τόν Θεό καί δέν γογγύζουν»¹².

13. «Γιά νά λαμπικάρεται ἡ ψυχή»

Οἱ δοκιμασίες, οἱ ἀδικίες καί οἱ διώξεις στή ζωή πρέπει ν' ἀντιμετωπίζονται μέ πνευματικό τρόπο καί νά μὴν ὀδηγοῦν στό γογγυσμό. Οἱ χριστιανοί πρέπει νά ἔχουν ἐμπιστοσύνη στόν

11. Ὅπ. παρ., σελ. 13.

13. Ἐπιστολές, σελ. 231-232.

στοργικό οὐράνιο Πατέρα, ὁ ὁποῖος ἐπιτρέπει τίς ποικίλες δοκιμασίες γιά πνευματικούς καί μόνο σκοπούς. Ὁ Γέροντας λέει σχετικά: «Τά χτυπήματα εἶναι ἀπαραίτητα γιά τήν σωτηρία τῆς ψυχῆς μας, γιατί αὐτά λαμπικάρουν τήν ψυχή. Ὅσο χτυπάει κανείς τά ροῦχα καί τά τρίβει, τόσο καλύτερα καθαρίζουν· ὅπως καί τό ὄχταπόδι καί ἡ σουπιά μέ τό πολύ χτύπημα μαλακώνουν καλύτερα, καί καθαρίζουν οἱ μελάγχες»¹³.

14. Στήν τάξη τῶν Ὁμολογητῶν

Ἕνας παρήγορος λόγος τοῦ Γέροντα: «Ὅσοι γεννήθηκαν ἀνάπηροι ἢ ἔγιναν ἀνάπηροι ἀπό ἄλλους ἢ ἀπό δική τους ἀπροσεξία, ἐάν δέν γογγύζουν, ἀλλά δοξάζουν ταπεινά τόν Θεό καί ζοῦν κοντά στόν Χριστό, ὁ Θεός θά τούς κατατάξει μέ τούς Ὁμολογητάς»¹⁴.

15. «Δέξου τήν ἀδικία μέ χαρά»

Δύσκολα ὑπομένει ὁ ἄνθρωπος τήν ἀδικία, γι' αὐτό καί καταφεύγει στά δικαστήρια γιά νά δικαιωθεῖ. Δέν θέλει νά τοῦ πάρουν τίποτα,

13. Ὅπ. παρ., σελ. 139.

14. Ἀγιορεῖται Πατέρες καί ἀγιορείτικα, σελ. 169.

δέν θέλει νά δίξουν τήν ὑπόληψή του καί φυσικά νά τόν ἐμποδίσουν σέ κάτι πού δικαιωματικά μπορεί νά τό κάνει. Αὐτή εἶναι ἡ κοινή ἀντίληψη γιά τήν ἀδικία, ἡ ὁποία ὅμως δέν ταυτίζεται μέ τή χριστιανική ἀντίληψη. Ὁ Γέροντας διευκρινίζει: «Δέξου τήν ἀδικία μέ χαρά, ὅταν δέν σέ βλάπτει ψυχικά. Ὅσο περισσότερο πνευματικός εἶναι ὁ ἄνθρωπος, τόσο λιγότερα δικαιώματα ἔχει σ' αὐτή τήν ζωή, διότι τά δικαιώματα τοῦ δικαίου τά φυλάει ὁ Χριστός στήν οὐράνια ζωή»¹⁵.

16. Στήριγμα ὁ Ἰησοῦς

Ὁ πόνος εἶναι συνοδοιπόρος κάθε ἀνθρώπου. Καί τοῦ πιστοῦ καί τοῦ ἄπιστου. Ὑπάρχει ὅμως μιά οὐσιώδης διαφορά. Ὁ ἄπιστος βασανίζεται χωρίς καταφυγή κι ἐλπίδα. Ὁ πιστός ἀντίθετα, ἀναθέτει τόν πόνο του στό Χριστό καί νιώθει ἐντελῶς διαφορετικά. Ὁ Γέροντας λέει σχετικά: «Ὁ Ἰησοῦς εἶναι γλυκύς, καί ὁποῖος ἀκουμπήσει τήν πίκρα τοῦ πόνου του στόν Χριστό, τό πικρό μεταβάλλεται σέ γλυκό σιρόπι»¹⁶.

15. Ὁπ. παρ., σελ. 156.

16. Ὁπ. παρ., σελ. 153.

17. Τό καλύτερο φάρμακο

Ὁ ἄνθρωπος βλέπει τή δική του δοκιμασία ὡς τήν πιό μεγάλη καί πιό ἐπώδυνη, γι' αὐτό καί συχνά καταβάλλεται ψυχικά καί ὀδηγεῖται στήν ἀπελπισία. Ἡ ἀλήθεια ὅμως εἶναι ὅτι ὑπάρχουν ἑκατομμύρια ἀνθρώπων, πού ἀντιμετωπίζουν μεγαλύτερες δοκιμασίες ἀπ' τή δική του καί βρίσκονται σέ πλήρη ἐξαθλίωση. Ἐνθυμώταν αὐτούς τούς ἀδελφούς του, ἡ ἀντιμετώπιση τῆς προσωπικῆς του δοκιμασίας δά ἦταν πολύ εὐκόλη καί ὁ πόνος του δά γινόταν ὑποφερτός. Ὁ Γέροντας λέει: «Τό καλύτερο φάρμακο γιά τήν κάθε δοκιμασία μας εἶναι ἡ μεγαλύτερη δοκιμασία τῶν συνανθρώπων μας, ἀρκεῖ νά τήν φέρομε στόν λογισμό μας»¹⁷.

18. Τά ἀγαπημένα παιδιά τοῦ Θεοῦ

Οἱ συνειδητοί χριστιανοί ἀντιμετωπίζουν τήν εἰς βάρος τους ἀδικία μέ πνευματικό τρόπο, ἀποφεύγοντας κάθε προσφυγή στά κοσμικά δικαστήρια. Δοξάζουν τό Θεό, γιατί ἀδικοῦνται καί βιώνουν μυστική ἀγαλλίαση στήν καρδιά τους. Εἶναι ἀποκαλυπτικά τά λόγια τοῦ Γέροντα: «Οἱ

17. Αὐτόδι.

ἀδικημένοι εἶναι τά πιό ἀγαπημένα παιδιά τοῦ Θεοῦ. Οἱ ἴδιοι, βέβαια, κατά τό λογισμό μου, δέν ἔχουν τέτοιους λογισμούς. Ἀντιθέτως, πιστεύουν ὅτι μπορούσε νά ἦταν καί οἱ ἴδιοι ἔνοχοι, ἐάν τούς ἐγκατέλειπε ἡ Χάρη τοῦ Θεοῦ, καί νά ἦταν ἀκόμη καί σέ φυλακή ὡς ἔνοχοι καί νά τούς ἔτρωγε καί τό σαράκι, ὁ ἔλεγχος τῆς συνειδήσεως. Ἐνῶ σάν ἀδικημένοι, ἔχουν στήν καρδιά τους τόν ἀδικημένο Χριστό καί ἀγάλλονται στήν ἐξορία καί στήν φυλακή σάν στόν Παράδεισο, διότι ὅπου Χριστός ἐκεῖ Παράδεισος»¹⁸.

19. Γιά νά σωθοῦν οἱ ἁμαρτωλοί

Ὁ φιλόανθρωπος Θεός βλέπει μέ ιδιαίτερο ἐνδιαφέρον τούς ἁμαρτωλούς καί χρησιμοποιεῖ πολλούς τρόπους γιά τή σωτηρία τους. Ἐπιτρέπει μάλιστα νά ὑποφέρουν καί οἱ δίκαιοι, ἀρκεῖ νά μήν πέσουν στό βαθύ πηγάδι τῆς ἀπελπισίας, γιατί τότε χάνεται κάθε ἐλπίδα γιά μετάνοια καί ἀνάνηψη. Τήν ἀλήθεια αὐτή τονίζει καί ὁ γέροντας Παῖσιος: «Ὅρισμένες φορές ὁ Θεός ἐλαφρώνει τό βάρος τῶν ἐνόχων μέ τό νά συκοφαντηθοῦν δυνατοί δίκαιοι»¹⁹.

18. Ὁ Γέρον Χατζη-Γεώργης ὁ Ἀθωνίτης, σελ. 71.

19. Ὅπ. παρ., σελ. 71.

20. «Τά κρίματα τοῦ Θεοῦ εἶναι ἄβυσσος»

Τό ἐρώτημα «γιατί ἐπιτρέπει ὁ Θεός νά ταλαιπωροῦνται καί νά ὑποφέρουν οἱ δίκαιοι κι ἐνάρετοι», πάντα ἀπασχολοῦσε τούς πιστούς, χωρίς νά μπορέσουν ἀκόμα νά δώσουν μιὰ ὀλοκληρωμένη ἀπάντηση. Καί προφανῶς δέν θά δοθεῖ ποτέ τέτοια ἀπάντηση, γιατί ἀπλούστατα δέν εἶναι δυνατό ὁ ἀνθρώπινος νοῦς νά διερευνήσει τό σχέδιο καί τή σκέψη τοῦ Θεοῦ καί νά κατανοήσῃ εἰς βάθος τή φιλανθρωπία του. Ὡστόσο, εἶναι ψυχοφελές οἱ ἐνάρετοι ἄνθρωποι νά δίνουν διάφορες ἐξηγήσεις στό ἐρώτημα καί νά διαλύουν τίς ἀμφιβολίες πού δημιουργεῖ σέ πολλούς. Ὁ γέροντας Παΐσιος διατυπώνει μιὰ πρωτότυπη ἀπάντηση στόν προβληματισμό αὐτό: «Τά κρίματα τοῦ Θεοῦ εἶναι ἄβυσσος (δηλαδή ἀνεξερεύνητα καί ἀνεξήγητα)· ἀλλά μιὰ ἀπό τίς πολλές περιπτώσεις ἴσως νά εἶναι καί αὐτή, κατά τόν λογισμό μου. Ἐάν δέν ἐπέτρεπε ὁ Θεός νά συκοφαντηθοῦν καί ὀρισμένοι δίκαιοι, πῶς θά μπορούσαν νά καλυφθοῦν ὀρισμένοι ἔνοχοι, πού δέν μπορούν νά σηκώσουν τό σφάλμα τους ἀπό ἐγωισμό; Ἡ μέν γῆ δέν τούς χωράει καί οἱ δαίμονες εὐκαιρία ζητᾶνε νά τούς φέρουν σέ ἀπόγνωση, νά κάνουν κακό στόν ἑαυτό τους, νά κολα-

σδοῦν. Ἡ πολλή ὅμως ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, γιά νά μήν ἀπωλεσθεῖ καμμιά ἀδύνατη ψυχή, ἐπιτρέπει νά κατηγοροῦνται καί νά συκοφαντοῦνται καί δίκαιοι, ἀδίκαι, ἀλλά στό τέλος φανερώνεται ἡ ἀλήθεια»²⁰.

21. Γέροντας τῶν πονεμένων

Στό γέροντα Παῖσιο πήγαιναν πολλοί πονεμένοι ἄνθρωποι καί τόν συμβουλεύονταν, ζητώντας καί τίς θεοπειδεῖς προσευχές του. Ἡ κοσμοσυρροή συνεχίζεται καί σήμερα –αὐξανόμενη μάλιστα– στόν τάφο του. Ὁ ἴδιος βιογραφώντας τόν ἅγιο Ἀρσένιο εἶχε πει ὅτι «τό κελλί τοῦ Χατζεφεντή μάζευε ὅλο τόν πόνο τῶν πονεμένων ἀνθρώπων»²¹. Κάτι παρόμοιο συνέβαινε καί στό δικό του κελί. Ἦταν ὁ Γέροντας τῶν πονεμένων καί τώρα ὁ ἐν οὐρανοῖς πρεσβευτής τους.

20. Ὅπ. παρ., σελ. 70-71.

21. Ὁ Ἅγιος Ἀρσένιος ὁ Καππαδόκης, σελ. 50.

ΙΒ΄

Ἀληθινοὶ οἰκολόγοι

δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσα

1. Τό φιλότιμο

Ὁ χριστιανός αισθάνεται τήν ἀνάγκη νά ἐπικοινωνεῖ μέ ἄλλους ἀνθρώπους, γιά νά ἐξωτερικεύει ὅσα τόν ἀπασχολοῦν καί ὅσα τόν βασανίζουν. Δέν βρίσκει ὅμως πάντα ἀνταπόκριση, γιατί ἡ ἀληθινή ἀγάπη εἶναι δυσεύρετη ἀρετή. Δυστυχῶς, λείπει ἀπ' τούς ἀνθρώπους καί ἰδιαίτερα τούς κοσμικούς. Ὁ Δέροντας ἔλεγε ὅτι τά ἄγρια ζῶα εἶναι πιό φιλότιμα ἀπ' ὅ,τι πολλοί ἄνθρωποι: «Τά ἄγρια ζῶα εἶναι πολύ φιλότιμα. Συνάντησα φιλότιμο περισσότερο στά ἄγρια ζῶα παρά σέ πολλούς ἀνθρώπους. Καλύτερα νά ἔχουμε φιλία μέ αὐτά παρά μέ τούς κοσμικούς ἀνθρώπους. Ἐάν θέλεις φίλο ἀληθινό μετά τόν Θεό, πιάσε φιλία μέ τούς Ἁγίους. Ἄλλιῶς μέ τ' ἄγρια ζῶα». Εἶναι ἐντυπωσιακό ἕνα περιστατικό πού ὁ ἴδιος διηγήθηκε, μέ τό ὅποιο ἀποδεικνύεται ἡ ὀρθότητα τοῦ ἰσχυρισμοῦ του: «Ὅταν ἤμουν στό Σινᾶ, εἶχα δυό πέρδικες. Περνοῦσα ἐκεῖνη τήν περίοδο κάτι στενοχώριες καί ἔρχονταν τά πουλιά νά μοῦ κάνουν συντροφιά καί νά

μέ παρηγορήσουν. Ὅπου πήγαινα, μόλις μέ ἄκουγαν ἔρχονταν κοντά μου. Ὅταν σκάλιζα εἰκόνες, ἀνέβαιναν στούς ὤμους μου. Μιά φορά ἀρρώστησα γιά μία βδομάδα. Ὅταν ἔγινα καλά, πῆγα στήν κορυφή τοῦ λόφου, ὅπου συνήδιζα καί φώναζα τά πουλιά γιά νά τά ταῖσω. Δέν παρουσιάστηκαν. Ἄφησα τό φαγητό καί ἔφυγα. Τήν ἄλλη ἡμέρα πού πῆγα, τά πουλιά μέ προϋπάντησαν στόν δρόμο φτεροκοπώντας γύρω μου. Δέν εἶχαν φάει τό φαγητό τους. Μόλις ὅμως μέ εἶδαν, ἔφαγαν»¹.

2. «Τό πουλάκι ξαναβρίσκει τή φωλιά του»

Οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι βαδίζουν χωρίς προσανατολισμό. Ἐχουν χάσει τό νόημα τῆς ζωῆς — ἴσως νά μήν τό εἶχαν βρεῖ ποτέ. Καί τό ἀκόμα πιο ἀνησυχητικό: Ἐνῶ εἶναι χριστιανοί ὀρθόδοξοι, δέν δέχονται τό φῶς τοῦ Εὐαγγελίου κι ἐπιμένουν στίς ἐγωιστικές τους ἐπιλογές, οἱ ὁποῖες τούς ἀπομακρύνουν ἀπ' τήν Ἐκκλησία. Τό φαινόμενο αὐτό πίκραινει τό Γέροντα καί τόν ἀνάγκαζε νά θαυμάζει περισσότερο τά πουλιά παρά τούς ἀνθρώπους. Ἐλεγε: «Πῶς νά μή

1. Ἱερομονάχου Ἰσαάκ, *Βίος Γέροντος Παΐσιου τοῦ Ἀγιορείτου*, σελ. 170-171.

θαυμάσεις! Βλέπεις ένα τόσο δά πουλάκι να ταξιδεύει, να πηγαίνει στην 'Αφρική και να γυρίζει χωρίς πυξίδα και να ξαναβρίσκει τή φωλιά του! Και οί άνθρωποι μέ χάρτες, μέ πινακίδες να χάνονται!»².

3. «Όλα νά σᾶς ανεβάζουν»

Ό χριστιανός, πού νιώθει τήν πίστη τῆς σα μέσα του, βρίσκει τό Θεό παντοῦ. Ἀπ' τή φύση παίρνει ἐρεθίσματα, δέχεται μηνύματα, ἀντλεῖ διδάγματα καί παρακινεῖται στόν πνευματικό ἀγώνα. Εἶναι προσεκτικός παρατηρητής, γι' αὐτό καί ἀνάγεται στό Θεό μέ τούς σώφρονες λογισμούς, οἱ ὁποῖοι τόν κατακλύζουν. Καί εἶναι φυσικό αὐτό, γιατί ἔχει ἀγαθή προαίρεση καί πνευματική δίψα, δηλαδή δίψα Θεοῦ, ἡ ὁποία ποτε δέν σβήνει. Ὁ Γέροντας συμβουλεύει:

«Ὅ,τι βλέπετε, ὅ,τι ἀκοῦτε, ὅλα νά τά χρησιμοποιεῖτε γιά συγκοινωνία γιά ἐπάνω. Ὅλα νά σᾶς ανεβάζουν πρὸς τά ἐπάνω»³.

2. Μέ πόνο καί ἀγάπη γιά τόν σύγχρονο ἄνθρωπο, σελ. 130.

3. Ὅπ. παρ., σελ. 131.

4. Ἡ ἄρμονία τῆς φύσης

Τὴν ἄρμονία τῆς φύσης δὲν μπορεῖ νὰ τὴν πετύχει ὁ ἄνθρωπος στὰ δικά του ἔργα. Προσπαθεῖ, μιμεῖται, χρησιμοποιεῖ σύγχρονα τεχνολογικά μέσα, ἀλλὰ εἶναι ἀδύνατο νὰ φτάσει τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ. Ὁ Γέροντας τονίζει αὐτὴ τὴ διαφορά ὡς ἑξῆς: «Μέ πόση ἄρμονία τὰ ἔχει κάνει ὅλα ὁ Θεός! Βλέπεις, καὶ τὰ δέντρα σὲ ἓνα δάσος πού τὰ φύτεψαν ἄνθρωποι εἶναι σάν στρατός, σάν λόχος. Ἐνῶ τὰ φυσικά δάση πόσο ξεκουράζονται! Ἄλλα δέντρα μικρά, ἄλλα μεγάλα, μέ ἄλλο χρῶμα τό καθένα! Ἐνα μικρό λουλούδι τοῦ Θεοῦ ἔχει μεγαλύτερη χάρη παρά ἓνας σωρός χάρτινα ψεύτικα λουλούδια»⁴.

5. Ἡ εὐρυχωρία τῆς ἀληθινῆς ἀγάπης

Ὁ πνευματικός ἀγωνιστής, εἴτε μοναχός εἶναι εἴτε λαϊκός, ὅταν μπορέσει νὰ καθαρῖσει τὸν ἀγρό τῆς καρδιᾶς του, ἀμέσως ἀποκτάει μιά εὐρύχωρη ἐσωτερικὴ καλοσύνη, ἡ ὁποία «χωράει ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ὅλα τὰ ζῶα καὶ ὅλα τὰ φίδια ἀκόμη, μαζί καὶ ὅλη τὴν ὀμορφὴ φύση τοῦ Θεοῦ». Ὁ ἄνθρωπος «τὰ βλέπει πιά ὅλα καλά καὶ ὀμορφα, γιατί ἀπ' τὴν ὀμορφὴ ψυχῆ του πη-

4. Ὅπ. παρ., σελ. 129.

γάξει συνέχεια ή καλοσύνη»⁵.

6. Η λεπτή ευαισθησία προς τή φύση

Στίς μέρες μας όλο και περισσότερο διαδίδεται ή ιδέα τής οικολογίας, δηλαδή ή ύποχρέωση του ανθρώπου νά προστατεύει τό περιβάλλον. Πολλά λέγονται και πολλά ξοδεύονται, χωρίς όμως τά αναμενόμενα αποτελέσματα. Λείπει απ' τούς ανθρώπους ή αγάπη προς τόν Δημιουργό τής φύσης, γι' αυτό δέν υπάρχει και σεβασμός προς τή φύση. Οί ενάρετοι άνθρωποι έχουν ευαισθησία προς τή δημιουργία, δηλαδή προς τά φυτά και τά ζῶα, και μπορούν ν' αποτελέσουν φωτεινά παραδείγματα. Ο γέροντας Παΐσιος, σχολιάζοντας τήν άρνηση του άγίου Άρσενίου ν' ανεβαίνει πάνω σέ κάποιο ζῶο, μουλάρι ή γαϊδουράκι, γιά νά μετακινεΐται αναφέρει: «Η ταπεινή καρδιά του πατρός Άρσενίου είχε γεμίσει πλέον από αγάπη προς τόν Θεόν και τούς ανθρώπους, και ή υπερχείλιση τής αγάπης του χυνόταν και στά ζῶα, πού τ' αγαπούσε και αυτά περισσότερο από τόν έαυτό του και προτιμούσε νά κουράζεται αυτός παρά τά ζῶα»⁶.

5. Έπιστολές, σελ. 194.

6. Ο Άγιος Άρσένιος ό Καππαδόκης, σελ. 58.

δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσα

ΙΓ'

Αίρετικοί - Αλλόδρησκοι

Επιμέλεια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσα

1. Πότε χρειάζεται ο θυμός

Στούς αντίχριστους τῆς ἐποχῆς μας περισσεύει τό θράσος. Μέ σφοδρότητα ἐπιτίθενται κατά τῆς Ἐκκλησίας καί τῶν κληρικῶν τῆς καί προσπαθοῦν νά μειώσουν τήν ἐπιρροή πού ἀσκοῦν στό λαό. Παρατηροῦμε ἕναν ἀκήρυκτο διωγμό, χωρίς ὅμως νά φέρει τά ἀναμενόμενα γιά τούς διῶκτες ἀποτελέσματα. Ἡ στάση τῶν χριστιανῶν ἀπέναντι σ' αὐτούς τούς ἀντιπάλους πρέπει νά εἶναι γενναία. Εἶναι χαρακτηριστικά τά λόγια τοῦ γέροντα Παΐσιου: «Ὁ θυμός χρειάζεται, όταν πρόκειται νά ὑπερασπιστοῦμε τήν πίστη μας καί ὄχι φυσικά τόν ἑαυτό μας. Ὅταν βλέπουμε ὅτι πολεμεῖται ἡ πίστη μας, πρέπει νά θυμώνουμε. Ἄν κατηγορήσουν ἐμένα, ἔχω ὑποχρέωση νά τό δεχθῶ. Ἄν ὅμως κατηγορήσουν ἢ πολεμήσουν τήν Ὁρθοδοξία, χρειάζεται νά θυμώσω»¹.

1. Πρεσβ. Διονυσίου Τάτση, Ὁ Γέροντας Παΐσιος, σελ. 75.

2. Ἡ ἀποστολή τῶν μοναχῶν

Εἶναι πολλές οἱ διαφορές πού ὑπάρχουν ἀνάμεσα στήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία καί τούς παπικούς. Διαφορές ὑπάρχουν καί στό θέμα τοῦ μοναχισμοῦ. Στήν Ὁρθοδοξία ὁ μοναχός ἔχει πνευματική ἀποστολή: νηστεία, ἀγρυπνία, προσευχή. Στούς παπικούς ἔχει κοινωνική ἀποστολή: δράση κι ἐγκόσμια παρουσία. Κάποτε δύο παπικοί ρώτησαν τό Γέροντα, γιατί οἱ ὀρθόδοξοι μοναχοί δέν πηγαίνουν στόν κόσμο νά κάνουν κοινωνικό ἔργο κι ἐκεῖνος τούς ἀπάντησε: «Οἱ φάροι πρέπει νά εἶναι πάντοτε πάνω στά βράχια. Τί, πρέπει νά πάνε στίς πόλεις νά προστεθοῦν στά φανάρια; Ἄλλη ἀποστολή ἔχουν οἱ φάροι, ἄλλη τά φανάρια»².

3. Ὑπερασπιστές τῆς πίστεως

Πάντα ὑπάρχουν ἄνθρωποι πού θέλουν νά πολεμήσουν τήν ὀρθόδοξη πίστη καί νά περιορίσουν τήν ἀγαθοποιό δράση τῆς Ἐκκλησίας. Περιμένουν τήν κατάλληλη στιγμή γιά νά εἶναι τά χτυπήματά τους καίρια καί ἀποτελεσματικά. Ἄλλοτε ἐνεργοῦν μέ τρόπο φανερό καί ἄλλοτε

2. Πνευματική ἀφύπνιση, σελ. 320.

συγκαλυμμένα, ανάλογα μέ τίς περιστάσεις. Ἐπέναντι σ' αὐτούς τούς ἀνθρώπους οἱ πιστοί πρέπει νά τηροῦν γενναία στάση. Μέ τό ἥθος καί τή συνέπειά τους πρῶτα καί μέ τό λόγο τους δευτερευόντως νά ἐμποδίζουν τό ὀλέθριο ἔργο τους καί νά εἶναι ἀποφασιστικοί. Δέν νοεῖται δειλία καί ἀδράνεια. Ἡ ἀντίδραση πρέπει νά εἶναι δυναμική. Σχετικά μέ τό θέμα αὐτό ὁ Γέροντας λέει: «Σήμερα πολλοί προσπαθοῦν νά γκρεμίσουν τήν πίστη, γι' αὐτό ἀφαιροῦν σιγά-σιγά ἀπό καμιά πέτρα, γιά νά σωριαστεῖ τό οἰκοδόμημα τῆς πίστεως. Ὅλοι ὅμως εὐθυνόμαστε γιά τό γκρέμισμα αὐτό: ὄχι μόνον αὐτοί πού ἀφαιροῦν τίς πέτρες καί τό γκρεμίζουν, ἀλλά καί ὅσοι βλέπουμε νά γκρεμίζεται καί δέν προσπαθοῦμε νά τό ὑποστυλώσουμε. Ὅποιος σπρώχνει στό κακό τόν ἄλλον θά δώσει λόγο στόν Θεό γι' αὐτό. Καί ὁ διπλανός ὅμως θά δώσει λόγο, γιατί ἔβλεπε ἐκεῖνον νά κάνει κακό στόν συνάνθρωπό του καί δέν ἀντιδρουῖσε»³.

4. Καλή ἀνησυχία

Ποιό εἶναι τό καθῆκον τοῦ ὀρθόδοξου

3. Ὅπ. παρ., σελ. 20-21.

χριστιανοῦ ἀπέναντι στούς παπικούς καί προτεστάντες; Εἶναι ἓνα ἐρώτημα πού ἀπασχολεῖ πολλούς, ἰδιαίτερα στήν ἐποχή μας, ὅπου οἱ ἄνθρωποι μετακινουῦνται εὐκόλα καί οἱ ἕτερόδοξοι βρίσκονται δίπλα μας, στή γειτονιά μας, στόν ἐπαγγελματικό χῶρο, κάποτε καί μέσα στό σπίτι μας, ὡς μελλοντικά μέλη τῆς οἰκογένειάς μας. Ὁ γέροντας Παΐσιος δίνει τήν ἀπάντηση: «Αὐτό πού ἐπιβάλλεται σέ κάθε Ὁρθόδοξο εἶναι νά βάζει τήν καλή ἀνησυχία στούς ἕτεροδόξους, νά καταλάβουν δηλαδή ὅτι βρίσκονται σέ πλάνη, γιά νά μήν ἀναπαύουν ψεύτικα τόν λογισμό τους, καί στερηθοῦν καί σ' αὐτήν τήν ζωή τίς πλούσιες εὐλογίες τῆς Ὁρθοδοξίας καί στήν ἄλλη ζωή τίς περισσότερες καί αἰώνιες εὐλογίες τοῦ Θεοῦ»⁴.

5. Θεία χάρη καί ὀρθός λόγος

Οἱ χριστιανοί τῆς ἐποχῆς μας ἀγνοοῦν καί τίς βασικές διαφορές, πού ἔχουμε ἐμεῖς οἱ ὀρθόδοξοι μέ τούς παπικούς καί τούς προτεστάντες. Δέν διακρίνουν ὅτι οἱ ἕτερόδοξοι ἔχουν ἀπομακρυνθεῖ ἀπ' τή Μία Ἐκκλησία καί δέν εἶναι μέ-

4. Μέ πόνο καί ἀγάπη γιά τόν σύγχρονο ἄνθρωπο, σελ. 348-349.

λη της. Τήν κατάσταση αὐτή ἐνισχύει καί τό οἰκουμενιστικό πνεῦμα, πού καλλιεργοῦν οἱ ἐκκλησιαστικοί μας ἡγέτες, οἱ ὅποιοι καταπατῶντας τούς ἱερούς κανόνες, συμπροσεύχονται μέ αὐτούς. Ὡστόσο, οἱ διαφορές πού μᾶς χωρίζουν εἶναι πολλές, τόσο στά δόγματα ὅσο καί στήν πνευματικότητα. Ἐμεῖς οἱ Ὀρθόδοξοι ἀφήνουμε τή θεία χάρη νά μᾶς καθοδηγήσει, ἐνῶ αὐτοί βαδίζουν μέ τόν ὀρθό λόγο. Ὁ Γέροντας ἀναλύει αὐτή τή σημαντική διαφορά ὡς ἑξῆς: «Μία ἀπό τίς σπουδαιότερες διαφορές πού ἔχουμε εἶναι καί αὐτή· ἐσεῖς (ὁ Γέροντας ἀπευθυνόταν σ' ἕναν καθολικό) βάζετε τόν ἐγκέφαλο, ἐμεῖς τήν πίστη. Ἐσεῖς ἀναπτύξατε τόν ὀρθολογισμό καί γενικά τόν ἀνθρώπινο παράγοντα. Μέ τήν λογική σας περιορίζετε τήν θεϊκή δύναμη, γιατί τήν θεία χάρη τήν πετᾶτε στήν ἄκρη»⁵.

6. Βολικές δρασκεῖες

Πολλοί ἄνθρωποι ζοῦν χωρίς Θεό. Νομίζουν ὅτι ἔτσι εἶναι ἐλεύθεροι καί μποροῦν νά ἱκανοποιήσουν τά πάθη τους. Ὡστόσο, ἡ συνείδησή τους δέν τούς ἀφήνει ἀσύδοτους. Μπρο-

5. Ὁπ. παρ., σελ. 226.

στά στους ἐλέγχους καί τίς τύψεις, στρέφονται σέ δρασκεῖες πού τούς βολεύουν. Ὁ Γέροντας λέει γι' αὐτό τό θέμα: «Οἱ Ἀρχαῖοι Ἑλληνες γιά νά δικαιολογοῦν τά πάθη τους, εἶχαν βρεῖ τούς δώδεκα θεούς, ἔτσι καί αὐτοί (ἀναφέρεται στους προοδευτικούς Γάλλους, πού στρέφονται πρός τόν Μουσουλμανισμό) ἔφαξαν νά βροῦν μιὰ δρασκεῖα πού νά δικαιολογεῖ τά πάθη τους, γιά νά τούς ἀναπαύσει. Ὁ Μουσουλμανισμός κατά κάποιο τρόπο τούς ἐξυπηρετεῖ. Ἐπιτρέπει νά πάρουν ὅσες γυναῖκες θέλουν, ὑπόσχεται στήν ἄλλη ζωή ἓνα βουνό πλάφι, μιὰ λίμνη γιαούρτι, ἓνα ποτάμι μέλι! Καί ὅσες ἁμαρτίες καί νά ἔχουν, ἅμα τούς λούσουν μέ ζεστό νερό, ὅταν πεθάνουν, καθαρίζονται! Πᾶνε στόν Ἀλλάχ καθαροί! Τί ἄλλο θέλουν; Ὅλα βολικά!»⁶.

6. Ὅπ. παρ., σελ. 45.

ΙΔ΄

Γονεῖς καὶ παιδιά

Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Κόντσας

Επιμέλεια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσα

1. «Μικρό θέμα, μεγάλος καυγός»

Πολλοί άνθρωποι είναι ευερέδιστοι. Όσο περισσότερο έγωισμό έχουν, τόσο πιά εύκολα έξοργίζονται και δημιουργούν προβλήματα στην οικογένειά τους, αλλά και στο κοινωνικό τους περιβάλλον. Τούς ανθρώπους αυτούς πρέπει να τούς αντιμετωπίσουμε με ύπομονή και προσευχή. Τήν ώρα τής όργης χρειάζεται σιωπηλή άμυνα, όχι επίθεση. Μετά, όταν περάσει ή μπόρα, τά πράγματα ήρεμοῦν και μπορείς να συνεννοηθεῖς μαζί τους. Ο Γέροντας λέει σχετικά: «Όλοι μας πρέπει να έχουμε ύπομονή. Και μικροί και μεγάλοι. Νά έχουμε ύπομονή, γιατί τά νεῦρα μας είναι λιγάκι τεντωμένα. Έγωισμό λίγο-πολύ όλοι έχουμε. Όπότε, όταν μάς κυριεύει ό έγωισμός, μικρό θέμα, μεγάλος καυγός. Και αρχίζει λοιπόν να μπαίνει ό πειρασμός μέσα στην οικογένεια. Οτιδήποτε κι αν βλέπετε εκείνη τή στιγμή, μήν κάνετε παρατήρηση. Δέν βοηθάει. Κάντε λίγη ύπομονή και λίγη προσευχή. Μετά, όταν θά ήρε-

μήσει ὁ ἄλλος, μπορεῖ κανεῖς νά συνεννοηθεῖ. Βλέπουμεε τούς ψαράδες. Ἐάν δέν ὑπάρχει μπουνάτσα (ἀπόλυτη ἡρεμία λόγω ἄπνοιας), δέν πᾶν νά ψαρέψουν. Νά κάνετε ὑπομονή καί νά ἔχετε πολλή ἐμπιστοσύνη στό Θεό. Δέν ἔχουμε συνειδητοποιήσει ἀκόμα πώς ὁ Θεός μᾶς παρακολουθεῖ καί μᾶς βοηθάει. Αὐτό δέν τό ἔχουμε καταλάβει. Ἐάν τό καταλάβουμε αὐτό οἱ ἄνθρωποι, δά ἔχουμε μεγάλη σιγουριά καί δά δώσουμε καί τήν ψυχή μας καί τόν ἑαυτό μας στό Θεό»¹.

2. Ἡ εὐσέβεια δέν ἐξαλείφεται

Οἱ γονεῖς ἀνησυχοῦν, ὅταν βλέπουν τά παιδιά τους ν' ἀπομακρύνονται ἀπ' τήν Ἐκκλησία καί ν' ἀκολουθοῦν τόν κοσμικό τρόπο ζωῆς. Δέν μποροῦν νά ἐξηγήσουν τή συμπεριφορά τους αὐτή, γιατί ἀπό μικρή ἡλικία τούς ἔδειξαν τό δρόμο τοῦ Θεοῦ καί εἶχαν τή βεβαιότητα ὅτι δέν δά συνέβαινε κάτι τέτοιο. Ὁ γέροντας Παῖσιος γιά τό θέμα αὐτό λέει τό ἐξῆς παρηγορητικό: «Τά παιδιά πού ἔχουν ποτιστεῖ ἀπό μικρά στήν εὐσέβεια, μή τά φοβᾶστε. Καί νά ξεφύγουν λίγο, λόγω ἡλικίας, λόγω πειρασμῶν, δά

1. Πρεσβ. Διονυσίου Τάτση, Ὁ Γέροντας Παῖσιος, σελ. 72.

ἐπανέλθουν. Εἶναι σάν τά κουφώματα πού τά περνᾶμε μέ τό λάδι καί δέν τά πιάνει ἡ σαπίλα»².

3. Σεβασμός στήν ἐλευθερία τοῦ ἄλλου

Δέν πρέπει νά πιέζουμε τούς νέους γιά νά ἐπιλέξουν αὐτό πού ἐμεῖς ἔχουμε προεπιλέξει γιά λογιαρισμό τους, ὅσο θεάρεστο καί ἄν εἶναι. Ὅπως πάλι δέν πρέπει νά τούς δεσμεύουμε καί στή συνέχεια νά τούς ἐκβιάζουμε. Ὁ Γέροντας λέει σχετικά: «Πολλές φορές βλέπω ἕνα παράξενο πράγμα νά συμβαίνει στους δρησκευτικούς ἀνθρώπους, τό ὅποιο θυμίζει λαχαναγορά. Ἐκεῖ ὅλοι φωνάζουν. Ὁ ἕνας λέει πάρε πορτοκάλια, ὁ ἄλλος λέει πάρε παντζάρια κ.λπ. Ὁ καθένας γιά νά καταφέρει νά πουλήσει τά πράγματά του. Κάτι παρόμοιο γίνεται καί μέ τούς χριστιανούς. Λένε μερικοί, ἄν μπεῖς σ' αὐτόν τόν σύλλογο θά σωθεῖς, ἄν μπεῖς ἐκεῖ θά σωθεῖς, ἐνῶ πολλοί ἀνθρώποι δέν εἶναι οὔτε γιά ἐδῶ οὔτε γιά ἐκεῖ, εἶναι γιά κάπου ἄλλου. Μά, γιά ὄνομα τοῦ Θεοῦ. Ἐνας ἀνθρώπος τοῦ Θεοῦ μπορεῖ νά βοηθήσει. Νά βοηθήσει ὅμως, ὄχι νά στραγγαλίσει. Τώρα, ἄς ὑποθέσουμε, πηγαίνω σ' ἕνα στρατό-

2. Πρεσβ. Διονυσίου Τάτση, Ὑπαίθριο Ἀρχονταρίκι, σελ. 53.

πεδο για να τους πῶς μερικά πράγματα για τό μοναχισμό. Δέν θά τους πῶ ψέματα. Γεγονότα θά τους πῶ. Τί γίνεται ὅμως; Εἶναι ὅλοι αὐτοί για μοναχοί; Θά κάνω φυσικά κακό, γιατί ἴσως ν' ἀκολουθήσουν μερικοί τό μοναχισμό καί μετά θά βασανίζονται καί θά εἶναι ἀποτυχημένοι. Πρέπει νά βρῶ τόν ἀγνό, για νά τοῦ βοηθήσω τήν κλίση»³.

4. Διαφωνίες

Οἱ διαφωνίες τῶν συζυγῶν εἶναι σύνηδες φαινόμενο. Δέν ὑπάρχει ἀντρόγυνο πού νά ἔχει ἀκύμαντη ζωή. Ὡστόσο, μποροῦν ν' ἀτονοῦν μέ τήν ἀλληλοὑποχώρηση. Σήμερα, ὑποχωρεῖ ὁ ἕνας σύζυγος καί αὔριο ὁ ἄλλος. Τό σχοινί δέν πρέπει νά τεντώνεται, ἰδιαίτερα ἀπό ἀσήμαντες ἀφορμές. Οἱ σύζυγοι πρέπει νά γνωρίζουν ὅτι ἡ ὑποχώρηση καί ἡ ἀνοχή εἶναι δείγματα πνευματικῆς ὠριμότητας. Στό ἔργο αὐτό μπορεῖ νά βοηθήσει καί ὁ ἔμπειρος πνευματικός. Ὁ Γέροντας λέει: «Οἱ σύζυγοι πρέπει νά ἔχουν τόν ἴδιο πνευματικό. Για νά ἐφαρμόσουν ἀπόλυτα δύο ξύλα πρέπει νά πλανιστοῦν μέ τήν ἴδια πλάνη».

3. Πρεσβ. Διονυσίου Τάτση, Ὁ Γέροντας Παῖσιος, σελ. 68.

«Οί σύζυγοι πρέπει νά ἔχουν πνευματικό, γιατί ἀγώνας δίχως διαιτητή δέν γίνεται»⁴.

5. Πνευματική ἐργασία

Ἡ πνευματική ἐμπειρία, τήν ὁποία ἀποκτᾶ ὁ ἄνθρωπος στή μικρή του ἡλικία, εἶναι καθοριστική γιά τήν μετέπειτα ζωή του. Μπορεῖ νά περάσει ἀπό πολλά κύματα καί ποικίλες διακυμάνσεις, ἀλλά ποτέ δέν θ' ἀπαρνηθεῖ τήν πνευματική του ἐμπειρία, ἡ ὁποία δά τόν καθοδηγεῖ, ὅταν ἡ ἀπογοήτευση τοῦ δημιουργοῦ ἀδιέξοδα. Ὁ Γέροντας λέει: «Ἡ πνευματική ἐργασία πρέπει νά γίνεται σέ μικρή ἡλικία, διότι ὅταν ὁ ἄνθρωπος εἶναι νέος, μπορεῖ νά ἐργάζεται καί ἔχει τή δύναμη γι' αὐτό. Ὅταν γεράσει, εἶναι δύσκολο νά ἐργασεῖ. Ἐγώ ἀπό τό πνευματικό ὑλικό πού ἀποταμίευσα ὅταν ἦμουν νέος, τρώω τώρα»⁵.

6. Ἡ ἀρμονία στό γάμο

Στό γάμο πρέπει νά συνυπάρξουν δύο διαφορετικοί χαρακτῆρες. Αὐτό σημαίνει μιά

4. Πρεσβ. Διονυσίου Τάτση, Ὑπαίθριο Ἀρχονταρίκι, σελ. 50.

5. Ὅπ. παρ., σελ. 32-33.

ἀλληλοὑποχώρηση. Πότε νά ὑποχωρεῖ ὁ ἕνας καί πότε ὁ ἄλλος. Ἔτσι θ' ἀποφεύγονται οἱ ἔντονες ἀντιπαραθέσεις καί οἱ ὀξύτητες. Ἄνοχή στή διαφορετικότητα τοῦ ἄλλου καί συμμαχία στόν κοινό σκοπό. Στό γάμο μπορεῖ νά ὑπάρξει ἡ ἄρμονία μέσα ἀπό διαφορετικούς χαρακτήρες. Χρειάζεται, βέβαια, πνευματική ὠρίμανση καί ἀπ' τοὺς δύο συζύγους. Ὁ Γέροντας λέει: «Μέσα στήν διαφορά τῶν χαρακτήρων κρύβεται ἡ ἄρμονία τοῦ Θεοῦ. Οἱ διαφορετικοί χαρακτήρες δημιουργοῦν ἄρμονία. Ἄλίμονο, ἀν ἦσασταν ἴδιοι χαρακτήρες»⁶.

7. Τό λειτούργημα τοῦ δασκάλου

Στή δύσκολη ἐποχή μας οἱ ἄνθρωποι ἐργάζονται μέ μιὰ ἐπαγγελματική ἀναισθησία. Δέν ὑπάρχουν οἱ εὐαίσθητοι, οἱ ἀνήσυχοι, οἱ λειτουργοί. Τό ἴδιο συμβαίνει καί στοὺς ἐκπαιδευτικούς, οἱ ὅποιοι ἔχουν ξεχάσει ὅτι τό ἔργο τους εἶναι μέγιστο καί κανένας ἄλλος δέν μπορεῖ νά τό ἀναπληρώσει. Βέβαια, πάντα ὑπάρχουν καί οἱ ἐξαιρέσεις, ἀλλ' ἀλίμονο, εἶναι ἐλάχιστες, γι' αὐτό ἡ ἀγωνία τῶν χριστιανῶν γονέων κορυφώνεται. Γιά τό ἔργο τῶν δασκάλων ὁ Γέροντας λέ-

6. Οἰκογενειακή ζωή, σελ. 39.

ει: «Εἶναι μεγάλη ὑπόθεση ὁ σωστός δάσκαλος, ἰδίως στίς μέρες μας! Τά παιδιά εἶναι ἄγραφες κασέτες· ἢ θά γεμίσουν βρώμικα τραγούδια ἢ βυζαντινή μουσική. Ὁ δάσκαλος ἐπιτελεῖ ἱερό ἔργο. Ἔχει μεγάλη εὐθύνη καί, ἂν προσέξει, μπορεῖ νά πάρει μεγάλο μισθό ἀπό τόν Θεό. Νά φροντίζει νά διδάσκει στά παιδιά τόν φόβο τοῦ Θεοῦ. Πρέπει νά βροῦν τρόπο οἱ ἐκπαιδευτικοί νά περνᾶνε κάποια μηνύματα στά παιδιά γιά τόν Θεό καί γιά τήν πατρίδα. Ἄς σπείρουν αὐτοί τόν σπόρο, καί ἄς μὴν τόν δοῦν νά βλαστάνει. Τίποτε δέν πάει χαμένο· κάποια στιγμή θά πιάσει τόπο»⁷.

8. Τό μεγάλο χάσμα

Οἱ γονεῖς, ὅταν γεννιοῦνται τά παιδιά τους, χαίρονται. Ὅταν πηγαίνουν στό νηπιαγωγείο καί στή συνέχεια στό δημοτικό, πάλι χαίρονται. Καθώς μεγαλώνουν ὅμως καί φοιτοῦν στό γυμνάσιο, στό λύκειο καί στό πανεπιστήμιο, ἀρχίζει νά δημιουργεῖται ἓνα χάσμα καί νά ὑπάρχουν πολλές ἐκδηλώσεις καί συμπεριφορές ἐκ μέρους τῶν παιδιῶν, οἱ ὁποῖες καταθλίβουν

7. Μέ πόνο καί ἀγάπη γιά τόν σύγχρονο ἄνθρωπο, σελ. 307.

τούς γονεῖς. Δέν ὑπάρχει πιά καμιά συνεννόηση. Λές καί μιλοῦν διαφορετικές γλῶσσες. Γιά τήν ἀντιμετώπιση αὐτῆς τῆς σκληρῆς καί ἀνυπόφορης κατάστασης δέν ὑπάρχει μιά συγκεκριμένη συνταγή. Διατυπώνονται πολλές θεωρίες καί δίνονται πολλές συμβουλές, τόσο στούς γονεῖς ὅσο καί στά παιδιά. Τά ἀποτελέσματα συνήθως εἶναι πενιχρά. Ἀποτυχία ἔχουν καί οἱ εἰδικοί ἐπιστήμονες, οἱ ὁποῖοι τά «ξέρουν» ὅλα, ἀλλά καί τά ἀγνοοῦν ὅλα, ἀφοῦ βιώνουν καί οἱ ἴδιοι παρόμοιες καταστάσεις μέ τά δικά τους παιδιά. Γιά τό χάσμα πού δημιουργεῖται ἀνάμεσα στούς γονεῖς καί τά παιδιά, ὁ Γέροντας λέει: «Γιά νά ἐξαλειφθεῖ πρέπει οἱ γονεῖς νά ἔρθουν στήν θέση τῶν παιδιῶν καί τά παιδιά στή θέση τῶν γονέων»⁸.

9. Ἡ ἀγία ζωή τῶν γονέων (α')

Οἱ συνεχεῖς ἀπαγορεύσεις τῶν γονέων πρὸς τά παιδιά τους συνήθως ἔχουν ἀντίθετα ἀποτελέσματα. Ἦ ἀλλά λένε οἱ γονεῖς καί ἄλλα ἐπιλέγουν τά παιδιά τους. Σάν νά μιλοῦν διαφορετικές γλῶσσες. Σάν νά μήν ὑπάρχει κοινή λογική. Τά παιδιά ἐπιμένουν στόν παραλογισμό

8. Ὁπ. παρ., σελ. 275.

τους, ἐνῶ οἱ γονεῖς ἐπιχειρηματολογοῦν μέ τήν ὀρδή κρίση καί τό δικό τους βίωμα. Ὁ Γέροντας γιά τό σοβαρό αὐτό θέμα λέει: «Μακάριοι οἱ γονεῖς πού δέν χρησιμοποιοῦν τή λέξη “μή” στά παιδιά τους, ἀλλά τά φρενάρουν ἀπό τό κακό μέ τήν ἀγία τους ζωή, τήν ὁποία μιμοῦνται τά παιδιά, καί ἀκολουθοῦν τόν Χριστό μέ πνευματική λεβεντιὰ χαρούμενα»⁹.

10. Ἡ ἀγία ζωή τῶν γονέων (β')

Οἱ γονεῖς συνήθως παραπονοῦνται, γιατί τά παιδιά τους δέν ἀκολουθοῦν τίς συμβουλές πού τούς δίνουγ. Ἄγνοοῦν, ὥστόσο, ὅτι αὐτά πού ζητοῦν ἀπ' τά παιδιά τους, οἱ ἴδιοι ποτέ δέν τά ἔχουν ἐφαρμόσει στή ζωή τους. Νομίζουν ὅτι μέ τήν ὑποκριτική συμπεριφορά θά τά πείσουν καί θά τά ὀδηγήσουν ἐκεῖ πού θέλουν. Ἡ προσπάθειά τους αὐτή ποτέ δέν θ' ἀποδώσει, γιατί τά παιδιά ἀπό πολύ μικρή ἡλικία καταλαβαίνουν πότε τούς μιλοῦν μέ εἰλικρίνεια καί πότε ὑποκριτικά. Ἀντίθετα, οἱ ἐνάρετοι γονεῖς πείθουν τά παιδιά τους, χωρίς νά τά πιέζουν καί νά τά ἀπειλοῦν. Τό παράδειγμά τους εἶναι τό πῶς ἀποτελεσματικό μάθημα. Ὁ γέροντας Παῖσιος,

9. Ἐπιστολές, σελ. 232.

δέκτης πολλῶν παραπόνων ἀπό γονεῖς πού εἶχαν ἀπείδαρχα παιδιά, λέει: «Ἡ ψεύτικη συμπεριφορά τῶν γονέων, ὅσο καλή καί νά φαίνεται, δέν πληροφορεῖ ἐσωτερικά τά παιδιά, γι' αὐτό καί δέν ὑποτάσσονται, οὔτε καί στόν αὐστηρό τρόπο ὑποτάσσονται. Ἐάν φαίνονται πού ζαρώνουν, αὐτό τό κάνουν, γιατί δέν μποροῦν πρός τό παρόν νά κάνουν καί ἄλλιῶς. Ὅταν ὁμως μεγαλώσουν λίγο καί δέν ἔχουν πολύ τήν ἀνάγκη τῶν γονέων, τότε κλωτσᾶνε ἄσχημα καί βγάζουν καί ὅλο τό ἀποθηκευμένο μέσα τους ἄχτι στούς γονεῖς τους». Καί συμπληρώνει ὁ Γέροντας: «Ἡ ἀγία ζωή τῶν γονέων πληροφορεῖ τίς ψυχές τῶν παιδιῶν, καί ὑποτάσσονται φυσιολογικά καί μεγαλώνουν μέ εὐλάβεια καί δίχως ψυχικά τραύματα (μέ διπλή ὑγεία) καί χαίρονται τά παιδιά τούς γονεῖς τους, χαίρονται καί οἱ γονεῖς τά παιδιά καί σ' ἐτούτη τήν ζωή καί στήν ἄλλη τήν αἰώνια, ὅπου πάλι μαζί θά ἀγάλλονται»¹⁰.

10. Ὅπ. παρ., σελ. 189.

ΙΕ΄

Διαφορα

ημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιας

δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσα

1. Η επίσκεψη τῆς θείας χάριτος

Τά ἱερά βιώματα τῶν ἐνάρετων ἀνθρώπων δέν εἶναι εὐκόλο νά τά περιγράψει κάποιος καί πιά πολύ νά τά κατανοήσει. Ὡστόσο, εἶναι ἐνδιαφέροντα, γιατί παρακινουῦντοῦς καλοπροαίρετους στόν πνευματικό ἀγῶνα καί στήν κατά Θεόν ζωή. Ἐνα τέτοιο βίωμα καταγράφει ὁ γέροντας Παῖσιος, ἀποδίδοντάς το σ' ἕναν ἀγιορείτη ἀσκητή, τόν γερο-Πέτρο. Διηγεῖται ὁ ἀσκητής: «Τήν ὥρα πού μέ ἐπισκέπτεται ἡ θεία Χάρις, ἡ καρδιά μου δερμαίνεται γλυκά ἀπό τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, καί ἕνα φῶς παράξενο μέ φωτίζει ἐσωτερικά καί ἐξωτερικά, ἀφοῦ φωτίζεται καί τό κελί μου. Βγάζω τότε τό σκουφί μου καί σκύβω ταπεινά τό κεφάλι μου καί λέω στόν Χριστό: “Χριστέ μου, χτύπησέ με μέ τό κοντάρι τῆς εὐσπλαχνίας σου στήν καρδιά”. Τά μάτια μου τότε τρέχουν γλυκά δάκρυα συνέχεια ἀπό εὐγνωμοσύνη καί δοξολογῶ τόν Θεό. Τό δέ πρόσωπό μου τό νιώθω νά φωτίζει. Ἐκεῖνες τίς ὥρες ὅλα σταματᾶνε, γιατί νιώθω πολύ κοντά μου τό

Χριστό καί δέν μπορῶ πιά νά ζητήσω τίποτα, γιατί σταματάει καί ἡ προσευχή· τό κομποσχοίνι δέν μπορεί νά γυρίσει»¹.

2. Θαυμαστή ἐμφάνιση

Οἱ κοσμικοί ἄνθρωποι δέν μποροῦν νά κατανοήσουν τή σταθερότητα σέ θέματα πίστεως καί πνευματικῆς ζωῆς, πού ἔχουν οἱ χριστιανοί καί ἰδιαίτερα οἱ κληρικοί καί οἱ μοναχοί. Καθετί πού ὑπερβαίνει τή λογική τους ἤ ἔρχεται σέ ἀντίθεση μέ τά προσωπικά τους βιώματα, τό ἀπορρίπτουν ὡς ἀφελές καί φανταστικό. Ἡ καρδιά τους εἶναι κλειδωμένη καί δέν μπορεί νά δεχτεῖ τίς ἀποκαλύψεις τοῦ Θεοῦ μέσω τῶν Ἁγίων. Γι' αὐτούς τούς ἀνθρώπους εἶναι πολύ ὠφέλιμη ἡ συγκλονιστική περιγραφή τῆς ἐμφάνισης τοῦ ἁγίου Ἀρσενίου στό Γέροντα: «Ἦταν ἡμέρα τῶν Ἁγίων Θεοδώρων στίς 21-2-1971, Ψυχοσάββατο. Εἶχα γράψει γιά πρώτη φορά τόν βίο τοῦ ἁγίου Ἀρσενίου ἀπό τά στοιχεῖα πού εἶχα τότε καί τόν διάβαζα, μή τυχόν ἔκανα κανένα λάθος στήν μετάφραση τῆς Φαρασιώτικης, πού ἄκουγα ἀπό τούς γέρους.

1. Ἁγιορεῖται Πατέρες καί ἁγιορείτικα, σελ. 69-70.

» Ἦθελε δύο ὥρες ὁ ἥλιος νά βασιλέψει, κι ἐνῶ διάβαζα, μέ ἐπισκέφθηκε ὁ πατήρ Ἀρσένιος· καί ὅπως ὁ καθηγητής χαιδεύει τό μαθητή, πού ἔγραψε καλά τό μάθημα, τό ἴδιο μου ἔκανε καί αὐτός. Παράλληλα μέ ἄφησε μέ μία ἀνέκφραστη γλυκύτητα καί ἀγαλλίαση οὐράνια στήν καρδιά μου, πού ἦταν ἀδύνατο νά τήν ἀντέξω. Ἔτρεχα ἔξω μετά στήν περιοχὴ τοῦ καλυβιοῦ μου σάν τρελός καί τόν φώναζα, γιατί νόμιζα ὅτι θά τόν ἔβρισκα. (Εὐτυχῶς πού δέν εἶχε ἔρδει κανένας ἐπισκέπτης, διότι καί αὐτός θά ἀνησυχοῦσε καί ἐγώ δέν θά μπορούσα νά τοῦ πῶ τήν αἰτία ἐκείνης τῆς θείας τρέλας γιά νά τόν καθησυχάσω). Ἄλλοτε φώναζα δυνατά· «Πάτερ μου, Πάτερ μου!» Καί ἄλλοτε φώναζα σιγότερα· «Θεέ μου, Θεέ μου, κράτησε λίγο σφιχτά τήν καρδιά μου, μέχρι νά ἰδῶ, τί θά ἀπογίνει ἀπόψε!». Διότι τήν μεγάλη ἐκείνη παραδεισένια γλυκύτητα ἦταν ἀδύνατο νά τήν ἀντέξει ἡ πῆλινη καρδιά μου, ἂν δέν βοηθοῦσε ὁ Θεός.

» Ὄταν εἶχε νυχτώσει πιά καί οἱ ἐλπίδες μου εἶχαν κοπεῖ –γιατί νόμιζα ὅτι θά τόν ἔβρισκα– κοίταζα πιά στόν Οὐρανό. Αὐτό πού μ' ἔκανε νά συμμαζευθῶ στό κελί μου ἦταν, ὅταν θυμήθηκα τήν ἡμέρα τῆς Ἀναλήψεως τοῦ Κυρίου. Ἐνῶ ἐπί σαράντα ἡμέρες ἐπισκεπτόταν ὁ

Χριστός τήν Παναγία μέ τούς μαθητάς Του, γιά μιá στιγμή, τήν ήμέρα τῆς Ἀναλήψεως, τόν βλέπουν νά χάνεται στούς Οὐρανοῦς μπροστά στά μάτια τους»².

3. Τό ἐργόχειρο

Οἱ πραγματικοί χριστιανοί δέχονται μελαχτάρα κι ἐνθουσιασμό τήν «εὐλογία» πού τούς δίνουν οἱ διάφοροι γέροντες, οἱ φημιζόμενοι γιά τήν ἀγάπη τους καί τή θεοπειδή προσευχή τους. Καί εἶναι φυσικό κάτι τέτοιο, γιατί βοηθάει στήν πνευματική ζωή καί παρακινεῖ σέ μεγαλύτερους ἀγῶνες. Κρατώντας στό χέρι σου ἕνα κομποσχοινάκι, τό ὁποῖο ἔπλεξε ἕνας ἅγιος γέροντας, νιώθεις διαφορετικά γιατί διαλύεις εὐκολότερα τή ραθυμία καί προθυμότερα προεὔχεσαι. Ἀλλά δέν εἶναι μόνο αὐτό. Ὁ γέροντας Παῖσιος μιλάει γιά τήν εὐλογία πού ἔχουν τά ἐργόχειρα τῶν μοναχῶν: «Ὅταν κάνουμε ἐργόχειρο μέ εἰρήνη καί προσευχή, τότε μεταφέρεται ἡ πνευματική μας κατάσταση, ἀποτυπώνεται, τρόπον τινά, στό ἐργόχειρο καί ὁ κόσμος τό παίρνει καί εὐλογεῖται. Κάποτε ἔκανα μία εἰκόνα καί τό χέρι μου εἶχε συνηθίσει. Ἔλεγα συνέχεια τήν

2. Ὁ Ἅγιος Ἀρσένιος ὁ Καππαδόκης, σελ. 27-28.

εὐχή, χωρίς νά μέ ἀποσπᾶ ἡ δουλειά καί ἡ εἰκόνα πῆρε μόνης της μορφή. Τήν ἀγκάλιασα καί ἔμεινα ἔτσι δύο-τρεις ὥρες... Ὅταν φτάσουμε σέ καλή κατάσταση καί ὑπάρχει αὐτό τό ξεχείλισμα τῆς ἀγάπης γιά τόν Χριστό, τότε καί τό διακόνημα γίνεται προσευχή»³.

4. Ἡ πραγματική ἐλευθερία

Πολύς λόγος γίνεται στήν ἐποχή μας γιά τήν ἐλευθερία καί τή δημοκρατία. «Εἶμαι ἐλεύθερος νά κάνω ὅ,τι θέλω», δηλώνουν μέ πάθος οἱ νεώτεροι, οἱ ὁποῖοι δέν ἔχουν τήν πείρα τῆς ζωῆς. Δυστυχῶς, ἐκλαμβάνουν τήν ἐλευθερία ὡς ἀσυδοσία, γεγονός που ἀποδιοργανώνει τήν κοινωνία καί καταστρέφει τούς ἴδιους. Δέν γνωρίζουν ὅτι ὁ πραγματικά ἐλεύθερος δέχεται εὐχαρίστως διάφορες δεσμεύσεις καί ὑποχρεώσεις, γιατί μόνο ἔτσι μπορεῖ νά διατηρήσει τήν ἐλευθερία του ἀλλά καί νά σεβαστεῖ τήν ἐλευθερία τῶν ἄλλων. Εἶναι παράλογο ἕνας που ζεῖ μέσα στήν κοινωνία νά ἐργάζεται γιά τήν ἐξαθλίωσή της. Μιλᾶμε πάντα γιά δεσμεύσεις καί ὑποχρεώσεις που στοχεύουν στό καλό, τήν πρόοδο καί τήν προστασία

3. Ἱερομονάχου Ἰσαάκ, *Βίος Γέροντος Παΐσιου τοῦ Ἀγορείτου*, σελ. 437.

τῶν ἀδύνατων καί ὄχι στήν ἐκμετάλλευση καί τόν ἐξαναγκασμό τους ἀπ' τούς ἐκάστοτε κρατοῦντες. Γιά τό νόημα τῆς πραγματικῆς ἐλευθερίας ὁ γέροντας Παῖσιος λέει: «Δέν εἶναι ἐλευθερία, ὅταν ποῦμε στούς ἀνθρώπους ὅτι ὅλα ἐπιτρέπονται. Αὐτή εἶναι σκλαβιά. Γιά νά προκόψει κανείς πρέπει νά δυσκολευτεῖ. Ἔχουμε ἕνα παράδειγμα. Ἔχουμε ἕνα δέντροκι. Τό περιποιούμαστε, τοῦ βάζουμε πάσσαλο καί τό δένουμε μέ σχοινί. Δέν τό δένουμε φυσικά μέ σύρμα, γιατί θά τοῦ κάνουμε κακό. Μέ τούς τρόπους αὐτούς δέν περιορίζουμε τό δέντρο; Καί ὅμως δέν γίνεται ἀλλιῶς. Γιά κοιτάξτε καί τό παιδάκι. Τοῦ περιορίζουμε τήν ἐλευθερία ἀπό τήν ἀρχή. Μόλις συλλαμβάνεται εἶναι περιορισμένο τό κακόμοιρο στήν κοιλιά τῆς μητέρας του, μένει ἐκεῖ ἐννιά μῆνες. Ὑστερα γεννιέται, τό φασκιώνουν μέ τά πανιά, τό δένουν, μόλις ἀρχίσει νά μεγαλώνει τοῦ βάζουν κάγκελα κ.λπ. Ὅλα αὐτά εἶναι ἀπαραίτητο γιά νά μεγαλώσει. Φαίνονται ὅτι τοῦ στεροῦν τήν ἐλευθερία, ἀλλά δίχως αὐτά τά προστατευτικά μέτρα τό παιδί θά πέθαινε ἀπό τήν πρώτη στιγμή»⁴.

4. Πρεσβ. Διονυσίου Τάτση, Ὁ Γέροντας Παῖσιος, σελ. 128-129.

5. Ἄνυποχώρητοι

Οἱ χριστιανοί πρέπει νά εἶναι τυπικοί στά καθήκοντά τους. Νά μήν ὑποχωροῦν στίς πιέσεις καί τίς ἀπαιτήσεις τῶν κοσμικῶν, οἱ ὅποιοι στό τέλος θά τούς ἐπαινέσουν, ἄν μείνουν σταθεροί στίς ἀρχές τους. Οἱ πιέσεις ἐμφανίζονται συνήθως στό θέμα τῆς νηστείας, τό ὅποιο πολλοί θεωροῦν δευτερεῦον καί ἀσήμαντο. Ὡστόσο, ὁ Γέροντας, διαφωνώντας μαζί τους, συμβουλεύει τούς χριστιανούς: «Ὅταν φιλοξενεῖτε κάποιον καί εἶναι μέρα νηστείας, νά προσέχετε τά φαγητά. Ἄν θέλει ἀρτύσιμο φαγητό, νά τοῦ πεῖτε νά ἔρδει τήν ἄλλη μέρα νά τοῦ τό δώσετε, νά τοῦ πεῖτε ὅτι τοῦ τό χρωστάτε. Νά προσέχουμε ἐμεῖς οἱ χριστιανοί, γιατί βλασφημεῖται τό ὄνομα τοῦ Θεοῦ στους ἄλλους»⁵.

5. Ὅπ. παρ., σελ. 75.

δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσα

Στίς σελίδες τούτου τοῦ βιβλίου
 ὁ φίλος ἀναγνώστης δέν θά βρεῖ
 βιογραφικά στοιχεῖα τοῦ Γέροντος
 οὔτε καί θαυμαστά γεγονότα.
 Γι' αὐτά ἄς ἀνατρέξει σέ ἄλλα βιβλία
 τοῦ κυκλοφοροῦντος.
 Ἐδῶ δά βρεῖ μόνο διδαχές, οἱ ὁποῖες
 διαμορφώνουν ὀρθόδοξο ἠθος.
 Μπορεῖ νά παίρνει σέ κάθε
 περίπτωση καί ἀνάγκη τή σχετική
 διδαχή τοῦ Γέροντα καί ν' ἀνάβει
 μέ τή φλόγα της τό δικό του
 φαναράκι γιά νά βαδίζει
 στήν πνευματική του ζωή.
 Καί αὐτό πιστεύω ὅτι εἶναι
 σημαντικό στή δύσκολη ἐποχή μας
 που καί οἱ ἐκλεκτοί συγχύζονται
 χάνουν τόν προσανατολισμό.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

51732
 5173
 KON